قافلهٔ شعرا

﴿ مشاهیر شعرای عثمانیه‌نك تراجم احوالیله بعض آثار شعریه‌لرینی جامعدر ﴾

مؤلفی

محمد توفیق

۱۲۹۰ سنهٔ هجریه‌سی رمضان شریفنده جمع وطبع قلنمشدر .

استانبول

۱۲۹۰

مقدمه

❋ لسان الشعرا مفتاح الحکمه ❋ مدیحه سی فاتحه پیرای سپاسنامهٔ مفاخرتلری بولنان قوافل شعرادن آرایش یاب سمط بیان اولان مناجات مورث النجات بارگاه جناب قاضی الحاجاته درکه (فاحببت ان اعرف) مشیت ربوبیتی نوع بنی آدمی اصناف سائرهٔ حیواناتدن فطرت ذکا ایله ممتاز ایلدیکی کبی صنوف نوع بشر آراسنده صنف ادبا وشعرایی مجرد احسان الهیسی اولان حسن بیان وادا ایله سرافراز بیورمشدر.

(ان من الحکمة لشعراً وان من البیان لسحرا)

❋ ان الله کنوزا فی تحت العرش مفاتیحها السنة الشعرا ❋ . سنیحه سی خاتمه آرای شرفنامهٔ مزیتلری اولان قبایل فصحا و بلغادن پیاپی وارد اولان نعوت محامد و ثنایا سعادتپناه وعرش پایگاه افندمز حضرتلرینک آستان قدس آشیانه سزا واحرادرکه قوهٔ معجزنمای کلام دری النظاملری کساد افکن سوق عکاظ مشرکین. ورواج بخش انجمنگاه موحدین اولمشدر.

(وماینطق عن الهوی ان هو الا وحیٌ یوحی)

❋ قلوب الشعراء خزائن الرحمن ❋ سنحیه سی حصائل آرای جودت قریحه لری اولان السنهٔ سخن سرایان گروه ادبادن صدور ایدن منظومهٔ مدایح وتراضی انجم زواهر اسمان هدایت آل واصحاب وعترت جنابنه شایان درکه هربری برکن قویم بیت الشرف دین مبین و(اشداء علی الکفار رحماء بینهم) خلعت والاسیله عزت قرین وعلی الخصوص سرقافلهٔ بدیهه گویان بلغا یعنی جناب حسان معجز ادا (قل یاحسان والروح معک) خطاب شرفنصابیله مظهر التفات رسول رب العالمین در.

بعدذا مداد نظم آرایان حسن ادادن نقش ریز صحایف بیان اولان شه بیت قصاید ستایش ومحمدت خلیفهٔ جناب رب عزت ومحیی دین ودولت . قویم سریر شوکت (السلطان ابن السلطان السلطان عبدالعزیز خان ابن السلطان الغازی محمود خان) معالی منقبت افندمز حضرتلرینک مدیحهٔ جمیله لریدرکه روز میامن بروز جلوس همایونلری تزاید شان وشکوه سلطنت وترقیٔ علم ومعرفته برمبدأ سعادت اولمشدر. ایشته او مطلع سعادت واسمان همتده استواکیر طلوع اولان ستارهٔ مه استنارهٔ ترقیدن بریده زاهرهٔ طباعتدرکه پك از وقت ایچنده انوار شموس همت شاهیدن استفادهٔ نورکمال ایله ابر کثیف ظلمت جهل ووحشتی پاره لیوب شرقی منور ساز مدنیت ایتمشدر. ایشته او نجم ساطعك پرتو احکامندن وجود بولان هر بر ذرهٔ معرفت درکه بو کونکی کون شهراه ترقی ومدنیتده یول المق ایچون هربری المزده برمشعل هدایت عد اولنمشدر . ایشته او مشعل هدایتك بخشایش اشعهٔ شوق وشغبی درکه الی درست قلم طوته میان بنم کبی برعاجزی بیله خطایا ونقایصنه پردهٔ برأت اولمق اوزره ذیل عفو ومرحمت اصحاب جمیته صاریله رق همت معرفت دکل بلکه خدمت اهل فضیلت ارزولرینه دوشرمشدر.

ایشته بو هیولاء ارزونك وجود و یردیکی سعی وغیرتدرکه کوچك یاشمدنبرو مجامع ادبای صاحب شهرتدن استحصال اولنان آثار نظم ونثری محفوظ مجموعهٔ حسن حمایت ایتدیرمشدر . الده بولنان آثار ادبادن منثور اولنلری خزینهٔ خاصهٔ شاهانه مکتوبی اوطه سنده دوام اثناسنده لطائف انشا نامیله رفیق بك مرحومك نشر ایتدیکی مجلهٔ نفیسه سنه اوچ جلد اولمق اوزره ذیل ایتمشیدم . متعاقبا خداوندکار ولایتنه عزیمت وولایت مشار الیها نامنه طبع ایدیلان غزته نك تحریریله مشغولیت واورادن استانبوله عودت وشورای دولت اعضای بنامندن ولی نعم عطوفتلو بسیم بك افندی حضرتلرینك دستیاری عنایت وهمتلریله تجارتخانه یه وقوع مأموریت و بر از صکره (عصر) غزته سی امتیازینه نائلیت و برسنه قدر عصر وترقی ولطائف آثار غزته لرینی تحریر ونشر ایدرك حسب القدر سرای بوسنه یه عزیمت و برسنه یی متجاوز اوراده سیر وسیاحتدن صکره ینه استانبوله عودت کبی مشغله لر منظوم اولنلرك نشرینی تأخیر ایتمشیدی ۱۲۸۹ سنهٔ هجریه سنده مشار الیه حضرتلری شهر امانت بهیه سنه سایه انداز عاطفت اولملری اوزرینه امانت مشار الیها تنظیفات مدیرلکنه تحویل مأموریت وغزته نشرندن فراغتله اختلاس وقت ایتدکجه اصحاب آثارك ترجمهٔ حاللریله اثرلری ترجمه ذیلنه علاوه ایدیله رك تبییض وترتیب اولنان مجله (قافلهٔ شعرا) توسیم ایدیلوب موقع انتشاره قونلمشدر .

شویله برترتیبه جرأتمدن طولایی ایکی الم یوزومده اولدیغی حالده کمال عجزمی اعتراف ایله عمومك اسعاف خطا براندازانه سندن استفاده دیلرم .

شهر امانت بهیه سی تنظیفات مدیری
محمد توفیق

❋ اخطار ❋

مجرد عصر همایونلری شعراسنی تلطیف مقصدیله انشاد اشعاره رغبت بیورن پادشاهان آل عثمان انار الله مضاجعهم حضراتنك وقوعات جلیله لریله آثار جمیله لری کتیبه طراز لوحهٔ کتاب اولمق اوزره تبرکا تحریر ایدلمشدر .



Phototypie P. Sebah

مؤلف قافلهٔ شعرا

محمد توفیق

سلاطین جهانك سرفرازی
اساس سلطنت عثمان غازی

فاتحه آرای شهنامهٔ عثمانی و پیرایه بخشای سر دفتر جهانبانی . شهریار عالی تبار. حضرت (عبدالعزیز) فاروقی کردار افندمز حضرتلرینك جد اعلاری جنتمکان عثمان خان غازی ابن ارطغرل غازی ابن سلیمان شاه غازی حضرتلریدر

هجرت سنیه علی صاحبها التحیه افندمز حضرتلرینك ٦٥٧ سنه‌سی زیور افزای مهد شوکت و ٦٩٩ سنه سندن ابتدا ٢٧ سنه مدت نوبت زن کوس سلطنت . و ٧٢٦ سنه سنده سمت بقایه قافله بند رحلت اولمشلردر. مدت عمرلری التمش طقوز سنه در.

اوزون بویلی . آق بکزلی . قرال قاشلی . صالح ومتدین وشجیع ودلاور بر شهریار عدالت پروردرلر . حتی کنجلکلری عالمنده و پدرلری ارطغرل غازی حضرتلرینك عالم حیاتنده بر کیمسه‌نك خانه‌سنه مسافر اولورلر . دیوارده آصیلی بر کتاب کوروب بو نه کتابدر دیو سؤال بیوردقلرنده صاحب خانه کلام قدیمدر دینجه مصحف شریفی تعظیما صباحه قدر قائم اولورلر .

طبیعتلری حیله وخدعه دن مبرا ایدی . حتی طائفهٔ مغولك غلبه سیله دولت سلاجقه نك رونقی قالمدیغی جهتله خلیفهٔ سلجوقی سلطان علاءالدیندن یالجمله امرا یوز چویروب سمت تغلبه صپارق نامرلرینه خطبه اوقوتمق . سکه اورمق کبی خودرایده بولندقلری حالده آرطغرل وسلطان عثمان حضرتلری عادتا علاءالدینه شدتله طرفدارلق کوستروب پك چوق فداکارلق ایتمشلر . حتی سلطان علاءالدین طرفندن طبل وعلم کلمکسزین خود بخود نه نامنه خطبه اوقوتمش ونه‌ده اعلان حکومت ایتمشلردر. اصحاب کرامدن شیخ اده بالی حضرتلریله اکثر مشاوره ومذاکره ایدرك اجرای عدل وداد ایدرلرمش . شیخ مشار الیهه داماد دخی اولمشلردر . «

بروسه ده حصار ایچنده تربهٔ مخصوصه لرنده مدفون و (مظهر عنایت رب ذوی المننوندرلر)

قره حصاری . بیله جکی . یار حصار یی . اینه کولی . یکیشهری . کوپری حصاری. کته یی . کستلی . اورنوس حصاری . لفکه یی . یکیجه یی . اقچه حصاری . کیوه یی . تکفور پیکاری . بروسه قلعه سنی . ودها سائر محللری فتح بیورمشلردر . وابتدا سکوت ناحیه سنده ضرب کوس شاهی ومؤخرا بروسه فتح اولندقده اورایی تختکاه عثمانی ایلمشلردر .

نظم آتی فردوس مقر حضرت سلطان عثمان غازی ظفر رهبرکدر.

نظم

کوکل کراستهٔ سیله بریکی شهر وبازار یاب
ظلم ایله رنجبر هرنه استرایسه‌ك وار یاب
❋ اسکی یکی شهر باری ❋
❋ اینه کوله دك هب واری ❋
* قیروب کچوردك اغیاری ❋
* بروسه یی یق تکرار یاب *
❋قورداولوب کل کیر سورویه ❋
* ارسلان اول باقه کیری یه ❋

❋ چار ایدوب هایدی چری‌یه *
* دل کچیدینی حصار یاب ❋
❋ ازنیق شهرینه خور باقه ❋
* صقاریه صو یی کبی اقه ❋
❋ ازنکمیدیده آل یاقه ❋
هر بورجنده بر حصار یاب
❋ عثمان ارطغرل اوغلوسن ❋
* اوغوز قره خان نسلی سن ❋
❋ حقك بر کتر قولوسن ❋
*اسلامبولی آچ کلزار یاب ❋

سلطان مراد خان ثانی
ابن چلبی سلطان محمد خان اول

متتبع احوال شعرا حسن چلبی وریاضی وصفایی وامثالی تذکرة الشعرا صاحبلریله اکثر مورخینك اتفاقنه باقیلور ایسه پادشاهان ال عثماندن ابتدا انشاد شعر ایدن سریر آرای سلطنت شهریار فاروقی سیرت حضرت سلطان مراد ثانی سلیمان عدالت اعشلر .

لکن نام نامیٔ همایون وترجمهٔ حال عدالت فزونلری زین افزای سراوحهٔ (قافلهٔ شعرا) اولان پای انداز اولین پایهٔ سلم شوکت . وواضع بنیان سلطنت سلطان عثمان معالی منقبت حضرتلرینك نظم سلیسلری تواریخ مشهوره وموثوقه ده مذکور اولمسیله بو اتفاق نظر التفاتدن مهجور اولمق لازم کلور .

هرنه ایسه پادشاه مغفور ٨٠٦ سنه‌سی زینت ساز مهد شهود و ٨٢٤ سنه‌سی اولا تخت شهریاری یه قعود ویکرمی ایکی سنه یدی کون پادشاهلق ایدوب مؤخرا استحضار اسباب سعادت بقایه طبیعتلرنده حاصل اولان میل وتوجه مناسبتیله بر سنه مدت فرزند ارجمندی ابو الفتح والمغازی سلطان محمد خان ثانی حضرتلرینه ترك سلطنت ایتمش ایسه ده هر زمانده هر دولتك طبیعی موجود اولمق لازم کلان دشمن دولتی کبی اولزمان دخی دولت عثمانیه نك موجود اولان دشمن طبیعیلری حضرت فاتحك صغرسن وعدم تجربه سندن استفاده یه قیام ایتملری اوزرینه اتفاق امرای بناملریله دفعهٔ ثانیه اوله‌رق یدی سنه مدت زمام ادارهٔ دولتی ید اقتدارینه المش . و ٨٥٥ ده عازم کلشنسرای بقا اولمشدر .

بو صورتله مدت سلطنتلری ٢٩ سنه ٧ آی ٧ کون . ومدت عمرلری ٤٨ ویا ٤٩ سنه یه منتهی اولور . چونکه ١٧ ویا ١٨ سنلرنده تخت شاهی وجود عالیلریله مباهی وکنجلکده ابتدا مراد ثانی جالس سریر پادشاهی اولمشدر .

اوزون بویلو . آق بکزلی . طغان بورونلی حسن الوجه . فصیح . وملیح . عذوبت لسانه مالك وکمال درجه سمت ذهد وصلاحه سالك بر پادشاه عارفدر ٥ اسفندیار اوغلی سلیمان بکك کریمه‌سی ولازقرالنك دختریله عقد ازدواج ایتمشدر .

علما وادبا وشعرایه کمال رعایت ودائما عقد جمعیت علوم وفنونه همت بیوررلردی . حتی کندولری انشاد شعر بیوردقجه مرادی تخلص ایدرلرمش کرامانی باهر وفتوحاتی وخصوصا علو طبع وکثرت محامدی السنهٔ ارباب تواریخده متداثر بر پادشاه عرفان

مظاهر اولوب خدمه سندن وزیر ایتمك وقضاته مدت شرعیه وضع ایلمك زمان سلطنتلرنده واقعدر • اشعر آثار شعریه سندن برقاچ بیت تحریر اولندی •

بیت

کرچه کیم حدم دکلدر بوسه کی قلق طلب
عارف اولانچون بلور آنی نه لازم سویلمك

* * *

* ساقی کتور کتور ینه دونکی شرابی *
* سو یلت دیله کتور ینه چنك ورباپی *

* * *

ازمیر • آق شهر • کوتاهیه • الاجه حصار • کوکرجنلك • جان اواسی • سلانیك • نیکبولی • قلعه آتنه وسائر پك چوق محللری ضمیمهٔ ممالك شاهیلری بیورمشلر • وورنه ملحمهٔ کبراسنی فاتحهٔ ظفرنامه لری ایدوب فسحتسرای بقایه رحلت ایتمشلردر •

فاتح استانبول سلطان محمد خان ثانی

ابن سلطان مرادخان ثان

ادرنه ده ۸۳۳ سنه سی تولد بیورمشلردر صغرسننده اماسیه سنجاغنه چیقاریلوب پدرلری سلطان مراد ثانی دها حال حیاتده ایکن اون درت یاشلرنده فاتح محمدخان حضرتلرینی تخلیف ایتمشلردی برنجی خلافتلری مقتضای زمان برسنه قدر دوام ایده بیلوب پدرلری سلطان مرادخان ثانی حضرتلرینك ترجمهٔ حاللرنده یازلدیغی وجهله امرا و وکلای سلطنتك وقوع ابراملری اوزرینه فاتح محمدخانك رجا وطلبی و بالطوع سلطنتدن فراغتیله مرادثانی حضرتلرینك ایکنجی دفعه یدی سنه مدت جلوسی فاتح حضرتلرینی تکرار اماسیه یه رجوعه مجبور ایتمشدر • ۸۵۵ سنه سی پدرلری مرادثانی حضرتلری منتقل جوار رحمانی اولدقده سلطان محمد خان ثانی اون طقوز یاشلرنده بالارث والاستحقاق اریکه آرای شوکت عثمانی اولمشدر • ایکنجی دفعه مدت سلطنتلری ۳۱ عمرلری ۵۳ سنه یه منتهی اولور • عالم • حکیم • ادیب • شاعر • جسور • وقور • عادل • واقف مصالح زمانه حقیقة برپادشاه یکانه در •

روم ایلی واناطولیده برچوق فتوحاتی واردر بوسنه ده دخی اکثر قلاعی ضمیمهٔ ممالك شاهیلری بیورمشلردر • اعظم فتوحاتی روم ایمپراطورلغنی زیروزبر • واستانبول کبی برشهر غرایی سریر شوکتمصیر عثمانی یه مقر ایتملریدرکه بوفتح عظیمك فاتحنی مقام مدح وتبشیرده کهرریزلائلی صدور وسنوح بیورلمش اولان حدیث شریفك ماصدق مضمونی اولمشدر • اثنای فتحده مالك اولدیغی قدرت وقوتنه استنادأ (نته کیم اسپانیا اندلسلیلره ایتمش • حالا روسیه قزانلیلرله چرکسلره ایتمکده بولنمشدر) اهالیسنك دین وجانماللری علیهنده برکونه معاملهٔ جبریه ده بولنمدقدنبشقه اهالیدن اولان خرستیانلری تأمین قصدیله اعطا واحسان بیوردقلری امتیازات هرملت اراسنده لسان ستایشله یاد اولنور • هیچ برپادشاهك موفق اوله مدیغی بویله برفتح عظیم ایله فاتح جهان اولمق قدر شان وشرفه مالك اولمش فاتح سلطان محمد خاندر • وبوفتح وبوغالبیتله کریوهٔ قهر وستمدن غایت مجتنب اوله رق

اوله رق طریق سداد وعدل وداده سالك اولان فاتح سلطان محمدخان حضرتلریدر • استانبولك الك کوزل برمحلنه که فاتح وسلطان محمد سمتی دینور برجامع شریف ومدارس کبرا ایله تمامت بنا ایدوب استانبولی دارالعلوم ایتمشدر • هرطرفدن برچوق مواعید وعطایا واحترامات اجرا واحسانیله جلب ایتدیککی علما معارف اسلامیه یه پك بیوك خدمتلرایدن فضلادندرلر • خواجه لری منلا کورانی حضرتلریدر • عربی عبرانی یونانی لسانلرینه اشنا ایشلر • علی قوشی حقنده کی حرمتی معارفپرورلکنك الك بیوك علامتیدر • عونی مخلصیله شعرسویلرلرمش لطائفه دخی میللری اولوب محل کو اولان ندماسنه احسانلری موفور • وخصوصا وزیرونديملری احمد پاشا ایله اولان لطائفی بعض تاریخلرده مذکوردر • بونلردن بعضیلری احمدپاشانك ترجمه لرنده یازلدی • برایکی بیت اثار شعریه لرندندر •

نظم

جکرم پاره لدی خنجر جور وستمك
صبرمك جامه سنی طوغرادی مقراص غمك

* * *

سنجده کاه ایلرایدی کعبهٔ محراب کبی
کویك ایچنده ملك کورسه نشان قدمك

* * *

ای کوزم کون یوزینه قارشونیجه بردو که سن
رخلری تابی ایله قوریدی قالمادی دمك

* * *

ساقیامی صون که بردم لاله زار الدن کیدر
ایریشور فصل خزان وقت بهار الدن کیدر

بزمله سلطنت لافك اوررمش اول قرامانی خدا فرصت وبرسه کر قره یره قرام آنی

سلطان بایزید خان ثانی

ابن سلطان محمد خان ثانی

مولدی ۸۵۱ سنه سی در • وقتاکه فاتح سلطان محمدخان حضرتلرینك ۸۸۶ سنه سی اناطولی طرفنه صرف چابکران توجه بیوردقلرنده ککبوزه جوارنده وفاتی وقوعبولور فاتحك اوقت وزیراعظملری اولان قرمانلی محمد پاشانك [۱] سوء تدبیریله حضرت فاتحك وفاتی شایع اوله رق یکیچری طائفه سی کردن فراز وغصب مال وامواله دهن باز حرص وآز اوله رق استانبوله عزیمت وهرنقدر اسکدار یقاسندن اناطولی حصارینه دکین اسکله لره قایق بناشوب کیمسه یی استانبوله کچرمسی منع اولنمش ایسه ده یکیچری طائفه سی پندك وقرتال طرفلرنده بولنان کمیلرله استانبوله کیررلر •

بعض تواریخك بیاننه کوره حتی بالفعل نهب وغارت اموال اهالی یه جسارت وقرمانی محمد پاشایی دخی قتل ایدرلر • هیئت وکلا مضطر اولوب چار ناچار فاتحك حین وفاتنده نزدنده بولنان بایزیدم حومك اوغلی سلطان قورقودی سکونت فتنه وفساد امیدیله موقة و پدری سلطان بایزیده نیابة اجلاس ایتمشلرایدی • بوتدبیرایله آتش فتن وفساد

[۱] قرمانی محمد پاشا (نشانی) تخلص ایدر برادیب وقور وشاعر مشهوردرکه حرف نونده (نشانی) دیو ترجمهٔ حالی تفصیلا یازیله جقدر •

برمقدار سکونت پذیر برتدبیر مادا اولور ایسه ده کیفیت اجلاس اماسیه ده جناب سدهٔ دولتمآب بایزید خانی ایله قرمانده بولنان سلطان جمه تحریر وسلطان بایزید وسلطان جم هانکیسی اول کلور ایسه تحت سلطنت آنك اولمسی قرار کیراولمشیدی ایشته بو عرض اوزرینه ۸۸۹ سنه سی بایزید ولی حضرتلری سلطان جمدن اول کله رك شرف افزای تحت عثمانی اولمشلردر ·

سلطان بایزید ثانی سریر سلطنتده استقلال بولنجه آق کرمان · اطنه · طرسوس · رها قلعه لرینی · واینه بحتی · متون غرون · اوارین سائر قلاع وبقاعی · وموره · لوفجه · ودراجی ضمیمهٔ ممالك شهریاریلری ایدوب بومثللو برچوق فتوحاتی قزانمشلر ایسه ده کذران سن جهتیله دیزلرینه عارض اولان علت نقریضدن فراغ سلطنته قصد وعطای نابجا اولق اوزره اوغلی سلطان احمدی ولی عهد اتمشیدی · سلطان احمد اسکدارده مال تپه دکه مترقب بشیر سلطنت ایکن یکیچری طائفه سی مدمن شرابدز دیه رك صورت تحلف کوسترملری اوزرینه یاوز سلطان سلیم خان غازی زینت طراز جهانکیری اولمشدر ·

سلطان بایزید تحت سلطنتك زمان شیخوختنه اقترانندن طولایی حال حیاتنده تحت وتاجی سلطان سلیمه اعطا ایدوب کند ولری دیمتوقه نام محله عزیمت اوزره ایکن اثنای راهده متوجه عالم بقا اولدیلر ·

سلطان بایزید ولی عصرنده ظهور ایدن شعرا هر عصردن زیاده ایدی دیو تذکره لرك اتفاقی واردر · چونکه شعرایه جوائز واحسان وعطایاسی وافر ایمش · حتی جلال دوانی وجامی یی مستغرق انواع لطف واحسان بیکرانی بیوردقلری متواتردر · کندولری دخی (عدلی) تخلص ایدرلرمش ·

اثار شعریه سندن برقاچ بیت تبرکا یازلدی ·

نظم

ای سوار اسب ناز اولان رکاب جانه باص
حسن میدانی سنکدر اایاغك مردانه باص

برادری سلطان جم کند وسنه تحت پادشاهی نصیب اولمدیغندن مغموم اولوب بو بیتی سلطان بایزیده کوندرر ·

بیت

سن بستر کلده تیاسك شوقله خندان
بن کل دوشنم کلخن محنتده سبب نه

پادشاه بسطامی سیرت دخی بو یولده جواب نصیحت وبرمشلردر ·

جواب

چون روز ازل قسمت اولنمش بزه دولت
تقدیره رضا ویرمیه سك بو نه سبب نه
حج الحرمینم دیو دعوا ایدرسك
یاسلطنت دنیه ایچون بونجه طلب نه

سلطان سلیم خان اول

ابن سلطان بایزید خان ثانی

سلطان بایزید ولی حضرتلرینك فراغ سلطنت ارزوسی وشهزاده لردن سلطان احمد وسلطان قورقوددن ترجیح ایله مجرد حضرت یاوز سلطان سلیمك مقام خلافته کلمسی حقنده ترقی جویان وحمیتمندان عصرك الحاح واصرارلری اوزرینه روم ایلی قطعه سنك منتهاسنده بولنان سلطان سلیم خان حضرتلرینه دعوتنامه ارسال اولندی · وجناب سلیم خان دخی پابرکاب استعجال ایله ۹۱۸ سنه سی صفرنده استانبوله کله رك اولا پدری بایزید ولی حضرتلرینه ملاقی وثانیا پدرینك بالذات دلالتیله نائل تخت خسروانی اولمشدر ·

حتی وکلا وعلمایی حضورینه جلب ایله دها رسم بیعتی اجرا اتمدن اول بیان مسلك طرزنده امیرانه وجهانکیرانه شویله برنطق ایراد بیورمشدر ·

(بن پادشاه اولو رسم نیتم عربستانی چرکسلردن · بلاد عجمی شیعه دن تطهیردر · مجرد اسلامی برنقطه یه جمع ایچون هند وتورانه کیده جکم · شرق وغربده اعلای کلمه یه چالیشه جغم · ظلمه یه اولادم اولسه مرحمت اتمیه جکم · زمانمده راحته وارمق واهالی یه تسلط اتمك ممکن اوله مز · ایشته بنم حالم بودر ؟ سفردن قورقرز ایسه کزبنی اختیار ایدیکز · والا سلطان احمدی قبول ایلیکز ·)

بو نطق اوزرینه بهادران اسلام کندولرینه فوق العاده القشلر ایدوب امر بیعتی اتمام ایلدیلر · فی الواقع سکز سنه طقوز آی مدت سلطنتنده سلطان سلیمی شو مسلك جهانکیرانه دن تصادف ایتدیکی مشکلاتك هیچ بری روکردان ایده مدی · بعض انتریقه لره مبنی وجههٔ عزیمتنه سد ممانعت چکن امرا ووزرایی درحال خدمتندن دفع ایدر · ومحاربه ده کیرودونمك ایستیان یکیچریلره (سزدونك بن حربه یالکز کیدرم) دیرلرمش ·

ایشته یاوز سلطان سلیم خان حضرتلری بویله رتبت عالی ایله جلوسنی متعاقب حدوث ایدن برادرلری سلطان احمد وسلطان قورقود فتنه لری کبی فجیع فجیع وقعه لری تسکیند نصکره همان بر مجلس عقدیله ایران اوزرینه هجوم وتبریزده شاه اسماعیلك ذوجه سی تاجلی خانمی اسیر ایتدی · بلکه نطقنده (نیتم بلاد عجمی شیعه دن تطهیردر) جملنی تفصیل وتفسیر ایتدی ·

ایران سفرینی متعاقب اردوسنی مصر حکومتی اوزرینه سوق ایله خلفای عباسیه شعبه سنی مصردن قالدیرمش وامانات جلیلهٔ متبرکه نك مقام خلافته نقلیله ملوك عثمانیه یی خلیفهٔ انام اتمشدر ·

دیار شرق کورجستان · بایبورد · خرپوت · موصل · دیار بکر · کردستان · حلب · قلاع شام · اعظم فتوحاتندندر · عزم جهانکیرانه سی شول مرتبه ایمشکه · اوروپا قطعه سی ایکی پادشاهه مقر اوله ماز دیرمش · ۹۲٦ سنه سی شیر پنجهٔ اجلدن رها ممکن اوله میوب نسر طائر روحی آشیان طرازدوحهٔ بقا اولمشدر ·

اکثر مورخلر وفاتنی شو صورتله یازارلر ·

یاوز سلطان سلیم برکون بغچه‌ده تماشای ازهار ایدر ایکن صرتنده چیبان وجعی حس ایدرلر .
ندیمی حسن جان افندی یه امر ایدوب ایوجه صقدیررلر .
سیلوجه چیبان اولور . وعده تکمیل اولمش وقتسز تدبیردن طولانی پادشاه مغفور واصل کلشنسرای جنان اولور .
بوحالده مدت عمری اللی برسنه اولمش اولور . سلطنتی سکز سنه‌در .
جزایرلی غازی خیرالدین پاشا یه برقاچ قطعه سفینه ایله اعانه ایلمشکن جزایرك ضبطیله ممالك شاهانه یه التحاقی انجق خیرالدین پاشانك قورصانلقده مهارتنه وسلطنت سلیم خانی زماننه مخصوص اولان بیوك بیوك موفقیتلرك تیسر حصولنه دلالت ایدر .
یاوز سلطان سلیم مشاغلدن خالی بولندیغی زمانلری کتاب مطالعه سیله کچوررمشلر . مشاهیر ارباب قلم اعجامدن فضل اللهك تاریخ وصافنی الدن براقازلرمش . شعرده مخلصلری (سلیمی) اولوب دیوانی مشهور عالمدر .

نظم

این سفر کردن واین بی سر وسامانی ما
بهر جمعیت دلهاست پریشانی ما

***

ایران سفرینه کیدرکن سویلدکلری متواتردر .

نظم

بن یتام لایقمی اول قارشومده ایاغك طوره
سرو نازم دن بن اولدکده نمازم قلمسون

سائر اشعارندن اشهردر .
ابن کمال یاوز سلطان سلیمك وفاتنه غایت سوزشلی برمرثیه سویلمشدر .

قانونی سلطان سلیمان خان

ابن یاوز سلطان سلیم خان

۹۲٦ سنه سی پدرلری یاوز سلطان سلیم استانبولدن ادرنه یه اثنای عزیمتنده تأثیر شیر پنجه‌دن نوبت زن کوس رحلت آخرت اولمسی اوزرینه قانونی سلطان سلیمان سنهٔ مذکورده اورنك ارای شوکت عثمانیان اولمشدر . عمری اوزون . فتوحاتی حد وعددن بیرون . واضع قانون . بر پادشاه عدالتمون ایدیلر . زمان سلطنتنده سیف وقلم پك چوق بیوك بیوك اثرلر براقمش . وسایهٔ سطوت وزیر جناح عدل ورافتنده دکل ملوك اسلامیه برقاچ اوروپا قرالی اسوده نشین امان اولمشدر . فرانسه یی قرق سنه حمایه ایلدی . شرقا وجنوبا ایتدیکی محاربه‌لرك هر برنده برفتح عظیمه نائل اولوردی امتداد سلطنتجه پادشاهان عثمانیانك الك بختیاری‌در . لکن مدت سلطنتنده وقوعه کلان فتوحات کثیره ینه طول مدت سلطنته نسبة آزدکلدر . اوستریا اوزرینه آچدیغی محاربا تنده وایران اوسته ایتدیکی مهاجماتنده ممالك عثمانیه یی ایکی مثلی توسیع ایلمشدر . مجارستانك طمشوار . اردل . بودین کبی ایالات جسیمه سنده ایکیوز سنه یه کلنجه یه قدر دولت علیه وزراسنك والیلکلری

قانونی سلطان سلیمانك برکات مظفریتیدر . بغدان استونی بلغراد . بچوی . استرغون وان . نخجوان فتحی قره‌ده کی موفقیتی وایتالیا وونديك وجزایراطه‌لرینك غارتی دکزده کی اثر صلابتیدر . سکتوارك محاصره وفتحنده و ۹۷٤ سنه سنده وفات ایتدی عمری ۷٤ ومدت سلطنتی ٤۸ سنه بش آیدر . اوائل حالنده مائل صفا وتابع هوا اولمشلرسه ده از مدت ظرفنده ندامت . وتحصیل علومه رغبتله تکمیل نسخ بیورمشلردر . هله علوم فقهه انتسابلری زیاده ایمش . اثنای وفاتنده قبرینه قونلمسنی توصیه ایتدیکی صندقچه اتفاقا بر دولت ایله آچلدقده مدت سلطنتنده حرکات سیاسیه سنك احکام شرع شریفه تطبیقی ایچون ابوالسعوددن الدیغی فتوالر ایمش . حتی ابوالسعود افندینك بوحال اوزرینه (ایواه سلطان سلیمان دیوان حقده می بنی مسؤل ایتدك) دیدیکی مرویدر .
ادارهٔ دولتك هر شعبه سنه برقانون وضع ایتدیکی جهتله سلطان سلیمان قانونی دیوالسنه ارای احترامدر .
امرای بحریه سندن مقام قپودانی یه کلان جزایرلی غازی خیرالدین پاشا معیتنده کی دونغا ایتالیا ووندیك جمهوری النده کی جزایری غارت زدهٔ فنا . ودولت علیه‌ده الك اول دریا امورینه متعلق خریطه تألیف ایدن سیدی رئیس پورتکیز دونغاسیله هند دکزلرنده آهنك جنك وغا ایتمشدر .

وقتا که ۹۷٤ سنه سی سکتوار محاصره سنك اوتوز برنجی کونی مزاج شریفلرینه ضعف عارض اوله‌رق کوندن کونه اشتداد ایله سنهٔ مزبوره صفرینك اوچنجی کیجه سی طائر روح پرفتوحی اشیان ساز جنان اولمشدر .

وفاتنك ایرتسی کونی ایدیکه ضربا وقهراً سکتوارك ایچ قلعه سی دخی فتح اولنوب سکتوار بانی اولان نسفی نك باشی کسیله رك صندوقهٔ نعش معفرت نقشلری تحتنده غلطان ایدلمشدر .

سکتوارده کیفیت وفاتنی وزیر اعظم صقوللی محمد پاشا کتم ایله پادشاه جدید سلطان سلیم ثانی حضرتلرینه ارسال نوید اولنوب وسلطان سلیمان قانونی حضرتلرینك جسدی عربه یه وضع ایدیلوب بلغراده عودت وسلطان سلیم ثانی حضرتلری مقر حکومتلری اولان مغنیسادن نهضت ایله استانبوله معاودتله امر بیعت بالاجرا سلطان سلیم ثانی شرف افزای تخت سلیمانی اوله‌رق استانبولدن تکرار حرکت و بلغراده مواصلت بیورمینجه افشا ایدلمامشدر .

خیراتندن پدری سلطان سلیم خان حضرتلری . واوغللری شهزاده سلطان محمد وجهانکیر ایچون برجامع شریف ومدارس وحجرات وعمارات بنا بیورمشلردر .

و بونلردن ماعدا نام سامیلرینه منتمی اولان سلیمانیه جامع شریفی ومدرسهٔ دینی وقانون اوزره علم طبك تدرسی ایچون انشا بیوردیغی حجراتی . ودارالشفاسی

الی یوم التناد روح شریفنی حسیله ایله یاد ایتدیرر خیرات جلیله دندر .
مرتب دیوانی واردر . (محبی) تخلص ایتمشدر جملهٔ اشعارندندر .

نظم

جانه قاندر بوسهٔ لعل لب یار ایستین
باش ویرر بو یولده زلف سپکار ایستین

بی وفا یارك (محبی) جوریني معذور طوت
یارسز قالور جهانده عیبسز یار ایستین

*

سلطنت دیدکلری انجق جهان غوغاسیدر
اولمیه دولت جهانده بر نفس صحت کبی

*

تاج وتخت وسلطنت بر باد اولور چون عاقبت
کندونی عالم سر برنده سلیمان اولدی طوت

قالدیررسن چون اناغی بزم دنیادن کوکل
ایچدوکن جام شرابی آب حیوان اولدی طوت

*

ژنك غمدن دیلر ایسك اوله کوکلك صافی
قومه الدن قومه برلحظه شراب صافی

سلطان سلیم خان ثانی

ابن سلطان سلیمان خان

۹۲۹ سنه سی قماط آرای مهد شوکت اولمشدر . اوتوز بش یاشنده ومغنیسا حکومتنده ایکن پدرلری سلطان سلیمان قانونی حضرتلرینك وفاتی خبری واصل اولنجه مغنیسادن حرکت ودرسعادتده جلوس تخت سلطنت بیورمشلردر .
جلوسلرینی متعاقب استانبولدن نهضتله بلغراددە اردوی همایونه مواصلت ایدوب اعلان جلوس همایونه مسارعت ونعش مغفرت نقش حضرت سلطان سلیمان خانی بی استصحاب ایله استانبوله عودت ایلمشدر . امور دولتی وزیر اعظملری صقوللی محمد پاشایه تفویض بیوروب کندولری کوشهٔ صفا واستراحته چکلمش وحتی ندیم خاصی احمد شمسی پاشا مصاحبتیله ادرنه‌ده وقت کچورمشدر . صقوللی محمد پاشا برطرفدن ترتیب دیوان ایله امور عبادی بحق رؤیت ایدر .
ودیکر طرفدن دخی مقتدر وزرانی سردار نصبیله طرف طرف اردولر سوق ایلردی .
سردار لالا مصطفی پاشا ومؤخرا قپودان دریا قلیج علی پاشا معیتنده اولان مکمل دونمااله قبریس وساقز بتمامها آلندی وسردار سنان پاشا اردوسیله اقلیم یمن داخل حوضهٔ ممالك عثمانیه ایدلدی .
تونس فتح اولندی .
زمان سلطنتنده کافهٔ امور دولت اهلنه تفویض اولندیغی . وخصوصا سلطان سلیم ثانینك قدردانلغی جهتله مشغول استراحت ومائل صفا وصحبت اولمسی محل تعریض اولەمز . چونکه درکار اولان کفایتی مناسبتیله مسند صدارتی

بالاستقلال عهدهٔ استیهالنه ویردیکی وزیر اعظم صقوللو محمد پاشا دولتك کمال اقبالنی پك کوزل محافظه ایتمشدر .
حتی صقوللی محمد پاشا کندوسی ایچون برتربه انشا ایتدیررکن سلطان سلیم ثانی حضرتلری ندیمی شمسی پاشا ایله تربه‌نك اوکندن کچرو (شمسی بو کیمك تربه‌سیدر) دیو سؤال بیوررلر .
شمسی پاشادخی محمد پاشانکدر دینجه (عجبا نوقت یتاجقدر) دیمسی اوزرینه شمسی پاشا پادشاهم امرایت شمدی یاتسون دیدکده (خطا ایتدك بکا ودولتمه لازم بر وزیردر) دیوب قدردانلغنی ظهار ایتمشدر .
شمسی پاشاایله لطائفی چوقدر . اخر عمرنده طریق عیش وصفادن عنانتاب سمت ندامت . وکافهٔ لذائذدن فراغتنی متاقب برکون حمامده اناغی قایوب دوشرلر . وحیلی اضطراب چکرلر . بو اضطراب ایله حمایه وضعف معدیه مبتلا اولوب ایکی آی خسته یاتدقدنصکره ۹۸۲ سنه سی شعبانك یکرمی سکزنجی کونی عازم دارالنعیم اولدیلر .
اوغلی سلطان مراد ثالث حضرتلری مغنیسا حکومتلرندن عودتله مربع نشین سلطنت اولنجه‌یه‌قدر اون کون وفاتی شایع اولمامشدر .
مدت سلطنتی ۸ سنه بش آی . وعمری ۹۵ سنه‌در
صارشین ومهیب اولمغله صاری سلطان سلیم دخی دینور . اثنای صفا ومحبتده انشا واشعاره دخی میل بیوررلر . و(طالب) تخلص ایدرلرمش . تبرکا برقاچ بیت یازلدی .

نظم

نوای نیده روح افزا اولور عشاقه بردم وار
دلانی کبی نالان اولمه دە براوزکه عالم وار

*

طالبا سعی بلیغ ایت کوی یاره واری کور
جانی جانانه ویروب ترك ایله یوغی واری کور

*

عاشق صادقده دل بردر داوله مز یار ایکی
هیچ بر تخت اوزره ممکنمی اوله خنکار ایکی

سلطان مراد خان ثالث

ابن سلطان سلیم خان ثانی

ولادتی ۹۵۳ ده‌در . پدرلری مغفور سلطان سلیم ثانی حضرتلرینك ۹۸۲ سنه سی وفاتی خبرینی مغنیساده مشغول شکار ایکن المسیله بالاستعجال استانبوله کلوب ۲۹ یاشنده اولدیغی حالده سنهٔ مذبوره رمضان شریفنك سکزنجی کونی جالس اورنك پادشاهی اولمشدر . وزیر اعظم صقوللی محمدپاشایی ابقا ایلدی .
بواثناده عجم شاهی طهماسك وفاتی وشاه اسماعیل ثانینك جلوسی وقوعیله ممالك ایران عادتا متغلبه الندە پریشان ومستعد التحاق ممالك عثمانیان اولدیغی بغداد وارضروم والیلکلرندن انها اولمغین شرق سفری اعلان واردولر سوقیله لشکر عجم برباد ایدیلەرك تا تبریز قلعه سی کشاد .

وپك چوق قلاع وبقاع ایران زمین
عدالت سلطان مرادیله یکیدن معمور واباد
ایدلدی. تفلیس فتح . وولایت انکروس
اوزرینه عسکر سوق ایدیلوب مظهر غلبه
اولنمشدر . طاغستان چرکستانده پك
چوق محل ضبط اولندی . شرق سفرنده
عثمان پاشا . وانکروس محاربتنده سنان
پاشا سردار ایدیلر . سلطان سلیمان
قانونی حضرتلریله سلطان سلیم ثانی
حضرتلرینك وکندولرینك وزیر
اعظملغنده دین ودولت اغورنده ابراز
مأثركاردانی ایتمش والسنهٔ انامده نامی
طویل محمد پاشا دیوشهرت المش
وحالا اوستریا ومجارستان ایالات جسیمه سی
موزه خانه لریله ویانه موزه خانه سنده
وسرعسکران شجاعت عنوان صره سنده
(محمد صقولویچ) دیوهیکل مجسمه سی
محفوظ موقع احترام بولنمش اولان محمد
پاشای طویل ایام سلطنت سلطان مراد
ثالثده یوم مخصوصنده ترتیب دیوان ایدرك
رؤیت مصالح انام ایدرکن دیوان یرنده بولنان
بر بی شعورك خنجر غدریله شهید اولمشدر.
ایشته محمد پاشانك وقوع شهادتی اوزرینه
مراد ثالث حضرتلری مهر وزراتی
وزرادن هرکیمه ارزانی بیورمش ایسه محمد
پاشاده کی لذتی الهمامشدر . ١٠٠٣ سنه سی
جماذی الاولك سکزنجی کونی دارالسلطنت
علیه ده روح شریفلری متعازم قربگاه مولی
اولمشدر .
٩٨٢ سنه سنده و٢٩ یاشنده جلوس بیوردقلرندن
مدت سلطنتلری ٢١ سنه یه وعمرلری ٥٠ سنه یه
منتهی اولور .

اورته بویلو . قومرال واوزون صقاللی .
خوب صورت . ملك سیرت . بر پادشاه
صاحب جود وسخاوت ایمشلر .
زمان دولتلرنده اشهر شعرا نوعی افندینك
علوفه لرینه اللی اقچه ترقی احسان ایدرلر .
اتفاق اول اثناده بررؤیاده کوروب تعبیرینی نوعی
افندی یه حواله بیوردقلرنده نوعی افندی
کوشش پادشاهیده فی الجمله تقصیر وتدبیر
شهنشاهیده تدنی ایله تعبیر ایدر . مسموع
مرادخانی اولنجه (سز ترقی بوله سز بزده
تدنی بیلر . نوعیا بزهله بوقسمته راضی دکلیز)
دیو طنزامیز جواب ویرمشلردر .
علمایه فرط احترامری مشهوردر . قاضی
عسکرلرك کوندردکلری تلخیصلری (قضایا
اولدی منظور اوله توجیه و(عروضك اولدی
مقبول اوله توجیه) نظملریله بیوررلرمش .
مغنیساده کوزل برجامع شریف ومدرسهٔ
منیفلری واردر . اثار شعریه سندن برغزل
تحریر اولندی .

غزل

نیجه طاقت کتورسن جسم عاشق روی دلداره
کتورمز تاب جون برلحظه تاب برق انواره
مقیم خانقاه عشق اولالدن بودل پردرد
اولوب ابدال محنت بغری یاره جسمی صدپاره
تفکر ایلمز بردم کوکل افکار غیریدن
بودل یارك سریدر ویرلمز بول اغیاره
نچاره چاره ایدوبدر دل بیچاره یه هردم
چو یاره ایدن اولدی یینه آندن مرهم وچاره
(مراد) ك سوزلرینك کوستر هرحرفی برحکمت
نه حکمت بلکه عبرتدر دوادر جمله بیماره

سلطان مرادخان رابع ابن سلطان احمد

خان اول

١٠١٨ سنه سی طرازندهٔ کهوارهٔ شوکت
و ١٠٣٢ سنه سی کانکش علی پاشا
صدارتنده و یحیی افندی مشیختنده اتفاق
اکابردولت ایله سلطان مصطفی خان اول
ابن سلطان محمدخان ثالث خلع ایدیله رك مربع
نشین سلطنت اولمشدر .
وقتاکه ١٠٣٣ سنه سی شاه عباسك بغدادی
استیلاسی اوزرینه حسین پاشا بغداده
کوندرلمش ایسه ده مشارالیه شهید اوله رق
عساکر ایران موصل وکرکوکی دخی ضبط
وتسخیر ایلمشدی . سلطان مرادقریم خانلری
سردارلغیله برطرفدن روسیه اوزرینه محاربه
آچمش ودیکر طرفدن نمسه سرحداتی
دخی قارشمش ایکن سردار اکرم چرکس
حسن پاشا وفات ایدوب یرینه کچن حافظ پاشا
معیتیله کورجستان اوزرینه ومراد پاشا سردارلغیله
بغداده مقدار کافی اردولر سوق ایتمشیدی
شاه عباس ایله حافظ پاشا بیننده برچوق
محاربه لردنصکره بغداددن ارضرومه قدر ایران
النه کچن ممالك عثمانیه استرداد اولندقدن
بشقه همدان ونخجوان طرفلری دخی استیلا
اولنوب حدود شرقیه شرذمهٔ متسلطیندن
تأمین ایدلمشدر . پادشاه هرنه طرفه سفر
آچدیسه غلبه چاله رق سرحدات دولت
عثمانیه یی تأمین ایتدکدن بشقه ابطال دخان
وقهوه وسد ابواب میکده ایله بونلردن عبارت
احداث فتنه ایچون اتخاذ ایدیلان دار
الندولری مسدود ایدرك فتن داخلیه یی
دخی رفع والغا ایلمشیدی . اکرچه شدت
عیش وهوایه ابتلاسی وکثرت تبدل وقتل
وزرایه انهماکی اولمسه ایدی زمان سلطنتنده
یاوز سلطان سلیم ثانی اقبالنك اعاده سی
جلادت ومهارت فوق العاده سندن مأمول
اولنوردی . شاعر مشهور نفعی افندی یی
قتل ایتمشدر . سلطان مرادرابع حضرتلرینك
وقایع خارجیه وداخلیه سی پك مفصل
اولدیغندن اوزون اوزادی تحریری موضوعك
خلافنده کورلمشدر .
بغداد سفرندن عودتنده منکسر المزاج
اولدیغندن برقاچ آیلر صهبای ذوق ونشاط
نظرالتفاتدن دوراولمشیدی ١٠٤٩ سنه سی
بیرامنده برمقدار تصحیح مزاج ایتمکله تبریك
عید سعید رسمی تمام اولدقدنصکره مراد
رابع حضرتلری سنان پاشا کوشکنده
مشغول تماشای ملاعب ایکن . آت میداننده
سلحدار پاشاسرایی کوشکنه عزیمت وتفرج
کنان اطرافه نکران اولدیغی حالده سلحدار
پاشا وبعض محرمان مجلس مدار دفع
متاعب دربهانه سیله پادشاهی آیینهٔ
جام کلفامه نکاه انداز بیورمق اوزره ترغیب
ایدرلر . اولکون مذکور سرایده ملوکانه
برذوق ایتدکدنصکره ایرتسی کون مزاج
شاهی تکدر پذیر اوله رق سنهٔ مزبوره
شوالنك اون التنجی کونی پادشاه غزا
اعتیاد واصل رحمت رب العباد اولمشدر .
مدت سلطنتی ١٧ سنه وعمری ٣١ سنه
اولمش اولور .
شعره رغبتی اولوب مرادی تخلص ایدرلرمش
سردار بغداد حافظ پاشانك (الدی اطرافی
عدو امداده عسکر یوقیدر) عنوانلی
یازدیغی منظوم مکتوبنه (نعیا وحیرالله

افندی تاریخلرنده محرردر) حافظ بغداده امداد ایتمکه اریوقیدر . بزدن استمداد ایدرسك سنده عسکر یوقیدر . شمدی خالیمی قیاس ایلرسن آیا عالمی . ای (مرادی) پادشاه هفت کشور یوقیدر . مقطعلی ومنظوم جواب ردامیز کوندرمش وعلی پاشایی بغداده سردار ایلمشدر

سلطان مصطفی خان ثانی

ابن سلطان محمد خان رابع

۱۰۷٤ سنه‌سی ادرنه‌ده تولد وسن شریفلری اوتوز بر سنه یدی آیه واصل اولدیغی حالده ۱۱۰٦ سنه‌سی عم مکرملری جنتمکان سلطان احمد خان ثانیدن ارثا منتقل اولان سریر سلطنته جلوس بیورمشلردر .

جلوسلرندن بش آی مقدم پنجهٔ استیلای اعدایه کرفتار اولان ساقز جزیره‌سی میمنت قدوم جلوسلریله دشمندن استرداد وبراً وبحراً نیجه دفعه‌لر اعدای دولت ایله مطارحهٔ غزا وجهاد اولوب بالنفس اوستریا اوزرینه وقوعبولان سفر همایونلرنده وشبش ولوغوش ونعلقران محارباتنده مظفر ومنصور اولمشلردر .

جلوس همایونلرینك دردنجی سنه‌سی سنهٔ جنکنده بحکمةالله تعالی اردوی همایونده صورت انهزام نمایان اولمغین ملل متفرقهٔ اعدا ایله وقت وحاله کوره عقد مصالحه وسد ابواب مطارحه ایلدی .

ایشته ۱۱۱۰ سنه‌سی طوفان حرب وقتال برمقدار سکونت حال کسب ایتمسیله هرکس فراغ باله دوشوب ذوق وصفاسیله مشغول ایکن سلطان مصطفی خان حضرتلری دخی پای تخت قدیم اولان ادرنه‌یه عزیمت وشهر مذکورده صید وشکار وانواع عیش وصفا ایله اوقات کذار اوله‌رق درسعادتی خاطرلرندن چیقارمشلردر .

استانبول خلقی بویله طول مدت یعنی بش سنه پادشاهك ادرنه‌ده اقامتیله درسعادته عدم میل ورغبتنی کوردکجه سررشتهٔ قیل و قالی اللرنده طولامغه باشلامشلردی . بوحال ایله سلطان مصطفی خان حضرتلرینك اوچ دانه کریمهٔ محترمه‌لرینك برینی کپریلی زاده نعمان پاشایه وبرینی وزیر مکرم مقتول زاده علی پاشایه ودیکرینی دخی چورلیلی علی پاشایه عقد وتزویج نیتیله ادرنه‌ده هربرینه آیرو آیرو طرح بنیان بیت الشرف بیورلدیغندن ارتق سلطان مصطفی خان حضرتلرینك استانهٔ علیه‌دن بتون بتون انصراف میل ورغبت بیوردقلری اکلاشلمسیله وخصوصا خواجهٔ شهریاری شیخ الاسلام فیض الله افندینك تاریخلرده مفصلا بیان اولندیغی وجه ایله منصبنده کسب استقلال ایدرك امور دولتی ید تعرضنه محصور واجل مناصب علیه‌یی انجق اعوان وانصارینه مقصور ایتمك کبی اوضاع ناپجاسی بالاکیر اولمسیله بوسببلردن طولایی رامی پاشا صدارتنده وسلطان مصطفی خان حضرتلرینك ایام سلطنتی نهایتنده اولا شرارهٔ فتنه استانبولده جبه‌جی

اوجاغندن جهیده وکیده کیده سیلابهٔ تدبیرایله اطفاسی ممکن اولمیه‌جق درجه‌به رسیده اوله‌رق جمعیت طغیان یوز بیك کشیدن متجاوز ادرنه سمتنه پویان اولمشلردی . جمعیت حوصله میزانه واردقده اوجله نصرت پادشاه اسلام ایچون ادرنه‌ده عقد پیوند اتفاق ایدنلر دخی محل مذکورده جمعیت ارباب اختلاله التحاق ایلدکلرندن سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلری ۱۱۱۵ سنه‌سی ادرنه‌ده خلع اولنمش وجلوس سلطان احمد ثالث حضرتلرینك وقوعندن صکره سلطان مصطفی مخلوعا استانبوله کلوب مهجوری سلطنتدن متکدرالخاطر اوله‌رق یوز درت کون ایچنده عازم کلزار نعیم اولمشلردر .

بوصورتجه مدت سلطنتلری ۹ سنه ٦ آی وعمرلری ٤٠ سنه اولمش اولور . وقوعات عالمی مدرك بر پادشاه ذیشان ایمشلر . حتی اجداد عظاملرندن بایزید ولی حضرتلری وقف ایتدیکی برقارش طپراق براقامش که برآسم اتام . وقانونی سلطان سلیمان حضرتلری یکیچری ایتدیك برفرد براقامشکه یکیچری بلاسنك دفعنی مذاکره ایده‌یم دیدکلری مرویدر .

آثار شعریه‌سندن تبرکا بر بیت یازلدی .

بیت

❋ باشمزدن هیچ هوای زلف یارا کسك دکل ❋
❋ مرتفع بردر آنکچون روزکار اکسك دکل ❋

سلطان احمد خان ثالث

ابن سلطان محمد خان رابع

مشارالیه ۱۰۸٤ سنه‌سی تولد ایدوب ۱۱۱۵ سنه‌سی برادری سلطان مصطفی خان ثانی علیهنه قیام ایدن فتن وفساد اوزرینه سلطان مصطفی نك خلعیله ادرنه‌ده جالس تخت سلطنت اولمشدر . اسباب ظهور فتنه‌دن بری دخی سلطان مصطفی خان ثانی حضرتلرینك ادرنه‌ده اقامتده میل ایتمسی قضیه‌سی اولدیغندن سلطان احمد ثالث حضرتلری جلوسنی متعاقب ارکان ومعیتی ومخلوع برادری سلطان مصطفی خان حضرتلرینی استصحاب ایدوب همان استانبوله کلمشدر . جلوس حضرت سلطان احمد خانیده اصرار والحاح اهل فساد ایله برطاقم نااهللره توجیه اولنان مناصب استانبولده کون بکون استرداد ایله اهلنه تفویض وسرد فترفتن وشقا اولنلر بزرد نفی وتغریب اولنه‌رق کلزار دولت خس وخاشاك مضرتدن تطهیر ایدلدی . ایشته ریاض دولت سبزهٔ بیکانه‌دن تطهیر اولنمقده ودیکر طرفدن بنیان دولت ترصین ایدلمکده ایکن روسیه دولتنك توسیع ملك افکاریله اسوچ دولتی اوزرینه آچدیغی محاربه‌ده اسوچ عسکرینی تعقیب ایچون روسیه عسکری حدود خاقانیه‌یه تجاوز ایلدیکندن وذاتاً روسیه‌لونك افکاری دولت علیه حقنده دخی مضر کورندیکندن احمد خان ثالث حضرتلری روسیه اوزرینه اعلان حرب ایله وزیر اعظم وسردار اکرم بالطه‌جی محمد پاشا معیتیله بصار ابه قطعه‌سنه مکمل براردو سوق ایتمشیدی . ایشته بالطه‌جی محمد پاشا پروتی کچوب روسیه چاری مشهور پترویی

فنا حالده منهزم ایتمش واسیر ایتمك درجه سنه کتورمش ایکن روسیه طرفندن هر نه تکلیف ایدیلور ایسه قبول ایدلمك شرطیله طلب مصالحه ایدلدکده بالطه جی محمد پاشا دخی اکا مداخله ایتامك وازاق قلعه سنی ترك ایدوب استانبولده ایلچیسی قبول اولنماق وعنوانی سائر دولتلر عنوان رسمیسندن دون اعتبار اولنمق اوزره عقد مصالحه اولنمشیدی • پترو بی بوقدر صقشدیرمش ایکن بالطه جی محمد پاشانك مصالحه یه روی رضا کوسترمسی استانبولجه محمد پاشانك رشوتنه وحتی ارتشاسنه حمل اولنوب عزل ونفی ایتدیرلمشدر بوندن صکره صیق صیق تبدل صدارتله هیچ برایشه موفق اولنه مدیغی حالده نهایت داماد علی پاشا مقام صدارته کتور یلوب دولته حسن نظام ویرلدکدن صکره قره طاغ اشقیاسی تأدیب اولنمشدر • بونی متعاقب وندیك محاربه سی ظهور ایدرك داماد علی پاشا بالذات اردوی همایونله کیدوب استندیل وکوردوس واناپولی وقستل کبی نیجه قلاعی فتح ایله عودت ایلدی • سنهٔ آتیه ده وندیکی بتون بتون امحا قصدیله درسعادتدن حرکت ایتمش ایسه ده اوستریا دولتی وندیك کورفزینك دولت علیه یدینه کچمسی کندو حقنده بیوك تهلکه اولدیغنی تیقن ایتمسیله وندیك محاربه سندن کفایت اولنمسنی واولنمدیغی تقدیرده اعلان حرب ایده جکنی بیلدیرمشیدی • بووضع سردار مشار الیهه کران کله رك وندیکدن انصراف ایدوب نمسه اوزرینه حرکت ایلدی لکن تقدیر خدا اردوی همایون منهزم وسردار مشار الیه التندن قورشونله اوریلوب شهید اولدی • طمشوارده الدن کیتدی •

مؤخراً کلان سردارلرك عدم موفقیتیله اردوی همایونده کون بکون صورت مغلوبیت متزاید اولدیغندن اواوقتلر رکاب همایون قائمقامی وداماد شهریاری ابراهیم پاشا صلح طرفنی ترجیح ایتمشیکن عسکری طائفه سی صلحی قبول ایتمدکلرندن طمشوار استرداد اولنمدقدن بشقه بلغراد ده ویرلدی اندن صکره مصالحه یه رضا کوستر لدی •

وقتا کدا براهیم پاشا مقام صدارته کلدی • هابیا قائمقاملغنده صلح اولسونده عسکره نظام ویرلسون دیرکن صدارتده برسفاهته دوشوب عسکره نظام ویرمك دکل نظام عالمی بتون بتون اخلاله سبب اولدی • کاغدخانه ده قصرلر • لاله زارلر • اکلنجه لرله اون ایکی سنه دن متجاوز مقام صدارتده مستقل اولمشدر • ایشته بوسفاهتك اثر سماحتی اولمق اوزره بالطه جینك اغربهالره الدیغی کالای مظفریت یوق بهاسنه دکل برسوزله مفته صاتلدی • برطرفدن دخی نادر شاهه برچوق یرلر ترك ایدلدی • ایشته بوحالات اوزرینه ابراهیم پاشا علیهنه کون بکون قیل وقال ارته رق نهایت ظهور فتنه ایله ارباب اختلاله قارشو سنجاغ شریف چیقارلمش وسلطان احمد ثالث حضرتلری فوق الغایه سعی وغیرت ایتمشیکن مثمر اولمیه رق ۱۱۴۳ سنه سی داماد ابراهیم پاشایی ارباب اختلاله فدا وکندولری دخی مشغلهٔ

سلطنتی برادر زاده سی سلطان محمود اول حضرتلرینه اعطا ایلدیلر •

(کروه سعادت شکوه شهدایه ملحق)
(واصل رحمکدهٔ جناب فیاض مطلق)

خداوندکار سلطان سلیم خان ثالث
ابن سلطان احمد خان ثانی

۱۱۷۵ سنه سی آرایش شوکتسرای وجود • و ۱۲۰۳ سنه سی اورنك فلك رواق شاهی یه قعود ایله حکمران آفاق اولمشلردر •

جلوس همایونلری روسیه محاربا تنه تصادف ایلدیکندن حسب القدر وقوعه کلان هزیمتلرك یوبله غیر منتظم یکیچری وقپوقولی کبی حشرات متحشده ایله جبر مافاتی قابل اولمیه جغی سلطان سلیم سلیم القلب حضرتلری عندنده مسلم اولمغین درحال مستقلاً ایله اساسه صلحه نظام ویروب اسباب ظاهرهٔ غلبه ونصرتك اتمامنه تشبث بیورمشلرایدی •

چونکه اوزمان اوروپا دولتلری کافهٔ منتظم عسکریتشدیردکلری کبی برطرفدن دخی عسکرلك وفن حربك ترقیٔ انتظامنه فوق الغایه اهتمام ایتمکده اولدقلرندن ایشته سلطان سلیم خان حضرتلری دخی مقابله متفنن طوپچی وخمبره جی وعسکر تدارکیچون ناچار بعض تشبثات ومخترعاته ابتدار ایتمشیدی •

معلم عسکر ایچون لوند چفتلکی واسکدارده واقع حرم اسکله سنده (شمدی اورالره سلیمیه دینور) وطوپچی وعربه جی ایچون طوپخانه وبك اوغلونده ولغمجی وخمبره جی ایچون خاصکویده جسیم قشلالر انشا وبونلره متفرع لوازماتك اتمامنه سعی اوفی بیورمشلردی •

دولت علیه لرینك عساکر بریه سی حقنده اصلاحات ابتدائیه نك ممکن مرتبه مرآت حصولده جلوه نما اولمسی جهتله قوهٔ بحریه سنك دخی رتبهٔ وجوبه ایصالنی مراد بیوره رق حوضلر انشاسی واوجاقلر احیدثیله مائل انحطاط اولان امور ترسانه یی ازسرنو احیا بیورمشلردر •

بوتشبثات اراسنده پاسبان اوغلی فترتی وطاغلی اشقیاسی مفسدتی کبی برطاقم اوفاق تفك غائله لر ظهور ایتمش ایسه ده آز برهمتله دفع ایدلمشدر •

بونلردن قطع النظر فرانسه لی کبی بردولت قوی مکنت دفعةً نقض عهد ایدوب خطهٔ مصریه یی استیلا وعکه یه قدر نیجه ممالکه مدید طولا ایتمشکین یوسف ضیا پاشا سردارلغیله براسوق ایتدیکی مکمل اردوی ظفرپیما وکوچك حسین پاشا قپودانلغیله بحرا ارسال ایلدیکی دونمای فوز انتما خطهٔ مصریه یی فرانسه اودن نزع ایدرك نام نامیٔ همایونلرینی لفظ بدیع غازی ایله منابرارا بیوردیلر •

برقاچ سنه صکره روسیه دولتی دخی فسخ عهد ایدرك حدود خاقانی یه تجاوز وبلکه بعض محللری ضبط وانکلتره دولتی دخی روسیه لونك رشتهٔ متابعتنه وثیقهٔ اتفاقی ربط ایتمسیله سلطنت سنیه طرفندن دخی

برأ مکمل براردو تنظیمیله لوای سعادت التوای جناب رسالتپناهی و بحراً دخی مرتب دونمای پادشاهی ارسال قلنمشیدی. سوق اولنان عساکر اسلامیه هنوز دشمنله مقابله ایده‌جك موقعه وارمه‌دن وتاریخ اوقو یانلره تفصیلی معلوم اولان آتش فتنه سوزان وموجه خیز فوران اولەرق سلطان سلیم ثالث حضرتلری (اکرخواهی سلامت در کنارست) حکمنك زمان ظهوری درك ایله ۱۲۲۲ سنه‌سی دامن سلطنتدن دست افشان وظهور عاقبته نکران اولمشلردر.

سنه‌من بور ربیع الاخرنده سلطان مصطفی خان رابع جلوس ایدوب برسنه مدت ایام جلوسنده شیرازهٔ نظام دولتك انامل آرای مشوشه ایله اختلال پذیر اولدیغی معلوم اولەرق اوردوده بولنان صدر اعظم چلبی مصطفی پاشا ایله سردار نامدار مشهور علمدار مصطفی پاشا اردویی استصحاب ایدوب استانبوله کلمش. وسلطان سلیمك جلوسی اسبابنك استحصالی تدارکنه دوشمش ایسه‌ده (تقدیر خدا قوت بازوایله دونمز) تدبیرنده عجله ایدوب بیك ایکیوزیکرمی اوچ سنه‌سی سلطان سلیم ثالث حضرتلرینك شهادتی وقوعه کلمشدر.

کیفیت شهادتلری خلیفه نجیب افندینك وقعهٔ سلیمیه سنده مفصل یازلمش غایت سوزشلی برفجیعه اولدیغندن بوراده تکراره لزوم کورلمدی.

بنا ایلدیکی قشلالرده جوامع شریفه وبعض تکایاوزوایاواسکدارده نام سلیمیلر ینه اولەرق حمام اسکله‌سنده ایکی مناره‌لی جامع شریف وحمام لطیف‌لری آثار خیریه سندندر. واینداى جلوسلرنده ایوبده خالد بن زید رضی الله عنه حضرتلرینك تربهٔ منوره‌لرینی ترمیم وآوانی سیم ایله تزیین بیورمشلردر.

ینه خاصکویده هندسه خانه انشاسیله مکمل خواجه‌لر جلب ایدوب علوم هندسه‌یه بیولك همت بیورمشدر. باروتخانه‌یی اصلاح ایلدی. متاع افرنجیه‌نك کسادی مقصدیله سلیمیه‌ده قماش دستکاهلری احداث اتمشلردر.

الحاصل زمان سلطنتلرنده کی اجراآتنه انصاف ایله باقیلورایسه دولت علیه‌ده الان مشهود اولان انتظامات خالیه‌نك اساسی سلطان سلیم ثالث حضرتلرینك اثرهمتلریدر.

ذات شاهانه‌لری غایتله اصحاب طبیعتدن بولندقلری مناسبتله انشاد شعر بیوررلر. (الهامی) تخلص ایدرلرمش.

اثار شعریه سندن دسترس اولنان ایکی غزلك بعض ابیاتی درج ایدلدی.

برغزلندن مفرز

تعالی الله نعجب ایتدی بوبر تحت سلیماندر
اویانکیم خواب غفلتدنکه چون کشور پریشاندر
حواله ایلدم جمله امورم حضرت حقه
بکا بوملکی ویرن اول جناب حق سبحاندر
بودنیایه طیانوب اوله‌سن غافل کل (الهامی)
سکاده باقی قالمزهم دوز بوچرخ دوراندر

غزل دیکرندن مفرز

روز وشب دردك ایله دیده‌لرم قان اغلر
واقف اولان بنم اسراریمه هرآن اغلر

مقطع بیتی

دردایله رویکه باقدقجه سنك (الهامی)
کرچه خندان اولور امان جکری قان اغلر

بوغزل فطین افندی مرحومك مطبوع تذکره‌سنده محرردر.

مدت سلطنتی ۱۸ سنه ۸ آی ۹ کون وعمری ۴۸ سنه‌در

شهزادهٔ سلطان جم

ابوالفتح سلطان محمد خان حضرتلرینك اوغلی وسلطان بایزید ولینك برادریدر. سلطان جم ۸۶۴ سنه‌سی دنیا کلمش. اون یاشنده قسطمونی والیسی واون بش یاشنده قرمان حکمداری اولمشدر. وفات فاتح محمد خانده بیان اولنمشیدیکه یکیچریلرك عصیانیله بایزیدك اوغلی سلطان قورقود نیابة اجلاس اولنوب کیفیت سلطان بایزید ایله سلطان جمه یازلمش وهانکیسی اول کلورایسه تخت عثمانی‌یه جلوسك مقرر اولدیغی بیلدیرلمشیدی. سلطان بایزید ولی اولجه کلوب جلوس ایلدی. عقیبا سلطان جمك برچوق عسکرله بروسه‌یه کلدیکی معروض اولمغله وزیر ایاس پاشا ایکی بیك یکیچری ایله مقابله‌سنه کوندریلور. وسلطان بایزید ولی دخی وافر عسکر ایله اسکدار طرفنه کچر. بروسه یقیننده ایاس پاشا وسلطان جمك سرعسکری نصوح بك مقابله ایدرلر. جم طرفدارانی غلبه ایدوب ایاس پاشا وعسکرینی اسیر ایدرلر. اوچنجی کون جم سلطان بروسه‌یه کلوب اون سکز کون ارامدنصکره حرکت ایدوب یکیشهر صحراسنده بایزید ولی ایله ایندکاری مقابله‌ده وزیر ولالاسی اولان یعقوب بك باجمله عسکرله بایزید ولی موکبنه ملحق اولمسی اوزرینه سلطان جم والده وحرمیله توابعات خواصنی الوب حلب اوزرندن مصره کیدر. مصرده سلطان قارتبای چرکس طرفندن اشوری التفات کورر. سلطان بایزید ولی سلطان جم ارقه‌سندن الغار ایدوب قونیه‌یه داخل اولدقده جمك دیار عربه توجهنی خبرالمسیله ایالت قرمانی اوغلی سلطان عبدالله‌یه تسلیم ایدوب عودت بیوررلر. سلطان جم مصره واروب سلطان مصردن التفات کوروب حج موسمی کلدکده حجازه عزیمت ورخسای بیت الله ایدوب ینه مصره عودت ایدر. بوآراده قرمان اوغلی قاسم بك که فاتح وقوعاتنده عجمه فرار ایدوب سلطان یعقوب یاننده امراروقت ایدردی. سلطان جم فتنه‌سندن استفاده قصدیله قرمانه کلەرك سلطان عبداللهی محاصره ایلدیکی خبرالنوب درحال کدك احمد پاشا قرمانه ارسال قلندی. قاسم مقابله‌دن اظهار عجز ایله طرسوس طرفنه فرار ایلمشیدی. سلطان جمك حجازدن عودتنی خبرالجه قاسم بك وبعض امراسی سلطان جمه دعوتنامه‌لر کوندروب سلسلهٔ سودای سلطنتی تحریك ایلدکلرندن سلطان مصر اذنیله سلطان جم والده وحرمنی مصرده براقوب حلبه کلور. قاسم بکله ملاقات

ایدرلر . سلطان بایزید ولی بونی طویوب همان اسکداره کچه‌رك بلا توقف سیدغازی بوغازینه ایریشور . کدك احمد پاشا دخی شهزاده سلطان عبدالله ایله قونیه دن حرکت ایلمش اولمغله بومحلده مثول شرفنه نائل . واوته طرفدن سلطان جم وقاسم بك قونیه یه آندن انکوری یه داخل اولورلر . رایت بایزیدخانینك پك قریب اولدیغنی وکندولرینك مقابله یه اقتدارسزلقلرینی اکلاینجه فرار ایله اقشهره کلوب تحصن ایدرلر . سلطان جم هرسك زاده احمد پاشانك اوزرینه مأمور اولدیغنی اکلادیغی کبی اناطولیدن روم ایلنه کچمك فکرینه دوشوب ردوس قوالیرندن سفینه ایستر . ایشته بو واسطه ایله ردوسه کیرر .

(معترضه)

جمك مدت عمرنده ایشته شو اوروپا عزیمتندن بشقه بروقوعاتی اولمدیغندن ترجمه حالی اولمق اوزره صورت عزیمت ونابولیده وفاتی براز تفصیل اولنه جقدر .

(انتهی)

ردوس بکی دولت علیه یه وسیلهٔ منت اولمق اوزره سلطان جمه آشوری رعایتله ردوسده الیقومق فکرینه دوشرسه ده سلطان جم بورالره ینانشمیوب مصره کوندرلمسنی ایستر . ردوس بکی شهزاده سلطان جمی فرانسه دن المانیان اچنده واورادن مجارستانه کیدوب بوسنه اوزندن برده ممالك عثمانیه یه کورنمك قولایدر کبی سوزلرله اغفال وسلطان جمی فرانسه یه ارسال اید یور اشاعه سیله اللی قدر زادگانی واوچیوز مسلح ادمیله کمی یه بندیروب ترفیق ایتدیکی ادملره جمك جنوا جمهوری داخلنده برجزیره یه حبس ونفیینی تنبیه ایلر . مخالفت هوا مناسبتیله چالقانا چالقانا استانکوی جزیره سنه واورادن سچلیا اطه سنه وار یلوب مسینانك پیشکاهنده براز توقفله حرکت . وسیله سیله سچلیا بوغازندن ونابولی اچقلرندن کچه‌رك و پك چوق فورطنه لر ییه‌رك بیك بلا ایله نیس شهرینه واصل اولورلر . شهرده طاعون اولدیغندن طورمیوب شامبه‌ری شهرینه کلورلر که بوراسی صادوا دوقه سنك مقری اولدیغندن ودوقه سی فرانسه قرالی سکزنجی شارلی ایله کورشمك ایچون پارسه کیتمش بولندیغندن اوراده ده اوطورمیوب روسیلون ایالتی طرفنه کیدیلور .

اثنای راهده صادوا دوقه سیله کورشمش . وشاهده اللی دوقه التونه آلدیغی زرنشان طپوزی واقع اولان طلبی اوزرینه صادوا دوقه سنه ویرمشدر . یوللرده فرانسزلر کیمی ترك پادشاهنك برادری وکیمی استانبول فاتحنك اوغلی کلمش دیو کمال هجوم ایله زیارتنه چیقارمش . بنه بو اثناده سلطان بایزید ولی طرفندن حسین بك نامنده برذات کلوب سلطان جمله ملاقات ایستمش ایسه ده منع اولنوب . روسیلون طرفنه کیدلمکدن دخی صرف نظر ایدیلوب سکز یوز قدر عسکرله محافظه سنه اقدام ایدلمشدر . حتی سلطان جمك خدمتنده

بك زاده لر تعیین اولنمشدر . شهزاده فرانسه ده موقعدن موقعه قالدیریلوب الك صکره بورقالیی نامنده برقلعه یه قونوب اختلاطدن منع ایدلدی . سلطان جم بونك اوزرینه صوفی حسین بك اسمنده اسان آشنا برادمی بوربون خاندانه کوندروب خلاص التماس ایلمشدر . بوحال ایله یدی سنه اسویچره وفرانسه نك مواقع مختلفه سنده کزدیریلوب بعض انتریقه یه مبنی پاپانك طلب والتماسی اوزرینه طولون ترسانه سندن چیویتا وکیا لیمانه واورادن رومایه کوندرلدی . پاپا استانبول فتحندنصکره اوطرفه طاغیلان بکزاده لره ایشته فاتحك اوغلو زیر حکمنده در کبی اوضاع ابرازیله عظمتنی طانتدیرمق ایچون ترتیب دیوان و بکزاده لری دخی حاضر ایدوب سلطان جمی دعوت ایتمش ایسه ده سلطان جم بودقیقه لری عارف اولدیغندن منتظر اولدقلری رسومك بریسنی اجرا ایتمامشدر . پاپا سلطان جمه کندوسنی مجار قرالنه کوندره جکنی واورادن مقدار کافی عسکر الهرق دعوای استحقاق ایتمسنی تکلیف ایتمشکن جم اوراره دخی قطعا تنزل ایتمامشدر .

بوارالق تکرار سلطان بایزید ولی طرفندن مصطفی بك سفارتله کلوب سلطان جمله کورشمش وحسن حمایتنی پاپایه توصیه ایلمشدر . فرانسه لو تکرار جمك فرانسه یه اعاده سنی طلب ایدر . پاپا قبول ایتمز . فرانسه پاپا حکومتی اوزرینه عسکر کوندروب سلطان جمی رومادن نابولی یه کتورر . فقط پاپا فرانسه‌یی قوردوغی طولابدن منع ایچون سلطان جمی تسمیم ایتدیرر . سلطان جم ماده سندن طولایی پاپا ایله فرانسه بیننده جریان ایدن انتریقه و پولتیقه یه دائر زیاده تفصیل ایستیان تاریخلره مراجعت ایتملیدرلر . سلطان جمك نابولیده مسموما وفاتی متفق ایسه ده صورت تسمیمیله نعشنك استانبوله نقلی مختلفدر . نامنه بروسه ده بر تربهٔ شریفه اولوب اوراده مدفون دردیرلر . اوتوز یاشنده شهید اولمش . اون بش سنه عمری فلاکت ایچنده کچمشدر . عالم . فاضل . شاعر . ظریف . دولت دنیانك فناسنی عارف برشاهزادهٔ پرمعارفدر .

فرانسه ده محبسده ایکن سویلدیکی قصیده سی مشهور اولوب (جام جم نوش ایله ای جم بو فرنکستاندر . هرقولك باشینه یازیلان کلور دوراندر) بیتی اول قصیده سندندر

(ساقیا دور سلیماندر ال اورجام جمه)
(بزه می صون ایچه لم چاره یودر دفع غمه)
(سنی مقصود ایدینوب عشقکه یانرسه کوکل)
(یریدر یانمق اوده هرکیم طپارسه صنمه)
(کیده مز قالدی کیرو (جم) یولی بغلندی کبی)
(بریوزی کل صاچی سنبل لبی مل غنچه فمه)

ویوندن بشقه (چاره یوق ایرمکه ای (جم) دهن چاهنه هیچ (قان یوطوب درد ایله ناچار ایچه لم باری قدح) مقطعلی قدح غزلی اشهر اشعارندندر .

شهزاده سلطان قورقود

سلطان بایزید ولینك اوغلی و یاوز سلطان سلیمك بیوك برادریدر . سلطان قورقودك کیفیت وفاتی وقوعات مؤلمه‌دن اولدیغندن ترجمهٔ حالی صره‌سنده بیان اولنمیوب یالکز مشار الیهك اخلاق واطوار وعلم وفضیلتله وقت کچوردیکی محللر واثار علمیه وادبیه‌سی یازیله‌جقدر . کیفیت وفاتنه اطلاع استیانلر خواجه تاریخنه مراجعت ایتسونلر .

فاتح سلطان محمد خان حضرتلرینك وفاتیله سلطان بایزید ولینك جلوسی صره‌سنده بیان اولندیغی اوزره شهزاده سلطان قورقود اون بش کون قدر سریر سلطنتده پدرینه نیابت ایتمش و پدرینك فراغت سلطنتله یاوز سلطان سلیم خانك جلوسنده طالب سلطنت اولدیغی برادری سلطان سلیمه بیان ایدوب بویله‌جه عهد ومیثاق ایدرك مغنیسا وصاروخان سنجاقلرنده ندیم خاصی پیاله بك وبرچوق علما وادبا ایله مجالسه‌یی اختیار ایلمشیدی . نچاره که بعض اصحاب اغراضك اختیال ونفاقلریله قضایه اوغرادی . حکم زمان .

زیرا تاریخلرك بیاننه کوره سلطان قورقود ابتدا مغنیساده صکره اسپارته‌ده ثانیا ینه مغنیسا حکومتنده بولنوب برمدت دخی پدرینه نیابةً سریر سلطنته قعود ایلدیکندن دولت دنیا لذتنی برمدتجك طاتمش ایدی . تصوف کتابلرینه وعلم اخلاقه شدت انتسابی مناسبتله الایش دنیادن نفسنی بالکلیه تجرید ایدوب کندو افکارینه موافق ندما وفضلا ایله امرار وقت ایتمکی الذ لذائذ بیلمش ایدی . عالی نظرندن محو ایتمش حلیم مستجمع اخلاق حمیده عالم وفاضل برشاهزاده‌در . شرح مواقف جرجانی مطالعه‌سنه اشوری میلی اولوب مطالعه ایتدیکی نسخه‌نك کنارینه بعض واردات تحریر ایتمشدر . علمادن کورنلر درحال شهزاده‌نك فضلنی تسلیم ایتمشلردر . خصوصا فن موسیقیده رشك فارابی اولدیغی متفقدر . ندیمی مشهور پیاله بك برجبه و بردستار صوفیانه اختیاریله عمرینك نهایتنه دکین سلطان قورقودك تربه دارالفی خدمتنده بولنمشدر . سلطان قورقود بروسه‌ده مدفوندر . پدری سلطان بایزید ولی زماننده متصرف اولدیغی سنجاغنك دیکر سنجاغه تبدیلی حقنده تقدیم ایتدیکی استدعاسی رد اولندیغندن بوندن طولایی پدرینه انفعال ایدوب مصره عزیمت و برمدت مصرده اقامتله ینه استانهٔ علیه‌یه عودت ایلمشدر .

مرتب دیوانی واردر . بو بیت آثار شعریه‌سندندر .

بیت

توتیای خاکپایکدن ایدن قطع نظر
ایکی کوزمسه کر کزچیقسون ای نور بصر

شهزاده سلطان مصطفی

جنتمکان قانونی سلطان سلیمان حضرتلرینك اوغلودر . پدری سلطان سلیمان هنوز جالس اورنك شاهی اولمدن اول مغنیسا حکومتنده ایکن اوراده تولد ایتمشدر . مؤخرا پدری سریرآرای حکمرانی اولدقده قاعدهٔ مرعیه اوزره سنجاغه چیقارلدی . دیکر شهزاده‌لرك والده‌سی خاصکی سلطان شاید سلطان مصطفی پادشاه اولور خولیاسنه صاپوب ازالهٔ وجودی تدبیرینه تشبث ووزیر اعظم رستم پاشا ایله پادشاهه غمز ایتدیلر . پادشاهك غضبی شهزاده حقنده کون بکون مشتد اولمقده ایدی . شهزاده بو حاللردن غافل اولوب سلطان سلیمانك سفر عراقه عزیمتی اثناده شفقت پدری‌یه اغترارا ارکلی نام محلده رکاب پادشاهه یوز سورمك اوزره کلمشیکن قضازدهٔ فنا اولدی . (مکر رستم) ترکیبی تاریخ وفاتیدر . آستانی ملجأ علما وظرفا ایدی . خواجه‌لری سروری افندیدر .

غزل

رفعت ایسترسن اکر مهر جهان آرا کبی
سور یوزن هرکون یره ایله تنزل ما کبی

خوش قبا ایلدر دکل باقی بونقش روزکار
فی المثل دنیا مثال عالم رؤیا کبی

سوزن مژکانلرندن چکدی دل رشته‌سی
یولده قالدم ای مسیحا حضرت عیسی کبی

پهلوان عالم اولمش قلب استغنا ایله
طوب چرخی دهر النده اوینادر الما کبی

قطره‌دن کمدر وجودك مصطفی اما عجب
نظم ایدوب درلر دوکر طبعك سنك دریا کبی

شهزاده سلطان محمد

بودخی سلطان سلیمان قانونینك فرزنددار جمندیدر . کنج یاشنده ایکن مغنیسا حکومتنه کوندرلمشیدی اوراده چیچك چیقاروب بو علتدن کل شاداب وجودی برك ریز خزان فنا اولمشدر . پدری سلطان سلیمانك کندویه محبتی فراوان اولمغین نعشی استانبوله جلب اولنوب روحیچون برجامع شریف و برمدرسه وعمارت بنا بیورمشلردر که . شهزاده جامع شریفی دیمکله معروف اولان جامع شریف بودر .

غزل

اول صاچی لیلی اومردم باکه مجنونم دیه
کزمسون کلسون بکا طاغنده مجنونم دیه

یولنه جان ویرمکی آنکچون اقرار ایلدم
حبس ایدوب چاه زنخدانندە مدیونم دیه

اومرم شعر کهربارم ایشتدکده نکار
قند ودر کلسون برو اول درمکنونم دیه

دال دولت اول بکا عزمی بودنیاده کیم
نازایله اول چشم نرکس باکه مفتونم دیه

دلبر اولدرای (محمد) خشم ایدنجه عاشقه
بویلکه بند ایلدم زلف همایونم دیه

شهزاده سلطان بایزید

سلطان سلیم خان ثانی حضرتلرینك برادر کهتریدر . اوائل حالنده فضائل علم وکمال ایله پیراسته وخصائل مکارم اخلاق ایله

اراسته ایکن شهزاده‌یی بالای بهادر نامنه تکبحرام آرزوی سلطنته دوشوره‌رك برادری علیهنه قیام ایتدیردکاری سلطان سلیمك معلومی اولدقده اوزرینه عسکر سوق ایدوب شهزاده بالاخره شاه طهماسه التجا زعمیله ایرانه فرار ایتمشدی . طهماسب اولا شهزاده حقنده حسن قبول کوسترمش ایسه ده صکره‌لری زندان بند و ۹۶۹ سنه‌سی اولاد وعیالیله سلسلهٔ شهدایه پیوند ایلدی .

محب ارباب کمال صاحب علم وافضال برشهزادهٔ حجسته حال ایمشلر .

زماننده اشهر شعرا اولوب (شاهی) تخلص ایدرلرمش .

اشعارندن برنبذه تحریر قلندی .

نظم

دردهجرکله شها حال دکرکون اولیور
دل پریشان وکوزم کاسه‌سی پرخون اولیور

***

وصلتالدن کیدیور دل نیجه خندان اولسون
دم فرقت کلیور نی کبی نالان اولسون

***

بولمدی بردستم آلور دنیه ده خیفا
طوتدم یوزیمی طابکه ای حضرت مولا
نامیله نوله (شاهی) ایسم لیك قپوکده
بربندهٔ خورم که بولمز بکا همتا

***

بن نیجه ضایع ایدم طول امله نفسی
قالمدی ذره قدر دلده بودنیا هوسی

غزلی اشهر اشعارندندر .

م م
م

حرف الف

آزری

اسمی ابراهیم اولغله ازری تخلص ایتمشدر . مشاهیر علمادن معلم زاده‌نك مخدومی اولوب طریق علمه سلوك ایلدیکندن استادالافاضل والاعلام . شیخ الاسلام مشهور ابوالسعود افندیدن ملازم اولمشدر . حدت فهم وذکایه مالك اولدیغندن کنجلکنده اقراننك افصح واشعری ایدی . ونوسال ایکن عصری اصحاب بلاغتك اشهری ایدی . اوتوز بیك اقچه تیمار ایله درکاه عالی متفرقه‌لرندن ایکن ۹۹۳ سنه‌سی عالم جوانیده ترك جهان فانی ایلمشدر .

ادبیاتدن مشهور (نقش خیال) نام منظومه مرحومك مؤلفاتندندر .

اثار شعریه‌سندن برقاج بیت یازلدی .

ابیات

کوکلنه غیرك کیروب جوریله کوکلم یقمدك
وار اول ای روح روانم خاطرمدن چیقمدك

***

* نمایان پایکاه عشرت اما پای همت یوق *
شراب عشقه رخصت واروالی طالبده رغبت یوق
تك و پوك عجب بیهوده دربازار عشق ایچره
متاع وصل حاضر مایهٔ نقد محبت یوق

***

نیه دیرسن که صاقن سومه جفاکار اولنی
سیمی ای یوزی کل غنچهٔ رعناسینمی

آصف

مومی الیه سلیمان آصف بك در . مشاهیر وزرا وشعرادن اسبق بغداد والیسی علی پاشانك حفیدی وخداوندکار ولایتی والیسی اسبق حاجی عزت پاشا حضرتلرینك مخدومیدر ۱۲۵۷ سنه‌سی شوالنده بغدادده تولد ایتمش و ۱۲۶۳ تاریخنده پدری مشار الیه حضرتلریله درسعادته کلمشدر . ۱۲۷۳ تاریخنده باب عالی مکتوبی اوطه‌سنه مأمور وچراغ بیور یلوب وصکره‌لری پدرلری مشارالیه حضرتلرینك والیلکلرنده پك چوق مأموریتلرده بولنوب شمدیلرده اسکدارده سلطان تپه‌سنده واقع قوناقلرنده فراغت مأموریتله مشغول تحصیل علم ومعرفتدر . صدر اسبق ابهتلو دولتلو مدحت پاشا حضرتلرینك بغداد والیلکلرنده بغدادی تکرار کشت وسیاحت وازمدت ایچنده درسعادته معاودت ایلمشدر .

میر مومی الیه فطین وعاقل ونازك طبع وکامل اولوب اشعاری طبع پاکی کبی نقایص کلامدن مبرا . تازه ادا برشاعر سخن ارادر .

مومی الیه مانترك حقیقة زادکانندن اولوب اجدادی دولت وملته بیوك بیوك خدمت ایدن اکابر وزرایه اولدیغی تاریخلرده کورلمشدر . اجدادندن حق پاشا واحمد کامل پاشا کبی مشاهیرك ادارهٔ دولتده کوستردکاری فطانت جودت تاریخیله تواریخ سائرهٔ مطبوعه‌ده محرردر .

میرمومی الیهك برغزلی .

غزل

قند لبکله برمی مکرر شکر شکر
کل عارضك اوکردن سینیر شکر

ایتمزدی طبع آکلی اصلا غنا پذیر
لعل تزندن اولسه اکر بهره ور شکر

لعلك امر امرده او پردم دهانتی
پك خوش دکلی باده یه نقل اولسه کرشکر

پیرامن رخنده قیاس ایتمه خط نو
قنده سزریسه البت اوشر مورلر شکر

شرین اداسی تاسحر ایتدی بنی کلیم
طوطی یه بخش شوق تکلم ایدر شکر

(آصف) مزاج عصره حلاوت ویرر بو نظم
سوز مشتهیسی قالمدی طبعم صاتر شکر

بیوك پدری مشهور علی رضا پاشا که (دور لعلنده باش اکم بادهٔ کلفامه بن) غزلینك منشدیدر . ترجمهٔ حالی (حرف را) ده میر مومی الیهك همت قلمیله یازیله جقدر .

آفتابی

مولدی اماسیه در . مشاهیر شعرادن اولوب مرتب دیوانی واردر . جنتمکان سلطان بایزید مغنیساده حکمدار ایکن آفتابی کمال شهرتنه بناء سلك ندمای جناب بایزید خانه داخل اولمش
وسلطان بایزید مرقومك مصاحبتندن غایت حظ ایدوب قرین شاهیلری بیورمشلردی مرحوم آفتابی حقنده سلطان بایزیدك التفاتی کون بکون متزاید اولدیغی قرنای سائره چکه میه رك مرحومی نظر عاطفت بایزید خانیدن دور ایلمشلردر
بو دوری ومهجوری آفتابینك هنکام پیری وهرمنه مصادف اولمغین درحال برقطعه تنظیم ایدرك حال عجزینی درکاه بایزیده تقدیم ایتمشدر که مطلعی بودر

نظم

مژك تیرینه جان ایتمك هدف دولت نشانیدر
ولی بنم کبی خاکینك اول دولت نه شانیدر

بیتردوشدم ایراغ اوق کبی قربان اولدغم رحم ایت
خم ابرولرندن کیم ید قدرت کمانیدر

بو بیت دخی انفعالنی مشعر اوقصیده دندر

بیت

زمانده بو چرخك چك تصرفدن الك ای چرخ
یقرلر پیرسن کوکلك یکتلك عنفوانیدر

آکهی

مولدی یکیجهٔ واردار وعلم وکمال ایله مکهٔ مشرفه قضاسندن متقاعد محمد چلبی نك ملازمی اولوب حقا که معارف کلیه وجزؤیه ده ماهر . وعلوم عقلیه ونقلیه ده ملکه سی ظاهردر . استانبولده ۹۸۵ سنه سی وفات ایتمشدر . هرنه قدر دیوانی مطبوع وشهرتکیر دکلسه ده اکثر مطالعه ایلدیکم منتخبات اشعار مجموعه لرنده مرحومك اشعارینی شعرای مشهوره صره سنده کوردم . مطالعه ایتدیکم اشعار مجموعه لرندن التقاط اولنان اثار شعریه سندن برنبذه سی تحریر اولندی . اکرچه آکهینك مرتب دیوانی موجود اولوب ده

طبع اولنسه ایدی حقیقة اشهر شعرای عثمانیه دن معدود اولوردی .

بیت

آیردی بنی غباره کوی یاردن
چوقدر بزم شکایتمز روزکاردن

خبر وصلت دلداری ایدرمش افشا
بزه آخر کوره سن سوزکتورر بادصبا

***

بحث وصالك اولدی نیجه سبزه زاده
آلنده سودیکم چوق اولور سوز کنارده

هزین ایده لی خنجر اول میان بندی
قیامت اولدی ینه اورطه لق کوزللندی

برکیمجی کوزلنه علاقه ایتدیکنده اول طائفه نك اصطلاحی اوزره ینه کوزل برغزل سویلمشدر که بو بیت آندندر .

بیت

چکدیروب (فرقتینی) اولدك آلارغه بزدن
بحر فرقتده نیجه فورطنه لر چکدم بن
(فرقتینی) فرقتینی ده اوقوته بیلور .

آنی

آل حسنجاندن فاطمه خانم دیمکله مشهوردر . شاعرهٔ مشارالیها امیراغا نامنده برذاتك بانوی حرمسرای ازدواجی اولوب آندن بر پسر نجابت افسری دنیایه کلمشدر . سلسلهٔ ال حسنجاندن اولمق مناسبتله امیراغازاده شرف ملازمته قبول بیوریلوب مدرس وصکره لری قطع مراتب معتاده ایله یکیشهر قضاسی حکومتنه نائل اولدقده والده سی شاعرهٔ مشارالیها فاطمه خانمی برلکده یکیشهره کوتوردیکندن ۱۱۲۲ تاریخنده فاطمه خانم اوراده وفات ایلمشدر . مرتب دیوانی واردر

نظم

خیال عارضکله دیدهٔ صحن کلستانمدر
آچلمش شرحه لر سینمده نخل ارغوانمدر
امید وصلتك ای قاشلری یاسینه دن کچمز
خیال تیرغمزك (آنیا) خاطر نشانمدر

آهی

عصرنده (بکلو حسن) دیمکله مشهور اولوب روم ایلیده واقع نکبولی ده تولد ایتمشدر . پدرینه سیدی خواجه دیرلر صاحب یسار برتاجر مالدار ایمش . پدرینك وفاتنی متعاقب استانبوله کله رك تحصیل معارف وکماله مداوم وطریق علمه سلوك ایله ملازم اولمشدر . فردوس آشیان یاوز سلطان سلیم خان (آهی) مرحومك مؤلفاتندن اولان (خسرو وشیرین) نامنده کی منظومه سندن برایکی ورق مطالعه بیوروب عصر شهنشاهیلرنده قاضی عسکر اولان زیرك زاده وکمال پاشا زاده یه آهینك سن وسال . ودرجهٔ فضل وکمالندن سؤال بیوررلر . مشارالیهما دخی (آهی) هنوز منصب المامش بلکه منصبه دخول ایتمامش ملازمیندن قرق یاشنده صاحب کمال برداعیکزدر دیدکلرنده پادشاه مغفور دائما اهل هنری تلطیف وتطییب بیورمق کبی برسجیهٔ جمیله ایله مفطور اولدقلرندن (صاقینکز که

بوغنچهٔ نوشکفته هنوز کشایش یاب کمال اولمدن نقصانی سعادت بال و یاعدم نیلی امال تند باد یأس حال برك ریزیٔ زوالی اولمسون رعایت ایدك بیورملری اوزرینه اناطولی قاضی عسکری بولنان کمال پاشازاده درحال یکرمی اقچه ایله بروسه ده بایزید پاشامدرسه سنی عرض ایدر ٠ لکن روم ایلی قاضیعسکری زیرك زاده (اهی بی یابادون اوچوروب برعظیم القدر پادشاه سکا رعایت ایدك دیوارادهٔ بیورسونده سنده بویله ناچیز برشیهٔ قناعت ایت ٠ بوعالی همتلیکه یاقشمز دیسیله (آهی) قبول مدرسه دن تنفر ایدر ٠ عدم قبول حضور پادشاهه عرض ایدیلنجه (هنوز بوذل ملازمتدن فراغت ایتامش ٠ حقنده بردها برشی عرض ایتمیك) دیو صورت انفعال کوسترلر ٠ براز صکره احمد پاشانك (اکری) ردیفلی غزلینه سویلدیکی نظیره سنده کی شو ٠ اوقد بالا وزلف اکری دیار حسن پرآشوب ٠ ممالك فتنه شه ظالم علم سرکش سپاه اکری ٠ بیتی سوق بدخواه ایله منظور پادشاهی اولدقده شهنشاه جم جاه یاوز سلطان سلیم خانك بادیٔ شدت غضبی وآهینك باعث عدمی اولەجق ایکن ینه عفو بیورلمش ایسه ده ابواب لطف جهانبانی حقنده بوسبتون منسد اولمشدر ٠ نیجه زمانلر ملازمت وهزار ذلت وفلاکتدن صکره روم ایلیده قره فریه مدرسه سنی ویررلر ٠ او مناسبتله مناسترده تأهل وخاورینك همشیره سیله تزوج ایدر ٠ مناسترده وفات ایتمشدر ٠

ایکی آثری واردرکه ایکیسیده ناتمامدر ٠ بری فتاحی نیشابورینك (حسن ودل) نام اثرینی ینه بواسم ایله ترجمه ایدوب پك چوق تصرفات اجرا ایلمشدر ٠ طوغریسی (حسن ودل) حقایق کنایاتنده نیجه آثار معجزنماپیدا براثر بیهمتادر ٠ بوکتابك عدم اتمامی ترجمه اثناده وفاتی وقوعبولدیغندندر

لاحقه

بوکتابی تا اوائل حالمده برشوق وجدانی ایله کثرت اوزره مطالعه ایدر ٠ وحتی طبع ونشرینی آشوری ارزو ایلردم ٠ نچاره که اووقتلر بوکا بولنتدیغم حال مظابقه مساعد اولمدیغی حالده مؤخرا طبع ونشرایتدیکم عصر غزته سنه تفرقه وبومناسبتله ایروجه کتاب اولەرق دخی طبع ونشر ایدوب آرزومه موفق اولدم ٠

(توفیق)

دیکری ٠ شیخ الشعرا مولانا (شیخی) نك خسرووشیرین آدلو کتابنه نظیره طرزنده یازدیغی (حکایت شیرین و پرویز ٠ وروایت کلکون وشبدیز) اسمنده کی منظومه سیدر دقایق عباراتنده اعجاز سخن ارایی هویدا رمنظومهٔ معجزنمادر ٠ فقط بوده ناتمامدر ٠ بعض تحقیقاته کوره تمام ایتامسنك سببی بوایمش ٠

مذکور کتابدن برپارچه سنی امیری بخاری حضرتلرینك دامادی شیخ محمود افندی حضرتلرینه کوستردکلرنده (اول خسرو خسارت انجام که نامهٔ همایون سعادت مشحون جناب رسالتپناهی شقنه اقدام

ایلمشدر نامنه تألیف کتاب سزاواراولەماز) دیو ایتدکلری نصح و پنداوزرینه کتابی اتمامدن صرف نظر ایلمشلردر ٠

(حسن ودل) مطبوع آثار شایعەدن اولدیغی مناسبتله آندن بحث ایدلمیوب یالکز (شیرین و پرویز) ایله سائر اشعارندن برر پارچه تحریر قلندی ٠

{ بیت }

❊ برحصیرم یوغیکن کلبهٔ اخزانمده ❊
❊ بوریا نقشی کورینور تن عریانمده ❊

غایت فقر و ذلتی مشعر بر غزلندن مفرزدر ٠

{ بیت }

❊ هی نه فتنه باشیدر طرهٔ طرف کلهك ❊
❊ ظالمك اوته اوجیدر سر زلف سیهك ❊

❊

حکایت شیرین و پرویزندندر ٠

{ نظم }

❊ مکر بر صبحدم بوزال کردون ❊
❊ سپهرك دامنن قلمشدی پرخون ❊

❊

❊ مکر کیم وضع حمل ایتمشدی ناهید ❊
❊ آنکچون قان ایچنده طوغدی خورشید ❊

❊

❊ طوغردی صبحدم بانوی دوران ❊
❊ برآلتون باشلی صیرمه صاچلی اوغلان ❊

❊

❊ چودولت مطلعندن طوغدی اول ماه ❊
❊ ملکلر دیدی کوکده زاده الله ❊

❊

❊ اون اونبش کونده خسروبدره دوندی ❊
❊ صبحی بریلده لیل قدره دوندی ❊

❊

❊ اباغك طورمغه باشلادی سروی ❊
❊ ترنم قلدی باغینك تزروی ❊

❊

❊ دهانی غنچهٔ سینه دوشدی ژاله ❊
❊ رخینك داغداری اولدی لاله ❊

{ ابو الوفا }

قدوهٔ اهل تجرید وبقا ٠ جناب شیخ ابو الوفا حضرتلریدر ٠ اصلی قونیه لی وطریقتی زینیدر ٠ شیخ عبدالله قدس سره حضرتلرینك خلفاسندن اولوب علوم ظاهره و باطنه یی جمع ایلمشدر ٠ عصرنده وحالا انواع کرامات ایله متعارف و اسرار قلوبه واقف بر پیر کثیر المعارف اولدیغی کبی بعضا انشاد شعره دخی میل و هوس بیورمشلردرکه بو ایکی بیت اثارندندر ٠

{ ابیات }

❊ یاق بنی عشق آتشیله یاودود ❊
❊ کل اولنجه جمله اجزای وجود ❊

❊ بازدیغك چونكه ازلده دوست تغییرایلمز ❊
❊ هر كه عارفدر بوسری بلدیی تدبیرایلمز ❊
❊
تربهٔ شریفلری استانبولده زیرك یقوشی باشنده‌در كه اورایه حالا (وفا) دیرلر ۰ تربه‌لری درونده غایت مكمل بر كتبخانه واردر ۰

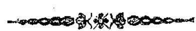


{ ابو السعود }

مرحوم مشار الیهك اسمی محمد اولوب شیخ یاوسی حضرتلرینك مخدوم مكرملریدركه ٨٩٦ سنه‌سی تولد ایتمشدر ۰
مؤید زاده عبد الرحمن افندیدن ملازمتله كام روا ۰ و دار السلطنت قسطنطنیه‌ده سجاده‌ارای شریعت غرا اولمشیدی ۰ براز صكره روم ایلی صدری ایله كار فرما ایكن اواخر سلطنت قانون سلطان سلیمانیده یعنی ٩٥٢ سنه‌سنده اثر خامهٔ مشك افشانی اولان تفسیر شریفی دركاه جنـاب سلیمان خانی‌یه رفع ایتدكده شـان فضائل عنوانی تجلیلا چار بالش مسند افتایه كتورلمشدر ۰ ٩٨٢ جمادی الاولینك بشنجی كونی وفات ایلدی ۰ ایوبده احیاسنه موفق اولدیغی مكتب یاننده مدفوندر ۰ تمام اوتوز سنه ارایش مسند فتوی اولمشدر ۰
جنتمكان سلطان سلیمان خان قانونی امتداد جاه سلطنت ایله نصل متفرد ایسه‌لر ابو السعود دخی طول زمان منصب و ریاست فتوی ایله تفرد ایتمشدر ۰ كمال پاشازاده ایله ابو السعود مرحوم قوانینی شرع شریفه تطبیق ایدوب امور ملكیه و مناصب علمیه‌یی انتظام تحتنه آلمشلردر ۰
اثار علمیه‌سی كثیر بر فاضل شهیر اولوب فتوای ابو السعود ایله تفسیر شریفی اشهر مؤلفاتندندر ۰ عربی و فارسی و تركی لسانلرنده انشاد شعره قادر ایدی ۰
اشعار تركیه‌سندن بر قاچ بیت یازلدی ۰

{ ابیات }

ینـه سودازدهٔ زلف سیهكار اولدم
ینه بر اولمیه‌جق درده كرفتار اولدم
❊
كوشهٔ راحت ایدی قبرك عذابی اولمسه
خوش تماشا كاه ایدی محشر حسابی اولمسه
❊
محو اولوب كیتمز مرور دهر ایله باقی قالور
خامه ایله صفحهٔ اوراقده مسطور اولان



{ ابراهیم }

شمع جمع ارای بزم روشنی
حضرت شیخ ابراهیم كلشنی
❊
حالا كنج نهان ۰ وقالا پهلوان جهاندر ۰ خلفا و احباسنك جملهٔ مدعارندندر كه حضرت جلال الدین رومی كتاب مثنوی یسنده مشار الیه ابراهیم كلشنی حقنده نیجه اشارات و رموز و بر چوق نكات و كنوز ایراد ایتمشدر ۰ مشایخ متأخرینك كملندن و خلفاء خلوتیانك اكملندندر ۰
اثاریدن حضرت منلای رومك مثنویٔ شریفنه جواب كونه قرق بیك بیت سویلمشدر ۰ بو ابیاتدن تبركا ایكی بیت یازلدی ۰

{ مثنوی }

❊ بهراین بینش شنو قول خدا ❊
❊ ما كذب عین الفؤاد و ما رأی ❊
❊ سرنار و نار ازایمن فؤاد ❊
❊ یینم ودانم رزوی اتحـاد ❊



{ ابراهیم }

مرحوم مشـار الیه داماد ابراهیم پاشا دیو مشهوردر ۰ (معشقره) یعنی زمانمزده نوشهر دنیلان محلدندر كه نیكده سنجاغنده اوركوب قضاسنه تابعدر ۰ اوراده تولد ایتمشـدر ۰ صدارتنده معشقره‌یی انواع خـیرات و مبرات احیـاسیله معمور ودستیاریٔ معمـار همتیله اویله بر كوچك قصبه‌یی بر شهر جسیم و مشهور ایتمشدر ۰ ایزدین و یوده‌سی علی اغانك اوغلی اولوب ١١٠٠ تاریخنده احبابلرینی زیارت قصدیله استـانبوله كلور ۰ اقرباسندن مصطفی افندی سرای عتیق مصرفی بولنمق تقریبیله ابتدا سرای عتیق حلواجیـان زمره‌سنه و ثانیـا تبرداران اوجاغنه داخل اوله‌رق خدمت لازمه‌سیله مشغول ایكن استعدادی حسبیله سرای عتیق اوقاف كتابتی و بر قاچ كون صكره یازیجی خلیفه‌لكی ایله ملتفت اولمشدر ۰ اولزمانلر سلطـان احمد خان ثالث حضرتلری ادرنه‌ده بیغوله كزین و حدت و مترقب نوبت سلطنت ایكن سلطان احمد خانه كسب اختصاص ایدرك ١١١٥ تاریخنده وقوع جلوس احمد خانی‌یی متعاقب باخط همایون دار السعادة الشریفه اغاسی عبد الرحمن اغانك صورتده كتـابت خدمتنه مأمور و معنیده پادشاهك محرم اسراری و معتمد كار كذاری اوله‌رق حیلیدن حیلی منظور اولمشیدی ۰ حتی دها اوزمانلر پادشاه مغفور طرفندن بر قاچ كره‌لر رتبهٔ وزارت تكلیف اولندیغی حالده كندوسی اقرانی بردن بره بو رتبه‌یی استكثار ایدرلر مطالعاتیله حسن مدافعه‌یه موفق اولمشدر ۰ او اثناده عبد الرحمن اغانك دار السعاده اغالغندن عفولری اقتضا ایدوب مرحوم سلیمـان اغا نصب اولندقده ینه بر مقدار كتابتی خدمتنده بولنمش ایسه ده چورلیلی علی پاشا صدارتنده حرمین محترمین محـاسبه‌جیلكی ایله ابتدا نظر پادشاهیدن و مؤخراً بالمصادره ادرنه‌یه نفی ایله استانبولدن تبعید ایدلدی ۰ نیجه مدت ادرنه‌ده منفیا اقامتدنصكره داماد علی پاشا مرحوم ١١٢٧ ده موره‌نك تسخیرینه رایت كش نهضت اولدقلرینی متعـاقب موقوفاتجیلقله استصحاب و بعد الفتح تحریر امرینه انتخاب ایلمشدر ۰ ١١٢٧ ده ینه منصبی اوزرنده

اولدیغی حالده براز وقت نیش دفترداراغی
ایدوب اومأموریتده ایکن اردوی همایونك
نشه ورودیله برلکده واردین سفرینه عزیمت و
بحکمة الله وقوعه کلان هزیمتلر حقنده یازیلان
محضری برآن اول تقدیمه مسارعت ایدوب
ادرنه یه عودت و رخسودهٔ پای ولی النعمت
قدیم ایله مرة روزنامه جی و بعده میرآخور
اول و ایکی اوچ کون کچمه دن رکاب همایون
قائممقاملغیله حائز نصاب نعمت ولی النعمت
بینت اولدقدن ماعدا صدر شهید علی پاشای
سعیدك حایلهٔ محترمه لری فاطمه سلطان
حضرتلرینك ازدواجلریله نائل شرف
صهریت اولور ۰

بو نی متعاقب اوستریا دولتی طرفندن حربی
منتج بر طاقم علائم و اخبارك ظهوری
مناسبتله بر وزیر درایت سمیرك صدر دولتده
اصداری درجهٔ وجوبده اولدیغی رونما
اولمسی اوزرینه داماد ابراهیم پاشا ۱۱۳۰
سنه سی مهر صدارتله کامروا اولور ۰ لکن
سنه دن زیاده عسکر تدارکیله اردویی مکمل و مجهز
صورتده صوفیه صحراسنه کتورد کده اوستریادن
وقوع بولان تکلیف اوزرینه بر وفق مرام
امر مصالحه یه ختام ویرر ۰ اورادن ادرنه یه
کلوب عموم اردویی آلور ۰ استانبوله عودت
ایلر ۰ اشبو خدمتی نزد پادشاهی و وکلای
شهریاری ایله عموم ملت نظرنده ممنونیت
وفیره یی موجب اولمشدر ۰ و ۱۱۳٤ ده
آچیلان شرق سفرلرنده طقوز سنه مقداری
سعی و غیرتی کوریلوب قول قول اردولر
سوقیله ایرانك پك چوق محللرینه دخول
ایدوب ضمیمهٔ ممالك عثمانیه ایلمشلردر ۰

۱۱٤٣ سنه سی سرزدهٔ وقوع اولان فتنه
و فسادك قباغی عاقبت صدر مشار الیهك
باشنه پاطلایوب ینکیچریلرك طلب و اصرارلری
اوزرینه سلطان احمد مرحومك دخی ارتق
ابراهیم پاشایی استصحاب اتمکه اقتداری
قالمیه رق فدا ایلدیکندن ینکیچریلر وجودینی
پاره پاره و مرغ روحنی اعلاء علیینه اطاره
ایلمشلردر ۰ اجزای وجودی حیراتندن اولان
شهزاده باشنده کتبخانه یانندهکی تربه سنده
مدفوندر ۰ تاریخلر مشار الیهی اهل
سفاهتدن عد ایدرلر ۰ اواخر صدارتنده حرب
لتردیسی کلمهٔ کفر کبی قاله النمز اولوب هر
کس سفاهته و تنبلرلکه الشمش ۰
کاغدخانه رجال و کباره تقسیم اولنوب بر
چوق قصور و کاشانه یاپلمش ۰ پادشاه
عصر سلطان احمد خان مرحوم دعوت
اولنوب یازین لاله زارلر ۰ قیشن حلوا
صحبتلری اولورمش ۰ حاصلی بر چوق
سفاهتلرله دولتك بنیهٔ وجودینه ضعف و خلل
طاری اولمسنه مشار الیه سبب اولمش دردیرلر ۰
بو محاکمه لر صحیحاً اهل تاریخ عندنده معتبر
اولوب مشار الیه بوشیلردن طولایی تاریخلرده
هر نه رتبه متهم صورتیله یازلسه بیله بزم
مجموعه نك موضوعنه نظراً مشار الیه
ممدوحدر ۰ چونکه داماد ابراهیم پاشا
هم عالم ۰ هم ادیب ۰ هم شاعر ۰ هم
هنرپرور بر وزیردر ۰ بو حالده بزم بویله
ذواتك حائز اولدقلری علم و ادبی جهتلرندن
طولایی البت ترجمهٔ حاللرینی یازوب مدحنده
بولنمقلغمز موضوعمزه موافق اوله جقدر ۰

ابراهیم پاشا اصحاب حیراتدن اولوب حیرات
و مبراتیله معمور ایتدیکی شهری مشهوردر ۰
اهل علم و ادبه رغبتی شوندن اکلاشیلورکه
زماننده ظهور ایدن عالم ۰ ادیب ۰ شاعر
قدر بر زمانده ظهور ایتامشدر ۰ معارف
عثمانیه یه الك چوق خدمت ایدنلرك بریده داماد
ابراهیم پاشادر دیه بیلورز ۰ نامنه پك
چوق کتابلر تألیف اولنمش ۰ و سامی ۰
ثابت ۰ کچه جی زاده وهبی ۰ نابی ۰
ندیم ۰ و دها پك چوق شاعر مشهورك
دیوانلرنده مدایح جلیله سی مذکور بولنمشدر ۰
مشار الیهك فطین افندی تذکره سنده محرر
بر قطعه سیدر

قطعه

نکاه التفاتك مایه دار عز و شان اولدی
خطاب مستطابك روح بخش جسم و جان اولدی
مجیمی قیلسك احیا متدم لطفکله خنکارم
قولك برذریم ذاتك بکا مهر جهان اولدی

{ احمد پاشا }

بروسه لیدر ۰ وزرانك علماسندن اولوب
زماننده ولی الدین اغلی دیمکله شهرت کیر
ایدی ۰ اباء و اجدادی فضل و رشاد
و صلاح و سداد ایله موصوفدر ۰ پدری
جنتمکان مراد ثانی حضرتلرینه قاضی عسکر
اولدیغی کبی شهنشاه موید فاتح سلطان
محمد خان احمد پاشانك کمال قابلیتنی کوروب
کندولرینه استاد و کون بکون حقنده حسن
نظر و توجه شاهانه لرینی مزداد ایدرك
نهایت وزیر اعظم ایتمشلردر ۰ احمد پاشا
کرچه اوائل حالنده سلم فضل و کمالك برنجی
پایه سنه قدر ارتقا ایدن علمادن معدود
اوله بیلور دیسه ده شعری طرز قدیم ترکی
اوزره لطافت و ملاحت الفاظدن ساده
قیا طاسلاق بر اسلوبده ایکن صکره زی
استاد کامل مرحوم علی شیر نوایی احمد
پاشایه اوتوز اوچ دانه غزل کوندرمسیله
احمد پاشا آنلره اقتدا ایلدیکندن اسلوب شعری
خوب و اشعاری مرغوب اولمشدر ۰
مرحوم مشار الیه جمیع دواوین فرسی متتبع
اولوب اکثر اشعار فارسی یی اسلوب ترکیده
ترجمه ایتدیکیچون عصری شعراسی اراسنده
مترجملك ایله متهم اولمشدر ۰ زمانمزجه
آثارندن استدلال ایتدیکمز حالده مشار
الیهی هم عالم و همده شاعر بولورز ۰
مشار الیه باو پرستلکدن تنفرله مفطور
و محبوب دوستلقله مشهور اولمسنه بناء بو حالی
سلطان محمد خان حضرتلرینه غمز اولنمشیکن
بر کون خاقان مبرور غلامان خاصندن برینی
لاجل التربیه قید و بند ایتدکده مکر احمد
پاشانك غلام مرقومه علاقه سی وارمش ۰
غلامی قید و بندده کورنجه بالارتجال
(جهان یانسون که اول شمع شکر خند ۰
یاتور کریان ایاغنده دمور بند ۰ لبی شیرازی
حلوادر صتارسه ۰ دکر مصر و بخارا و سمر
قند) دیر ۰ فاتح سلطان محمدك مسموع
همایونلری اولنجه تجربة محبوب مرقومك
صاچنی تراش ایدوب احمد پاشا ایله برلکده
حمامده بولشدیرر ۰ احمد پاشایه بر ایکی قدح
شراب دخی ویررلر ۰ احمد پاشا کیف

صهبا و تماشای محبوب خورشید لقا ایله سر بهوا (زلفك کیدرمش صنم اول کافرلکك قو یمزهنوز • زناریی کسمش ولی دخی مسلمان اولمامش) بدیهه‌سنی انشاد ایدر •

پادشاهك آتش غضبی بتون بتون اشتداد ایدرك احمد پاشایی تربیه قصدیله قپوجیلر اوطه‌سنده حبس ایلر • احمد پاشا استرحام و استعطاف قصدیله کرم قصدینی نظم و تقدیم ایدوب مظهر عفو شاهی و اوتوز اقچه تولیت اورخان خانی احسانیله نائل احسان پادشاهی اولور •

ینه بر کون فاتحك غلامان خاصندن بری زلفی پیچیدهٔ زیر کلاه اولدیغی حالده احمد پاشانك قارشوسنه چیقنجه • (آص زلف دلاویزی چیقار حبس کلهدن • کیم ظلم النی طوتدی قتی فتنه‌لری وار) دیر • بو مقوله لطائفی پك چوقدر • صکره‌لری حضرت امیر افندمزك اوقافنه متولی اولدقده روحانیت جناب امیردن استمداد قصدیله بو ترجیعی سویلمدر •

مطلع ترجیع

ای عالم ولایته سلطان اولان امیر
وی ملك رومه رحمت رحمان اولان امیر

☼

بو ترجیعی انشادندن صکره سلطان اوکی سنجاغیله بکام • و متعاقبا وقوع جلوس بایزید ثانیده بروسه سنجاغی احسان بیوریله‌رق مقضی المرام اولمشدر • ارتحالی ۹۰۲ سنه‌سی اولوب بروسه‌ده مرادیه جامع شریفی حذاسنده بر مدرسه‌سی واردر • تربه‌سی دخی اوراده‌در •

اشعارندن بر نبذه

چین زلفك مسکه بکزتدم خطاسن بیلمدم
کی پریشان سویلدم بو یوز قراسن بیلمدم

☼

حسن ایچنده سن غریب و شهر ایچنده بن غریب
کل ایکمز بر اولالم سن غریب و بن غریب

☼

جانه قانمز بوسهٔ لعل لب یار استین
باش و یرر بوی سر زلف سیهکار استین
کو ینی کورمکله دلده ساکن اولمز نار شوق
قانع اولمز جنت فردوسه دیدار استین

☼

مشکل بودرکه هر کیمه کیم حالم اغلاسم
عشقك یولنده اول دخی بندن بتر چیقار
احمد عجبمی جنت کوندن اولسه دور
بیلمزلك ایله آدم الندن نه‌لر چیقار

☼

ینه احمد پاشانك بدیهیاتندندرکه بر کون فاتح سلطان محمد خانك مجلسنده خواجه حافظی مدح و اطرا ایدرلر • و دیوانندن تفائل ایلرلر • اتفاقا بو بیت چیقار (آنانکه خاك را بنظر کیمیا کنند • ایا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند) احمد پاشا بالبداهه (آنانکه خاك را بنظر کیمیا کنند • خاك جواهر قدمت توتیا کنند) بیتنی

اوقور • حضرت پادشاه غایت پسند ایدر •

﴿ احمد چلبی ﴾

مشار الیه کمال پاشازاده دیو شهرتشعار اولمشدر • ابن کمال دخی دیرلر • حالبوکه کمال پاشازاده سلیمان چلبی‌نك اوغلودر • ابو الکمالدر • هر بر علوم و فنونه نسبتی و هر منتسب اولدیغی علم و فن اوزرینه بر قاچ اثار برکزیده‌سی واردر • مجموع آثاری تعداد و تصریح اولنمق لازم کلسه بر بیوك کتاب اولور • عصرینك مستثناسی و علمای رومك ابن سیناسیدر • مولدی توقاد و محل تحصیلی ادرنه‌در • روایته کوره مرحوم مشار الیه کبر سننده تحصیله اشتغال ایتمشدر • منلا لطفیدن اکثر علومی تحصیل ایتدکدنصکره ادرنه‌ده علی بك مدرسه‌سنده و بعده اسکوب مدرسه‌سنده مدرس اولور • الحاج حسن زاده روم ایلی و مؤید زاده اناطولی قاضی عسکری ایکن ادرنه‌ده طاشلق مدرسه‌سی محلول اولوب کمال پاشازاده طالب اولیجق حسن زاده‌نك منلایه عداوتی وارمش • منلا طالب اولدقچه حسن زاده رد ایدر • و منلایی نائل مرام ایتمیوب مأیوسا عازم طریق قضا اولمسنه جهد ایلر • ابن کمال تیر رجا و سهام طلب و استدعانك هدف حصوله عدم اصابتی یأسیله سمت قضایه رضا صورتی کوستر • صدر سالف الذکر ابن کمال ایچون منصب قضایی عرض ایتمك اوزره ایکن مؤیدزاده حضور بایزید خان ثانیده منلانك هر فنده و خصوصا فن جلیل تاریخده یدطولاسندن بحث ایدوب و افندم ابن کمال بر عالم و فاضل و یکانهٔ افاضل بر داعیکزدر • (ایدرسهٔ قطع منازل نواله دل آکاه • سمند طبعهٔ اولور تازیانه همت شاه) مظهر التفات شهریاری بیوریلور ایسه مشار بالبنان اوله‌جغی مقرردر • دیوب مدرسهٔ محلولی آلور • و ینه بو بهانه ایله (افندم اجداد عظامکزك فتوحات جلیله‌سی هنوز مضبوط دکلدر • ابن کمال داعیکز بر مقدار مظهر عنایت و احسان بیوریلوب فقر حالی ازاله ایدیلور ایسه بو خدمتك عهده‌سندن کلور دیمسیله اولوقت سلطان بایزید ولی حضرتلری طرفندن اوتوز بیك اقچه احسانیله شاهنامه جیلك توجیه بیوریلور • قلمه الدیغی تاریخ عثمانی تواریخ موثوقه‌دن ایسه‌ده الفاظی او قدر سلیس دکلدر • فقط سائر آثار ادبیه‌سی پك ملیحدر • هله یوسف زلیخاسی • کلستانه نظیره نکارستانی • ابن یمین طرزنده مقطعاتی مقبول جهاندر •

یاوز سلطان سلیم خان حضرتلری عصرنده قاضیعسکر ایکن مصرده جمال الدینك نجوم زاهره‌سنی باارادهٔ سلیم خانی ترجمه‌یه باشلایوب سفر و حضرده هر کیجه بر جزؤ ترجمه ایدوب عرض ایدرمش • بر کونده بیك فتوا و یردیکی متواتردر •

۹۵۰ سنه‌سی وفات ایتمشدر • شعرادن ذاتی مرقدینه (هذا مقام احمد) ترکیبنی سویلمشدر •

صهبا و تماشای محبوب خورشید لقا ایله سر بهوا (زلفك کیدرمش صنم اول کافرلکك قویمز هنوز . زناریني کسمش ولی دخی مسلمان اولمامش) بدیهه‌سني انشاد ایدر .

پادشاهك آتش غضبي بتون بتون اشتداد ایدرك احمد پاشایی تربه قصدیله قپوجیلر اوطه‌سنده حبس ایلر . احمد پاشا استرحام و استعطاف قصدیله کرم قصدیني نظم و تقدیم ایدوب مظهر عفو شاهی و اوتوز اقچه تولیت اورخان خانی احسانیله نائل احسان پادشاهی اولور .

ینه بر کون فاتحك غلامان خاصندن بری زلفي پیچیدهٔ زیر کلاه اولدیغی حالده احمد پاشانك قارشوسنه چیقنجه . (آص زلف دلاویزی چیقار حبس کلهدن . کیم ظلم الني طوتدی قتی فتنه‌لری وار) دیر . بو مقوله لطائفی پك چوقدر . صکره‌لری حضرت امیر افندمزك اوقافنه متولی اولدقده روحانیت جناب امیردن استمداد قصدیله بو ترجیعی سویلمدر .

مطلع ترجیع

ای عالم ولایته سلطان اولان امیر
وی ملك رومه رحمت رحمان اولان امیر

☼

بو ترجیعی انشادندن صکره سلطان اوکی سنجاغیله بکام . و متعاقبا وقوع جلوس بایزید ثانیده بروسه سنجاغی احسان بیوریله رق مقضی المرام اولمشدر . ارتحالی ۹۰۲ سنه‌سی اولوب بروسه‌ده مرادیه جامع شریفی حذاسنده بر مدرسه‌سی واردر . تربه‌سی دخی اورا‌ده‌در .

اشعارندن بر نبزه

چین زلفك مسکه بکزتدم خطاسن بیلمدم
کی پریشان سویلدم بو یوز قراسن بیلمدم

☼

حسن ایچنده سن غریب و شهر ایچنده بن غریب
کل ایکمز بر اولالم سن غریب و بن غریب

☼

جانه قانمز بوسهٔ لعل لب یار استین
باش ویرر بوی سر زلف سیهکار استین
کوینی کورمکله دلده ساکن اولمز نار شوق
قانع اولمز جنت فردوسه دیدار استین

☼

مشکل بودرکه هر کیمه کیم حالم اغلاسم
عشقك یولنده اول دخی بندن بتر چیقار
احمد عجبمی جنت کویندن اولسه دور
بیلمزلك ایله آدم النسدن نه‌لر چیقار

☼

ینه احمد پاشانك بدیهیاتندندر که بر کون فاتح سلطان محمد خانك مجلسنده خواجه حافظی مدح و اطرا ایدرلر . و دیوانندن تفائل ایلرلر . اتفاقا بو بیت چیقار (آنانکه خاكرا بنظر کیمیا کنند . ایا بود که کوشهٔ چشمی بما کنند) احمد پاشا بالبداهه (آنانکه خاكرا بنظر کیمیا کنند . خاك جواهر قدمت توتیا کنند) بیتني

اوقور . حضرت پادشاه غایت پسند ایدر .

﴿ احمد چلبی ﴾

مشار الیه کمال پاشازاده دیو شهرتشعار اولمشدر . ابن کمال دخی دیرلر . حالبوکه کمال پاشازاده سلیمان چلبی‌نك اوغلودر . ابو الکمالدر . هر بر علوم و فنونه نسبتی و هر منتسب اولدیغی علم و فن اوزرینه بر قاچ اثار برکزیده‌سی واردر . مجموع آثاری تعداد و تصریح اولنمق لازم کلسه بر بیوك کتاب اولور . عصرینك مستثناسی و علمای رومك ابن سیناسیدر . مولدی توقاد و محل تحصیلی ادرنه‌در . روایته کوره مرحوم مشار الیه کبر سننده تحصیله اشتغال اتمشدر . منلا لطفیدن اکثر علومی تحصیل ایتدکدنصکره ادرنه‌ده علی بك مدرسه‌سنه و بعده اسکوب مدرسه‌سنه مدرس اولور . الحاج حسن زاده روم ایلی و مؤید زاده اناطولی قاضی عسکری ایکن ادرنه‌ده طاشلق مدرسه‌سی محلول اولوب کمال پاشازاده طالب اولیجق حسن زاده‌نك منلایه عداوتی وارمش . منلا طالب اولدقجه حسن زاده رد ایدر . و منلایی نائل مرام اتمیوب مأیوساً عازم طریق قضا اولمسنه جهد ایلر . ابن کمال تیر رجا و سهام طلب و استدعانك هدف حصوله عدم اصابتی یأسیله سمت قضایه رضا صورتی کوسترر . صدر سالف الذکر ابن کمال ایچون منصب قضایی عرض اتمك اوزره ایکن مؤید زاده حضور بایزید خان ثانیده منلانك هر فنده و خصوصا فن جلیل تاریخده یدطولاسندن بحث ایدوب و افندم ابن کمال بر عالم و فاضل و یکانهٔ افاضل بر داعیکزدر . (ایدرسه قطع منازل نواله دل آکاه . سمند طبعه اولور تازیانه همت شاه) مظهر التفات شهریاری بیوریلورایسه مشار بالبنان اوله‌جغی مقرردر . دیوب مدرسهٔ محلولی آلور . و ینه بو بهانه ایله (افندم اجداد عظامکزك فتوحات جلیله‌سی هنوز مضبوط دکلدر . ابن کمال داعیکز بر مقدار مظهر عنایت و احسان بیوریلوب فقر حالی ازاله ایدیلور ایسه بو خدمتك عهده‌سندن کلور دیمسیله اولوقت سلطان بایزید ولی حضرتلری طرفندن اوتوز بیك اقچه احسانیله شاهنامه‌جیلك توجیه بیوریلور . قلمه الدیغی تاریخ عثمانی تواریخ موثوقه‌دن ایسه‌ده الفاظی او قدر سلیس دکلدر . فقط سائر اثار ادبیه‌سی پك ملیحدر . هله یوسف زلیخاسی . کلستانه نظیره نکارستانی . ابن یمین طرزنده مقطعاتی مقبول جهاندر .

یاوز سلطان سلیم خان حضرتلری عصرنده قاضیعسکر ایکن مصرده جمال الدینك نجوم زاهره‌سني باارادهٔ سلیم خانی ترجمه‌یه باشلایوب سفر و حضرده هر کیجه بر جزؤ ترجمه ایدوب عرض ایدرمش . بر کونده بیك فتوا ویردیکی متواتردر .

۹۵۰ سنه‌سی وفات ایلمشدر . شعرادن ذاتی مرقدینه (هذا مقام احمد) ترکیبني سویلمشدر .

یاوز سلطان سلیم خان حضرتلرینك وفاتنه سویلدیکی مرثیه‌سی • و (نیجه‌طویجه کورم سن کل نازك بدنی • کندی کرپیکم اولوبدر بکا کوزم دیکنی) کبی اشعار مرغوبه‌سی مشهور اولمغله تحریره حاجت کوریله‌مدی •

{ احمد }

احمد چلبی در • استانبوللی و بنا امینی حسین‌چلبی‌نك اوغلودر • طریق علمیه‌دن و زمانتك اهل فضیلندن ایکن غلبهٔ عشق و هوا ایله اختیار سفر ایدرك مصره عزیمت و اوزمان مصر والیسی اولان اسکندر پاشانك اوغلی درویش بك ایله قدسه کیدوب اوراده دار آخرته رحلت ایلمشدر •
موسیقیده فارابئ ثانی و فارسی و ترکی شعر انشادنده شاعر یکدانی ایمش ۹۷۰ سنه‌سی وفات ایلمشدر •

{ بیت }

دیمه اوغلوم جکرم قانمدر
سنك اوغلکسه بنم جانمدر

{ احمد }

قیطاس زادهٔ دیمکله معروف و مشهوردر •

ابتدا یایا باشی صکره اربه امینی و شهر امینی و روم ایلی تیمار دفترداری و دیاربکر مال دفترداری اولوب تحصیل مال میریده سعی و غیرتی مشهود اولمغین سنجاق بکلکی ویرلمشیدی • لکن کندوسی مشاغلدن دستکش فراغت و اختیار عزلت ایدوب اورته کویده بنا ایلدیکی کاشانهٔ فرحت اشیانه‌لرنده صحبت و الفت صاحب فضیلت ایله امرار وقت ایدرك ۹۹۲ سنه‌سی متوجه سمت آخرت اولمشدر •
آثار شعریه‌سندن برقاچ بیت یازلدی •

{ ابیات }

❊ قول اولدی قدیکه کاشنده شمشاد ❊
❊ انکیچون اولدی شاهم غمدن ازاد ❊
❊ قومزسك اوپکه بر دم الینی ❊
❊ الندن پادشاهم داد و فریاد ❊
❊ جفا طاشنی باکه آتیجه ❊
❊ بنم ویرانه کوکلم اولمز آباد ❊
❊ هزاران داغ یاقدم سینه‌یه بن ❊
❊ بکا بر طاغ ایله بکزرمی فرهاد ❊
❊

خرمن دنیایی کشت ایتدم سراسر حاصلی
ارایوب بر دانه مخلص بولامادم کندمه

{ ادایی }

ادایی بك دیمکله مشهور اولوب اماسیه‌ده تولدایتمشدر • جنتمکان سلطان سلیمان خان

غازینك فرزند نجیبی شهزاده سلطان مصطفی‌نك ندماسندن اولوب علم موسیقیده بینظیر ایمش • شهزادهٔ مغفورك قرناسندن (غنچه کیوان) حقنده نظم ایتدیکی مربع کونه غزلی شهزاده سلطان مصطفی‌نك خوشنه کیدوب کندوسنه درجهٔ نهایه‌ده اعتبار ایتمش ایدی • شهزادهٔ مشار الیه قضازدهٔ فنا اولدقده استانبوله کلوب خزینهٔ سلطانی کاتبلری زمره‌سنه داخل و قپودان پیاله پاشانك دائرهٔ استصحابنه واصل اولور • پیاله پاشا همتیله تیمار دفترداری ایکن ۱۰۸۹ سنه‌سی انتقال ایتمشدر •
بروجه آتی ابیات اثار شعریه‌سندندر •

{ نظم }

آسمان حسنك ای آبرو هلالی سن میسن
یوقسه کوزلر کورمدك بر طاق عالی سن میسن
تیغدن نیچون چکوردیلر ایا خط نو سنی
رومده باش قالدیرن یوقسه جلالی سن میسن

اسرار

مولوی اسرارده‌ده دیمکله مشهوردر • در سعادتده تولد ایدوب طریق فیض رفیق مولوی‌یه انتساب ایله غلطه مولوی‌خانه‌سنده مقیم و اولوقتلر مولوی‌خانه‌ده پوست نشین ارشاد اولان عارف و کامل فیوضات مولانایی طالب جناب شیخ غالبه ندیم اولمشدر •

ذاتنی حلیهٔ معارف و حسن اخلاق ایله تزیین ایدوب ۱۲۱۱ سنه‌سی تنوره طراز سماعخانهٔ بقا اولمشدر • دیوانی مرتب و مطبوعدر •
برغزلندن مفرز برقاچ ابیات آثار شعریه‌سندن اولمق اوزره یازلدی •

ابیات مفرزه

زهر اوروب سینه‌ده‌کی زخمهٔ مرهم یرینه
کاسه کاسه ایچرم خون دلی دم یرینه
عیش یکروزه‌سی صد ساله خمار آوردر
قویه‌لم کیم بو فنا بزمنی عالم یرینه
طوره‌مز خیلی پسندیده‌در اما اسرار
قومدی کیتدی او آفت بزی آدم یرینه

اسعد

صحافلر شیخی زاده وقعه نویس محمد اسعد افندی‌در • ۱۲۰۱ تاریخنده استانبولده زیور کهوارهٔ وجود و بعد التحصیل مناصب علیه‌یه صعود ایتمشدر • ۱۲۳۹ سنه‌سی وقعه نویسلك خدمتی • و ۱۲٤٤ سنه‌سی اسکدار مولویتی احسان بیورلمش • و مؤخراً تقویم خانهٔ عامره نظارتنه و ۱۲٤۹ سنه‌سی استانبول قاضیلغنه مأموریتی اجرا ایدلمشیکن برازصکره حسب الایجاب سفارتله ایرانه عزیمت ایلمشدر • در سعادته عودتنی متعاقب تحفظخانه نظارتنه و اعضادن اولمق

اوزره مجلس والای احکام عدلیه‌یه و ۲٥٧ سنه‌سی نقابت مقام عالیسنه و ۲٦٠ سنه‌سی روم ایلی صدارتنه و ۲٦۲ سنه‌سی مکاتب عمومیه نظارتنه کلمشدر . الك صکره‌کی مأموریتنی متعاقب وفاتی وقوعبولشدر . ایاصوفیه جوارنده واقع یره بطانده انشا ایلدیکی کتابخانه اتصالنده مدفوندر .
اثارندن کتب نفیسه و نادره ایله مملو مذکور کتبخانه‌درکه اهل مراجعت استفادهٔ فیض معرفت ایدوب مرحومك روحنه رحمت اوقورلر .
دولت علیه‌نك برقاچ سنه‌لك وقوعاتنی شامل تاریخی واردر .
یکیچریلرك اسباب الغاسنی شامل (اس ظفر) آدلودیکر بر تاریخچه‌سی و مرتب بر قطعه دیوانی مشهوردر .
مشهور اولان مستطرف ترجمه‌سی تقویمخانه نظارتنده صحابت قلمیه‌سیله طبع و نشر اولنمشدر .
اشعارندن بر شمه یازلدی .

نظم

شمه خواه اولدم ریاض عارض جاناندن
عطر بخش خاطر اولدی دیدی یا بر اشمی بو
بر ایچم صو جستجوسیدر سنی سیاح ایدن
اسعاد دریای غربتا ایچره بویله سو بسو

اسحاق

اسکوبی اسحاق افندیدر . جنتمکان فردوس آشیان سلطان سلیمان خان غازی حضرتلری زماننده ظهور ایدن علمانك شعراسندن و شعرانك فضلاسندندر . پدری قلیچ ابراهیم دیمکله معروف اهل حرفتدن ایکن کندولری کسب کمال ایله بر چوق مدرسه‌لره مدرس و مولانا قره بالیدن ملازم اولور . پادشاه مغفور عصرنده قاضیٔ شام ایکن نیر عمری رسیده افق مغرب شام . و علائق دنیادن دامن کش آلام اولمشدر . قاضیٔ شام اولدقده تفائلا سویلدیکی تاریخدر .

بیت

شهر ذی الحجه‌ده عزم سفر شام اولدی
باشلدم یازمغه تاریخنی اقشام اولدی
❋
صالحیه نام موضعه کلدیکی وقت بو بیتی سویلمشدر .

بیت

جنت قوقوسی کلمکه باشلادی مشامه
ایریشه کبی قافله‌مز منزل شامه
❋
فی الواقع وفاتی ۹٤۹ سنه‌سنده‌در .
فضائل سائره‌سندن بشقه فن شعرده کمالی اولمغین عصرینك مشاهیر شعراسندن معدود اولمشدر .

زادهٔ طبع لطیفندن برقاچ بیت یازلدی .

بیت

بو چشم چشمه سار ینك عجب خونین آقار یاشی
مکر وار ایسه اول عینك جکر داغنده‌در باشی

مطلع

زادمز غصه و غمدر دوبلا راحله‌مز
چکاوب کعبهٔ کویکه کیدر قافله‌مز
❋
باده کیم نوش ایدرم آیری دوشوب یارمدن
قطره قطره دوکلور دیدهٔ خونبارمدن
❋
مرحوم غایتله شور و شوق غالب و مصاحبت محاببه طالب ایمش . عمرنده تأهل ایتیوب تجرد عالمنده یشامشدر . و نهایتده شوخ مزاج مزاح کوی و کشاده طبع کشاده روی ایمش . ادرنه‌ده اشق قاسم دیمکله مشهور و متعارف اولان منلا قاسمه بو برقاچ بیتی لطیفه اوله‌رق بالتحریر کوندرمشدر .

شعر

ای سر بر ملك عشقه خان اولان سرورده‌ده
جمله اسرار رموزه منبع و مظهر ده‌ده
ملك استغناده مثلك یوق ارنلر جانیچون
عالم اطلاقدن کرچه دم اورر هرده‌ده
بو یلانجی پیره زن دهرك یوزینه باقیان
تکیه کاه وحدت عالمده کرچك ارده‌ده
❋
فنونك هر برنده عالم و راسخ اولدیغی کبی پك کوزل مورخ ایمش . ادرنه‌ده دار الحدیث کندولرینه توجیه قلندیغی وقت هر برفقره‌سی بر تاریخ اولمق اوزره مفاخرة بو مطلعی انشاد ایلشدر .

{ مطلع تاریخ }

عالم و اهل تفسیر
۹۳۳
روشن فقیه افاق
۹۳۳
الله نه مستحق در
۹۳۳
دار الحدیثه اسحاق
۹۳۳

اسعد

ازمیرلی منصوری زاده دیمکله معروف اولوب مستشار صدر عالی صابق عطوفتلو مصطفی افندینك برادر محترملریدر . طریق علمی‌یه سلوك ایله حالا افتخار الموالی وزین الاهالیدر . کاه بکاه مجلس مملکت اعضالغی و اوقاف محاسبه‌جیلکی کبی خدمت و مأموریتلرده بولنور . شعری متین بر فاضل سحر افرین اولوب بر غزلی تبرکا یازلمشدر .

برجوهرجانسن دیلر(اکرمکه)سنکچون
هربدنکهك کوزلری مطموس کورنسون

الوان

شیخ الوان شیرازی حضرتلری دیو مشهوردر .
جداعلاسی شیرازدن ایسه‌ده کندولری
ترکدر . سلطان اورخان خان حضرتلری
ایام سلطنتنده ظهور ایدن مشایخ کرامدن
اولوب بعضیلری شیخ الوان حضرتلرینی
حاجی بیرام ولی حضرتلرینك خلفاسندن
و بعضیلری دخی احباسندندر دیرلر . حضرت
شیخ کتاب کلشن رازی فارسیدن ترکجه‌یه
ترجمه ایدوب علم تصوفك سر مکتومنی عبارات
صریحه ایله تفسیر ایلمشدر . اصطلاحات
مشایخده شراب و شمع و شاهد نیه اشارت
و زلف و خط و خد نه‌دن عبارت اولدیغنی
بو کتابده پك کوزل بیان بیورمشدر که تحریر
قلندی .

نظم

(اشارات شراب و شمع و شاهد)

❋ شراب و شمع و شاهد نور معنی ❋
❋ کورنمز کور ینور چون عکس مولی ❋

❋

❋ شراب اسرار و شمع انواره بکزر ❋
❋ باقك شاهد یوزی دیداره بکزر ❋

❋

❋ شراب و شمع و شاهد جمله حاصل ❋
❋ در یغاسن نیچون سن بویله غافل ❋

❋

❋ شراب و شمع و شاهد سرینه باق ❋
❋ که تا معلوم اوله سر انا الحق ❋

❋

❋ شراب و شمعه باق کیم سر مکتوم ❋
❋ سکا شاهد یوزندن اوله معلوم ❋

(اشارات بخد و خط)

خد و خط اولدی صنع پادشاهی
کیم اندن ظاهر اولور سر شاهی

❋

هم اول منشور ربانی بو خددر
هم اول مکتوب سبحانی بو خطدر

❋

بولردن نور و ظلمتدر عبارت
خدی آب حیات و خطی ظلمت

(اشارت بزلف)

سواد اعظم اول زلف سیهتار
که هر تارنده بر منصور بردار

❋

اولورسه زلف مشکین عنبر افشان
جهانده قلمیه اصلا مسلمان

❋

که و اللیل اذا اسری خداوند
صحا بونجه لقبله قلدی سوکند

الهی

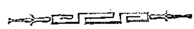
نکتهٔ کنزك اکاهی . و سر عرفك عارف
پر انتباهی حضرت شیخ الهی حضرتلریدر .
کوتاهیه سنجاغنده سیما و قضاسندندر .
اسم شریفلری عبد الله اولوب نقشبندینك
شیخ کبیری و حضرت امیر بخارینك پیریدر .

مشار الیه ایام جوانیده استانبولده مشغول
تحصیل ایکن سیر ولایت عجم سوداسی ربودهٔ
سویدای ضمیری اوله‌رق طوغری خراسانه
عزیمت و مولانا طوسیدن علوم ظاهره اخذ
و تلقیسنه مباشرت ایتمشیکن جذبات عشق
آلهی استلاسیله کندوسنی خواجه بهاء
الدین نقشبندی حضرتلرینك مزار شریفی
اوزرینه آتار . امداد روحانیتلریله مستفیض
کمال باطنی اولمشدر . مشایخدن نیجه
پیر کرامی . و خصوصا حضرت جامی
ایله برلشوب مصاحبت ایتمشلردر . عجم
سیاحتندن فراغتله استانبوله عودتلرنده امیر
بخاری حضرتلرینی خلافته قائم مقام نصب
ایدوب کندولری روم ایلی طرفنه چکمشلردر
مزار شریفلری یکیجهٔ واردار نام قصبه‌ده
زیارتکاه عمومیدر . ٨٠٦ سنهٔ هجریه‌سنده
وفاتی وقوعبولمشدر .

آثارندن بری (زاد المشتاقین) نام
تألیفیدر که اداب سلوکه متعلقدر .
بری دخی نجات الارواح نام رساله‌سیدر .
بو مطلع آثار شعریه‌سندن اولوب تبرکا
تحریر قلندی .

مطلع

یفعل الله ما یشاء یحکم الله ما یرید



انسان کامل

طرفه کویان شعرادندر . مزایای خنده
فزای کلماتی مزیل غصه و غم . و لطائف
اشعار طرفه نکاتی رشك انداز هزار ترزیقیٔ
عجمدر . حقا که وادی ترزبانیده حسن
اداسی درکار بر شاعر صاحب اشتهار ایسه‌ده
مولدی . و مدت عمری و قنغی صنفدن
اولدیغی و الحاصل ترجمهٔ تفصیل حالنه
دسترس اولنه‌مامشدر .
یالکز ١٠٢٠ سنه‌سی استانبولده وفات ایلدیکی
مأخذیمز اولان تذاکر شعرادن تذکره
لطفی‌ده کورلدی .
شعرندن برشمه تحریر ایلمشدر .

نظم

سنك فرح رسانك چقمق چقانمزدر
نار دخان آهم آتش یقانمزدر

❋

طوغمدی طفل امیدم مادر ایامدن
کیمه فریاد ایلیم بو چرخ نافرجامدن



انیس

سلانیکلی در • بر مدت خدمت کتابتله سلانیکده وقت کچوردکدن صکره بر زرین ولایت جلیله سنك تشکیلنده مکتوبی معاونلکیله اورایه عزیمت و تکرار مجلس ادارهٔ ولایت باش کتابتیله سلانیکه عودت ایدوب الحالة هذه رشحات قلم معجز آثاریله قلمرو (روم ایلی) سیراب و ریان و اویله بر ادیب اریب لبیبك وجودی اولدیار فیض مدار ایچون بیوك شرف و شاندر •

مومی الیهك شعر و انشاده حظ و نصیبی وافر و مکارم اخلاقده ذات عدیم المثالی بین العرفا مثل سایردر •

مومی الیهك بر غزلی :

غزل

لعلك اكرچه خستهٔ عشقه علاج اولور
اما کورنجه خسته کوزك لا علاج اولور

بن اغلدقجه اول کل تر اغبرار ایدر
ابر سر شکدن نم آلور تر مزاج اولور

بکر معانی زادهٔ طبعمله هر زمان
زینت فزای حجله که ازدواج اولور

بازار عشقده بن كه طوتشدم او کلتنك
کالای حسنی شمدی رهین رواج اولور

کوندر (انیس) نظیرهٔ عزت افندی یه
دعوای صدق حبکه کیم احتجاج اولور

دیکر بر غزلندن مفرد :

بیت

کون طوغار بعض کیجه عاشق طالع سیهه
کیمش اول ماه منور بنه آق ساده بو شب

امة الله

شاعرهٔ مشهوره در • استانبول قضاسندن معزول ایکن عزم نزهتکاه بقا ایدن قامی زاده نك کریمهٔ نجابت وسیمه سی حجله آرای کمال بر بانوی حرمسرای معارف و افضال اولوب مکمل دیوان ترتیب ایلمشدر • سلطان احمد ثالث عصرنده انواع کرامات ایله مشهور اولان همت افندیدن اخذ ارادت و سالکهٔ طریق بیرامی قدس سره السلامی اولمشدر •
وفاتی ۱۱۱۵ تاریخنده وقوعبولمشدر •
آثار شعریه سندن بر قطعه تحریر قلندی :

قطعه

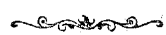
هفته کچمز کو یکه مهمان ایدن سن سن بنی
بلکه هر شب حجله دلك آلان ایدن سن سن بنی

❊

دست تدبیر ایله چاك اولسونمی دامان فراق
افتاب حسنکله حیران ایدن سن سن بنی

م م
م

شعرای عثمانیه دن مخلصلرینك اولاری حرف الف اولو یده (قافلهٔ شعرانك) برنجی جزوی طبع اولندقدنصکره ترجمهٔ حاللرینه دسترس اولنانلر ناچار ایکنجی جزوئك اولنه علاوه ایدلدی •



آلی

اسمی حسین در • مولدی ادرنه وکندوسی درکاه عالی متفرقه لرندن اولوب عصرینك مشاهیر شعراسندن ایدی • فن انشاده مهارتی اولمغله مدون منشآتی و مرتب دیوان بلاغتعنوانی واردر • علی الخصوص آفرینش عالمدن زماننه قدر غایت سلیس ترکی بر تاریخ یازمشدر •

آثار شعریه سندن بر بیت یازلدی •

بیت

نه بیلسون چکدیکم پیمانهٔ خون جکر ذوقك
الندن هرکه یارك ساغر زهر ستم چکمز



الفتی

اسمی محمد در • ادرنه ده تولد ایدوب کنج ایکن تحصیل معرفت و ترتیب دیوان ایله عصرنده کسب شهرت ایتمشدر • ۱۰۵۵ تاریخنده وفات ایلمشدر • آثار شعریه سندن بر بیت تحریر قلندی •

بیت

اولدم غبار غمله فلك کوزمی آچدیرر
سیر جمال یاره اکر رخصت ایسته‌سم



امینی

اسمی محمد در • بروسه لی اولوب اوائل حالنده استانبوله کله رك قره چلبی زاده محمد افندیدن تحصیل معرفت و نائل ملازمت اولمشدر • قطع مراتب و مدارس ایدرك صوفیه قضاسنه مفتی واندن قبریس و آنقره قاضیسی اولمشیدی • انقره دن بغداد قضاسنه و بعد العزل بلغرادو فلبه قضالرینه نائل اولدقدنصکره مکه پایه سیله ایوب قضاسنه واصل اولوب اندن دخی عزل ایله اناطولی حصارنده یالیسنده اوطورمقده ایکن ۱۰۷۴ تاریخنده وفات ایتمشدر • قاکلیجه ده اسکندر پاشا جامع شریفی حوالیسنده مدفوندر •

مولانای مشار الیه عصرنده فنون و معارفله کسب شهرت و بعض مشایخ بیرامیه دن تکمیل اداب طریقت ایلمشدر • شعر و انشاده ید طولاسی اولمغله عصری مشاهیر شعراسندن معدود ایدی • بو بیت آثار شعریه سندندر :

بیت

سور ساقیا کمیت سبك سیر ساغری
کزدرمه‌در علاجی صو ایچمش ایاغنه



انسی

اسمی عبد اللطیفدر ۰ کوتاهیه‌لیدر ۰ کنج ایکن استانبوله کلوب تحصیل معرفت وشیخ الاسلام بهائی محمد افندیدن نائل شرف ملازمت اولمشدر ۰ طی مدارس معتاده ایدرك طرابلس شام ۰ کوتاهیه ۰ مرعش ۰ اسکدار ۰ ازمیر قاضیسی اولمش و ۱۰۷۵ تاریخنده اویوار سفرنده اردوی همایون قاضیسی ۰ اندنصکره شام قاضیسی اولوب سنهٔ مزبوره‌ده وفات ایلمشدر ۰ (اوله جنتده‌قدسیلرله انسی) فوتنه تاریخدر ۰ انسی برشیخ شوخ طبیعت ۰ و بر پیرجوان صورت ۰ کنج هنر بر مرد نکته پرور ایدی ۰

مدت عمری حال تنك دستی ایله چکوب بورجدن خلاص اولمامش ایدی ۰ حتی داینی طرفندن مباشر کوندرلدکده مباشرك بارکیرینی آت بازارینه کوندروب فروخت ایله مباشره اجرت قدمیه ویردیکی مشهوردر ۰

شام قاضیسی ایکن اعیان شامدن بری سکسان یاشنده بر جاریه‌سنی حضورینه کتوروب ازاد ایله عتقنامه‌سنك تحریرینی رجا ایتدکده (انسی) عتقنامه تحریرو وزیرینی (صالیورسك کیده‌بیلمز قاچمغه یوق طاقتی ❋ کندین ازاد ایلمش ازاده یوقدر حاجتی) دیو امضا ایتمشدر ۰

آثار شعریه‌سندن بر قاچ بیت یازلدی ۰

نظم

که تحمل دیه‌رك گاه تجمل دیه‌رك
دوشه‌سورچه کوجیله ایرمش ایکن بو عصره

شکر کیم حصه‌مزه دوشدی هله دولتدن
وعد بغداد او دخی بعد خراب البصره

(انسی) نك کپریلی زاده فاضل احمد پاشایه برچوق مدحیه‌لری واردر ۰



امنی

دیاربکرلی بورناز محمد اغا دیمکله مشهوردر ۰ کنجلکنده تحصیل علم و معرفتله بعض وزرا خدمتلرنده بولندقدن صکره ۱۱۰۴ تاریخنده بغداد والیسی احمد پاشانك کتخداسی ایکن عرب محاربه‌سنده شهید اولمشدر ۰

برقاچ بیت اثار شعریه‌سندندر ۰

نظم

منکسر دیدیلر احباب بزه زهادی
حرمت باده‌ده آیاته قصور ایلمشیز

رندان نشاط جامی ایدر آرزو مدام
زهاد ایسه تکدر رندانه مبتلا

احمد

ایدین ولایتنده منتشه نام محلدن ظهور ایتمشدر ۰ تحصیل معرفت ارزووسیله بر حیلی مدت ایران طرفلرنده سیاحت ایتدیکندن عصرنده عجم احمد افندی ۰ و کبار عصرندن اسحاق افندی‌یه خواجه اولدیغندن (اسحاق خواجه‌سی) احمد افندی دیرلرمش ۰ و براز وقتلر بروسه‌ده بر مدرسه اختیار یله قرار ایلدیکندن بروسه‌ده اکثر علما کندوسندن استفادهٔ معرفت ایلمشدر ۰

کپریلیلر مصطفی پاشا وزیر اعظم اولنجه مولانا احمدی دعوت ایدوب خواجهٔ دیوان ایتمش ۰ وصکره اناطولی محاسبه‌جیلکی ایله سفره کتورمشدر ۰

۱۲۲۰ تاریخنده ینه بروسه‌ده مرادیه مدرسی ایکن وفات ایتمشدر ۰

غایت فاضل و کامل ایدی ۰

(اقص الارب) اسمنده لغات کثیره‌یی جامع بر کتابی واردر ۰

(شرح شمائل) شریفی اللی جزؤ مقداریدر ۰

(وحدت نامه) نامیله قصص انبیایی نظم ایتمشدر ۰

(صندوقة المعارف) عنوانلی بر رساله یازمشدر ۰

بونلردن بشقه برچوق تألیفاتی اولدیغی دخی متواتر ایسه‌ده تحقیقنه زمان و امکان مساعد اولمه‌مدی ۰ بیت آتی اشعارندندر ۰

بیت

رزد ختر نه مغبچه‌نك مشتری هزار
چوق کیسه واردی میکده‌یه آنی کورمکه



آکاه

میرمومی الیه پرزین ولایت جلیله‌سی الای بکی عزتلو آکاه بکدر ۰ نفسی طربزونده مصطفی قواص نامنده بر ذاتك صلبندن تولد ایدوب تحصیل علم و معرفتله ۱۲۶۶ سنه‌سنده زمرهٔ کتابه داخل اولمش ایسه‌ده مؤخراً کندو استکیله سلك جلیل عساکر بحریه‌یه دخالت و بر مدت کمی خواجه‌لغی و قالیون باش کتابتی خدمتلرنده بولنوب مؤخراً ظابوراغالغیله فرقهٔ ضبطیه اعظالغنه تحویل مأموریت ایتمش و ۲۸۶ تاریخنده خداوندکار و حجاز و ۲۸۸ تاریخنده پرزرین ولایت جلیله‌سی الای بکی اولمش ۰ و بر حیلی اشعاری اولدیغی روایت ایدلمشدر ۰

میرمومی الیهك اثارندن بر غزلنك مطلعی تحریر قلندی ۰

مطلع

سحاب شرمه قورمهر جهان آرایی رخسارك
شفق پوش حجاب ایلرمه غرایی رخسارك

انیس

اسمی رجبدر • ادرنه‌ده تنوره بند تکیه‌گاه شهود اولوب کنجلکنده وطنندن هجرت وتحصیل علوم و معرفت ایچون اختیار غربتله استانبوله کلمش • ویکی قپو خارجنده آستان فیض آشیان جناب مولوی‌یه عرض ارادت ایتمشدر • درکاه شریف مذکورده قرق سنه مقداری تقریر مثنویٔ شریف ایله انواع کراماتی مشهور اولان احمد دده افندینك نظر فیض اثرندن مستفید فضل وعرفان اولمش انیس علم وکمال و مرشد اهل حال ایدی •

ادرنه‌ده مرادیه جامع شریفی اتصالنده واقع درکاه مولویه‌ده الی سنه قدر پوست نشین ارشاد اولمشدر •

١١٤٧ سنه‌سی وفات ایلدیکی فطین افندی تذکره‌سنده محرردر •

فطین افندی مرحوم (شیخ انیس قاسم پاشا مولوی خانه‌سنده چله کذار اولمشدر) دیو تذکره‌سنده یازمش ایسه‌ده مرحوم ذکر اولندیغی وجهله یکی قپو مولوی خانه‌سنده و احمد دده مرحومك زیر تربیتنده بولنمشدر •

هرنه ایسه مرحوم مشار الیه معارف الٓهیه‌دن آکاه برشیخ صاحب انتباه اولدیغی مشهور و ظاهر وباطنی معموردر •

اشعارندن تبرکاً برقاچ بیت یازلدی

قطعه

کلی باغ دلك داغ جکردر
فغان بلبلی اه سحردر

انیس اولمز خرد ارباب عشقه
بو بزمك نشئه‌سی نوع دیکردر

طوقونسون تك همان لعل نمکریزك لب جامه
قتارسك بادهٔ نابه نمك قات قات حلال اولسون

تاب نکاه عاشقه یوقدر تحملك
ایله حواله رویکه ای ماه کاکلك

ادیب

اسمی محمددر • اماسیه سنجاغنده واقع لادیك نام قصبه‌ده تولد ایتمشدر • ساداتدن اولوب اوائل حالنده تحصیل معرفتله نائل ملازمت اولمغله روم ایلیده بعض محلارده قاضیلق ایتدکدن صکره شیخ الاسلام امام محمد افندینك مکتوبجیلق خدمتنده بولنمشدر •

بو غزل آثار شعریه‌سندندر •

غزل

آچ سینه‌کی آینهٔ بللور کورنسون
تخل جبل طورده‌کی نور کورنسون

بر آینهٔ حسنه مقابل اوله کور کیم
ماتمکدهٔ دهر دنی سور کورنسون

بر دلبر بی مثله یر ایت کاخ دلنده
نه صورت ولدان ونه خود حور کورنسون

ساقی بزی که ساغر ایله مست ایده مرسن
خورشید صفت کاسهٔ فغفور کورنسون

اول رتبه‌ده نوش ایت می نابی که ادیبا
شیران قوی قلب جهان مور کورنسون

اسحاق

اسمیله تخلص ایتمشدر • فحول عظامدن منشور سعادتلری طغرای عزت پیرای فتوی ایله معنون اولان ابو اسحق اسماعیل افندینك مخدومیدر • استانبولده تولد و قطع مراتب معتاده ایدرك بالاستیهال موصلهٔ سلیمانیه پایه‌سیله سلطان احمد مدرسه‌سنده طلبهٔ علومه تعلیم آداب کمال و مقرر رحلهٔ نصیر و جلال ایکن مکه پایه‌سیله ازمیر قضاسی مولویتنه و بعده استانبول قضاسنه کلمشدر • ١١٤١ سنه‌سی اناطولی صدارتنه کلمشیکن حسب القدر صدارت مذکوره‌دن علی طریق النفی ابتدا کوتاهیه و آندن ازمیده نقل اولنمشلر ایدی • ١١٤٦ سنه‌سی روم ایلی صدارتی پایه‌سی و برماه مرورنده مقام والای مشیخت کبرا ایله کام روا بیورلمشدر •

مرحوم مشار الیه حقیقة ابو اسحق موصلی رتبه‌سنده عالم و کامل بر ذات بی معادلدر • واشرف ذاتنه پدری کبی بر فاضل یکانه‌نك ابو اسحق کنیه‌سیله مکنی اولمسی شاهد عادلدر • ابو الیثك بوستان العارفین نام کتابنی ترجمه ایدوب صدر اعظم عصری اولان ابراهیم پاشایه ویرمشدر •

ابیات محرره جملهٔ آثار شعریه‌سندندر •

نظم

کوکلده پرتو سیمینبرمیدر کورینن
درون لجه‌ده عکس قمرمیدر کورینن

بیاض کردن کافور فامی یوقسه
طلوع فجر ملاحت اثرمیدر کورین

اسعد

اسمی محمد • وشیخ الاسلام ابو اسحق اسماعیل افندینك مخدومی و شیخ الاسلام اسحق افندینکدر برادریدر • ١١٢٢

تاریخنده خارج رتبه‌سیله سلك مدرسینه داخل وصكره‌لری تفتیشلك و فتوی امینلكی خدمتلرینه نائل اولوب آندن سلانیك مولویتنه وآز مدت ایچنده مكهٔ مكرمه مولویتی پایهٔ علیه‌سیله روم ایلی‌ده بولنان اردوی همایون قاضیلغی جاه مفخرت اكتناهنه كلمش • ١١٥٧ تاریخنده اولا و ١١٥٩ تاریخنده ثانیا روم ایلی صدارتنه و ١١٦١ سنه‌سی مقام والای مشیخته رونق افزا بیوریلوب ١١٦٢ سنه‌سی عزل ایله كلیبولی‌یه نفی اولنمشدر • بر مدت اقامتدنصكره استانبوله كلوب ١١٦٦ سنه‌سنده ارتحال ایلمشدر • داخل سورده عاشق پاشا محله‌سنده پدری مرحومك احیا كرده‌سی اولان جامع شریف خطیره‌سنده مدفوندر • فن موسیقیده اشوری مهارتی اولدیغندن فن مذكوره‌دن بر قاچ آثری و تفاسیر شریفه‌یه دائر نیجه آثار معتبره‌سی واردر •

نظم آتی آثار شعریه‌سندندر •

نظم

زنك حجلت كله شرمیٔ جمالكدندر
جبهه چینیٔ حسد عارض الكدندر

كیجه‌لر شعله فروكارلغی اول ماه نوك
جنبش آموزیٔ ابروی هلالكدندر

اشرف

اسمی عبدالرحمن‌در • مولدی مرزیفون وساداتندندر • جد و پدرلری موالیدن اولمغله تحصیل معارفه عازم و شیخ الاسلام محمد افندیدن ملازم اولور • طالب معرفت بر ذات علو الهمت اولمق مناسبتله نیجه زمان سیر و سیاحت و برچوق افاضلك مجلس فیض وكمالنه دخالتله اقتباس انوار علوم و معرفت ایتدكدنصكره طریق قضایه داخل اولمشیكن طبعنه موافق كلیوب اختیار انزوا ایلشدر •

علوم وجزؤیه وكلیه‌ده ماهر و علوم غریبه و فنون عجیبه‌ده مهارتی ظاهرایمش • یوز اللی قدر علومی مشتمل عیون العلوم اسمنده بر كتابی • و مرآت الصفا نامنده دیكر بر تألیفی و ملاجامینك معمای صغیره‌سنه شرحی و بر قاچ حكایهٔ نفیسه‌دن عبارت دیكر بر رساله‌سی واردر •

نظم آتی جملهٔ اشعارندندر •

نظم

نه دست آویزنی كوردك بو دهرك باغبانندن
بهارندن نه ممنونز نه افسرده خزانندن

خدنك ناوك آزاری لطف ایت دركان ایتمه
مدد دل مرغنی ایلر رمیده آشیانندن

آگاه

اسمی حاجی بولاقدر • بخارالی اولوب كنجلكنده تحصیل معارفدنصكره طریقت علیهٔ نقشبندی‌یه انتساب و برچوق سیر و سیاحت ایدوب آخر عمرنده دیاربكرده بسط بوریا یارهٔ اقامت و دیاربكرده جامع كبیرده اختیار ایلدیكی حجره‌سی ملجأ اصحاب طبیعت ایكن ١١٢٧ سنه‌سی دار آخرته رحلت ایلمشدر •

مرتب دیوانی اولوب نظم آتی جملهٔ اشعارندندر

نظم

عكس رخك آتش زن كلزار چمندر
چشم سیهك آهوی صیاد فكندر

هردم نیجه مرآت دلی ایتمده مكسور
لعلك نه عجب طوطیٔ آیینه شكندر

حرف البا

باقی

شعراخیالی دفتر ایدیجك دست قضـا
محو واثبات ایله پرقلدی نیجه اوراق

قازیدی نیجه یی یا کلش دیو بو دفتردن
(باقی)یه ایدوب اشارت دیدی صح الباقی

مولانا باقی

عصرینك ملك الشعراسی

ایدی

مداح اولهلی چشم غزالانه باقی
اوکرندی غزل طرزینی رومك شعراسی

❋

فخریهسی فاتحـه طراز مجموعهٔ آثاری اولان سخن سرایان رومك سیدی • ناظم معجز اداورسوم • سلطان شعرای روم (باقی) افندی ۹۳۳ سنهسی استانبولده زیور کهوارهٔ شهود واسمی محمود اولدیغی مشهور ایسهده لکن امضالری (عبد الباقی) اولهرق بعض اوراقده مشهوددر • پدرلری فاتح سلطان محمـد خان حضرتلری جامع شریفی مؤذنی ایکن ۹۷۳ سنهسی ذی الحجهسـنده جمع شریفـده چارتکبیرزدهٔ ترك وتجرید ایله تحریمه بند بقـا اولمشیدی • کنجلکنده سراجلق صنعتنه ویرلمش ایسهده علو طبعی سائقهسیله تحصیل علوم وکمالاته صارف اولهرق مخادیم ستانبولك مدعای مباهاتنه رواج اولمق درجهسنه قدر صعود ایلمشدر •

اوائل تحصیلنده قرمانی زادهٔ محمد افندی وقاضیزاده جمعیت تدریسیهسندن استفاده واو زمانلر مشهور اولان سنبل قصیدهسنی نظم ایله منظومهٔ اشتهارینی استزاده ایلمشدر •

ابتدای تحصیلنده بر حال مضـایقهیه دوچار اولمش ایسهده ۹٦۲ تاریخنـده نخجوان سفرندن عودت اولندیغی تبریك وتهنیت وادیسنده رکاب سلیمانییه تقدیم ایلدیکی قصیدهسی مقبول شهنشـاهی اولهرق مظهر الطاف پادشاهی اولمشدر •

۹٦۳ سنهسی حلب قاضیسنه نائب مناب اولهرق حلب الشهبایه شتاب واول تاریخده حلب بکلربکی قباد پاشایه قصیدهٔ لامیه وحلب منلاسنه قصیدهٔ رائیهلرینی تقـدیم ایله بر حیلی مکافات کورمش ایکن سائق تقـدیر وطن مألوفلرینه اعادهلرینه مجبور ایتمسیله اثنای راهده قونیهده شام قاضیسی اولان ابو السعودافندی زاده محمدچلبی ایله ملاقات ایلمشدی • حاصل ایتدیکی القتدن مخدوم ملا ممنون اولمغـله باقی افندییه ویردیکی توصیه نامه اوزرینه باقی افندی اینته اول وقت ابو السعود مرحومه دانشمنـد اولمشدرکه بو منـاسبتله اکثر تذکرهلر باقی افنـدییی ابو السعود مرحومدن ملازم اولمشدر دیرلر • ۹۷۱ سنهسی رمضاننده دفعة یکرمی بش اقچه مدرسه ویرلـمك اوزره طرف سلطنت علیهدن فرمان بیورلمش ایسـهده روم ایـلی قاضیعسکـری اولان حامد افندی موافق قانون دکلـدر دیو مدرسه توجهنده تردد ایتمکین مکرراً

خط همایون قطعی المفـاد ایله منظومهٔ التفات شهریاری مستزاد بیورلدی • صکره اوتوز اقچه ایله سیلوریده پیری پاشا مدرسهسی احسان اولندی • ۹۷۲ سنهسی مثلی ایله استانبولده مراد پاشا مدرسهسنه نقل ایدلدی • ۹۷۳ سنهسنده اون اقچه ترقی ایله پایهٔ اربعینهواصل اولوب تشریفات علیه ایله ممتاز الاماثل اولمشدر •

۹۷٤ سنهسی انفصـال و ۹۷۷ سـنهسی مدرسهٔ محمود پاشایه اتصـال • و ۹۷۹ سنهسنده ایوب ملالغی تشریفساز اجلال ایلمشدر • ۹۸۱ محرمنده صحن ثمـانیه و ۹۸۳ سنهسنده سلیمانیه مدرسهسیله قدری ترفیع قلندی سنهٔ مذکوره شعبانی که اوائل جلوس مراد خانیدر (نامی) نك بر غزلی آز برشی تغییر ایدیلوب وغزلك حاوی اولدیغی مضامین جنتمکان سلطـان سلیم ثانی حضرتلرینك بادهنوشلغی ذم وقدحدر دیو پادشاه نوجاه حضرتلرینك خاطرلری مغبر قلنوب باقی افندییه عزوایله نفی ایدلدی • نفیلرینه سبب اولان غزلك مقطع بیتی بودر •

بیت

همای اوج عزت کبی غیرتسزدن ای باقی
محبت شمعنـه شهپر یاقر پروانهمز یکدر

مؤخراً بو غزل (نامی) نامنه بعض مجموعهلرده کورلمکین عفو اولنمشدر • ۹۸٤ سنهسنده ادرنهده سلیمیه مدرسهسنه تعیین اولنمشیکن تغیـیر ایله همشیره زادهٔ سلیم قدیم مدرسهسی و ۹۸۷ محرمنـده مکهٔ مکرمه قضـاسی ایله اکرام ایدلدی • برآی صکره ینه منصبی تغییر اولنوب بیك التون ترقی ایله مدینهٔ منوره قضـاسنه تبدیل اولنمشدر • ۹۹۳ رمضـاننده اولا و ۹۹٤ رجبنده ثانیا استانبول قاضیسی اولدیلر • وسنهٔ مزبوره ذی القعدهسنده اناطولی صدری ایله بکام قلندیلر • مکرراً رئیس العلماوصدرینه کلمش ایسهده مقام مشیخت نصیب اولمامشدر •

شیخ الاسلام بوستـان زاده افندی ایله مناقشهلری تاریخ نعیماده محرردر •

۱۰۰۸ سنهسی رمضاننك یکرمی اوچنجی جمعه کونی ارتحال ایلمشدر •

ارتحالنك ایرتسی کونی جنازهلری سلطان محمد جامع شریفنه کتوریلوب (قدرینی سنك مصلاده بیلوب ای باقی ❋ طوروب ال بغلیهلر قارشوکه یاران صف صف) ضع الله افندی امامتیله نمازی ادا وادرنه قپوسی خارجنده وایوبه کیدن یول اوزرنده دفن ایدلمشدر •

وفاتنه هادیٔ بغدادی (باقی افندی کیتدی • عقبـایه بیك سکزده) تاریخ بولمشدر •

باقی افندینك شعرده شهرتنی توصیف افتابی تعریف قبیلندندر •

برشاعرکه الك اول سویلدیکی سوز بواوله اکا حقیقة (سـید شعرای روم) اطلاق اولنور • (وامرء القیس ترك) عنـوان اولهبیلور • ایشـته اوده باقی افندیدر •

باقی افندینك الك اول سویلدکاری غزللری

غزل

هر قچن کوکلمه فکر عارض دلبر دوشر
کویا مرآته عکس پرتو خاور دوشر

کر اولورسم حسرت قدیله اول سروك نی
بر یره دفن ایلیك کیم سایهٔ عرعر دوشر

آنکیچون وارمزم بن کویکه کریان اولوب
خاك راهه قورقرم جانا کوزمدن تر دوشر

ایشته اك اول بویله بر غزل انشادینه طبعنده قدرت اولان (باقی) کبی بر شاعر (بودوراچنده بنم پادشاه ملك سخن ❊ بکا صونلدی قصیده بکا و یرلدی غزل) دیو هر نه رتبه غرالسه سزادر • دیوانی مطبوع و بو جهتله اثار شعریه‌سی مشهور اولمغله اوزون اوزادی غزل و قصائدی تحریرینه حاجت کوریله‌مدی •

اثار علمیه‌سندن (مواهب لدنیه) یی ترجمه ایدوب معالم الیقین تسمیه ایتمشدر • وفضائل جهادی دخی ترجمه ایلمشدر • وقطب مکینك (الاعلام فی احوال بلد الله الحرام) نامیله معلم کتابنی دخی زبان ترکی‌یه نقل ایلیوب حجازدن عودتنده حضور مراد خانی‌یه ترفیع قیلمشدر • ایوب مدرسه‌سنده ایکن حضرت خالددن منقول احادیث شریفه‌یی جمع و شرح ایلمشدر • حالا تربهٔ مطهره‌ده رحله ارای تعظیمدر •

بایزید

مقیم ریاضتخانه تجرید • حضرت شیخ بایزید قدس الله اسراره • ادرنه‌لی دیرلر • طریق تقواده بایزید ثانی وجواهر معارف الٓهیه‌نك کانی و عمانی ایدی • علوم ظاهره وباطنه ایله معمور بر وجود معارف موفور اولدیغندن (شیخ الاکبر) محیی الدین عربی حضرتلرینك علم تصوفدن فصوص نام کتابنه (سرجام) اسمنده منظوم حاشیه یازمش • وفصوصی منثور اوله‌رق شرح ایلمشدر • و اصطلاح مشایخده عاشق ممکندن عبارت و معشوق واجبدن کنایت وحضرت حق جل شانه هوالناظر والمنظور مفهومنجه ظاهر و مظهر و ناظر و منظور اولوب (ان الله خلق الانسان علی صورته) مقتضاسنجه نوع آدم مظهر تام • وحسن خوبان مرآت جمال رب الانام اولدیغنه بو مطلع ایله ایما و اشارت بیورمشلردر •

مطلع

کندی حسنك خوبلر شکلنده پیدا ایلدك
چشم عاشقدن دونوب آنی تماشا ایلدك

{ بالی }

روم ایلی اهالیسندن وارباب تیماردن

اولوب اصحاب نظم واشعاردن اولدیغی جهتله تتبع اولنان تذکره‌لرده ترجمهٔ حالی بر سطردن عبارت اوله‌رق کورلمش وتفصیل احوالنه دسترس اولنه‌مامشدر • شوقدرکه حسن چلبی ایله ریاضی مومی الیهك سلطان سلیم عصرنده وفات ایلدیکنی یازمشلرسه‌ده سلطان سلیم اولمی یوقسه ثانیمی حتی یوراسنی بیله تصریح ایتمامشلردر •

مومی الیهك بوقدرجق اولسون ترجمهٔ حالنی بالجمله تذکره‌لرك تحریری کندوسنك عصری شعرای مشهوره‌سندن اولدیغنی تصریحا بیلدیکندن بزدخی ترجمهٔ حالنی بو قدرجه مجموعه‌یه نقل ایلدك •

بر بیت اثار شعریه‌سندندر

بیت

نه لطف ایتدك بکا قهریله غرالمدن غیری
کوزلر شاهی‌نن کوردك تماشالمدن غیری

باهر

صدر اعظم مصطفی باهر پاشادر • صدر اعظم چورلیلی علی پاشانك صدارتی هنکامنده کتخداری ایکن رتبهٔ وزارتله تسعید بیوریلان صوفی عبدالرحمن پاشانك اوغلی‌در • ابتدا سلحشور و بعده درکاه عالی قپوجی باشیلری زمره‌سنه التحاق ایدوب ۱۱۵۹ سنه‌سنده امیرآخور ثانی و ۱۱۶۳ سنه‌سنده امیراخور اول اولمشیدی • ۱۱۶۵ شعبانده مقتول اغایه انتساب ایله دفعهٔ دور محمود خان اولده صدر اعظم اولوب ۱۱۶۸ صفرینك یکرمی سکزنجی کونی جلوس سلطان عثمان خانیده تجدید مهر همایون ایله مجدداً احترام اولنمشدر • سنهٔ مزبوره ربیع الاولنك بشنجی کونی عزل و مدللویه نفی اولنمشیکن ۱۱۶۸ سنه‌سی رمضان شریفنده موره ایالتی توجیهیله بنه تاطیف بیورلمشدر • ۱۱۶۹ رجبی غره‌سنده ثانیا مسند صدارته کلوب مرحوم سلطان عثمان خان حضرتلرینك هرنقدر موافق رأی شاهانه‌لری اوزره خدمت ایلمش ایسه‌ده مقبول اولمدیغندن ۱۱۷۰ سنه‌سی ربیع الاخرینك یکرمنجی کونی بعد الدیوان عرض اوطه‌سنده رخسودهٔ خاکپای همایون بیوردقلرنده دار السعاده اغاسی مهر همایونی اخذ ایلیوب بالقخانه‌یه کوندرلمشیدی • (مؤزنلراو یورمی بوشبك یوقی سحرکاهی) انتظاریله اولکیجه‌یی امرار ایلمش و ایرتسی کون ردوسه نفی اولنوب حلبده راغب پاشا مرحومه مژدهٔ صدارت تسیار ایدلمشدر • سنهٔ مزبوره ذی الحجه سنده قارلی ایلی انضمامیله اغریبوس محافظه‌سی توجیه و ۱۱۷۱ شوالنده مصر والیلکیله قدری عالی ۱۱۷۳ ذی القعده‌سنده مصردن عزل اولنوب جده‌یه و آندن حلبه والی اولمشیدی •

۱۱۷۵ سنه‌سی توقیعی حامد حمزه پاشا صدارتدن عزل ایله اوچنجی دفعه صاحب ترجمه مقام صدارته کلمشدر •

سنهٔ مزبوره شعبانده شاه سلطان حضرتلرینه

نامزد ازدواج و بو صورتله دخی قرین ابتهاج بیورلمشیدی • کندوسی غایت متلون وحسودو دفعهٔ ثانیه ده کی صدارتنده وقوع بولان فتنه ده حیاتی رونمود اولمغله ١١٧٨ سنه سی شوالنك یدنجی کونی عزل وایکی کون بعض سؤال و جوابدن صکره مدللو یه نفی اولنوب آنده اعدام ایدلمشدر •

مرحوم سلطان محمود خان اول وسلطان عثمان و سلطان مصطفی خان ثالثده اوچ پادشاهه درت سنه طقوز ماه یکرمی یدی کون صدارت ایتمشدر • حیراتندن ایوبده محمد پاشا محله سنده حضرت نقشبندی فقراسنه زاویه سی و بر جامع شریفی واردرکه سر مقطوعی آنده مدفوندر •

مشار الیه هر حالیله برابر عالم و شاعر بر وزیر عرفان مظاهر اولوب تلخیص کونه عرض ایتدیکی بر وجه آتی قطعه سندن سلیقه سی معلومدر •

قطعه

سپهره کوندرملم نالهٔ بلندیمزی
جهانه بلدیرملم باری کندی کندیمزی

بو نظم ایله وارا لم خاکپای دولتنه
چوق اولدی کورمیه لی باهر افندیمزی



بحری

اسمی محمد ایسه ده اودرکرانمایه چناق قلعه سنده کلید البحر نام محلده ساحل آرای شهود اولمغله (بحری) تخلص ایلمشدر • اوائل عالم جوانیسنده دولتسرای سلطانی یه چراغ بیورلمغله نیجه مدت خدمت تاجداریده بولنوب سلطان محمد خان رابع عصرنده خاص اوطه اغازندن ایکن بحسب الاستعداد کاتب اسرار حضرت شهریاری اولمشیدی • ایشته او زمان ضمیر منیرینه احیای حسنات ارزوسی دوشمکله اسکدارده بر چشمه بنا ایدوب لکن صویی کتورمکه موفق اوله مامق ویاخود همت ایده مامکدن ناشی عصری نکته پردازاندن بری لطیفه کونه مذکور چشمهٔ بی آب ایچون بو تاریخ آبداری نظم و تقدیم ایتمشدر •

تاریخ

بارك الله چشمهٔ عین سراب
تشنه دللر ایتسون امید آب
نامن احیا ایتدی قوری چشمه نك
صاحب الخیرات اولان خانه خراب

بحری میزانه چیقارسك دلو ایله
تکنه سینه طمله مز بر قطره آب
فی المثل آقسه صویی ترایلز
پرمغین صفحه شماران کتاب

چشمه صنمك طفل سنکین دلدر اول
کوشمال ایله کوزندن کلمز آب
چشمه صنمك اول تیمم جایدر
ایلمشلر آنی لبریز تراب

چشمه صنمك یولده طورمش جرایچون
کاسهٔ زنجیر ایله بر بی حجاب
صویی کبی بولمدی تاریخنی
هاتف معجز دم حاضر جواب

این نه چشمست ونه عینست ونه آب
سیما والله اعلم بالصواب

صکره لری حرم همایوندن بکار بکیلك عنوانیله سرفراز اولوب بر چوق وقتلر طشره منصبلرنده امرار وقت ایدرك بالاخره طغرا کشلك منصبنه دخی نائل اولمشدر • الك صکره رضاسیله دیوان خواجه لغنی ایستدیکندن دیوان سلطانی جزیه قلمی محاسبه جیسی ایکن ١١١٢ تاریخنده اول در بحار معرفت ینه اصلنه رجعتله رسیدهٔ نا قعر یاب عمان رحمت اولور •

مشهور اولان دوست ردیفلی غزلندن ایکی بیت یازلدی •

بیت

شانه وش صد پاره غم عشقکله دل
اولمامشکن دخی زلف عنبرینك شانه دوست

یارك امید ایلسه غمخانه که تشریفنی
اولمزای بحری بیلورسن شاهلر و یرانه دوست

{ بدری }

اسمی محمد و مولدی عینتابدر • کنج ایکن استانبوله کلوب قره چلبی زاده عبد العزیز افندی یه انتساب ایله ملازم اولمشیدی • عبد العزیز افندی قاضیعسکر اولدقده تذکره جیسی اولوب قطع مراتب تدریس ایدرك قلیج علی پاشا مدرسه سی مدرسی ایکن ١٠٦٥ سنه سنده وفات ایلمشدر • آثار شعریه سندن برنبذه تحریر قلندی •

نظم

شرر فشان کورینن صنمه آه حسرتدر
فتیل شعلهٔ داغ سیاه حسرتدر

آچلسه سینه ده بر بر عجبمی لالهٔ داغ
زمین دلده بیتن هپ کیاه حسرتدر

بزمی

نامی مصطفی در • وجود صفت نمودی استانبولده نشو و نما بولمشدر • یکی قپو مولویخانه سی بانیسی محمد افندی نام صاحب

الخیرك اخفادندن اولوب کنجلکنده
تحصیل معارف ایلشدر • عصرینك
مشاهیر شعراسندن اولمش ایدی • کتابته
سلوك ایلدیکندن بعض وزرا دیوان کتابتنده
بولنمش وصکره‌لری اختیار فراغ ایلش ایسه‌ده
تکفور طاغلی مصطفی پاشا یکیچری اغاسی
ایکن ندیمی و همنشینی اولغین ١٠٩٤
تاریخنده واقع اولان بچ سفرینه برلکده
عزیمت ایتمش ایدی • ویانه محاصره‌سنده
اباغنه خمبره اصابت ایتمکله شهیدا سمت
عقبایه رحلت ایلشدر • وفاتنه سویلنان
تاریخلر بروجه آتی یازلدی

تاریخ همت زاده
الدی آیاقدن‌می جام شهادت بزمی‌یی
١٠٩٤

تاریخ شیخ نقشی افندی
روح بزمی مجلس جام اجلدن اولدی مست
١٠٩٤

تاریخ قاضی لطفی افندی
دعا ایدوب دیدی تاریخ لطفی
شهیدا عزم عقبا ایتدی بزمی
١٠٩٤

بزمینك مرتب دیوان بلا غتوانی واردر •
آثار اشعارندن برقاچ بیت یازلدی •

نظم

باعث فغان و ناله اول ماه رومیدر
یوقسه وصاله بنده اولان ارزومیدر
هر بر نکاهك اولمده زخم آور درون
شمشیر تیزك ای شه خوبان دورومیدر
کوش ایلزمی اول مه‌نا مهربان عجب
تأثیری یوقمی ناله‌لرم کفتکومیدر
سیل سرك دیدهٔ خونبـاردن عرض
ایا سواد داغ دلی شست و شومیدر

دور ایلر ایمش طوتکه فلك تابقیامت
اول ماهه معادل بونه اطباقه کاورمی

جور ایلـه کل بزمیٔ دلدادهنه ای شوخ
قدرك بیل آنك بر دخی آفاقـه کاورمی

بصیری

مرحومك مولدی بعض تذکره‌لرده
بغداد و بعضیسنده خراسان و سرحد عجم
دیو یازلمشدر • بصیری مشاهیر شعرادن
اولوب حتی علی شیر نوایی مرحوم بصیرینك
بعض لطائفنی (مجالس نفایس) نام
کتابنده ذکر ایتمشدر • ملاجامی و نوایی
مرحوملرك توصیه نامه‌لریله سلطان بایزید
ثانی درکاهنه یوز سوروب بایزیدولی مرحومك
کریمه زاده‌سی سلطان احمدك مصاحبی
اولوب قالمشدر • مربی ارباب هنر اسکندر
چلبی‌نك دخی ملتفتی اولمشیدی • مؤید
زاده قاضیعسکر ایکن بر منصب رجا ایتدکده
مؤید زاده ویرمدیکندن و مؤید زاده‌نك
(شفقت و مرحمت بر مرضدر اول مرض
الحمد بزه عارض اولمز) دیدوکنی ایشتدیکندن
مؤید زاده حقنده بو بیتی سویلشدر :

بیت

منصب وصالك دریغ ایلر بو بن افتاده‌دن
دلبرم بی رحمتر اولمش مؤید زاده‌دن

بصیری مرحوم انشاد لطائفه مائل
خوشکو و خفیف خو اولغین عصرنده
بولنان اکابردن اکثریسنك مجلسنه داخل
اولوردی •
جملهٔ لطائفندندر که معاصری بولنان
اهل مناصبك لقبنه مناسب منصب توجیه
ولطیفه اولمق اوزره بعض ارباب مزاقه تقدیم
ایلمشدر •
تقدیم ایلدیکی دفتر منصب بر وجه آتی
یازلدی •

دفتر

مسلمان حسنه ایمان حصاری • اوزون
مصلح الدینه بوی آباد • حشری حسنه
چبیق اواسی • کوپك بالی‌یه یلاقاوا •
صارکزه قزل اغاج • سوپرکه حسنه آق
سرای • قرتاله‌قوزلی مدرسه‌سی • أهی‌یه
کوینك قضاسی •
ایشته برچوق ذواته طرز لطائفده
اوله‌رق منصب توجیهیله وزرادن برینه ویر
تقدیم ایتدیکی پاشا دخی • بزه بر منصب
ویرمامشسیکز دیدکده سزه‌ده سلطان اوکی
دیمشدر •
بو مقوله لطائفی کثیردر • ٩٤١ سنه‌سی
وفاتی وقوعبولمشدر •
ینه مرحوم بصیرینك جملهٔ لطائفندندر
که برکون احباسندن برقاچ ذات ایله
شعرادن روانی مرحومك خانه‌سنه کیدرلر •
آچ قالدقلرنده بو قطعه‌یی روانی حقنده
درحال انشاد ایدر •

قطعه

روانی‌له مکر پنتی حمیدك
بر ارادن یارادلمش روانی
برینك وصفی نانی لا یذوقون
برینك نعت آبی لن ترانی

برقاچ بیت آثار شعریه‌سندندر •

بیت

عاشقلرینی آه او مسیحادم اولدرر
بو آدم اولدررکه مسیح آدم اولدرر

کرچه کیم دیرلر جهانده عارفه بر کل یتر
عارفه بر کل یترسه باکه یارم کل یتر

ایکی صورت خوبدر حقدن بکااولسه نصیب
اول مهك یوزینی کورمك کورمك روی رقیب

بقایی

ازنبکلی در ؛ جری چنکانه دیو

دردنجی مخدومی اولمغله بو واسطه ایله نسللری حسنجانه وابسته اولمش اولور ·
مادر ناهید اختری جهتندن دخی (ابو السعود) مرحومه منتهی درلر ·
اوائل حالنده تحصیل کمالات ایدوب شرف ملازمته نائل وسلسله ارباب تدریسه داخل اولمشلردی · کیده کیده شهزاده مدرسه سندن سلانیك قضاسی منصبنه بسط بساط حکومت · وبعده حلب الشهبایه شهبال کشای عزیمت ایدوب آندن دخی حکومت دارالسلام ایله مظهر اکرام اولمشلر · وآندن ادرنه واستانبول قضاسی حکومتلرنده اجرای زلال احکام ایلمشلردر ·
استانبول قضاسی حکومتنده (تذکرة الشعرا) صاحبی سید علی رضا بو تاریخی سویلمشدر ·

تاریخ

شد بهایی حاکم شرع رسول

اناطولی صدرنده مربع نشین تمکین اولدقدن درت آی صکره روم ایلی صدارتنه نقل بیورمشلردرکه (شیخ نظمی) بو تاریخی سویلمشدر ·

تاریخ

بیك اللی التیده کچدی بهایی عدالله صدره
آندن مقام مشیخت اسلامیه یه صعود وارباب رسومه بذل جود ایتدکلرنده شعرادن محمد شامی بو مصرع عربیی تاریخ دوشورمشدر ·

مصرع

فطوبی لفتوی الروم بابن عزیز
١٠٥٩

برسنه اون برآی مشیختدنصکره عزل ایله ارپه لقلری اولان مدللو جزیره سنه نفی وازمدت ایچنده استانبوله دعوت اولنوب اناطولی حصاری قربنده کورفزده کی (اورایه قاکلیجه کورفزی دیدکاری کبی بهایی کورفزی دخی دیرلر) یالیلرنده اقامت اوزره ایکن ایکنجی دفعه ١٠٦٢ سنه سنده فروهٔ بیضای مشیخت ارایش دوش مفاخرتلری اولمش (شیخ حسن فیضی) بو مصرعی تاریخ دوشورمشدر ·

تاریخ

عزایله صدری یکچوب اولدی بهایی مفتی

ایکنجی دفعه کی مشیختلری ایکی سنه التی آیدر · التمش یاشنده و ١٠٦٤ سنه سنده وفات ایلدی · بوصورتجه ١٠٠٤ ده تولد ایلمش دیمکدر ·
(بهایی) افندی حقیقة مخزن علوم وفضائل بروجود کاملدر ·
فنون شتایه دائر برحیلی اثری ومدون فتواسیله مرتب دیوانی واردر ·
خانه سی قربنده مدفون اولوب سنك مزارنده بو تاریخ منقوشدر ·

تاریخ

منزلك فردوس اوله الفاتحه

دیوانی مطبوع دکلسه ده اشعاری مشهوردر ·
مرحوم مشارالیهك برنبذه اثار شعریه سی تحریر قلندی ·

نظم

طاغتدك خواب نازیاری ای فریاد نیلرسن
ایدوب فتنیله دنیایی خراب آباد نیلرسن

دل مجروحه رحم ایته قالسون دام زلفنده
شکسته بال اولان مرغی ایدوب ازاد نیلرسن

کوزل تصویر ایدرسن خال وخط دلبری اما
فسون وفتنه یه کلدکده ای بهزاد نیلرسن

دنیایی خراب ایتدی او مستانه باقشلر
اول چشم سوزشلر اوغزالانه باقشلر

طاقتمی قور آدمده رندن اوقوپوشلر
اول رحش سورشلر اولوندانه باقشلر

عتاب لعل نابکدن کوکل برپیچ وتاب اولمز
بیلورکیم کان آتشدن چیقان خنجرده آب اولمز

بیقلمز دل بی اندر پی چکرکن جام ازاری
بو بزمك باده نوشی مست اولور اما خراب اولمز

که باکه که اول خنجر برانه بقارسن
مقصودك اکرجان ایسه جانانه بقارسن

هر وعدی ایدرسن نیجه بیك عهد ایله محکم
امانه نه عهده نه پیمانه بقارسن

بری

اسمی محمددر · مغنیساده تولد ایلمشدر · (الکاسب حبیب الله) نشئه سندن اکتساب نشاط انتباه ایدرك مغنیساده برعطار دکانی کشاد وحطام دنیادن بالکلیه فراغ ایله صحبته مائل وکندو عالمنده برمرد متوکل خوش ونازك صحبت ولطیف مشرب ایمش ·
صاحب ترجمه مغنیساده سلطان جامع شریفنك دار الشفاسی طبیبی احمد افندیدن برمقدار علوم نافعه تعلیم ایدوب عصرینك ملك الشعراسی اولان مشهور شاعر نابی افندیله کسب آشنالق ایدرك یکدیکرینه ارسال نامه ایدرلرمش · ومشاهیردن سید وهبی افندیله دخی برچوق مشاعره لری واردر · ١١٢٥ سنه سی وفات ایلمشدر · وهبی مرحومله نظیره کونه ایتدکاری مشاعره ده سویلشدکاری غزللرك مطلع بیتلری تحریر قلندی ·

وهبی

الحق اومه اوج کماله یتشلمز
اول شمع شبستان خیاله یتشلمز

بری

بو فکرتیله معنیٔ حاله یتشلمز
بو غفلتیله سیم جماله یتشلمز

وهبی

وصالی ایله تلافیٔ فرقت اولمزمی
بو محنتك عقبی بر مسرت اولمزمی

بری

او یاره حالمزی عرضه رخصت اولمزمی
صفای وصلته بروقت فرصت اولمزمی

آثار ادبیه‌سندن اولان (بلبل گلزار وجد) نام کتابی پك مقبول اولوب اکثر عصری شعراسی تقریظلر یازمشلردر ۰

نابی مرحومله اولان محبتنی تصریح ایچون طقوز بندی شامل مدحیهٔ حلب دیو بر ترکیب بند تنظیم و جناب نابی‌یه تقدیم ایلمشدرکه مطلعی تحریر قلندی ۰

مطلع

اولسم عجبمی شوقیله مدحتکر حلب
آشفته ایلدی بنی بر سرور حلب

بهشتی

ویزه‌لی عبد المحسن افندینك اوغلی اولوب اسمی دخی رمضاندر ۰ وویزه‌ده تولد ایلمشدر ۰ افاضل عصرندن مرحبا افندی استانهٔ فضلنه استناد و صکره‌لری محشی سعدی افندی خدمتلرنده سعی واجتهاد اوزره ایکن دنیای دنیدن بالکلیه فراغت وقطب دائرهٔ توحید حضرت مرکز افندی خدمتلرینه مسارعت و کسب و فیوضات ایدرك قصبهٔ چورلیده فرش کلیم اقامت یورمشلردی ۰ خانه‌سی جوارنده بر قاچ حجره بنا ایدوب ساکن اولان طلبهٔ علمه تعلیم علوم نافعه ایله امرار وقت ایتمکده اولدقلری حالده ۹۷۹ سنه‌سی عازم بهشت اولمشدر ۰

(بهشتی) مرحوم مجمع البحرین مجاز وحقیقت ومورد النهرین علم ومعرفتدر ۰

آثار جلیله‌سندن شرح عقاید خیالیسنه حاشیه‌سی ۰ وآداب بحثندن مسعود رومی‌یه بنه حاشیه‌سی ۰ و شروح مفتاحه تعلیقاتی ۰ و جامی کنارنده بعض کلماتی محرردر ۰

آثار ادبیه و شعریه‌سندن بحر سریعدن (جم شاه و علم شاه) نامنده برمنظومه‌سی و مرتب دیوانی واردر ۰

شعرندن بر قاچ بیت یازلدی ۰

نظم

خلق عالمدن بهشتی عزلت ایت مجنون مثال
کندی باشنی صوقه‌جق اشیانك وار ایسه

آزمیدر یوقسه بهای لب لعلك چوقمی
بهی آفت بریجك سویلیه آغزك یوقمی

بزمه گل بو گیجه ای عالم حسنك ماهی
یوقسه یردن کوکه‌دك انجمورز والاهی

اولمه حسته اولدم ای صبا بن
هله بر یاره سن بندن دیریسن

کورمزسن سرکوینده یارك
یلر اوکزلرك سنده بریسن

بهجت

حکیم باشی مصطفی بهجت افندیدر ۰ صدوردن سر اطبای شهریاری خیرالله افندینك حفیدی ۰ ونشانجی مصطفی پاشا دیوان کاتبی خواجکاندن محمد امین شکوهی افندینکدر مخدومیدر ۰

افندیٔ مشار الیه ۱۱۸۸ سنه‌سنده تولد و ۱۲۰۸ سنه‌سنده طریق تدریسه دخول ایدرك علوم آلیه وعالیه‌ده ممارسهٔ کامله حاصل ایتدیکی کبی دیوان همایون ترجمانی ایکن وفات ایتمش اولان یحیی ناجی افندیدن لاتین و ایتالیان لسانلری اوزره فن طبی تحصیل ایتمکله ۱۲۱٦ سنه‌سنده سرای همایون طبابتی سلکنه داخل اوله‌رق ۱۲۱۸ سنه‌سنده سلطان سلیم ثالث حضرتلرینه حکیم باشی و ۱۲۲۱ سنه‌سنده ازمیر ملاسی اولمشیکن سلطان مصطفی دورنده سلطان سلیم طرفدارلغی تهمتیله عزل اولنمشدر ۰

۱۲۲٦ سنه‌سی حسب الطریق مصر مولویتنی احراز ایلمش و حتام مدتنده محمد علی پاشا مرحوم ایله جانب حجازه عزیمت و بر سنه قدر مشار الیهه رفاقت ایلیوب بعده استانبوله کلمشدر ۰

۱۲۳۲ سنه‌سنده ثانیا حکیم باشی اولمش و ۱۲۳٦ سنه‌سنده اناطولی قاضیعسکری ایکن مشهور حالت افندینك نفسانیتنه مبنی خدمت و منصبندن دور اوله‌رق کشانه نفی اولنمش و اون برآی صکره خصمنك منکوبیتیله اطلاق اولنمشدر ۰

۱۲۳۸ سنه‌سی روم ایلی صدارتی پایه‌سنی احراز ایتمش ۰ و ۱۲۳۹ سنه‌سنده اوچنجی دفعه اوله‌رق حکیم باشی و ۱۲٤۰ سنه‌سی بالفعل روم ایلی قاضیعسکری و ۱۲٤۸ سنه‌سنده دفعهٔ ثانیه اوله‌رق روم ایلی صدارتنی حائز اولمش ۰ و ۱۲٤۹ سنه‌سی ذی الحجه‌سنده التمش اوچ یاشنده ایکن ترك حیات مستعار ایتمشدر ۰

(حکیم باشی ایدی بهجت افندی گیتدی عقبایه) مصرعی وفاتنه تاریخدر ۰

نعشی اسکدارده نصوحی حضرتلری درکاه شریفنده مدفوندر ۰

مشار الیه حیاتنده کسب نفوذ ایتمکله مکالمات دولیه‌ده خارجیه ناظرلریله حاضر بولنور ۰ و مجالس وکلاده رأیی مقبول اولوردی ۰ یکیچریلرك الغاسی خصوصنده‌کی خدمتی مقبول پادشاهی اولوب کندوسنه برهفته ظرفنده ۲۸ قیراط بر قطعه پرلنطی و ٤٥ قیراط برروزه یوزك احسان اولنمش و وفاتندن صکره خزینهٔ سلطنته اعاده قلنمشدر ۰

مکتب طبیه نك طبخانه ناميله وضع و تأسیسی مرحوم مشار الیهك اثر همتیدر ·
مشار الیه معارف شرقیه نك توسیعنه حیلی خدمت ایتمشدر ·
ازجمله (بوفون) نام حکیمك تاریخ طبیعیسنی و طبدن فزیولوژی کتابنی · و (بوفان) نام حکیمك عملیات طبیه سنی و (بورنه) نام انکلیزلی بر فیلسوفك حکمت طبیعیه سنی ایتالیانجه دن ترجمه ایتمشدر ·
بونلردن بشقه برنجی ناپلیونك مصره کلوب کیتدیکنه دائر عربی العباره بر قطعه مصر تاریخنی سلطان سلیمك امریله لسان ترکی یه نقل ایتمشدر ·
قوزاعلتی حقنده بر رساله سی · و هزار اسرار ناميله دیکر بر رساله سی واردر ·
هر نقدر دیوانی مطبوع دکلسه ده اشعاری حکیمانه اولدیغندن مقبولدر ·
مرحومك آثار شعریه سندن بر نبذه تحریر ایدلدی ·

مستزاد

روحی براقوب ترك دیار ایتمکه کلمز
بر خانه ده مسکون
بر ورطه یه دوشدککه فرار ایتمکه کلمز
تاوقتنه مرهون
ارقام بتر صفحۀ ایام یتشمز
جبر یله بولنمز
چکدیکلریمی عدو شمار ایتمکه کلمز
بلیون و ترلیون

تعمیر ایده مز رخنۀ بنیاد درونی
ارشمیدس معمار
پهناسنی تحریر و کذار ایتمکه کلمز
جمله هیؤیون
(بهجت) نه عجب قیده دوشرمش سنی غفلت
عقلکمی پریشان
اقوالکه افعالك عیار ایتمکه کلمز
هپ جمله سی وارون

قطعه

دوشدیم طاپه یام خانه لری
دوشمه یم قیدینه لایقمی انك

یتاغم خاك اوله بالینم سنك
نه سینه دایانیم دنیانك

قطعه

ایلسه ك دست لبی چاه دهانه ایصال
باطن کفده اولور نشف و رطوبت پیدا

آمد و رفت نفس نولدیغن ادراك ایله
ایکی دلو یله ایدر ماء حیاتی افنا



بهلول

عصرنده بهلول سبعه خوان دیو مشهور ایدی · مولدی استانبولدر · پك کوزل مجود قرآن و سبعه خوان خوش الحان اولدیغنی و طالب معرفت اولوب منظوم و منثور بر قاچ پارچه تألیفاتی بولندیغنی بعض تذکره لر یازمش ایسه ده تألیفاتی نه یه دائردر · و اسملری نه در · و هانکی فندندر · و بهلول هانکی عصرده ظهور ایتمشدر بورالری قطعا المدقلرندن و دیکر مجموعه لرده بهلولك احوالنه دائر بر کونه معلوماته دسترس اولنه مدیغندن بو قدرله اکتفا ایدلدی ·
اشعار شعریه سندن دسترس اولنان بر بیت یازلدی ·

بیت

کوز یاشلو کوکل زلف پریشانلر ایچنده
قالدم قره کو کیجه ده بارانلر ایچنده



بیداری

ولایات عجمدن درکزینلی در · مشاهیر شعرادن سحابی مرحومك برادری ایدی · اهل حرفدن صیرفی صنعت · و صراف جواهر زواهر معرفتدر · باخصوصکه شعرا و ادبای اعجامدن اکثری اداء ترکیده راجل ایکن (بیداری) شیوۀ ترکیده اداء نفیس و کلمات سلیس صاحبی ایدی ·
جملۀ آثار شعریه سندن تحریر قلنان بر قاچ بیت بیداریك سلاستنه دلیلدر ·

نظم

صورت یار ایله دل خانه سنی دیر ایله
یاری هر کوشه ده بر صورت ایله سیر ایله

قدم هلاله دوندی تنم بر خیالدر
یعنی اجل کلوب بنی بولمق محالدر

چشم نرکس بیداری کلزار عالمده هنوز
اویانمدن · ۹٦۸ سنه سی ارتحال دار بقا ایتمش · و غایت مخمور ایمش ·

بیاضی

ادرنه لی سپاهی محمد بکدر · ترجمۀ حالنه دسترس اولنه مدی ؟ اکرچه بوندن صکره اله کچرسه حرف بایه ذیل ایدیلور ·
بو بیت آثار شعریه سندندر ·

بیت

بولەدوشمش سری کویك هواسیله مه وخورشید
بریسی صبحدن کیتمش بری اقشامدن چیقمش

بیانی

نیکبولیلی جارالله زاده مصطفی چلبی در ·
ابوالسعود افندی زاده محمد افندیدن اکتساب
فیض و معرفت و مدرّس و قاضی اولدقدن
صکره مناصب دنیویه‌دن فراغت و مسند
نشین مشیخت اولمشدر · ۱۰۰۶ سنه‌سی
ارتحال ایدوب داخل سور استانبولده
متصرف اولدیغی اکمل تکیه‌سنده دفن
ایدلمشدر ·

بیت

الدیلر عقلم پری روز پریشان ایتدیلر
بر یره کلمز مکر جمعیت خوبان اوله

اشعاری شعرای عصری بیننده درجهٔ
قبولده در ·

حرف یا

پرتو

موقت زاده وقعه نویس محمد پرتو
افندیدر ·· استانبوللیدر · منشائی اناطولی
محاسبه‌سی قلمی اولوب آندن آمدی اوطه‌سنه
نقل مأموریت ایلمشدر · برمدت وقعه
نویسلك خدمتنده بالاستخدام امرار صبح
وشام ایتمکده ایکن عهده‌سنه آمدیٔ دیوان
همایون خدمتی احاله بیورلمشدر · اردوی
همایون ایله ۱۲۲۲ سنه‌سی ادرنه‌ده ایکن
(شاعرانك شمع امیدنده پرتو قالمدی)
تاریخ منقوطی منطوقنجه نیر حیاتی منکسف
ابر ممات اولمشدر · کندوسی مشاهیردن
خواجه نشأت افندی مرحومك شاکردانندن
اولوب بر قطعه مطبوع دیوان وآندن بلاغت
عنوانیله ابقای نام ایلمشدر ·

پرتو دیوانی مشهوردر ·

آثار شعریه‌سندن بر غزل یازلدی ·

{ غزل }

بی نقاب وبانقاب عرض جمال ایلردی یار
که هلالی بدر وکه بدری هلال ایلردی یار

که تجاهل که تغافل که جفا کاهی عتاب
ایتدیکی جوری کهی بندن سؤال ایلردی یار

کاه کستاخانه حرف انداز وصل اولدقجه بن
دست نازین پردهٔ رخسار آل ایلردی یار

کاه تشویق وصال وکاه تنبیه فراق
که فراغ عشقله امر محال ایلردی یار

کلمز ایدم که وفا مانند پرتو یادینه
که نیچون غیری ایله جنك وجدال ایلردی یار

پرتو

مشار الیه جنتمکان محمود خان ثانی
وکلاسندن ملکیه ناظری مشهور پرتو پاشادر ·
ازمید کورفزنده لب دریاده واقع داریجه
نام کویده زینت افزای شهود اولدیغی
فطین افندی تذکره‌سنده محرردر · لکن
مشار الیهی عاکف پاشا معلوم اولان چورچیل
مناقشه‌لری اوزرینه قلمه الدیغی تبصره‌ده
تاتار دیو طنزآمیز کلمات ایله تحقیر ایدر
بویله اولنجه تاتاری الاصل اولمش
اولورلر · کنجلکنده تحصیل معارفله
ابتدا رؤس قلمنه ومؤخراً آمدی اوطه‌سنه
مأمور · بر قاچ سنه مرورنده
بکلکجی و ۱۲۴۲ سنه‌سی رئیس الکتاب
اولمشدر · ۱۲۴۵ سنه‌سی عزل و برمدت
خانه‌سنده اقامتدن صکره مصره عزیمت
و ایفای مأموریتله در سعادته عودت
ایلیوب صدارت عظمی کتخدالغی مقام
والاسنه صعود ایلمشدر · ۱۲۵۱ سنه‌سی
با رتبهٔ مشیری ملکیه نظارت جلیله‌سنه
کلوب دامادی مشهور وصاف افندی
مناسبتله مابین همایونه کسب شدت اتصال
ایدرك غایت پارلاق اولدیغی حالده ایکی
سنه مدت نظارت مذکوره‌ده بولنمش ایسه‌ده
۱۲۵۳ سنه‌سی عزل و ادرنه‌یه نفی اولنوب
اوراده اعدام ایدلمشدر ·

آثارندن بر قطعه مطبوع دیوانچه‌سی واردر • مشار الیه شعر و انشا ایله مشهور اولان وزرادندر •

اعدامنه قریب سویلدیکی (اوزاندی لیلهٔ حسرت بتش یاشمس تبریزی) مقطعلی فغـان نامه کونه ترجیعی پك سوزشلیدر • مشهور اولان بهار غزلنك مطلعی بودر •

{ مطلع }

آقن آقن نوله ارباب آرزوی بهـار
اولورسه ساحله مائل مثال جوی بهار

{ مقطعی }

خضورشمسه اکرباش اکرسه پرتووش
کلاه لاله ایدر صانمه سر فروی بهار

پرتو

مشـاهیر عصردن قسطمونی ولایتی متصرفی ایکن پچن ۱۲۸۸ سنه‌سی وفات ایدن پرتو پاشا مرحومدر :

مرحوم مشارالیه داماد خلیل پاشـا مرحومك دیوان کاتبی ارضروملی تیمور افندینك مخدومیدر • ۱۲۳۳ سـنه‌سی ارضرومده تولد ایلمشدر •

(پرتو پاشـا مرحومك تاریخ تولدی فطین افندی مرحومك تذکره‌سنده ۱۲٤۱ سـنه‌سی اولمق اوزره محرر ایسه‌ده مشـار الیهك تاریخ وفاتی ۱۲۸۸ سنه‌سی اولدیغی معلوم اولوب حالبوکه الی بش یاشـنده ارتحال ایلدیکی اقرباسندن مسموع عاجزی اولمش و بو حالده سکسـان سکزدن مدت عمری اولان الی بش طرح ایدیلنجه تاریخ شهودی ۱۲۳۳ سنه سی اولمق لازم کله‌جکی یاخود فطین افندی مرحومك یازدیغی صحیح ایسه مرحوم مشار الیهك قرق یدی یاشـنده وفات ایتمش اوله‌جغی درکار بولنمشدر •

کنجلکنده طربزونه کلوب تحصیل علم و معرفتله والی قوناغنده بر مدت خدمت کتابتده بولندقدنصکره استانبوله کله‌رك مکتوبی صدر عالی خلفاسی صنفنه داخل اولمش واوزمانلر پدری مرحومك سائقه‌سیله خلیل پاشا مرحومك دیوان کتابتی خدمتی احراز ایلمشدر •

براز وقت بو خدمتله وقت پچوردکدن صکره امدی اوطه‌سنه نقل مأموریت و اوطهٔ مذکوردن برلین سفارت سنیه‌سی سر کتابتنه تعیین بیورلدیغندن برلینه عزیمت و بعدالعوده ترفیع رتبه ایله سیروز متصرفی و اورادن دخی کریدولایتی مرکز متصرفی اولمشدر • صدر اسبق متوفا عالی پاشا اثنای اختلالده کریده عزیمت ایلدیکنده صـاحب ترجمه اوراده مرکز متصرفی بولنمنین ختـام مصلحتله استـانبوله کلورکن عالی پاشـا مرحوم پرتو پاشـایی برلکده استـانبوله کتوروب اولی صنف اولی ایله مجلس رسومات ریاستنه تعیین ایتمشـدر • اورادن دخی با رتبهٔ بالا خارجیه مکتوبجیسی اوله‌رق مأموریت مذکوره‌ده ایکن عالی پاشا وفات ایلیوب صـاحب ترجمه دخی سر عسکر

مستشاری اولمشیکن براز مدت صکره رتبه‌سی بالاقدن روم ایلی بکلر بکلکی پایه‌سنه تنزیل ایله قسطمونی ولایتی متصرفی ایدیلوب کوندرلمشدر • ایشته محل مذکورده و اللی بش یاشنده ۱۲۸۸ سنه‌سی وفات ایلمشدر •

مرحوم مشـار الیه علوم عربیه‌دن مأذون و لسان آشنا بر ذات ذو فنون ایدی کتابتدن بهره‌سی وافر بر شاعر عرفان مظاهر اولوب حیلجه آثار و اشعاری واردر •

جملهٔ آثارندن تعدد زوجات علیهنده بولنان افکار صحیفه‌یی رد ایدر (اطلاق الافکار) اسمنده بر کتابی واردر •

ایکنجیسی بر وقتلر استانبولدن کو پکلرك قالدیرلمسیچون غزته‌لرك ایتدکلری مباحثی تعدیل زمیننده (عوعونامه) دیو بر کو پك ایله بر حکیمه ایتدیردیکی محـاوره‌در •

قومونلرك افکار باطلنی تزییف یولنده یازلمش وقزل بیراق عنوانیله اقدملری حقایق الوقایع نام غزته‌ده نشر اولنمش اولان ردیه مشار الیهك‌در دیو متواتردر •

برده (مصون) دنیلان فرقه‌نك ذهابنی رد مقصدیله قلمه النوب پچنلرده نشر ایدیلان (خوابنامه) نام رساله مرحوم مشار الیهك اثری‌در دینیور •

اثار شعریه‌سندن بر پارچه یازلدی •

{ نظم }

طنین انداز طاس چرخ اولان فریادوزارمدر
زمینی غرقهٔ طوفان ایدن هپ اشکبارمدر
ایاغم الده دستم زیر سرده مست لایعقل
در میخانه‌ده افتـاده‌لك اسکی شعـارمدر

فرانسه مشاهیر شعراسـندن (ژان ژاق روسو) نك) بر قطعه‌سنی ینه منظوم اوله‌رق ترجمه ایتمشـدرکه تحریر قلنمشدر •

{ قطعه }

خواب پر اضطرابدر بو حیات
طوغمشز اولمك اوزره واحیفا
وار ایسه ذره ذره ذوقیـات
آنیده قهر دهر ایدر افنـا

کیدرز بو یله جهل و غفلتله
قعر کرداب موته حسرتله
درلو محنتله بیـك مشقتله
محو و کمنام ایدر بزی دنیا

بزسه سیر ایلیوب بو بنیـادی
ارارز طرحنـه ندر بادی
خالق خلق سر ایجـادی
جمله‌یی بیلك ایسترز حالا

لیك بو سر مبهمك حلی
عقله تیسیر اولنمامش بللی
آدمه عجز وغفلت وجهلی
ایتدیررلر خطا ایچنده خطا

صیر یلوب روح ظلمت تندن
سوز یلوب ایلدکده عزم وطن
اوزمان حل اولور بو شبهٔ وطن
بیلنور حاصلی ندر معنی

اسمی ابراهیم ادهم • مخلصی پرتودر •

﴿ پيرى ﴾

اسمى محمددر ۰ استانبولده يكى جامع كاتبى خواجكان ديوان همايوندن عبد الله افنديك اوغلو اولوب تربيت پدر پسر پرور ايله اكتساب فضل و هنر ايدرك طريق تدريسه سلوك ايتمشدر ۰

مدرسهٔ خارجله داخل مدرسين كرام ۰ و صكره‌لرى قدس شريف قضاسيله مقضى المرام ۰ و آندن حاكم بلدهٔ شام اولوب ضعف پيريدن ناشى نوبتنده مكهٔ مكرمه پايه‌سيله تطييب و اكرام قلنمشدر ۰ ۱۱٤٦ سنه‌سى ذى القعده سنده استانبول وصكره اسكدار ملاسى اولوب ۱۱٤۸ سنه‌سى معزول و اناطولى صدارتنه وصول ايچون ديده‌دوز اولديغى حالده ۱۱٤۹ سنه‌سى وفات ايلمشدر ۰ ادريس كوشكى رهگذارنده مدفوندر ۰

عصرنده معارف وفنونله شهرتشعار ۰ و حسن خطده سليقه‌سى بديدار بر ملاى صاحب اعتبار ايمش ۰

اثار شعريه‌سندن دسترس اولنان بربيتى تحرير قلندى ۰

﴿ بيت ﴾

نگاه انداز اولوب آيينهٔ رخسار جانانه
درونمده اولان راز نهانى ياره كوستردم

﴿ پيامى ﴾

استانبوليدر ۰ بر بابا باشينك اوغلى اولوب طريق علمه سلوك ايدرك تحصيل معارفله عصرنده مشهور اولمشيدر ۰ سلطان مراد ثالث حضرتلرى عصرى علماسندن اولديغى تحقيق قلنديسه ده تفصيل احوالى تحصيل ايديله‌مدى ۰
بو ابيات اثار شعريه‌سندندر ۰

﴿ ابيات ﴾

ره عشقكده قاشكله مژه‌در يولداشم
قورقولى يوله كشى تير و كمانيله كيدر

اولورمى عارض ياره طوينجه نظاره
جهانده عاشق بيدل طويارمى ديداره

پيامى منكسر اولمقده خاطرسنك جورندن
بنده اول ايستمز اول شوخه عرض انكسار ايتمك

﴿ حرف تا ﴾

﴿ تائب ﴾

شهرى الاصلدر ۰ اسمى محمد وخواجكان ديوان همايوندن ماليه تذكره‌جيسى عثمان افنديك نو باوهٔ نهال وجودى اولمغله عصرنده عثمان زاده ديو شهرتگير افاق اولمشدر ۰ فوق العاده استعداده مالك اولمغين دها كنج ايكن تحصيل دستمايهٔ عرفان ايدرك ابتدا پايهٔ ملازمتله ممتاز الاقران و كيده كيده حلب ومصر مولويتيله نائل امال جنان اولور ۰ اوائل حالنده (حمدى) مخلصيله وادئ هجوه پويان و هزلياتى نگاشتهٔ صحايف ديوان دوران اولمش ايسه ده مؤخرا اولواديدن بالكليه دامن كش فراغ و مكفر سيأت اولان مسالك حقه سالك هدايت سراغ اولوب تائب تخلص ايلمشدر ۰

علوم نافعه‌يه اشتغال ايله تهذيب اخلاق وافعال ايلديكنه وتحصيل فضل وكمال ايله ممتاز الامثال اولديغنه آثار قلمى دالدر ۰

جملهٔ آثارندن (ترجمهٔ مشارق الانوار) و حديقة الوزرا ۰ و تحفه كبى اثرلرى مشهور و معتبردر ۰

﴿ نظم ﴾

اول باقشده چهرهٔ كام اولدى جلوه‌كر
آيينه دينسه عارضنه وجهى واردر

اشعار پرنكاتندندر ۰
جنتمكان سلطان احمد ثالث حضرتلرينك (يالى كوشكى) دنيلان قصرلرينك انشا واتمامنده تاريخلى بر قصيدهٔ غرا انشاد ايلمشدركه مصرع تاريخى بودر (همايون اوله سلطان احمده بو قصر شاهانه)

شاعر موى اليهك آثار هزلنسدن دخى برقاچ فقره و بيت يازلدى ۰

۱۱۲۰ تاريخنده استانبولده بر قهوه قحطى اولور ۰ قهوه‌نك بهر قيه‌سى بشر غروشه چيقمغله بر فرده خالص قهوه ويرليوب نخودله قاريشق قهوه سورلمكله بو حالى متضمن بيت آتى‌يى انشاد ايلمشدر ۰

﴿ بيت ﴾

اوله‌لى قهوهٔ رومى نمايان
نخودى مشرب اولدى جمله ياران

سلطان احمد خان حضرتلرى موره فتحنده ايكن ۱۱۲۷ تاريخنده استانبولده وقوعبولان حريق كبيرده اولوقت سكبان باشى اولان نمچه‌لى حسين اغانك تشبث اسباب اطفاى حريقده كوريلان رخاوتندن اشتكايى مشعر منظوم و تاريخلى اوله‌رق يازوب باركاه دارا جايكاه سلطان احمد خانى‌يه تقديم ايلديكى عرضحالك صورتيدر ۰

قوم قپو حريقى

پادشاهم مدد آتشلره ياندردى بزى
نمچه سكبان باشينك مشأمت افعالى

داد اول خائن بدكيش ستم پروردن
كه تعديسى ايله ياندى جهانك مالى

وقعهٔ بچده مكر يانمش ايمش واروشده
بر طوموز دامى ايچنده بر ايكى پارطالى

انتقام الدی هنوز آتشی تسکین اولدی
مهد نار ایچره کوروب کریه ایدن اطفالی

بو یله معمورهٔ‌یی صد حیف ویران ایتدی
اوله ویرانه حیساتکدهٔ آمالی

نیجه جامع نیجه مسجد نیجه مکتب یاندی
کورمدك دائرهٔ سنده بر الی قانجالی

لیك قورتاردی کلیسایی یدی کیسه آلوب
او یله چالشدیکه عشق ایلدی دولکر بالی

دیر کورن شمدی ستانبولی بلی بو یله اولور
ضابطی نیجه اولان مملکتك احوالی

کرچه تقدیر خدا بو یله ایمش لیك کرك
دفعه امکانی قدر سعی ایده ضابط والی

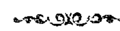
یانه‌رق یوقسه روامی دیه‌لر تاریخن
یاقدی استانبولی والیلرینك اهمالی

نام نامیسی جریدهٔ عرفان . شاعر مشهور (نابی) نکته فشان باش محاسبه‌جی ایکن مخدومی خیر الله علی چلبی اون درت اون بش یاشنده بر جوان اولوب باش محاسبه قلمنده خلفادن (قبوری زاده) ایله حسن الفت و معاشرتی شیوع بولمسی اوزرینه بو بیتی سویلمشدر .

{ بیت }

اکرچه اولدی نابی منصب اما
ولی خیری قبوری زاده کوردی

۱۱۳۶ تاریخنده مصر قاضیسی ایکن مرحوم اولمشدر .



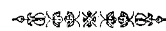
❊ تابی ❊

مولدی استانبولدر . مقبول درکاه باری جناب امیر بخاری حضرتلرینك مریدانندن برینك اوغلودر . طریق علمه سلوك ایدوب بعض بلادده قاضی اولدقدن صکره شیخ عبد اللطیف مرحومله عزم حجاز ایدرکن اثنای راهده وفات ایتمشدر . حسن خط و حسن طبیعت صاحبی ایمش . اشعاری مقبولدر .

{ بیت }

آهم که آسمانه آتر هر کیجه خدنك
قصدی بودر که کوکب بخته‌مله ایده جنك

دل آستان یارده آهمدن انجنور
ابر سپهر یله صناسن جنك ایدر پلنك



❊ تائب ❊

اصلی عجم و اسمی عباس ایدی . کنجلکنده تحصیل معارفله رومه عزیمت و فردوس آشیان سلطان محمد خان رابع زماننده استانبوله مواصلت ایتمکله کندوسی حد ذاتنده بر میر سخندان اولمغین بکلر بکیلك عنوانیله سرفراز و اولوقت عجم پاشا دیو ممتاز اولمشیدی . بعض مناصبه متصرف اولدقدنصکره معزولاً ادرنه‌یه کلوب صدر اعظم فاضل احمد پاشانك حضورینه کیرر . فاضل پاشا اثنای

مصاحبتده عجم پاشانك محل نزولنی سؤال ایدر . پاشا دخی عایشه قادین خانه اینك دیر . فاضل پاشاده اول خانه نصل صیغدیکز دینجه عجم پاشا عصر دولتکزده بنم کبی درت پاشا صیغر دیمسیله فاضل پاشا بو کستاخانه جوابدن منفعل اولوب و مدت وزارتنده منصب ویرمیوب نفی صورتیله بعض اطه‌لر محافظه‌سنده بولندیرر . ۱۱۰۲ سنه‌سی وفات ایتمشدر . عصری مشاهیر شعراسندن اولوب اشعاری حقیقة نازك و خیالی باریکدر .
نظم آتی آثار شعریه‌سندندر .

{ نظم }

نهانی غمزه‌لر کیم جوریله بیداده باشلارلر
شکایت سنج اولوب افتاده‌لر فریاده باشلارلر

ظهور نکم کوررلر فتنه‌نك زیر تغا فلده
او چشم مست نازه عاشقان اسناده باشلارلر



❊ تابعی ❊

ادرنه‌لیدر . کنجلکنده بر مقدار تحصیل معرفت و مالك حسن خط اولمق مناسبتله داخل سلك کتابت اولمشدر . صکره مرحوم جنابی پاشا بندکانی زمره‌سنه منضم اولوب ترفیه حال ایتدیکنده مشاهیر شعرادن (مسیحی) مرحومك شهرانکیزینه بر نظیرهٔ منتظم انشاد ایلشدرکه سائر نظیره‌لرك جمله‌سندن مقبولدر .
آتیده کی اشعار آثار شعریه‌سندندر .

{ نظم }

آلتون قلم مثال بو آه شرر فشان
یازدی فلك صحیفه‌سنه سورهٔ دخان

آجیوب بغرینه باصدی در اشکم بحر غم
دیدی مردم دوشکیندر بر یتیم افتاده‌در

❊ تاجی ❊

ترجمهٔ حاللری حرف (ج) و حرف (س) ده تحریر قلنان مشاهیر علما و شعرادن جعفر و سعدی چلبینك پدر والاکهری مشاهیردن تاجی چلبیدر . اهل کمالك سرتاجی و سرداری اولدیغنه ایکی بیوك دلیل واردرکه اوده صاحب ترجمه‌نك مرحوم سلطان بایزید ولی شهزاده ایکن دفتردارلغی نامیله مصاحبت و ندیملکه قبول بیورلمسیدر . سلطان بایزید ولینك ایسه اهل علم و کماله درجهٔ رعایتی دخی مشهوردر . بری دخی ذکر اولنان ایکی مخدوم معالی موسومك صلبندن ظهوریدر .
آثار شعریه‌سندن انجق بو مطلعه دسترس اولنه بیلدی .

{ مطلع }

ذره وش سرکشته‌یز مهرکدر ای مه کامز
یرده کوکده کون یوزك شوقیله یوق ارامز



❊ ترابی ❊

اسمی مصطفی و مولدی ارکلی در ۰ کنجلکنده اکتساب علم و معرفتله خدمت کتبت حرمین محترمین ایله شرفیاب اولمشیدر من المهد الی الحد تحصیل معارف و کمالاته دامن در میان ایدوب بتون عمرینی اصحاب معارف و هنروران عصرندن تکمیل عرفان اتمکله کچورمشدر ۰ مقبول و مسلم تاریخلری و مطبوع اشعاری واردر ۰ مشاهیردن باقی افندی مرحوم قاضیعسکر اولدیغنده بو تاریخی سویلمشدر ۰

تاریخ

باقی اولسون سکا بو عز و بو دولت باقی
ذکریا افندی روم ایلی قاضیعسکری

اولدقده بو مصرع مرغوبی تاریخ بولمشدر ۰

تاریخ

اولدی رکن علمایه زکریا المحراب

❊ تیغی ❊

مشاهیردن تیغی بکدر ۰ مولدی اسکوب و اسمی محمددر ۰ سپاهی کروهنک نامدارلرندن اولوب حرمسرای سلطانیده نشو و نما و سرو مثال کلستان سلطان مرادخان ثالثده کشیده بالا اولمشیدر ۰ آیینهٔ سینه‌سی مصقل معارفله مجلا ۰ و کردن دل وجانی قلائد فرائد لطائفله موشح و محلی‌در ۰

اشعاری لایق قبول و زادهٔ طبعی سرپستهٔ تحسین و مقبول بر شاعر اولدیغندن دسترس اولنان آثارندن بعضیلری تحریر قلندی ۰

{ بیت }

یقر بر آیغیله عالمی بلم نه حکمتدر
شراب نابله ساقی‌ده ظاهر آجی قوت وار

نقد اشکیله فقیر اولمشیدم خیلی غنی
یقدی جامی ایله ساقی کلچلره بنی

آهمه میل ایلدی اول سرو ایتدم در کنار
عالم ایچره کوردم بویله موافق روزکار

صانمه جانه غمزه‌لك اوجندن ایرن پیکان چیقار
حاصلی ای قاشلری یایم اوچیقماز جان چیقار

❊ تجلی ❊

اسمی ذوالفقادر ۰ روم ایلیده واقع پوزرین‌ده تولد ایلمشدر ۰ اوائل حالنده بر مقدار تحصیل معرفتله دیوان سلطانی کاتبلری سلکنه داخل اولمشیدر ۰ شعره هوسی و اصول تاریخه اولان دسترسی مناسبتله و کندوسی دخی خوش صحبت اولمغله بعض وزرانك مظهر التفاتی و خصوصا عهد سلطان سلیمان خان ثانیده وزیر اعظم

اولان تکفور طاغلی مصطفی پاشانك همدم و جلیسی اوله‌رق دیوان سلطانی پیاده مقابله‌جیلکی منصبیله سرافراز اولمشدر ۰

۱۱۰۰ سنه‌سی اردوی همایون صوفیه صحراسنده ایکن اوراده ارتحال ایلمشدر ۰ عصرنده شعرایله شهرتکیر اولدیغی کبی دیوانی مرتب ایسه‌ده عصرمزده هنوز طبع و نشر اولنه‌مدیغندن پك اوقدر مشهور دکلدر ۰

مرحومك آثار شعریه‌سندندر ۰

{ نظم }

غمکله جیش دلکم ناتوان اولمش بولنمشلر
صف مژکان چشمان خونفشان اولمش بولنمشلر

شرف بولدقجه کلشن تازه تشریف قدومکله
چکنلر فرش چتر ارغوان اولمش بولنمشلر

(تجلی) وش نیجه چابکسواران صبار فتار
واروب چرخ و فلکه همعنان اولمش بولنمشلر



❊ توفیق ❊

اسمی مصطفی‌در ۰ شهری اولوب چترق لقبیله آغازه کیر اشتهار اولان خواننده محمد اغانك برادری اولمغله صاحب ترجمه دخی عصرنده چترق برادری دیمکله شهرت آلمشدر ۰ اوائل حالنده آندرون همایونه چراغ و برازمدت ادای خدمت یعنی تحصیل علم و معرفت ایتدکدنصکره قدر کفایه تیمار احسانیله اخراج بیورلمشدر ۰ حال تقاعدیله وقت کچورمکده ایکن ۱۱۷٤ سنه‌سی ارتحالی وقوعبولور ۰ مرحوم مشایخ نقشبندیه‌دن توقادی شیخ محمد امین افندی‌یه ارادت کتوروب طریقت علیه‌دن فیضمند اولمشیدی ۰ عصری شعراسی اراسنده بر شاعر نامدار پسندیده کفتاردر ۰ آثار شعریه‌سندن بر نبزه یازلدی ۰

{ نظم }

بو تابش رخه مانع خط عذار اوله‌مز
فروغ مهرده ذرات پرده دار اوله‌مز

قوقید دامی رخك اوزره دوکه کیسوکی
که وجه اسهل ایله کوکلمز شکار اوله‌مز

اکرچه یار موافق بولنمز ای (توفیق)
فلکده عاشقه‌ده غمدن اوزکه یار اوله‌مز



❊ توفیق ❊

شیخ الاسلام توفیق یحیی افندی‌در ۰ فطین افندی تذکره‌سنده دخی ترجمهٔ حالی تحریر قلندیغی وجهله مدرسیندن ایوب افندینك اوغلی اولوب ۱۱۲۷ سنه‌سی دنیایه کلمشدر ۰ ۱۱٤۹ سنه‌سی با امتحان نائل رؤس همایون و دور مدارس معتاده ایدرك ۱۱۸۱ سنه‌سی سلانیك و ۱۱۸۷ سنه‌سی شام مولویتلری ایله ممنون اولمش ۰ و شامه عزیمتلرنده بو قطعه‌یی انشاد ایلمشلردر ۰

{ قطعه }

صبح وصلت اولوب اثر نابود
شب هجرت جهانی تار ایتدی

هوس زلف یار ایله توفیق
شام جنت مشامه‌دك کیتدی

شامدن عودتنده بعض محله هدیه تقدیم ایتدیکنده قطعهٔ آتیه‌یی نظم ایتمشدر .

{ قطعه }

لطف و احسان و کرم سید منعام ایشیدر
جرم و تقصیر و کنه بندهٔ ناکام ایشیدر

یوق تفاریق حلب کیم آنی قلسون اتحاف
قاضئ شام هدایاسی دخی شام ایشیدر

۱۱۹۲ سنه‌سی محرمنده مکهٔ مکرمه مولویتنی و ۱۱۹۹ رمضاننده استانبول قاضیلغی پایهٔ رفیعه‌سنی و ۱۲۰۰ سنه‌سی اناطولی صدارتی پایهٔ معتبره‌سنی و بر سنه مرورنده روم ایلی صدارتی مسند جلیله‌سنی حائز و ۱۲۰۲ سنه‌سی ربیع الاولنده بالفعل روم ایلی صدارتیله متمایز اولمشدر .

بر مدت صکره صدارتدن معزول و ۱۲۰۳ سنه‌سی ثانیا صدارت مرقومه‌یه منقول و آلتی آی صکره ینه معزول اولوب ۱۲۰۴ سنه‌سی نقابت خدمت علیه‌سنه کلمشدر .

۱۲۰۵ سنه‌سی رجب شریفنده رونق فروز مسند فتوی اولمشیکن اون اوچ کون صکره عازم قرب مولی اولور .
نعشی فاتح جوارنده کوچك قره‌مانده انشاسنه موفق اولدیغی مدرسه‌لری خطیره‌سنده مدفوندر .

آثار شعریه‌سندن نظم آتی یازلدی .

{ نظم }

ایتسه نه دکلو سودهٔ خاکستر غموم
مرآت طبعه ویرمه‌در انجلا خدا

هر دمده باد شرطهٔ توفیق اولور وزان
فلك توکله اولیجق نا خدا خدا

—

توفیق

مرحوم وجیهی پاشازاده سعادتلو کمال پاشا حضرتلرینك مخدومی توفیق بکدر .

۱۲۶۳ تاریخنده تولد و طریق علمه سلوك ایله کبار مدرسین در سعادت رتبه‌سنی احراز ایتمشدر . پدر و بیوك پدرلری نزدنده علوم آلیه و عالیه‌یی تحصیل . و معلمخانهٔ نوابه مداومتله طریقتجه اقتضا ایدن معلوماتی استحضار و تکمیل ایدرك بر مدت دخی مکتوبئ مشیختپناهی رفاقتنده استخدام بیورلمشدر .

غزل آتی آثار شعریه‌سندندر .

{ غزل }

دیدهٔ مستی که جلاد جهانه بکزر
غمزه‌سی جان الیجی تیر و کمانه بکزر

شب ظلمتده فروزان اولان نور چراغ
دل غمدیده‌دکی داغ نهانه بکزر

موج اوران مردم چشممده‌کی خونابهٔ دل
شهدانك تن پا کنده‌کی قانه بکزر

رندی می مجلسنه دعوت ایدن نالهٔ نی
پاك دل مؤمن ایچون صوت اذانه بکزر

مستقل اولمسه بر دلده محبت توفیق
بر مسافر یتاغی کوشهٔ خانه‌یه بکزر

—

حرف ثا

ثابت

مشاهیر شعرای عثمانیه‌دن (ثابت) مرحومدر • اسمی علاءالدین • و مولدی بوسنه‌ده اوزیجه نام قصبه‌در • (وصلتی) مخلصیله مشهور اولان شاعر علی بکك اقرباسندن اولدیغی جهتله مومی الیهك سوقیله تحصیل فضائل و کمالات ایدرك طریق قضایه رغبتله روم ایلیده بعض بلاد جلیله‌ده سجاده نشین مسند حکومت اولمشدر • بعده تکفور طاغی نیابت شرعیه‌سی کاشتهٔ عهدهٔ کفایتلری اوله‌رق بر مدت اجرای احکام شریعت ایتدکدن صکره استعداد ذاتیه‌سنی اکرام اولمق اوزره مولویت احسانیله بکام بیورلمشدر •

قونیه و دیاربکر مولویتلرینی احراز ایتدکدن صکره ١١٢٤ تاریخنده ارتحال داربقا ایلمشدر •

جملهٔ آثارندن

(برنجیسی) ادهم وهما نامنده وسرگذشت وادیسنده بر حکایهٔ غریبه‌سیدر •

(ایکنجیسی) حمسهٔ عطایی اسلوبنده بلکه آکا نظیره طرزنده غایت لطیف اوله‌رق نظمنه شروع ایتدیکی حمسه‌سیدرکه عدم مساعدهٔ عمر ایله اتمام ایده‌مامشدر • اکر اتمام ایتمش اولسه ایدی حمسهٔ عطایی فتادهٔ سمت نسیان اوله‌جغی متقدر •

(اوچنجیسی) قریم خانلرندن معاصری بولندیغی حاجی سلیم کرای خان نامه یازوب کوندردیکی غزانامه‌سیدر که خان مشار الیهك مظهر احسان واستحسانی اولمشدر •

شعرادن نادری مرحومك علیه الصلوة افندمز حضرتلرینك مدایح و نعوت جمیله‌لرینی جامع اولان معراجیه‌لرینی تنظیر ایتمشدر • حقیقة معراجیهٔ ثابت دیو رشك قوافل شعرای روم اولمشدر •

{ معراجیه }

خوشا فرخنده اختر لیلهٔ ممتاز و مستثنا
که عنوان برات قدر یدر سر سورهٔ اسرا

ایرشدی بریره کیم شش جهتله چارعنصر یوق
زمین و آسمان نابود عرش و فرش نا پیدا

نه اول وار نه آخر بر غریب عالمدر اول عالم
لسان سمع و نطق و عقل و فهمك نامی یوق اصلا

اشبو معراجیه یکرمی بیت قدر واردر •

ثابتك سوزلری پك سهل و یسیر کورینور اما سهل ممتنع قبیلندن اولوب تنظیری عسیردر • آثار شعریه‌سندن بر نبزه تحریر قلندی • دیوانی مرتب ایسه‌ده هنوز طبع اولنمامشدر •

{ نظم }

می فروشه ینه بر تذکره تحریر ایده‌لم
وجه تحریر ایله بر عالم شبکیر ایده‌لم

یاری اغیار فسونسازه کتوردوب بزمه
او پری طلعتی شیطان ایله تسخیر ایده‌لم

سیم سفید حالصه بکزر چه ذقن
عینیله شهر ادرنه‌نك آق پکاریدر

هر تارنحل کلشنی پیر سفید ایدن
برد عجوز موسمنك قوجه قاریدر

ذاتنده تلون وار ایدی مفتونك
لیلیده‌ده طوتمزدی دلی مجزونك

که ناقیه‌یه میل ایتدی کهی هره‌سنه
اوضاعی شتر کربه ایدی مجنونك

زیر ذیلنده نهان مشربهٔ وشنابی
واعظك بادهٔ کلفامه‌ده واردر قابی

دل آهن صفتی آتش عشقه بدل ایت
الاکور لازم اولوراسکی دمیرله کبریت

١١٠٦ تاریخنده وقوع جلوس سلطان مصطفی خان ثانی‌یه (مژده‌لر افاقه سلطان مصطفی قلدی جلوس) مصرعنی تاریخ بولمشدر •

ثابت بوسنه قاضیسی ایکن اولوقت بوسنه والیسی بولنان بر وزیردن بر ساعت رجاسیله بو قطعه‌یی تقدیم ایدر •

{ قطعه }

قالدق درون محکمهٔ تنك و تیره‌ده
لیل و نهاری سچمکه بر آلت ایسترز

امساك دردمزده وار اما فطور ایچون
وقت غروبی بلمکه بر ساعت ایسترز

ساعت کلدکده بو بیتی تقدیم ایتمشدر •

{ بیت }

وقت افطارده شمدن صکره
شکمز قالمدی ساعت کلدی

وزرای عظامدن بر وزیر آصف نظیر (ثابت) مرحومه بر بوی سمور کورك الباس ایتدکده بو بیتی سویلمشدر •

{ بیت }

سیه سمور بر بوی کورکی کیدم بزم لطفکده
بو عجبه آصف دهرك بو کون احساننی کوردم

ثاقب

اسمی مصطفی و مولدی استانبولدر • پدری رئیس الکتاب قلمنده بر کاتب بینظیر اولمغین کتابت کندویه موروث پدر اولوب شعرادن مشهور رشدی افندی تربیه‌سیله قلم مذبورك دقایق معاملاتنه کسب اطلاع ایتمشدر • شعرده دخی استادی مرحوم رشدی افندیدر •

بعض وزرایه دیوان کتابتی ایتمکده ایکن ١١٢٩ تاریخنده وفات ایتمشدر •

فن انشا و علم خطده مهارتی پك زیاده ایمش •

اثار شعریه‌سندن بر نبزه یازلدی •

{ نظم }

پایانه ایرمدی غم هجران توکنمدی
عمرم توکندی فرقت جانان توکنمدی

ثاقب توکندی کرمیٔ الفت اوشوخ ایله
اما زبان درازیٔ یاران توکندی

ثاقب

اسمی مصطفی و مولدی ازمیردر ۰ کوپریلی زاده شهید سعید مصطفی پاشا حضرتلرینك حرمسرای تربیه‌لرنده نمایا فتهٔ کمال اولدقدن صکره دوربین حقیقت حال اولان دیدهٔ جیدالاستدلال ایله حقیقت دنیایه نظر و تفکر مآل ایام کذر ایلیوب بو سماعخانهٔ دنیایه کلوبده بروفق دلخواه جولان ایلیان طاوسان زینت فریبانك مدت عمر عزیزی بعدالارتحال بر ساعت مدت قدر خیال اولدیغنی انتقال ایله زیورحیات اولان مابه الاحتیاج کائناتدن بر حرقه ایله بر کلاهه قناعت واستانهٔ حضرت مولانادن اخذ انابت ایدوب نیجه مدت سیر و سیاحتدن صکره کوتاهیه مولویخانه‌سنده پوست نشین ارشاد اولمشدر ۰

قصیده کونه بر غزلی اثار شعریه‌سندن اولق اوزره تحریر قلندی ۰

{ غزل }

تحت جفایه کیم اوشه بی وفا چیقر
جانم دم نظاره ایچون رونما چیقر

کیسولری او بیت معمادر اولسه حل
نام دل فتادهٔ دام بلا چیقر

آغوشه السه جوهر آینه عکسنی
آه فسوس هر بن مودن دوتا چیقر

ایتسون شکست سنك ستم قلبمز درست
هر پار چونکه قابل فیض لقا چیقر

قالمز آیاقده پاینه برکره یوز سورن
دیکیله چیقرسه باشه خاکپا چیقر

آماج تیر غمزه ایکن چشم دل بنه
هر کوردیکینه آینه وش آشنا چیقر

دامان حزم چیقمز ایدی دست هوشدن
لیك اول پری چیقنجه بنه هوشربا چیقر

کویا کمان ابروی دلکش کینندر
آندن همیشه عسکر تیر قضا چیقر

رخصت بولورسه هردم دیده آچلمغه
مابینمزده یار ایله چوق ماجرا چیقر

آینه ادعای صفا ایتسون تهی
زیرا کورنجه نقشکی پر مدعا چیقر

بهتان خشکدر سکا زاهد بو حرقه‌دن
هر کیم دیش ایسه رنك ریا چیقر

تأثیر رنك صحبتمز بوندن ایت قیاس
قارون کیررسه حلقه‌مزه بینوا چیقر

دیوار شش جهاتی ایدر رشك آینه
اول ماهپاره سیره که برقع کشا چیقر

ثاقب بیلور نه چکدوکنی کوی یارده
کویا غریب حصه‌سنه هب جفا چیقر

۱۱۴۸ تاریخنده وفات ایلمشدر ۰ برقطعه مرتب دیوانی و مناقب عرفای مولویه‌یی جامع دیکر بر تألیفی واردر ۰

ثاقب

اسمی مصطفی و مولدی انکوریدر ۰

کوچکلکنده در سعادته کلوب ۱۲۱۷ تاریخنده اندرون همایون آغواتی زمره‌سنه التحاق ایدرك سرای همایونده یکرمی سنه مقداری استخدام اولندقدنصکره بر مقدار معاش تخصیص و احسانیله چراغ بیورلمش و ۱۲۰۸ تاریخنده ارتحال ایلمشدر ۰ خورده‌سال شاعر شیرین مقال ایمش ۰ بعض غزللری و لطیف شرقیلری واردر ۰ نظم آتی اثار شعریه‌سندندر ۰

{ نظم }

ای دل بو قدر ناله و فریاد نه‌ندر
ایتمك املی کندویه معتاد نه‌ندر

کون کورمدی دورنده اوماهك دخی ثاقب
ایستر ینه دل دورنی مزداد نه‌ندر

ثاقب

مشاهیردن حکیم ثاقب افندیدر ۰ ترجمهٔ حالی فطین افندی مرحوم تذکره‌سنده محرر اولدیغی اوزره افندیٔ مومی الیه آخسخه‌یه ایکی ساعت مسافه‌ده ویفور نام قریه‌ده تولد ایلمشدر ۰ چوجقلغنده پدریله استانبوله کلوب ارغاد بازارنده مصطفی پاشا مدرسه‌سنده اقامت و تحصیل علم و معرفتله برقطعه رؤس همایونه نائل اولمشدر ۰ فن طبده اولان مهارت و معلوماتی جهتله سلیمانیه‌ده تریاقی چارشوسنده متروك طبخانه خواجه‌لکنده دخی بولنوب برمدت فن طب تعلیمندن صکره اختیار تقاعدی ایله خانه‌سنده بیغوله‌نشین استراحت ایکن ۱۲۶۹ تاریخنده ارتحال ایلمشدر ۰ مومی الیهك سنی یوز یکرمی سنه‌یه بالغ اولدیغی مسموعدر ۰

{ لاحقه }

حکیم ثاقب افندی مرحوم حقیقه ایلیشکسز بر ذات ایمش ۰ حتی اول رتبه‌ده که ارایش اندام و نظافت اثوابه بیله اولقدر اعتناسی ودنیای دنینك هیچ بر شیئنه اعتباری یوقمش ۰ لطائفدن اولق اوزره روایت ایدرلرکه حکمای عصرندن برقاچ ذات و بهجت وعبدالحق افندیلر والد ماجد جناب پادشاهی جنتمکان سلطان محمود خان ثانی حضرتلرینك حضور همایونلرنده مباحث طبیه وفنون حکمیه صره‌سنده بحثی فارەنك تولدی و یا تعفنی اولمسنه انتقال ایتدیرلر ۰ عبدالحق افندی و یاخود بهجت افندی فاره تولدی دردیو اصرار ایدر ۰ دلیلك نه دردیو سؤال ایلدکلرنده اکر فاره قوقودن حصوله کلسه ایدی ثاقب افندینك قوینده کونده یکرمی اوتوز فاره حصوله کلوردی دیوقهقهه بخشای مجلس اولمشدر ۰

هر نه ایسه مومی الیه عمرینی ممکن مرتبه اوزونتیسز و ایلیشکسز کچورمش یا عشق اولسون ۰

اثار شعریه‌سندن نظم آتی یازلدی ۰

{ نظم }

دشت استغنایه ضرب ایله خیام همتك
یوم لاینفع کنهکارانی ابکم کوستر

ثاقبا نور الهی‌یه یوزك طوت هر سحر
بستهٔ زنجیر خوبان اولمه پرغم کوستر

ثانی

اسمی ابراهیم و مولدی مغنیسادر . اوائل حالنده استانبوله کلوب تحصیل معرفت و طریق تدریسه دخالتله قطع مراتب معتاده ایدرك شهزاده مدرسی ایکن مغنیسا قضاسی حکومتی تفویض عهدهٔ رویتی اولوب بعد العزل ۱۰۶۲ تاریخنده عزم ریاض جنان و واصل روضهٔ رضوان اولمشدر .

نظم آتی اثار شعریه سندن اولمغله تحریر ایدلدی .

{ نظم }

عاشق همیشه شیون ایله ماتم آشنا
زخم درونی اولهمی هیچ مرهم آشنا
ثانی نه ممکن ایلیه بر آشنا نکاه
اولسه شعاع مهر صفت عالم آشنا

ثبوتی

قرهمانلیدر . (الکاسب حبیب الله) حدیث شریفیله عامل اولوب بر دکانچه کشاد ایله انواع معاجین و اشربه اعمال ایدرك کفاف نفس ایدرمش . عصرنده دکانی مجمع اهل عرفان و محفل هنروران زمان ایمش . نته کیم او زمانده ظرفادن بری سویلمشدر .

{ بیت }

ظرفا مجمعی غزل کانی
قرهمانده ثبوتی دکانی

ترتیب دیوان ایلمش ایسه ده مشهور و ابیاتی دخی اولقدر رنکین و مقبول دکلدر . لکن بعض تذکرهلرك یازیشنه باقیلور ایسه ثبوتی زعمنجه کندوینی شاعر ماهر بی معادل طوتارمش . بر ایکی بیت اثار شعریه سندندر .

{ بیت }

مجلسده یکدر اولمك بن زار نا مراده
کوز کوره لعل یاری اوپمکدن ایسه باده

ظلمت غمده کوکل قصرك منور قلمغه
ماحصل بسدر ثبوتی عارض جانانه شمع

ثنایی

مغنیسالیدر . عصرنده بر شاعر پر اشتهار اولدیغنی اکثر تذکرهلر یازیورلر . کنجلکنده طریق علمه سالك اولوب مرحوم شهزاد سلطان مصطفی مغنیساده ایکن خدمت آستان دولت اشیانه مداوم اولمغله ملازم اولوب سمت قضایه عازم اولدقدن صکره ینه خدمت شهزادهدن دور و مهجور اولیوب معیتده اماسیه یه کلمش ایدی . مقصوده بر شرحی واردر .

اشعار آتی جملهٔ آثارندندر .

{ نظم }

کورنمز نقطهٔ حال لبك جانانه خال اولدی
پریشان خاطرم زلفك کبی آشفته حال اولدی

کوروب تار رخك زنار زلفك بر کون آه ایتدم
یرم اود اولدی صان کفره برابر بر کناه ایتدم

ثانی

استانبولیدر . اسمی حسندر . دور بایزید خانیده محبایب استانبول ایچنده غایت کوزل و یوسف مثال بی مثل و بی بدل اولوب کندویه یوسف ثانی دیدکلرندن ثانی تخلص ایتمشدر . عشاقندن بری اول شوخ دلفریبی مقارن رقیبی کورمکله تاب آور اولهمیوب جاننه قصد ایلمشدر . تاریخ شهادتی ۹۹۵ در . ادرنه قپوسی خارجنده مدفوندر :

اثار شعریه سندن نظم آتی تحریر ایدلدی :

{ نظم }

※ دلربالر دلا بنم نمدر ※
※ نور دیدم سرور سینمدر ※
※ عالمك آخری المدر بیل ※
※ آدمك آخریده بر دمدر ※
※ دانه دانه مژمده قطرهٔ اشك ※
※ سبزهلر اوزره صانکه شبنمدر ※

ثانی

استانبوللی و قول اوغللرندن جان می دیمکله عصرنده مشهور ایمش . اوائل حالنده یعنی حداثت سن و سالنده عیش و نوشه مشغول و مشغوف و یاران واقرانی میاننده رندی وقلاشی ایله معروف اولدیغی حالده صکرهلری تائب و راجع و بر مقدار اقچهٔ تقاعدی یه قانع اولمشدر . وادیٔ هجو و هزلده ثانیٔ عبیدزاکانی و فن شعرده بی مثل و ثانی ایمش . اشعار فارسیه و علی الخصوص علی شیر نوایی اشعارینی تتبعله خیلی اقتدار حاصل ایلمشدر :

اثارندن بر قاچ بیت یازلدی :

{ بیت }

مرحبا ایتز ایسهك بر نیجه ایامه دکین
چکیم روزهٔ هجرانی بیرامه دکین

بوقدر بهانه حسنکه بر نازنین سن
عیبك همان بودرکه ارازل نشین سن

غمکله آغلمق ایلرله خندان اولمدن یکدر
کدای کویك اولمق باکه سلطان اولمدن یکدر

کلاب کویك ایله هر کیجه جانا خرلداشمق
واروب بزمنده طمماسك غزلخوان اولمدن یکدر

ثنایی

اسمی محمددر . بالی کسرده تولد ایدوب طریق تدریسه سلوك ایله ملازم و بعض بلاده قاضی و حاکم اولمشدر :

اخلاق حسنه و کمالا مستحسنه ایله موصوف و امثال واقرانی میاننده فضائل و عرفان ایله معروف ایمش :

مکمل دیوانی و روضة الابرار اسمنده منظوم بر کتابی واردر :

اثار شعریه‌سندن آتیده محرر نظممدن بشقه‌سنه دسترس اوله‌مدی :

{ نظم }

بلای دهری خدا چکدیرسه غم یمز
وصال یاری نصیب ایلیه بزه باری

ثیابی

مرزیفونلیدر . صنعتی ترزی اولمغله ثیابی تخلص ایتمشدر . اکرچه اهل حرفدن امی ایسه‌ده لکن خلعت کلامی قامت انسجامه بیچوب سوزن بلاغت نزاکتله دیکن بلغادن معدود اولمشدر : مطلع آتی آنکدر :

{ مطلع }

الفلر سرو رنکین کبی سینمده داغم وار
محبت سبزه‌زارنده ینه بر تازه باغم وار

حرف جیم

جامی

اسمی محمد اولوب عصرنده حاجی حسن زاده دیو شهرت کیرآفاق اولمشیدی . اکرچه شقایقده مولانای مشار الیه (وحیدی) تخلص ایدر دیو محرر ایسه‌ده اکثر تذکرلرده (جامی) اولدیغی متفق اولمغین ترجمهٔ حالی حرف جیمده تحریر قلندی :

قره‌سیده بالیکسر نام محلده تولد ایتمشدر . کنجلکنده عصری علماسندن مبانئ علومی اخذ ایلدکدنصکره مولانا یکانی حضرتلرینک خدمتلرینه اتصال ایدرك تکمیل ملکات عالیه و تحصیل کمالات انسانیه ایلمشدر . شیوهٔ قدیم علما اوزره دیمتوقه مدرسه‌سنه مدرس اولدقدن صکره (عدل ساعة خیرمن عبادة ستین سنة) دیه‌رك سمت قضایی اختیار ایلمش و اولا کلیبولی قضاسیله کامکار اولمشدر :

فاتح سلطان محمدخان غازی حضرتلری حضورنده وزیر اعظم محمود پاشا فاضل مرحومك درجهٔ فضل و علمندن بحثله بر حیلی مدح و ثنالرنده بولنوب بروسه‌ده مرادیه مدرسه‌سنی المشدر :

مرحوم مشار الیه مدرسهٔ مذکورده بر مدت تعلیم و تدریسدن صکره بروسه قاضیسی اولوب آندن دخی فراغتله تکرار مدارس ثمان جنان نشانه کلدکدن صکره ینه تغییر مسلکله استانبول قاضیسی اولور . فاتح سلطان محمد خان حضرتلری هنوز ارتحال بیورمزدن مقدم ۸۸٦ سنه‌سی صاحب ترجمه‌یی اناطولی قاضیعسکری ایلمشدر . سلطان محمد خان حضرتلری وفات و سلطان بایزید ولی جلوس ایتدکده مشار الیهی مسندنده ابقا ایلمش . و نیجه مدت مسند مذبورده قالدقدن صکره ۸۹۳ سنه‌سی روم ایلی سمتنه قاضی عسکر ایلمشدر :

مولانا حاجی حسن زاده مرحوم اشبو منصبه وصولندن وفاتنه دکین یکرمی سنه مدت عزل اولنمامشدر :

۹۱۱ سنه‌سی سنی طقساندن متجاوز اولدیغی حالده وفات ایلشدر :

علوم عالیه و شرعیه‌ده بحر زاخر و اولیای کرام و مشایخ عظامه محبتی وافر بر ذات کثیر المظاهر ایمش :

جملهٔ آثارندن علامهٔ بیضاوینك تفسیرنده سورهٔ انعامه یازدیغی حاشیه‌سیدر :

بری دخی (توضیح) نام کتابك مقدمات اربعه‌سنه حاشیه‌سیدر :

دیکری‌ده (میزان تصریف) نام بر کتاب فوائد نصابیدر :

شعرده ایسه تاجی زاده جعفر چلبی مرحومك (هوس نامه) سنده مدح ایلدیکی درت عدد شاعرك بریدرکه هر بری محلارنده ذکر اولنور :

اثار شعرندن ایکی مطلع تحریر قلندی :

{ مطلع }

برسحر شوقیله عزم کوی یار ایتسم کرك
مهرم اول نامهربانه آشکار ایتسم کرك

راه غمکده اولهلی کوکلم روان سکا
ترك ایلدی علاقهسنی کیتدی جان سکا

جامی بك

عصرنده جامیٔ مصری دیمکله شهرتشعار ایمش • عالی مرحوم (کل صدبرك) نام کتابی دیباجهسنده و حسن چلبی تذکرهسنده استانبوللیدر دیرلر • لکن مشاهیردن ریاضی مرحوم تذکرهسنده (جامی) نك وطن اصلیسی کلیبولی و نقلیسی مصر اولدیغیچون (جامیٔ مصری) دیو شهرتکیر ایدی دیمشدر :

حسن چلبی کیدیشنجه جامی استانبولده داود پاشا محلهسنده تولد ایتمشدر • کندوسی قول اوغلارندن اولق جهتله جنتمکان سلطان سلیم ثالث حضرتلری شهزاده ایکن آستانهٔ دولت آشیانهلرینه انتساب ایدوب ندیم خاص الخاصلری اولمشیدی :

صکرهلری پادشاه عدالت مأنوس سریر سلطنته جلوس بیوردقلرنده بعض اغالغه متصرف اولوب آتمجهجی باشی ایکن سنجاغه چقیار یلوب مصر بکلر بکلکی ویرلمشدر :

جملهٔ آثارندن حسین واعظ کاشفینك (روضة الشهدا) سنی ترجمهسیدر • حقا که بر اثر سوزش فزادر :

مشهور اولان شمعیهسندن بر قاچ بیت یازلدی :

{ نظم }

عرض ایدرهرشب طوروب بیك شوقله انوار شمع
کویا اولدی منار احمد مختار شمع
صانورم زنجیر دودیله چکیلور کوکلره
هر نه دمکم اوله اژدر کبی آتشبار شمع

{ تغزل }

بزم حسنکدهقویاقسون اولایکی رخسارشمع
مجلس آرادر افندی اولیجق تکرار شمع

{ دیکر }

شیشهٔ فانوس آنك سرچهسرایدر مکر
تحت رز اوزره اولوبدر شاه جم مقدار شمع

جاکر

سلطان بایزید عصری شعراسندندر • قول جنسی اولدیغیدن (جاکری) تخلص ایتمشدر • بالاخره سلطان بایزید امراسندن اولمشدر :

لطیفه

جاکر بکك جملهٔ لطائفندندر که بکك ایام جوانیسنده صقالی آغارر • بی وقت صقالنك بیاضلشمسندن جاکر بك دلریش اولوب صقالنی بویار • سلطان بایزید مرحوم بر کون (جاکر بك نیچون بو نوری ظلمته تبدیل ایدرسن • و آق صقالنه قاره اوروب کندونی مجرملر

کبی تشهیر ایلرسن) دیدکده جاکر بك (پادشاهم قولك سنی بیلورم • صقالم یلان سویلر • ایشته یلانجیلغنی میدانه قویمق ایچون یوزینی قارهلیوب تحقیر و اخذ انتقام ایدیورم) دیو جواب ویرمش • و بو نکته پادشاهك کمال درجه ذوقنه کیدوب بر چوق احسان ایله تلطیف بیورمشلردر :

اکثر تذکرهلرك بیانه کوره صاحب ترجمه بین الامرا اهل فضل ونکتهدان و دائما شهنامه و خمسه تتبع ایدر صاحب کتاب و دیوان ایمش :

لکن اشعاری متوسطدر • دسترس اولنان بر مطلعی تحریر قلندی :

{ مطلع }

ساقی پیاله صونکه فلك بی امان ایمش
اولداخی دلبرم کبی نا مهربان ایمش

درون دلدن ایدر دردله نای
جهان بزدن تهی قالسه کرك وای

جازم

شعرای عصردن جازم افندی مرحومدر • استانبوللیدر • متروك باش محاسبه قلمندن ۱۲۵۱ سنهسی دیوان همایون قلمنه چراغ بیوریلوب اورادن مهمه اوطهسنه و مؤخراً مکتوبی مالیهیه نقل ایتمشدر • ۱۲۶۱ سنهسی رتبهٔ ثالثه ایله انقره مال مدیری • و ۱۲۶۸ سنهسی ارضروم دفترداری • و صکره ازمیر دخان کمرکی ناظری اولوب برقاچ محلده دخی دفتردارلق ایدرك بش التی سنه مقدم وفات ایتمشدر :

مرحومك شعر ایله توغلی واردر • قندیللیده واقع ساحلخانهسنده معزولاً اوطوردیغی حالده اکثر اوقاتنی آثار شعریه تتبعیله امرار ایلدیکی کوریلوردی • ذات حضرت خلافتپناهینك اقدمجه وقوع بولان مصر سیاحت همایونلرینه تاریخ کونه یك کوزل قصیدهلری واردر • ترتیب دیوان ایدوب ایدهمدیکی تحقیق قلنهمدی :

فطین افندی مرحومك تذکرهسنده ترجمهٔ حالی بالاسنده (عجب کیملرله ساقی طرح بزم الفت ایتمشدر • عرق ریز اولدیغندن بللی ظنم سرعت ایتمشدر • اولوب یاقوت رنك الدهایاغ انسیت ایتمشدر • لب میکونی یارك نوش جام عشرت ایتمشدر • صورلدقجه انکچون کشف زار حجلت ایتمشدر) مطلعلی و (نلر ظاهر اولور کوندن کونه بوربع مسکونده • نه سر در کیمسه بیلمز جازما عاجز فلاطونده • نه صورتلر نمایاندر باقلسه طالع دونده • تماثیل حوادث صفحهٔ مرآت کردونده • نیجه حکمت شناسی مبتلای حیرت ایتمشدر) مقطعلی بر تخمیسی • و اکثر غزتهلرده دخی یازلمش و اعلان اولنمش قصیدهلی کوزل تاریخلری و رنکین قطعه و غزللری واردر :

جاوید

مشاهیر شعرادن جاوید بكدركه مصرده طبع اولنمش اولان (منتخبات میر نظیفده) فاضل مرحومك شهید سعید سلطان سلیم ثالث مرحوم حقنده سویلدیكی قصیده كونه مرثیه‌سنی ایتدیكی تخمیسی محرردر :

استانبولده تولد ایدوب كنجلكنده تحصیل معرفتله مكتوبی صدر عالی اوطه‌سنه دوام و خواجه‌لك رتبه‌سیله شیرین كام اولمش و صكره‌لری قصاب باشی شاطرزاده شاكر افندی دیوان كاتبی ایكن ۱۲۵۰ تاریخنده‌وفات‌ایتمشدر . بی‌مثل و اقران بر شاعر معجز بیاندر :
فطین مرحوم تذكره‌سنده محرر بر غزلندن آلنمشدر :

{ ابیات مفرده }

شب مهتاب اولور پیدا شرار دود آهمدن
شهاب لمعهٔ حسرت اوچار برج نكاهمدن

فصلی آتشین عشقه دوشدم كرم جولانم
شعاع شعلهٔ جواله قالقار كردراهمدن

جعفر

مشاهیر علما و ادبای رومدن تاجی بك زاده جعفر چلبی‌در . حرف تاده پدرلرینك بر مقدار ترجمهٔ حالی یازلمشیدی . پدری تاجی بك سلطان بایزید ولی اماسیه سنجاغنده ایكن دفترداری و مدیر اموری ایدی :

جعفر چلبی مبادئ شروعنده مقاطع فنونه وصول ایچون مشاهیر علمادن حاجی حسن زاده و مولانا كستلی و خطیب زاده و خواجه زاده‌نك مجالس علیه‌لرینه دخالت ایلمشدر . جلائل فضائلی آفاق كیر اشتهار اولدقده لاجل التلطیف طرف بایزید خانیدن ابتدا محمود پاشا مدرسه‌سی احسان اولنمشدر . محمود پاشا مدرسه‌سنده تعلیم علوم ایتمكده ایكن سلطان بایزید مرحوم نشانجیلق منصبیله قدرینی ترفیع ایلشلردر . مولانای مشار الیه اشبو الطاف پادشاهیدن وایه كیر كامرانی اولدیغی و انجمنكاه عیش و عشرتده شاهد دلفریب مطالب ومآرب ایله اسوده بولندیغی حالده تصاریف مختلفهٔ ادوار ایله سمت ادباره آتیلوب مال ومنالی مصادره ایدلمشدر . سلطان بایزید ولی‌نك آواخر سلطنتنده یوز اقچه یومی ایله تقاعد ایدلمشیكن آرزنسیوب قبول ایلمزلر . مؤخرأ یاوز سلطان سلیم شرف افروز سریر و دیهیم اولدقده وظیفهٔ مرقومه‌یه بعض بلادك قاضیلغنی ضم ایله قبول ایتدیررلر . ارادن برازمدت مرورنده یاوز سلطان سلیم ثانیا جعفر چلبی‌یی نشانجی ایتمشدر . ایكنجی دفعه نشانجیلقدن اناطولی قاضیعسكری اولمشیكن ۹۲۰ سنه‌سی اماسیه‌ده ظهور ایدن یكیچری طائفه‌سی طغیاننك محركی ظنیله یاوز سلطان سلیمك مظهر تیغ غضبی اولمشدر . مزاری بلاطده بنا ایلدیكی جامع شریف حولیسنده‌در :

لسان تركیده بی نهایه منظومه‌لری اولوب ترتیب دیوان ایلمشدر :
نشانجیلغنده یازیلان فرمان عالیشانلری طرز جدید و اصول بدیعه‌یه تبدیل ایلیان جعفر چلبی‌در :
اثار شعریه‌سندن دسترس اولنانلری تحریر قلندی :

{ مطلع }

سبزخط كیم سایه‌صالمش زلف مشك افشانا كا
خضردر كاولمش میسر عمر بی پایانا كا

لبیكه اویكنلدن (*) غنچهٔ تر
صبا خشم ایلیوب آغزینی ییرتر

❊ تذییل ❊

مرویدركه مرحوم جعفر چلبی‌یه كنجه‌یه قدر نشانجیلر دفترداررلك التنه اوطوررلرمش . مرحومك جلالت علم و قدرینه حرمةً حضور همایونده وزرانك صول طرفنه اوطوردلمش . و نشانجی پاشا عنوانی ویرلمشدر .
قتلندن اولجه بیت آتی‌یی انشاد ایلمشدركه قتلنی سروش غیب لسانته كتورمشدر :

{ بیت }

بن شهید تیغ عشق اولدقده راه یارده
یومدن دفن ایلیك تندن غباری كیتمسون

(*) اویكنلدن تركجه اوله‌جق اما نه دیمكدر بیلنه‌مدی :

استانبولده بر مسجد بر مدرسه و بروسه‌ده بر مسجد و سیما و نام قصبه‌ده بر مسجد بنا ایلمشدر :

آثارندن هوسنامه‌سی مشهور و معتبردر :

جعفری

جعفر چلبی‌نك اوغلودر . اسمی بالی‌در . شوخ طبع مالك حسن وآن عصرنده مستثنا بر جوان ایمش . خانه‌سی ملجاء محبان اكا بر واعیان بر محبوبك مفتون جمالی اولمشدر . فقط غایت عیاش اولدیغندن افیونله شرابی برلكده استعمال ایدرمش . حتی كونده آفیونده غداسی یكرمی یدی درهمه رسیده اولدیغی متواتردر . عاقبت كندوسنی زهر آفیون تسمیم ایلمشدر :

(حكایت) ایدرلركه ملا بر كون كمال پاشا زاده‌نك مجلسنده مشاهیر شعرادن (ذاتی) نك شو (میخانهٔ عشق ایجره بن بر طلو قالدیردم . بر چنكی كوزل سودم سرمایه‌یی چالدیردم) بیتنی كندوسنك اوقلق اوزره اوقودقده كمال پاشازاده كولوب چلبی سرمایه‌یی چالدیرمكز ایو دكلدر دیو لطیفه ایتمشدر :

(سرمایه‌یی چالدم) دیسیدی دها مناسب اولوردی :

بو مطلع جعفری‌نكدر :

{ مطلع }

دیرلکمدن اولمك ای سیمین بدن یکدر بکا
جامهٔ زربفت و دیبادن کفن یکدر بکا

جزمی

ترجمهٔ حالی حرف باده مزین ساز سطور اولان شیخ الاسلام مشهور بهایی افندینك برادری عزیز افندی زاده یحیی افندینك مخدومی محمد عبد الکریم افندیدر ۰ ١٠٥٦ سنه‌سی رجبنده بهایی افندی مرحومك دفعهٔ ثانیه اوله‌رق روم ایلی صدارتنی تشریفلرنده ملازم اولوب قرقدن منفصل اولدقدن صکره ١٠٦٧ سنه‌سی رجبنده بالی زاده افندیدن انبارغازی مدرسی اولمشیدی :

صکره‌لری بالی زاده مرحومك رؤسی ایله مدرس اولنلره اعتبار اولنمدیغندن تلخیده کام اولملری مقتضای زمان ملتزم اولمغین صاحب ترجمه دخی مدرسهٔ مذکورده اون ایکی سنه مقداری قالمشدر ۰ ١٠٧٩ سنه‌سی ربیع الاولنده دماغ طالعی بوی آوار کام و شیخ الاسلام منقاری زاده یحیی افندیدن مغنیساده حلبی مدرسه‌سیله مقضی الامرام اوله‌رق تصحیح طریق ایلمشلردر :

آندن صکره منقاری زاده‌نك آخر مدتلرنده قاسم پاشا مدرسه‌سیله داخل دائرهٔ مرام ۰ و ١٠٨٥ رمضاننده شیخ الاسلام علی افندیدن اتمکجی اوغلی مدرسه‌سیله نائل اکرام ۰ و ینه مشار الیهدن ١٠٨٧ سنه‌سی رمضاننده سنان پاشا مدرسه‌سیله شادکام اولمشدر ۰ سنهٔ مذبوره‌ده بوسنه مولویتیله داخل زمرهٔ موالیٔ کرام اولوب اندن ١٠٩٣ سنه‌سی بلغراد قاضیسی و ١٠٩٨ رجبنده دیاربکر پایه‌سیله قیصریه و ١١٠٤ سنه‌سی بالفعل دیاربکر قاضیسی اوله‌رق دیاربکرده حکمران قضا ایکن نسر طائر روحی جولانساز فضای لامکانی اولمشدر :

معارفدن بهره‌دار بر فاضل جلیل الاعتبار ایمشلر ۰

اشعارندن دسترس اولنان نظم آتی تحریر قلندی :

{ نظم }

بهار ایرشدی ینه باغه یار کلمزمی
مرادم اوزره بنم بر بهار کلمزمی
همیشه بسته اولوب چین زلف یاره کوکل
قالور کیدر اوغریب الدیار کلمزمی

ای باد صبا کوکلنه کیر لطفله یارك
کل صکره دل جزمیٔ حیرانه خبر ویر

جفایی

قلبه‌لیدر ۰ عصرنده بوستانجی اوغلی دیمکله مشهور ایمش :

(تذکره‌لر بونکده تاریخ تولد و وفاتنی یازمیورلر ۰ شو قدر که حسن چلبی وقایع عمرینی بر مقدار بیان ایدیور ۰ بزده اورادن الدق) معارف جزؤیه و اقسام خطده و علم انشا و حسابده ید طولی‌سی وارمش ۰ سعدی چلبی استانبول قاضیسی اولدقده نیابت و کتابتی خدمتنده بولنمش ۰ و قاضیعسکر مرحوم محیی الدین چلبی دخی صاحب ترجمه‌یی بر چوق زمانلر استخدام ایلمشدر ۰ ادرنه‌ده سرای خواجه‌لغندن ملازم اولدقدنصکره طریق قضایه عازم اولوب روم ایلنده بر چوق ممالکه قاضی اولمشدر :

لکن مدمن شراب در دیو عزل مؤبد ایله عزل اولندیغندن بو یأس وملامت و کمال ذلتله عزم آخرت ایلمشدر :

اشعاری کوزلدر ۰ نظم آتی صاحب ترجمه‌نکدر ۰

{ نظم }

آینه نه یوزدن اوله جانانه برابر
اولور کورملم یوز یوزه اول جانه برابر
کلکون سرشکم خط شبدیزله قوشدم
کلدی طوتیشوب ایکیسی میدانه برابر

جلالی

مناسترلی جلال چلبی در ۰ اسمی حسین اولوب اوائل حالنده ارباب تیاردن اولدیغی حالده استانبوله کلمش و بر مقدار تمکن و قراردن صکره ترك منصبله شام و حلب و اکثری دیار عربی قلندرانه سیر وسیاحت ایلمشدر ۰ ایشته بو یولده سیاحت ایتمکده ایکن صمایه وصولنده حمابکی جعفر پاشا ایله مصاحبت ایدرلر ۰ جعفر پاشا جلال چلبی‌دن بغایت ممنون اوله‌رق دائما مصاحبتنده بولنمسنی ارزو ایدر ۰ و دائره‌سنده آلیقور ۰ بالاخره قزینی دخی ویروب داماد ایدر :

جعفر پاشا اول زمانلر سلطان سلیم خان حضرتلری هنوز شهزاده ایکن لالا اولدقده دامادی جلال چلبی ایله برلکده آستانهٔ حضرت شهزاده‌یه کلورلر ۰ جلال چلبی دخی اصحاب معارفدن غایت خوش نویس اولمغله شهزاده‌نك خدمت کتابتلرنده بولنور ۰ صکره‌لری شهزاده‌نك مصاحبی اولور ۰ اناطولی تیمار دفترداراغی ایله شهزاده‌نك مصاحبتلرنده ایکن شهزاده سلطان سلیم جلوس ایتدکده سنجاق بکی اولمشدر ۰

لکن وکلای دولتدن بعضیلریله حسن آمیزش و الفت ایده‌مدیکندن علیهدارلری پادشاهه جلالی در دیو غمز ایدرلر ۰ خدمت شهریاریدن دور و تقاعد ایله متأسترده اقامته مجبور اولور :

حال هجری‌ده بو مطلعی آستان
جناب سلیم خانی‌یه تقدیم ایلمشدر :

{ مطلع }

بونجه فریادم ایشتدك دیدك داد ایده‌یم
سن که داد ایتمیه‌سن بن کیمه فریاد ایده‌یم

آواخر دور سلیم خانیده مناسترده
وفات ایلمشدر :

اشعاری مقبول و دیوانی مرتبدر :

آثار شعریه‌سندن بر ایکی بیت
یازلدی :

{ نظم }

خلاق جهان عالمه قیلدقده تجلی
هر شیئی بر حال ایله ایتمش متسلی

ویرمه کیسوی دلاویزینه دل جانانك
کوز کوره آغزینه آتمه بر اژدرهانك

جلال

اسملرینك حرف اولی (را) ایله
باشلایان شعرا صره‌سنده نام نامی وترجمهٔ
حال کرامیلری مذکور و مسطور اولان
قدمای معارفمندان عصردن بوسنه قپو
کتخداسی سعادتلو رجائی افندی
حضرتلرینك فرزند ارشد و اکبری
و الف حرفنده برنبذه ترجمهٔ حالی کشیدهٔ
سلك املا اولان اکرم بکك بیوك برادری
محمد جلال بکدر :

۱۲۵٤ سنه‌سی رجبنده تولد ایلمشدر .
کنجلکنده مکاتب رشدیه‌دن برینه دوام
و پدرندن تحصیل دستمایهٔ هنر و کماله
سعی و اقدام ایله ۱۲٦۹ سنه‌سی باب
عالی ترجمه اوطه‌سنه و اوچ سنه صکره
مکتوبی خارجیه قلمنه مأمور و قلم
مذکورده بالتمیز ثالثه و ثانیه رتبه‌لرینه
نائل اوله‌رق مسرور اولمشدر . ۱۲۷۹
سنه‌سی پترسبورغ سفارت سنیه‌سی
سرکتابتنه تعیین بیورلدیغی حالده
معارف ناظری دولتلو جودت پاشا
حضرتلرینك بوسنه و هرسك جهتلری
تفتیشنه مأموریتلری وقوعبوله‌رق بوایسه
موقت بر شی اولدیغندن ختام امور
تفتیشیه‌دن صکره ینه پترسبورغه کیتمك
قیدیله مشارالیه حضرتلرینك خدمت
کتابتلرینه تعیین ایدلش و حالبوکه
اورالرده کشت و کذاری بر سنه‌یی تجاوز
ایتدیکی مثللو جانب سفارت سنیه‌دن
سرکاتبنك اعزامی استعجال اولندیغندن
مأموریت مذکوره بالضرور عهده‌سندن
صرف قلنمشدر :

۱۲۸۳ سنه‌سی مشارالیه جودت پاشا
حضرتلرینك حلب ولایتی والیلکلری
اثناده حلب ولایتی مکتوبی معاونلکنه
بالتعیین التی سنه قدر ایفای مأموریت
و ۱۲۸۸ تاریخنده ولایات مکتوبی
معاونلرینك عموماً الغاسی صره‌ده صاحب
ترجمه دخی مأموریت مذکوره‌دن انفصال
ایتمشدر . مأموریت مذکورده ایکن
ثانیه متمایزی دخی اولمشدر .

او زماندنبرو درسعادتده مطالعهٔ
کتب و آثار و انشا و اشعار ایله
مشغولدر :

آثار موجوده‌سی : شمدیلك نظمندن
بری وادئ عادیده و دیکری طرز هواییده
ایکی مرتب دیوانچهٔ اشعاریله نثردن
قلمه الدقلری بعض حکایه و دها سائر
متفرقهٔ آثاردن عبارت اولوب فقط هنوز
طبع ایتدیرمامشدر :

لسان فارسیده اولان مهارت
مخصوصه‌سی مناسبتیله مزاح آمیز اولان
اشعارندن بر خیلیسی بو لسانده‌در :
میر مومی‌الیهك بو کونلرده (کل مل)
و (سفر مفر) کبی لغات مترادفهٔ مهمهٔ
معنیداری جمع ایتمکده اولدقلری سامعه
رس ممنونیتمز اولمشدر .

غزل آتی عندلیب خوش الحان
طبعینك بر نغمهٔ حزین دل افروزیدر :

{ غزل }

صوصدی هزار کچدی دم نوبهار حیف
عشاقه قالدی حسرت ایله آه و زار حیف

نقش خیالی قالدی کوکلده مثال داغ
اولدی خرابه زاریٔ غم لاله زار حیف

سیرایت نه کلدی باشمه بو روزکارده
اولدم هوای زلفك ایله تارومار حیف
آیینهٔ دل اولدی صور بند کرد غم
سنك ستمله عارض اولوب انکسار حیف

که نیل شوق مرك و کهی وصل یار ایله
اولماز امل نشسته دل بیقرار حیف

بیکارله درده اوغرایوب عشقکله عاقبت
اولدی جلال زاره هزاران هزار حیف

جلیلی

بروسه‌لی اولوب سلطان مرادثالث عصری
شعراسندندر . حامدی زاده جلیلی دیو
عصرنده مشاهیردن ایمش :

اوائل حالنده تحصیل کماله اشتغال ایدوب
دانشمند اولدقدنصکره عقلنه اختلال
کلدیکندن ترك جاه و جلال ایدرك بروسه‌ده
ساکن اولمشدر :

حلقدن توحش و انعزال ایدوب هیچ بر
فرد ایله قیل و قال ایتمزمش . و هیچون
سو تمزسن دینورسه یمیم واردر دیرمش :

آثارندن غزلیاتده (کل صد برك)ی
و مثنویاتده (خسرو شیرین و لیلی ومجنونی)
واردر :

شهنامه‌یی ترجمه ایتمشدر دیرلر . لکن
حسن چلبی تذکره‌سنده اشبو ترجمه‌دن بر
بیت بیله کوریله‌مدی دیمشدر :

نظم آتی اشعارندندر :

{ نظم }

چیقسون اول کوز که شب هجرده خونبار دکل
مددای خون جکر اشك بکا یار دکل

کورنه محنت بزمنی قوردی فلك مجنونه کیم
باده سن کوزیاشی سازن صوت زنجیر ایلدی

خیمهٔ لیلی که بر زرشمسه در مهتاب اکا
رشتهٔ جان و دل مجنوندر اطناب اکا
عشق جامك خسرو مصون ای فلك فرهادی قوی
کیم یترخون جکر کلکون شراب ناب اکا

بو بر قاچ بیت مثنویاتندندر :

﴿ مثنوی ﴾

بر کون که حرارت تموزی
یعنی که نسیم نم روزی
قلمشدی کباب مرغ آبی
قویوب اوده سیخ آفتابی
هر برك درخت سایه پرور
اولمش حنه‌سنی که بر رسمندر
دردیله مکدر که سحر صبح
آلوب غم مهردن اثر صبح
کسب ایلکه سحر هواسی
صبح آچدی قباسنك یقاسی

برقاچ بیت پرفسون دخی لیلی ومجنوننددر .

﴿ ابیات ﴾

سنبللری سایبانی لاله
بر غنچه‌سی پرده داری ژاله
زلفنی زنجیر ایدرمش اول ماه
صانان سایهٔ یوسف و لب چاه
یا عارضیدر لطافت آبی
کویا ذقنی آنك حبابی

﴿ جلیلی ﴾

ادرنه‌لیدر . صنعتی پنبه‌دوز . و کندوسی ارباب حرفتدن ایسه‌ده شعری عاشقانه و پرزوردر :

سلطان سلیم خان عصرنده وفات ایلمشدر :

آتیده محرر آثارندن بشقه‌سنه دسترس اولنه‌مدی :

﴿ نظم ﴾

آه کیم غربتده قالدم بر نکار اکار بنی
جوقدن ایلردم سفراول شیوه کار اکار بنی
دوشه‌لی دل زورقی کرداب عشقك بحرینه
ها بوکون یارن دبو بو روزکار اکار بنی

﴿ جمالی ﴾

فاتح عصری شعراسندن اولوب سلطان بایزید ولینك آواخر سلطنتلرنده وفات اتمشدر :

سلطان بایزید ولی نامنه بر همایون نامه نظم ایدوب تقدیم ایلمشدر :

نظم آتی اشعارندندر :

﴿ نظم ﴾

لب اتمدی دوا ایتدی کوزك خسته بنی
بالله ای عیسی نفس یاسون اولسونمی سنی

مائل اولسه کوکلونه نوله جمالی عشق یار
میل ایدر عادت بودرکه صو برك الچاغنه



﴿ جمالی ﴾

عصرنده دفتردار زاده دیمکله مشهور . و معارف غریبه و لطائف عجیبه‌سی نا محصور ایمش :

وادئ هزل و مطایبه‌ده اشعاری مقبول وسویلدیکی لطایف وامثالی مرغوب ارباب قبول اولمشدر . حتی وادئ نظمده دخی امثال کونه مطالعی کثیر و غزلیاتی قلیلدر :

آتیده محرر مطلعلر آثارندندر :

﴿ مطلع ﴾

خواب غفلتده اولان غزات وصله ایرمز
یاصلانان یار اشکینه یراماز دوش کورمز

روم ایلی‌یه عزیمت ایدوب بش اقچه علوفه‌سی کسلدکده دیمشدر .

﴿ بیت ﴾

پنجهٔ اقچه ایله روم ایلنه ره دوشدی
بشنی کسدی فلك طالعمده دوشدی

﴿ مطلع ﴾

بو یردن قویمه‌دن درمه دکلدر
دلا اول غنچه دوشرمه دکلدر

شاهد پرمغان کرچه هلال ابرودر
حق بو کیم دختر رز داخی برایچم صودر

شاعر مومی الیه بغایت افیونه مبتلا ایمش . برمجلس شعرده عصری شعراسی لطائفله اکلنورلایکن ایچلرندن بری دیرکه : « شمدی ایچمزدن بری بر صالح ایشده بولنسه‌ده عند باریده مقبول اولسه . و هاتف غیبیدن هر نه ایسترسه‌کز قبوله موصولدردیو بر نداکلسه دلخواهکز نه‌در » دیر . اهل مجلس هر بری دلخواهنی سویلر . نوبت جمالی‌یه کلنجه اکرچه بن بو مقوله لطفه مظهر اولسم عمرمك دائما افیونك اول نشئه‌سیله کذارنی تمنی ایدردم دیمشدر :

وفاتی ۹۹۱ سنه‌سیدر . بروسه‌لی هاشمی فوتنه (نهان اولدی جمالی یوز طوتوب صدقیله آلهه) مصرعنی تاریخ بولمشدر . بوغاز ایچنده استنیه‌ده مدفوندر :



﴿ جمعی ﴾

اسمی محمد و مولدی استانبولدر . اوان جوانیده تحصیل علم و معرفتله طریق تدریسه دخول ایدوب ملازم و آندن طریق قضایه عازم اولمغله بر چوق بلاد جلیله‌یه حاکم اولمشدر :

فضل کمال ایله مشهور بر شاعر معارفوفور اولوب مکمل و مرتب دیوانی واردر :

۱۰۷۰ تاریخنده وفات ایلمشدر :

اثار شعریه‌سندن اولق اوزره نظم ایلدیکی نعت شریف جناب سید الانبیا علیه افضل التحایا افندمز حضرتلرندن بر قاچ بیت لطیف تحریر قلندی :

{ نعت }

* قلم کیم طوطی معجز ادا در *
* آنك آینه‌سی لوح قضادر *
* نه طوطی رنك ریزچنك زهره *
* نه لوحه رشك مهر پر ضیادر *
* بیلور صافی الضمیر لوح چرخی *
* یاخود بر غیبدان نکته‌زادر *
* یاخود بر طرفهٔ بغداد درکیم *
* زبان دلکشی لکنت نمادر *
* سر آمد دلبر غربی شمائل *
* سهی قد آفت شرقی ادادر *
* کهی بر واعظ کرسی نشین‌در *
* کهی بر شیخ عباسی لوادر *
* کهی مفتاح قفل کنج معنی *
* کهی مداح ممدوح خدادر *
* اوسروسایه پرور کیم مکانی *
* فراز قلهٔ کوه هرادر *
* او ماه برج عزت کیم وجودی *
* مدار هستیٔ ارض و سمادر *
* براق انکیز نه میدان افلاك *
* تزلزل افکن تحت الثرادر *
* او کنج سر بهر بیت معمور *
* او در قرطهٔ ام القرادر *
* جهانی قاپلدی انوار ذاتی *
* انکچون ظلی دائم بر هوادر *

اشبو نعت شریف اللی بیتدن متجاوزدر :
بو دخی شاعر مومی الیهك بر غزلیدر :

{ غزل }

جسر سیلاب غمی جام مصفا ایله کچ
اویله جای حطری اسب سبکپا ایله کچ

موجخیز اولمدن ای دل دخی دریای ملال
آنی بر همت ایدوب زورق صهبا ایله کچ

خانهٔ جان عدور شك ایله‌سوزان اولسون
درکهندن اویالك یوزنی دل آرا ایله کچ

جمع ایدوب یانه یاران غم و اندوهی
در جانانه‌دن ای دل یوری آلا ایله کچ

جهدیا کوچهٔ خساره یولك اوغراسه
پیش مستانه‌دن آداب و مدارا ایله کچ

بو ایکی بیت دخی جملهٔ اشعارندندر :

{ بیت }

جلوه‌لر ایلرسه زیر ابروی پر تابده
وجهی وار چشم بتانك ارقه‌سی محرابده

آچلسون شرحهٔ دل زخم بند جانمز کلدی
سورلسون مرهمی ساقیا جانانمز کلدی

جنانی

سمندره‌لی سپاهی زمره‌سندن درویش سیرت و اهل حال معرفت ایمش ، اشعاری لطافتدن خالی دکلدر :
بیت آتی آثار شعریه‌سندندر :

{ بیت }

جان ودل خنجرکی هر کیجه پهلویه چکر
بر زما اولدی بکم هر کشی کندویه چکر

پیام خال و رخکدن بلورمدی اثرك
یا قانلو کوملکك ای لاله یا قرا خبرك

جنانی

بروسه‌دن ظهور و جنانی مخلص شعر ایله مشهور اولمشدر « اوائل حالنده تحصیل فضل و کماله سعی و ورزش و مشاهیر علمادن معلم زاده‌نك درسخانهٔ تربیتنده کوشش ایدرك ملازم اولوب ، قرق اقچه مدرسه‌سندن معزول ایکن ۱۰۰۳ سنه‌سی محرمنده مولانا محیی یرینه بروسه‌ده عوض پاشا مدرسی اولمشدر :

۱۰۰٤ سنه‌سی محرمنده جنانی مرحوم ناکام و نا امید اولدیغی حالده عزم جنان‌جاوید ایدوب محلول اولان مدرسه‌سی ایکجی عجمه ویرلمشدر ،

شاعر مذبور فضائل کثیره ایله مشهور ، السنهٔ ثلثه‌ده نظم و نثره قادر غایت کوزل برشاعر ، صافی فؤاد ، درویش نهاد ایمش :

منظوم و منثور بر قاچ کتابی واردر :

جمله‌دن بری مخزن بحرنده (ریاض الجنان) آدلو کتابیدرکه آزری مرحومك (نقش خیالی) روشنده مثنوی کونه‌در :

(جنانی) مرحوم غایت بذله کو ، و انواع بدایع حکایات و روایات ایجاد و ابداعنه قادر بر ظریف خنده رو ایمش ، حتی جنتمکان سلطان مراد ثالث حضرتلری درکاهنه بر چوق آثار بدیعه تقدیمیله کاهی خانهٔ ویرانندن شکایاتنی احسانه بهانه و کاهی فقدانی ذخیره حکایاتنی رجای بهای ترخانه ، و کاهی اوشاغیله اولان محاوراتنی بیان یولنده تحریك جامهٔ لطائف پرداز ایدرمش :

(جنانی) ضعف بصره مبتلا ایمش ، بر کون مشاهیر ندمادن کفه‌لی حسین چلبی که مجلس عرفانك زینی و ضعف بصرده (جنانی) نك عینی ایمش ، جنانی ایله بر مجلسده صحبت ایدرلر ایکن حسین چلبی‌نك کوزینه بر چوب قاچار ، جنانی‌دن بالتخصص اخراجنی رجا ایتدکده جنانی بر چوق زمانلر نفقدن صکره کوریورسکز یا تفحصده دقیقه فوت ایتدم ، لکن نه پیایم نه چوب وار نه کوز دیو جواب ویرمشدر ، بو مقوله لطائفی چوقدر :
نمونهٔ اشعاری اوله‌رق بر قاچ بیت یازلدی :

{ بیت }

نعمت وصالنه اغیاری طویورمش دلبر
کوکل ای حستهٔ هجران ننك آشن ایستر

وارمی بر رخساره کم خط سیهفام اولمیه
دورایچنده قنغی کون کوردککه اقشام اولمیه

نه عزم ترك دیار ایتمکه مجالم وار
نه قادرم که طورم بر غریب حالم وار

۱۰۰٤ سنه‌سی وفات ایدوب بروسه‌ده مرادیه‌ده خمزه بك مسجدی خطیره‌سنده مدفوندر :

جنانی

سادات کرامدن ادرنه قاضیسی امیر

حسن کانی افندینك مخدومیدر . اسمی دخی مصطفیدر . تحصیل جلائل فضائل ایله سلطان العلما و برهان الفضلا مولانا ابو السعوددن ملازم اولمشدر . دور مدارس عالیه ایدرك سلطان سلیمان قانونی عصرنده پادشاه مغفورك احیاسنه موفق اولدیغی مدارسدن برینه مدرس اولوب چوق وقتلر تدریس علوم عالیه و آلیه ایتمشدر :

لومهٔ لائمدن بی پروا اولدیغی حالده بونکله برابر ینه رحال عصریله اختلاط ایدرمش :

طبعی عربی محاضرات و تواریخ تتبعنه مائل اولمغین ابتدای آفرینشدن عصرینه دکین وقایع عالمی یازمشدرکه . الحق بر کوزل تاریخ براقشدر :

عربی قصائد و معمیاتی واردر : نظم آتی آثار شعریه‌سندندر .

{ نظم }

شمع وش عشق اری شوقکله کوینسون یوروسون
باشنه آتشین افسرلر اورنسون یوروسون

بیلدی قدرینی حیفا اودر نایابك
دست امواج ایله‌در یاقودوکنسون یوروسون

﴿ جنابی ﴾

جنابی پاشا دیو تذکره‌لرده مذکور و مشهوردر :

جنتمکان قانون سلطان سلیمان حضرتلرینك جویبار زلال همت وعنایتلریله نشو ونما . و چمنستان امالری آبیاریٔ التفات خاقانی ایله طراوتیاب بهجت و بها اولان امرادندرلر :

ابتدا حرم خاص سلیمانیدن چاشنیکیر باشیلقله چیقوب صکره امیر آخور اولمشدر :

صکره‌لری التفات شهریاری حقنده ازدیاد ایدرك اناطولی ولایتنه امیر الامرا اولمشدر :

بومنصبده ایکن ۹٦۹ سنه‌سی ارتحال ایتمشدر :

بو مطلع اشهر اشعارندندر :

{ مطلع }

اولسه پیدا دود آهم کوزلرم کریان اولور
ابر ظلمت ظاهر اولسه لاجرم باران اولور

تتبع اولنان تذاکر شعراده شعرای قدیمدن ظهور ایتمش هنوز بویله بر مطلع معنیدار کوریله‌مامشدر . تذکره صاحبی حسن چلبی اشبو مطلعی بو یولده تنظیر ایتمشدر :

لکن معنی بشقه‌در :

نظیره

ایلسه‌ك عزم سفر جانا کوزم کریان اولور
پادشهلر بر یکا عزم ایلسه باران اولور

﴿ جنت ﴾

اسمی محموددر . طوبخانه‌لیدر . کنجلکنده اسکداری شیخ محمود هدایی حضرتلرینك آشیان فیض نشان محترملرینه انابت و ارادتله اون یدی سنه قدر حسن خدمت وتحصیل رضای شیخنه سعی و غیرت ایدوب عصادارلق رتبه‌سنی احراز ایتمشدر :

نظر فیض اثر حضرت پیر ایله تحصیل علم و کمال و تکمیل معارف و مراتب اهل حال ایدرك آستانهٔ مذکوره سجاده‌نشین ارشاد اولمشدر :

عمر عزیزی یتمشه یتمش اولدیغی حالده بیك یتمش بش سنه‌سی جنات علیاته کیتمشدر :

وفاتنه شعرادن اسکدارلی (نالی) افندی بو مصرعی تاریخ بولمشدر :

تاریخ

اهل جنت آلدی بوین جنتك

عزیزه‌ومی الیهك اشعارندن تبرکا بر بیت یازلدی :

{ بیت }

عشق آتنك سواری ایرشدی منزلینه
لاغر خرایله زاهد بکلر قپوده‌نوبت

﴿ جزمی ﴾

سلالهٔ آل حسنجاندن شیخ الاسلام بهایی افندی مرحومك برادرزاده‌سیدر :

اوائل حالنده طریق کسب علومه عازم وملازم اولوب سلسلهٔ ارباب‌تدریسه داخل اولمشدر :

کیده کیده طی مدارس معتاره ایله دیاربکر مولویتی ویریلوب اوراده حاکم الشرع ایله ۱۱۰۳ سنه‌سی وفات ائلمشدر :

علم وفضل ایله معمور وشعر و انشاده مسلم و مشهور اولوب مرتب دیوانی و مخیل اشعاری واردر . نظم آتی زادهٔ طبعیدر :

{ نظم }

برینجه دمدر دلك زلف پریشاندر یری
مهره همسردرکهی که طرف داماندر یری

ارزومند اولمه آی صیاد دوشمز دامنه
اول تذرو عشوه‌نك سرو خراماندر یری

کلشن کوینده یارك آشیان ساز اولدی دل
بلبل اشفته‌نك جزمی کلستاندر یری

بو بیتی حسب حالی ایهام یولنده سویلمشدر :

{ بیت }

میخانه بزم خانهٔ بیممتزدر
اول پیرمغان ایسه ولی نیمتزدر

ولی نامنده بر محبوبك آلفتهٔ عشق اولدقده بو قطعه‌یی نظم ایتمشدر :

{ قطعه }

فیض خواهانه کشت ایدوب جزمی
طلب حق امیدی اولمشدر

صوینوب تکیه کاه عشق ایچره
بر ولینك مریدی اولمشدر

جودت

وکلای سلطنت سنیه‌دن حالا شورای دولت رئیسی معاونی دولتلو جودت پاشا حضرتلریدر :

مشار الیه ۱۲۳۸ سنه‌سی روم ایلیده واقع لوفجه نام قصبه‌ده زینت افزای بزم شهود اولوب ۱۲۵۵ سنه‌سی درسعادته بالمواصله تحصیل علوم عالیه و تکمیل نسخ علمیه ایدرك ۱۲۶۱ سنه‌سی طریق تدریسه داخل اولمشدر :

۱۲۶۶ سنه‌سی ابتدا مجلس معارف وبعده قطع مراتبله مجلس والا اعضالقلرنده بولنمشلردر :

۱۲۷۹ سنه‌سی ولایات شاهانه تفتیش احوالی ایچون قطعه بقطعه اجلهٔ رجال دولت علیه‌دن بر قاچ ذواتك مأمور و تعیین بیورلدقلری صره‌ده مشارالیه حضرتلری دخی بوسنه قطعه‌سنك تفتیش احوالنه مأمور بیورلمش و آز وقت ایچنده رضای عالیٔ جناب پادشاهیه تطبیقاً تحقیق وتفتیش احوال بلادوعباد ایله استجلال دعوات خیریهٔ حضرت ملکداری‌یه موفق اولمشدر :

۱۲۸۲ سنه معهود وقعه اوزرینه قوزان طاغنك اصلاحنه مأمورو اوراجه دخی تدابیر صائبه‌و رأی رزین مستحسنه‌لری مشهود اولمسیله ۱۲۸۳ سنه‌سی با رتبهٔ وزارت و مشیری حلب ولایت جلیله‌سی والیسی اولوب ولایت مذکورده درت بش سنه‌یه قریب والیلکلرندن صکره استانبوله دعوت اولنوب احکام عدلیه نظارت جلیله‌سی محول عهدهٔ کفایتلری بیورلمشدر :

مؤخراً اوقاف همایون نظارتنه و شورای دولت اعضالغی صنف جلیله‌سنه مأمور اولمشیکن برارالق یعنی ۱۲۸۸ سنه‌سی مرعش ایالتی متصرفلغنه تعیین اولنوب عزیمت ایتمش ایسه‌ده از وقت ایچنده استانبوله عودت ایدوب اوقاف همایون نظارت جلیله‌سی و آندن معارف نظارت جلیله‌سی و چکنلرده شورای دولت معاونلکی عهدهٔ استیهاللرینه توجیه بیورلمشدر :

مشارالیه حضرتلری عالم و شاعر وعاقل بروزیرمعارف سمیر اولوب خیلیجه هر بر آثار علمیه و نافعه‌سی مثل سائر کبی ایادیٔ ارباب مطالعه‌ده دائر برر کتاب حکمتنصاب کتابخانهٔ مفاخردر :

از جمله ۱۱۸۸ سنه‌سندن ۱۲۴۲ سنه‌سنه قدر وقوعات دولت علیه‌نك تحریرینه مأمور اولوب بوکا دائر سکزنجی جلده قدر یازمش اولدقلری تاریخ دولتعلیه‌نك وقوعات داخلیه و خارجیه‌لرینی شامل قلمه النان تاریخلرك کافه‌سنه بحق مرجح ومکمل بر مجله‌در :

مقدمهٔ ابن حلدونك بشنجی جلدینی ترجمه ایتمشدرکه مقدمه‌نك فنون جهتی دیمك اولدیغندن الك زیاده صنعتلی یری و ترجمه اولنمغه دکری جلد مذکوردر :

صدر اسبق متوفی فؤاد پاشا مرحومله مشترکاً قواعد عثمانیه نامیله لسان ترکینك قواعدینی و املانك صحت و سلامتنی مبین بر رساله تنظیم ایتمشدرکه اهل کتابته بر بیوك یادکار فوائد نشار اهدا بیورمشلردر :

بونلردن بشقه بر خیلی آثاری و هله احکام عدلیه دائره‌سنده متشکل مجله هیئتنه ریاست ونظارتی مناسبتله علم فقهك معاملات قسمنك ترکجه‌یه بالترجمه باب باب و کتاب کتاب نشرینه وقوع همتلری دین و دولته الك بیوك خدمت دیمکدر :

اثار شعریه‌سندن برغزل تحریر قلندی :

{ غزل }

صفا ویرر بزه یار ایتسه پر عتاب خطاب
که تلخ اولنجه ایدر طبعی نشئه‌یاب شراب

هوای نفس ایله مغرور اولان تنك مغزك
یقین وقتده اولور حالی چون حباب خراب

صفای بادهٔ کلکونی ایستمز زهاد
اولورمی نشئه برآوردهٔ کلاب کلاب

وطن جلاسی جفاسن صورار ایسن ساقی
نوای نالهٔ چینی ویرر جواب چوآب

لب نکارده بن نیجه بیك نشاط ویرر
که نقط نقش جودت اولور سراب شراب

جودت

اسمی احمددر ۰ استانبولده تولد ایدوب کنجلکنده اکتساب زواهر معارفله باب عالیده داخلیه قلمی خلفاسی صنفنه داخل اولمش ایکن ۱۲۴۷ سنه‌سی وفات ایلمشدر ۰

(نوادرالاثار) نامنده و (زینت المجالس) آدلو ایکی اثر مقبولی ومرتب دیوانچه‌سی واردر ۰

مرحوم شعرای عصرینك اهل علم و کمالندن ایمش ۰

نظم آتی اثار شعریه‌سندندر ۰

{ نظم }

ماجرای اشکمی یك زنجر مادام صو
ایده‌مز بحر محیطك شرحنی اتمام صو

چشم کریانم کبی خورخور آقار کیم ایتمده
اقسرایلی بر پرینك وصلنه اقدام صو

هر بك اوغلنی ایلمز سیر اب تقسیم ازل
نوش ایدر بوچشمه‌دن اولچیله خواص وعام وصو

درکنار ایتمك ایچون اول بهار عشوه‌یی
سمت سعد آباده یایدی بر یشل احرام صو

ضبط ایدوب طوفاندن تاریخ دور عالمی
ماوراء النهره‌دك صورسك ایدر اعلام صو

عشقله فرهادوش طاغلر باشن جای ایلیوب
دوکنور طاشلرله جودت شمدی صبح وشام صو

جودت

بروسه‌لی جودت افندیدر ۰ مصره عزیمتله مصر والیسی اسبق عباس پاشا

مرحومك زماننده مصر طبعخانه‌سی مديری اولمشدر ·

مومی‌اليهك اشعاری اولقدر اشعريعه دكلدر ·

بر مجموعه‌ده جودت نامنه كوريلان مستغرادن بر قاچ بيت يازلدی ·

مستغراد

آلدی دل نالانمی بر مغبچه دولكر
جزوبچه خط آو
ايشلر كمر عشاق دل افكارينه اكثر
يك كافره بكرز
جان بورغوسنی سينهٔ مجروحمه دكدی
يك تحته‌می سكدی
باران غمی سقف تنه چوق كرز ايلر
آلمز كره‌ميدلر

~~~

جودی

روم ايليلدر · عصرنده مزلف احمد افندی ديو شهرتشعار ايمش · اوائل حالنده طريق ملامله سلوك ايدوب تحصيل كمال ايتدكدنصكره بروسه‌ده مدرس اولمشدر ·

١١٨٩ سنه‌سی ازنيقده شعبان زاده مدرسه‌سی مدرسی ايكن هدايت صمدانی قرين حالی اولوب مدينهٔ منوره‌ده مجاورت ارزوسيله عازم راه حجاز ايكن قاهره‌يه وصولنده حضرت ابو بكر صديق رضی الله تعالی عنه افندمزك خاندان جليل العنوانه انتساب ايله شرفياب اولمش و اورادن صوب مقصوده شتاب ايدوب بر چوق مدت مدينهٔ منوره‌ده مجاورتله ١١١٢ تاريخنده عازم دارنعيم اولمشدر ·

اثار شعريه‌سندن بر قاچ بيت يازلدی ·

{ بيت }

مطلبمدر بوسهٔ شيرين دهان
طفل دل يوق بيلمزای روح روان

اول شمع شبستانه قو پروانه دوقونسون
پروانه دوقونماسون اكا يانه دوقونسون

عرض ايليه‌مز جودیٔ هشيار مرامن
عقلی وار ايسه بر دخی مستانه دوقونسون

~~~

جوری

اسمی ابراهيم كنديسی شهريدر · اصحاب كمالدن و مشاهير شعرادندر · خوش نويس اولمق مناسبتله كتاب يازمقله چكينورمش · حتی جوری خطيله مثنویٔ شريف مشهور و مقبول كتابخانهٔ قدر دانان ادباده جوهر جان كبی قيمتدار و محفوظدر ·

بر كونده بيك بيت يازوب بيك اقچه‌يه فروخت ايتديكی مرويدر ·

يك چوق كتاب يازمشدر ·

١٠٦٥ سنه‌سی وفات ايلمشدر ·

جملهٔ آثارندن برنجيسی مثنویٔ شريفك التمش بيك بيتنك هر بر بيتنی (جزيرهٔ مثنوی) ناميله شرح ايتمشدر·

ايكنجی منظوم معلمه‌سيدر كه يك مقبولدر ·

خاطره

بكن ١٢٨٦ سنه‌سی فرانسه و پروسيا محاربه‌سی باشلامازدن بر قاچ آی مقدم بر حسوف اولمشيدی · احبادن بر ذاتك قوناغنده بولندم استخراج احكاميچون ملحمهٔ جوری كتور يلوب اصول وقاعده‌سی وجهله حسوفك وقوعی كيجه‌سی بولوب احكامنی اوقورلركن شو بيت خاطرمده قالدی :

{ بيت }

پارسك پادشه حمجاهی
اوله اعداسی النده كمراه

ايكی اوچ آی صكره محاربه ظهوره كلوب پروسيانك غلبه‌سی وناپليونك اسارتی حقيقة فكريمه حيرت ويردی · چونكه افكار و فنون جديده قارشوسنده ملتفت اولمديغندن بو مقوله تقائل و استخراجاته اعتقاد كون‌بكون آزالمقده واكرچه اكثر استخراجات ظهور ايتمش ايسه‌ده بو مقوله غريبه‌لر دخی ظهور ايتمكده اولديغندن محاكمه‌سندن قطع يالكز مشهودم اولان برمنوال بالا وقعه‌نك تحريريله اكتفا قلندی ·

(توفيق)

اوچنجی حليهٔ حاقانی‌يه نظير اولمق اوزره رسول اكرم بنی محترم صلی الله تعالی عليه و سلم افندمز حضرتلرينك مدايح سنيه‌لرينی جامع بر قصيده نظم ايتمشدر ·

هله تركيب بندی بنيظيردر ·

اشعارندن بر قاچ بيت يازلدی ·

{ بيت }

بر سينه‌ده مستور اوله‌مز راز محبت
هر پرده‌ده بيك نغمه ايدر ساز محبت

دل جانی دكل دلبريده عشقه دكشدی
جوری كبی اولسه نوله ممتاز محبت

خط شعرم بهار معنيدر
سخنم جويبار معنيدر

حسن تعبير ولفظ رنكيم
يوسف كلعزار معنيدر

جنتمكان سلطان مراد رابع مرحومك ندماسندن موسی چلبی‌نك وفاتنه بوتاريخی سويلمشدر :

تاريخ

موسی‌يه جماليله تجلی قيله باری
١٠٤١

سلطان محمد خان رابع مرحومك ولادتنه سويلديكی تاريخدر :

اوله سلطان محمد افتاب مطلع اقبال

ذيل

نعيما مرحوم تاريخنده جوری مرحومك ترجمهٔ حالنی يازاركن بعض افعال و حركات مخصوصه‌سنی بيان ايتديكی صره‌ده (جوری مرحوم غايت مراقی مشرب اولمق مناسبتله دكزدن قورقار و قايغه بينه‌مز ايمش · قاسم پاشاو بشكطاش مولويخانه‌لرينه دخی بحسب المحبه دوامه مجبور اولديغندن هر هفته استانبولدن قالقار كاغد خانه‌دن طولاشه‌رق قاسم پاشا

و بشکطاش مولویخانه‌لرینه قرادن کیدرمش) دیو یازمشدر :

جوری

ادرنه‌لیدر • عصرنده خراط زاده دیمکله شهیر ایمش • باباسی ظرفای اعجامدن اولوب یاوز سلطان سلیم خان ایله رومه کله‌رك ادرنه‌ده اقامت ایتمشدر • اسمی دخی ابراهیمدر • طریق تحصیله سلوك ایدوب برچوق وقتلر بوستان افندی مرحومك کلستان درس و کمالندن خوشه چین ثمار عرفان اولمش ایسه‌ده ابواب رجا و امالی او یولده منسد اولمغله محزون و ناشاد عبدالکریم زاده مرحومك سدهٔ فلك نهادینه اسناد ایدوب طریق قضایه عازم اولمشدر :

اندن ملازم اولدقدنصکره روم ایلیده بعض بلاده قاضی اولمشدر :

قاضیلغنده بیله مباحثه و مطالعه‌سنه فتور کتورمیوب عمرینی تحصیلده چورمشدر :

شعرده مربع کویلك طرفنی ترجیح ایلدیکندن او یولده اولان آثارندن تحریر قلندی :

مربع

کلمکسه میسر دکل اول سرو کناره
سندیسه تحمل کورەم صبر و قراره
قادرده دکیلم بیلورم ترك دیاره
آواره کوکل نیلیه‌یم سا که نچاره

جوهری

قره قریه نام محلده تولد ایتمشدر • اوائل حالنده تحصیل جلائل فضل وکمال و طریق علمه سلوك ایدوب مشاهیردن پرویز افندیدن ملازم اولمشدر • اللی اقچه ایله مدارسهٔ علومه مداوم ایکن سمت قضایه عازم دیمتوقه‌ده حاکم اولوب ۹۹۹ سنه‌سی جوهر کرانمایهٔ وجودی متواریٔ محفظهٔ زمین اولمشدر :

محصول کان طبعی مثال یاقوت سیال زینت فروز اکلیل اصحاب مصارف و کمالدر :

بر غزل آثار شعریه‌سندن اوله‌رق تحریر قلندی :

{ غزل }

چودیش دوکلدی ساج آغردی کوز یاشا دوشدی
سفر تدارکن کور کشی ایش باشه دوشدی

بر بر سؤال مقدردر جوابنده
تأمل اولسه نه علامه‌لر شاشادوشدی

اجل عقابی کلوب نخل عمریکه قوندی
میان مرغ دل و جانه قرغاشا دوشدی

دمادم آفدیغی بو یاشم ای بت سنکین
طولو بوشیشهٔ دل ناکهان طاشادوشدی

اجلدن اوك او مهه و یردی جوهری وارن
کدای خاك دری اولدی پادشا دوشدی

مجدی اسمنه بو معما آنکدر :

{ نظم }

ایدرکن عارضك دوربنی سیران
پیاپی زلفنی کوردم پریشان



جوهری

کوهر کان شرف • دردریای من عرف • قطب فلك کرامت • مرکز دائرهٔ ولایت کان معارف • صراف بازار شرایف و لطایف بالی چلبی‌در • رحیق جذبات سبحانی ایله سرخوش • و بادهٔ عشق الهیدن مست و مدهوش اولمغله عصرنده سرخوش بالی دیو مشتهر ایمش • تحصیل معارف و علوم ایله طریق علمه سالك اوله‌رق طی مراحل ومسالك علیه‌دن صکره جنتمکان سلطان سلیمان خان قانونی حضرتلرینك خواجه‌لرندن ملازم اولوب اوتوز اقچه ایله کپنکجی مدرسه‌سنده مشغول تدریس ایکن عشق آلهی و جذبان نامتناهی غلبه‌سیله ترك دغدغهٔ فنا ایتمش و شیخ رمضان افندی مرحومك استاننی جای سعادت بلوب عاقبت شیخ مومی الیهك نظر فیض اثرلرندن مستفید اولمشدر :

بر پیر کامل واقصای مقامات ارباب ریاضاته واصل اولدقدنصکره زاویه نشین و پیر طریق سلف صالحین اولمشدر :

۹۸۰ سنه‌سی تارك دیار فنا و عازم عالم بقا اولوب جام وصال ملك متعال ایله مست متمائل و ارزوی بالی اولان خمخانهٔ وحدته واصل و نائل اولور •

مرحومك جملهٔ کراماتندن اولمق اوزره تلقین ایتدیکی میتك صداسی ایشیدلدیکنی موجود جنازه حلقی شایع ایلمش دیو متواتردر :

پیروزه علی بالی دیمکله عصرنده مشهور اولان بر جوانك شیفتهٔ حسنی اولمغله جوهری تخلصدر ایتمشدر :

شیخ مرحومك انیسی مولانا سلیقی روایت ایتمشدر که شیخ محبوب مذکورك کرفتار عشقی ایچون محبوبی وفات ایدر : ارادن بر ایام مرورنده شیخ محبوبنی رؤیاده کورر • وزلیخا مثال دامن وصاله ال اوروب بونجه زماندر چشم کریان ایله طالب اکسیر اکبر و راغب کبریت احمرم خاکپایکدن و کرد غبر سایکدن بر اوج طبراق احسان ایله که چشم جانمه توتیا و دیدهٔ عمدیده‌یه کحل روشنا ایده‌یم دیو نیازمند اولمسی اوزرینه محبوبی بر کاغد ایچنه آزجق طپراق قویوب شیخه ویرر شیخ اویانور • اخوانیله مصاحبت وحالت منامی حکایت ایدرکن احوال هزوران کبی پریشان اولان صاریغنی صارمق اوزره آچدقلرنده ایچنده بر پارچه دورلمش کاغد کوریلور • کاغد آچیلوب بعینه رؤیاده ویریلان طپراق مشاهده قلنور :

مرحوم مشار الیه قرایح مستقیمه و ازمهٔ

طبایع سلیمه‌سنی حضرت ملك قدیرك صنع
ضیعن وحانع خبیرك امر بدیعن بیلك
سمته معطوف ایدن طائفهٔ شریفهٔ مشایخدن
بر ذات عالی قدر ایش :

نظم آتی اول مشرف انوار الهی ·
مخزن اسرار نامتناهی · غرهٔ عین اولیا
غرهٔ روی اصفیا · سوختهٔ سبحات جلال ·
آموختهٔ تجلیات جمال · سرور اهل ولایت
سلطان سریر هدایت حضرتلرینکدر :

{ نظم }

علم اخفا او کره در عاشقلرینه اول دهان
انکیچون در سنی سون اولور کوزدن نهان

آفت دوران زحکدر عارض دلجویك آب
سن بو یوزدن ماه رولر ایچره اولدك افتاب
خطك اول آفتدر کیم آفتاب اوستنده در
زلفك التنده عذارکدر سحاب التنده آب

❊ حرف حا ❊

حاذق

مولدی ارضروم واسمی محمددر ·
اوائل حالنده تحصیل کمال ایدوب برازمدت
درسعادتده آرامدن صکره سودای
وطن مستولیٔ خاطر پرمحنی اولمغله ارضروم
مغتیلکنی بالاستحصال شد رحال ایله شاهد
دل آرای مرامی درآغوش مرام ایتمشدر ·
عصرینك مفتیٔ مشکل کشاسی ایمشلر ·
وطنلرنده مدت مدیده امور فتوی ایله
مشغول اولدقلری کبی تدریس وتحقیق
ایله ادای رسم فحول ایدرلرمش ·
وفاتلری ۱۱۸۱ سنه سنده وقوع بولمشدر ·
مرتب دیوانلری اولوب کندولری دخی
(حاذق) مخلصیله السنه ارای
اشتهاردرلر ·

جملهٔ اثارندن برغزل وبرمطلع تحریر
قلندی ·

غزل

غمزمی چین کاکلی نافه شکن بکا
فکر خطا دکلمی هوای ختن بکا

برکج کلاه اوجاقلو یه اولدی اسیر کیم
ایتمز احاطه قسطنه مال رشن بکا

ویردم کوکل او کل رخك آلینه آلدانوب
ایتمدی کیمسه ایلدیکم رنکی بن بکا

بیلم نه اولدی سوزمی ایشتدك رقیبدن
اول بودکلو ایتمز ایدك جوری سن بکا

تصدیق اولنسه قولی اصابت دکلمیدر
حاذق سخنده نابی ثانی دیسن بکا

مطلع

رك فص نکین برنام ایچون بیك زخم نیشتر یر
دوشنلر قید نامه چرخ الندن خیلی خنجر یر

حاسم

اسمی ابراهیم مسقط رأسی دیار بکر دره
کنجلکنده تحصیل معارف موفوره ایله شهر
بیثال استانبوله کلوب شیخ الاسلام عبدالله
افندی استانهٔ فیض آشیانه سنه انتساب ایتمش
وشرف ملازمتله قرق اقچه مدرسه دن
معزول ایکن ۱۱۳۵ سنه سی رشدی
مصطفی افندی بر بنه ازمیر فتواسیله مسرور
اولمشلردر ·

ایکی سنه ازمیرده سجاده پیرای فتوی
اولدقدن صکره استانبوله عودت ایتمش
وبالامتحان داخل صنف مدرسین کرام
اولوب دور مدارس معتاده ایتمکده ایکن
عازم مدرسهٔ اخرت اولمشدر ·

علوم عربیه ده فائق الاقران وفنون
سائره ده مشار بالبنان وشعروانشاده نادرهٔ
عصری اولدقلری بعض طبقاتده کورلمشدر
غزل آتی اثارشعریه سندندر ·

غزل

شب زنده دار ایدن بنی اول ماه رومیدر
یوقسه او خال خالبهٔ فتنه جومیدر

احوالمزی ایتمه در جست وجو بنه
قصدی رقیب روسیهڭ کفت وکومی در

واردر میان جیش ورخنده مشاوره
شاه غمه نتیجه سی بیلم غلومی در

تأثیر غمزه سینه بزن ایتیه هدف
دلبر اودکلو عاشق زاره عدومی در

حاسم اودکلو مست می اولدم که بیلمزم
درکف اولان پیاله می یوقسه سبومی در

نا تمام

مرآت خاطرنده کورنمم عدمی یم
ای ماهپاره یوقسه غبار المی یم

که چشم وکاه پایه دوشوردی بنی نسیم
بیلم غبار سرمهٔ خاك قدمی یم

اشعاریمه پرستش ایدر حاسمانتان
رنکین نقوش معنی یه بیت الصنمی یم

حاسب

مشاهیر وزرادن کوپریلی زاده فاضل پاشا مرحومڭ مخدومی اسعد بکدر . اوان شبابنده تحصیل معارف بیحساب ایله شعر وانشایه هوس وکلبن خوشبوی اشماره دسترس دن صکره فن سلحشوریده دخی کسب ملکه ایتمشدر .

برذات کزیده خصال وشایستهٔ عز واقبال اولمغین ۱۱۳۰ تاریخنده منشور سعادتلری طغرای غرای وزارتله معنون قلنمشدر .

اوائل حالنده وزیراعظم علی پاشایه تقدیم ایتدیکی برقصیده سنه دسترس اولنمغله ایکی بیتی بالافراز تحریر قلندی .

ابیات مفرزه

بسته درزنجیرعدله دست جور ظالمان
اولدڭ عدل ایتمکده سن نوشیروانه جانشین

صفحهٔ عالم مطرا اولدی چرڭ فتنه دن
صدمهٔ قهرکله حسف اولوب بره اعدای دین

حاسب

اسمی محمد مولدی قسطمونیدر . کنجلکنده مشاهیر شعرادن حسین فردی افندی تربیه سیله اکتساب معارف ایدوب دیوان سلطانی کاتبلری سلکنه داخل وصکره لری مصر مقابله جیلکی منصبیله مصره عازم اولمشدر .

مرو بدرکه وزیراعظم علی پاشا ۱۱۳۰ تاریخنده اوستریا اوزرینه متهیٔ حرکت وعزیمت ایکن صاحب ترجمه مصردن هنوز کلمش ایمش برزاجچه تقدیمیله بوسفرده علی پاشانڭ شهادتنی وعساکر اسلامڭ هزیمتنی بیان ایلدیکندن امور آتیه دن خبرویرمك تهمتیله مغضوب آصفی اوله رق بوزجه اطه یه نفی وقلعه بند ایدیلور . اراسی چوق کچمز علی پاشا اثنای محاربه ده شهید وعسکر اسلام منهزم اولور . متعاقباً صاحب ترجمه اطلاق ایدلمکله استانبوله کلوب بعض مناصبه بعدالتصرف موره دفترداری ایکن اوراده ۱۱۳۰ سنه سنده طی طومار حیات ایدر .

نظم آتی قلعه بند ایکن حسبحال کونه

سویلدیکی آثارندن مفرزدر .

نظم

منشی تقدیرڭ ادراکی اولسه کرانشالری
لفظ تدبیره مضاف ایلرایدم معنی لری

شارح دیباجهٔ تقدیر اولان عارفلرڭ
حرف تسلیم ورضاترکیبدر املالری

حافظ

نامی محمد اصلی عجمدر . قرانداشی قوقله عجمله استانبوله کلمشدر . اکثرعلوم وفنونی جامع ومحفوظات ومعلوماتی کثیر برذات عرفانسمیر ایمشلر . زادهٔ طبعی لغات غریبه ومضامین عجیبه ایله مملو اولدیغندن پك چوغنڭ معناسی اکلاشلمز . اشعاری ایچنده معنی دار ورصانتی اشکار برچوق ابیاتی دخی بولنمغین برقاچ بیت یازلدی .

ابیات

باده حالنده عجایب حیله بولدم کوش ایدك
مست اولن تکلیف ساقط اولسون اول دم نوش ایدك

خوشا که میکده کنجنده برایاغم اوله
الم ایاغم اوله کاسه دن فراغم اوله

فلاك النون بنکدر کیم زمینی آسمانیدر
شه معراجه لایقدر اوخلعت خسروانیدر

حافظڭ غرابت الفاظ ومضامین آکین اولان ابیاتندندر که برادری قوقله عجم حقنده مرثیه کونه دیمشدر .

بیت

جنازلر جنازانی قطارن کور کوزمرو
جنازلر جاد ایقلری آدم معاذالله

المعنی فی بطن الشعر .

حافظ مرزیفونده مدرس ایکن سلطان سلیم خان اوسنه اماسیه ده قشلایوب لاجل الصید مرزیفونه کلورلر . صاحب ترجمه دخی استقباله کیدوب ادای ترکیٔ قدمده برغزل تقدیم ایلمشدرکه مطلعی بودر .

(مطلع)

دلا تا یرمسون کیسه مهیغه ناله لاربانکلایغ
حصار ایت آتشین الکاسین هاله لار یانکلیغ

سلطان سلیم خان دخی جائزه واحسان اولمق اوزره استانبولده علی پاشا مدرسه سنی ویرمشلردر . تألیف ایتدوکی کتابلرڭ اسملری بونلردرکه مخدومی ابوالمعانی یه براقمشلردر . فقط هانکی فندندر بیلنه مدی .

برنجی (معارك الکتائب)
ایکنجی (فهرست العلوم)
اوچنجی (ارجاع العلوم فی نقطة واحدة)
دردنجی (نفثة المصدور) بوکتابده برمحبوبه علاقه سی زماننده احوال عشق ومحبتدن بحث ایتمشدر .

ارتق بومقوله اسماء غریبه ایله مسمی کتابلرڭ مندرجاتی نصل اولمق لازم کلور قیاس اولنهبیلیر .

(حافظ)

سیروزلی اولمغله عصرنده حافظ سیروزی دیو کسب اشتهار ایلمشدر ٠

سلطان سلیمان قانونی عصری شعراسندن اولدیغی انجق تحقیق ایدیله بیلوب تفصیل احوالنه دسترس اولنه مدی ٠ شوقدر که اوائل حالنده طلبهٔ علومدن ایکن ترك تحصیل وتکیه دن تکیه یه دور ایدرك انفاس معدوده سنی تکمیل ایلمشدر ٠

اشعاری کوزلدر ٠ بو ایکی مطلع اثار شعریه سندندر ٠

(مطلع)

عاشقلر ز بلا زده لر مبتلالرز
عالمده بر محبته قانع کدالرز

—

دلده صفای عشقك دیده غمکله برنم
براوده عیش وشادی براوده یأس ومانم

—

(حافظ)

مسقط رأسی قونیه اولدیغندن بو دخی عصرنده حافظ قونوی دیو شهرتشعار اولمشدر ٠

سلطان سلیم عصری شعراسندن ایسه ده تفصیل ترجمه حالنه امکان مساعد اوله مدی ٠ حتی صاحب ترجمه یی حسن چلبی ولطیفی مرحوملر تذکره لرنده بالکز فارسی دان ومثنوی خوان برذات صاحب عرفان دیوب کچیورده کلرندن شارح دیوان حافظ اولمق خاطره سیله پك چوق تراجم احوال مجموعه لرینه مراجعت اولندیسه ده بوندن زیاده تفصیل حالنه موفق اولنه مدی

هر نه ایسه اشعارندن بر بیت تحریر قلندی ٠

(بیت)

زلف مشکین کیم صیادن چین سحر قالقارقو پار
هر طرف جان ایللرنده فتنه لر قالقار قو پار

-☼-

(حافظ)

مشاهیر وزرادن قپودان دریا حافظ احمد پاشادر ٠

سلطان احمد خان ثالث عصری شعراسندن اولوب داخل سرای سعادت پیرای جهانبانی اغایان عالیشاننندن ایکن ۱۱۴۳ تاریخنده قپودان دریا عبدی پاشایه خلف اولمش واز مدت ایچنده عزل ایدیلوب شام بکلر بکیلکی ایله محل مذکوره کوندرلمشدر ٠

مشارالیهك ترجمهٔ حالنه تذکره لرله (سفینهٔ قپودانان دریا) نام تراجم احوال مجموعه سندن بو قدرجق دسترس اولنه بیلدی ٠

بیت آتی آثارندندر ٠

(بیت)

فسونلر حقه باز اولمشدر بو چرخ لعبت باز
نجومی ارزن آسا که عیان وکه نهان ایلر

-☼-

(حافظ)

اسمی مصطفی در ٠ بروسه لی خیلی نام شاعرك تربیت کرده سی اولمغله عصرنده خیلی حافظ دیمکله شهرت المشدر ٠

۱۱۶۵ سنه سی وفات ایتمش وترتیب دیوان ایلمشدر ٠

نظم آتی اشعارندن نمونه در ٠

(نظم)

اول سرو سهی ناز ایله کشت چمن ایلر
فرشینی صبارك کل ویاسمن ایلر
حافظ سر زلفنی دوشو بدر ذقن اوزره
دللر که چه غمده در آ که رسن ایلر

-☼-

شراب نشوهٔ لعلیله باده نوش اوله لم
دلا بیلوب خط اسرارینی خموش اوله لم ٠

(حافظ)

استانبوللیدر ٠ عصرنده سودجی زاده علی چلبی دیمکله مشهور ایمش ٠ اوائل حالنده کبار مشایخ خلوتیه دن امی سنان زاده شیخ حسن افندینك خدمت باعث البرکتلرنده بولنمغله کندولرینه معاصرلری امی سنان حافظی دیرلرمش ٠ تحصیل کمال معرفت وتکمیل اداب طریقیله تنویر ذات ایتمشدر ٠ علی الخصوص علم ادوارده اقرانی نادر وفنون کثیره ده ید طولاسی ظاهر برشاعر ماهر اولوب ۱۰۹۹ سنه سی زیارت بیت الحرام ومجاورهٔ روضهٔ مطهرهٔ حضرت سید الانام مقصدیله عازم حجاز ایکن مصرده متوجه بادیهٔ بقا اولمشلردر ٠

انشاد ایلدیکی نعت نبویسندن بر بیت تحریر قلندی ٠

(نعت شریف)

قرین بزم ارباب هوایم یارسول الله
حریم کوی قربندن جدایم یارسول الله

بو نعتی کندولری الهی کونه بسته لمشلردر ٠

بیت آتی دخی آثارندندر ٠

(بیت)

حسرت ابرو ایله خم درخم اولدی قامتم
انحنای ماه نوشکل هلال اولمز بکا

-☼-

حافظ پوست

اسمی محمد مولدی استانبولدر ٠ اعمه دن برذاتك اوغلی اولدیغیچون حافظ پوست دیو شهرتکیر آفاق اولمشدر ٠ نام سامیسی مثبوت جریدهٔ عرفان مشاهیر شعرای رومدن (نائلی) معجز بیانك تربیت کرده سی وخوش کو وصاحب طبع دلجو اولمق مناسبتیله معاصری اکابرینك ندیم خاصی ایمش ٠

هم عالم هم شاعر هم خوشتوا وفارابی ادا برذات بی همتا البت نزد قدر داننده مقبول وممتاز اولور ٠

اواخر حالنده دیوان همایون خواجه لکی صنف جلیلنه التحاق ایدوب کاغد بیرون امانتی منصبیله شیرین مذاق ایکن ۱۱۰۵ سنه سی مرغ روحی نغمه طراز طاق قدسی نطاق هشت برین اولمشدر ٠

بیت آتیدن ماعدا آثارینه هرنه رتبه سعی ایدلدیسه ده دسترس اولنه مدی ٠

(بیت)

فراقکله کونم شب کبجه کارم جمله آه اولدی
یتیش کل ای طبیب جان ودل حالم تباه اولدی

استانبوللیدر . کرکده میوهٔ خشك کتابتنده مستخدم اولغله عصرنده کرك حافظی دیو شهرت بولمشدر . سلطان احمد ثالث عصری شعراسندن اولدیغی تحقیق قلنمش ایسه ده تاریخ تولد وفاتی وتفصیل احوالی بولنه مدی . شوقدرکه صنوف معارف وعلوم ایله شهرتکیر اولان ادبادن اولوب خوشصحبت شوخ طبیعت پرشاعر پرمعرفت اولدیغی بعض تذکره لر اشارت ایلمشلردر .

آثارندن برغزل تحریر قلندی .

(غزل)

دم خطی وصال یار ایله دل اولدی شنلکده
بهار اولدقده خوشدر یار ایله عشرت چنلکده
سوروب خط سپیدم سینهٔ سیمین دلداره
کورشدم اول سمن سیما کوزلله یاسمنلکده
خط جانانه دن رخسار آله برکدر کلز
اولور اشکفته وخندان کل رعنا دیکنلکده
وبررمش دختر رز اسکیدکجه نشوهٔ تازه
عروس اولور کورنجه شوهری زن پیره زنلکده
دم فرقت اسنلشدکده صحتله دیمش حافظ
همیشه لفظی وار اولسون اوله یارم اسنلکده

-✻-

حافظ

عینتابلیدر . شعرای عصردن حالا عینتابی حصرجی زاده محمد اغا دیو مشهوردر عینتاب خاندان زاده لرندن برذاتدر . غایت ادیب و لطیف اولدیغندن بوندن یدی سکز سنه مقدم استانبوله کلمش وزینت المجالس اکابر اولمشیدی .

مومی الیهك لطائفندندرکه کیچه جی زاده صدر اسبق مرحوم فؤاد پاشا اثنای مصاحبتده حصرجی زادیه بزم سنکله جله دن زیاده مناسبتمز درکاردر زیرا سن حصرجی زاده بن کیچه جی زاده دیمسیله مومی الیه دخی اوت شوقدر وارکه افندمز کیچه یی صودن چیقاردیکز دیمشدر .

مومی الیه استانبولده ایی مدت قالمش ایدی . استانبولده طول مدت اقامتی اطیفه کونه کندوسنه اسماع ایچون شعرای عصردن بری بو بیتی سویلمشدر .

(بیت)

کیردیکی خانه لره کیم سر یلوب یاتمقده
حصر اولوب قالدی استانبولده حصرجی زاده

کندوسیله اتفاقی اوله رق کوکصو نام مسیرده کوریشلدی . حقیقة مجلسنه طویلز ظرفادن ایدی . ادبیات عرب وفرس وترکك حافظی ایدی . خاکپای شاهانه یه تقدیم اولنمش برچوق قصائد وتاریخلری واردر . غزل آتی آثارندندر .

(غزل)

حیرت افزای عقول اولسه ده مینای وطن
یکده مست ایلیه مز عاقلی صهبای وطن
بر هوا ایله آتار ساحل غربتکده یه
کشتیٔ جسمزی جوشش دریای وطن
قیس دل سلسلهٔ غربته پابند اولمز
الینه کیرسه اکر دامن صحرای وطن
دهر سفلیده غریب اولدیغمه چوق آجیرم
خاطره کلدیکی دم عالم بالای وطن
حسن وراشد وفاضل ایله حافظ شمدی
عین عبرت کوریور دیده مه اوای وطن

مومی الیهك اشبو غزلندن بالاتر برچوق غزلیات وقصائدی وارسه ده نچاره که دسترس اولنوبده درج ایدیله مدی .

—

(حاکم)

اسملری سید محمد کندولری شهری الاصلدر . آز زمانده تحصیل علوم وفنون واکمال قواعد حسن خط ایله بین الامثال مشهور اولوب طریق کتابته سلوك ایتمش ورتبهٔ خواجکانی یی بالاحراز برچوق مناصبه نائلیتله رشك امثال واقران اولمشدر .

۱۱٦٥ سنه سی وقعه نویسلك خدمتی توجیه اولنمغله سنهٔ مزبوره دن ۱۱۷۷ سنه سنه دکین وقایع دولت علیه یی ادای دلپذیر ایله تحریر ایدوب سنهٔ مزبوره ده وقوع استعفالری اوزرینه معزول وسلحدار کتابتی واکا مماثل بعض مناصب ایله نائل مأمول اولمشلردر .

وفاتی ۱۱۹٤ سنه سیدر . آثارندن برغزل تحریر قلندی .

غزل

قلم تصویر عشقی شعلهٔ بیرنك یازمشدر
ولی اول شعله دن آیینه یی برژنك یازمشدر
نکارایت صفحهٔ رخسارم اوزره کلك مژکانم
حروف ماجرای عشقی رنکارنك یازمشدر
نه کوهرده آهم همرك آتشده یاقوتم
بنم رسام قدرت کوهرم یکرنك یازمشدر
شه ملك جنونکیم سکه یی مرمرده قازمشدر
سر ژولیده موی قیسه لیلی سنك یازمشدر
دوتا قامت کورنسم چوقی حاکم استقامتدن
که نحل قدیمی نوك تحمل چنك یازمشدر

جنتمکان سلطان عثمان ثالث حضرتلرینك عمارت وسبیل وجامع شریفنه کوزل تاریخلری واردر .

—

(حالت)

سلطان محمودخان ثانی رجالندن اولوب عصر خاقان سعیدده منفیا قونیه یه اعزامی متعاقب کردن دادهٔ تیغ قضا اولان مشهور حالت افندیدر .

قضاتدن قریمی حسین افندینك مخدومی اولوب ۱۱۹۲ سنه سی اولا و ۱۱۰۳ سنه سی ثانیا مسند آرای فتوی اولان اسعد زاده محمد شریف افندی (اشبو شریف افندی صاحب دیوان اتیسده ترجمه سی محرر فطنت خانمك برادر بدر) مرحومك دائره سنه انتساب ودائرهٔ مشارالیهده هم خدمت همده تحصیل معارف بحسساب ایدوب مشارالیهك وفاتندن صکره اوغلی عطاء الله افندی دائره سنده دخی برمدت بولنمش ایسه ده علما دائره سی فیضنك غایتی بر سنه منصبه منحصر اولدیغندن وصاحب ترجمه نك همت عالیه سی ایسه بوکا قناعت ایتمدیکندن آزوقتده عطاء الله افندی دائره سندن مفارقتله محمد راشد افندینك رکاب همایون ریاستنده مهردار یماقلغی خدمتنی تحصیل ایده بیلمش وخدمت مذکوره ده مشهود اولان قابلیتی وکیجه لری معقد العباره تاریخ قرائت وافندینك زادهٔ طبعی اولان غزللرینی تنظیر وتخمیس ایتمکده کوستردیکی مهارت طبیعه سی

مناسبتله مشار الیهك مجاوری اولمش ایکن بعض اسبابه مبنی دائرهٔ مشار الیهدن جدا واول عصرده روم ایلی والیسی اولان ابو بکر سامی پاشا دائرەسنه انتساب ایچون مناسبتە شتاب ایلمش ایسه ده مأمولی درجه ملتفت اولەمدیغندن صرف نظرله میر میراندن اوخریلی احمد پاشا دائرەسنده بر مدت خدمتله استانبوله عودت ایدرایکن یکیشهر فنار نائبنه کتخدا اولوب محل مذکوره عزیمت ایتمشدر ·

ایشته اوزمانلر منصبنك تقرری مناسبتله لحیه ارسال واستانبوله شد رحال ایدوب غلطه مولویخانەسی شیخی شاعر وعارف مشهور غالب دده افندی‌خا کپابنه رومال وزادهٔ طبعی اولان اشعارندن بعضیسیله عصری شعراسنه تفوق‌نمای کمال اولمش واوارالق ذخیره ناظری اولان راسخ مصطفی افندینك خدمت کتابتنی استحصال ایلمشدر ·

برمدت عسکرلك خدمتله قصاب باشی حاجی محمد اغانك واغای مومی الیهك وفاتنده دریا ترجمانی قلماکی اوغلینك کتابت خدمتنی اختیار ایلمش ایدی · اواثناده رکاب همایون رئیسی بولنان چلبی مصطفی رشید افندی صاحب ترجمه‌نك خطیله ترجمانك تقریرلری باب عالی‌یه کلدکجه سبك عباره وحسن خطنی بعض ذواتك اخطارلریله استحسان ایدرك بکلکجی کیسەداری معیتنده استخدام اولنق اوزره دفعهٔ سلك خواجکانی‌یه ادخال ایدلمش وچوق کچمدن باش محاسبه پایەسیله فرانسه اقامت ایلچیلکنه تعیین اولنوب قدم‌نه‌اولین پایهٔ سلم اقبال اولمشدر ·

پارسده اتمام مدت اقامتله درسعادته عودتنده ۱۲۲۲ سنەسی بکلکجی وایکی آی صکره حقی افندی یرینه رکاب همایون رئیسی اولدیغی حالده وقعهٔ معلومه‌نك ظهورنده یعنی ۱۲۲۳ سنەسی اوائلنده طیار پاشا سعایتی وفرانسه‌یه بعض مواد وانتریقه‌لر اوزرینه سیاستیانك ابرامیله کوتاهیه‌یه نفی ایدلمش وبرسنه مرورنده مظهر عفو اولوب استانبوله کلمشدر ·

جزای نفیدن عفوینك اوچنجی آینده بدل مخلفات تحصیلی وممکن اولور ایسه صورت عصیانده کورینان والی سلیمان پاشانك اعدامی ورتبهٔ وزارتله سعید بکك والی نصب اولنمسی مأموریتیله بغداده عزیمت ایلمش واول امرده ایفای مأموریته عدم موفقیتله تهی دست عودت اوزره ایکن موصلده عبدالجلیل زاده ایله بابان حاکمی عبدالرحمن پاشایی اتفاق ایتدیرەرك مشاالیهما عسکریله بغداد اوزرینه یورتمش واثنای محاربەده والی سلیمان پاشایی اعدام ایدوب مقتضای حال سعید بکك والیلکی اویه‌میه‌جغندن پدرینك کتخداسی عبدالله اغایی وزارتله والیٔ بغداد ایتمش ومأمور اولدیغی بدل مخلفاتی تحصیل وناموس دولت علیه‌یی تکمیل ایدرك مشکورالمساعی استانبوله عودت و ۱۲۲۶ سنەسی اواخرنده خدمتنه مقابلهٔ منحل اولان رکاب همایون کتخدالغیله تحصیل فیض ومفخرت ایلمشدر ·

بوخدمتله اوچ سنه‌یه قریب دائرهٔ محرمیته تقریب ایدیلوب ۱۲۳۰ سنەسی شوالنده توقیعیٔ دیوان همایون و بعد العزل اوتوز یدی اواسطنده تکرار نشانجلق ایله ممنون اولمغله ۱۲۲۹ سنه‌سندن سنه سنه قدر افندیلك عنوانیله معنوی وزیر وحل وعقد امور دولت ورد وقبول مهام سلطنت ید اقتدارنده اولمق اوزره شهرت واعتباری معلوم صغیر وکبیر اولمشیدی · حدوث انواع علل واسباب ایله اسائت افعال واحوالی شهرتیاب اولمغین ۱۲۳۸ سنەسی صفری اواخرنده وقپودان دریا عبدالله پاشانك صدارته قعودی کوننده اولا ازمیده وصکره قونیه‌یه نفی واجلا واوراده ایکن حقنده غضب محمود خانی تزاید ایدرك تیغ آتشبار قهرجهاندارییله حبل متین وجودی کسسته تارفنا اولمشدر ·

جسدی جوار مولاناده وسر مقطوعی استانبولده غلطه مولویخانه‌سنده انشاسنه موفق اولدیغی سبیل وکتبخانه‌سی جوارنده اعداد ایلدیکی مدفنده احتجاب تراب اولمش ایکن تحدث ایدن اوزون برحکایه اوزرینه سرمقطوعی اورادن اخراج ویحیی افندی تربەسی خارجنه ادراج ایدلمشدر ·

فقط مذکور مولویخانه‌سی قپوسی یانندەکی تربەده مرکوز سنك مزاری حالا موجود واوزرنده کیجه‌جی‌زاده عزت ملانك (حالت سعید افندی پیرانه همدم اولسون) تاریخی منقوشدر ·

اللی یاشندن متجاوز اولدیغی بشرەسندن ظاهر · ضرب نقطه قادر برذات ایمش ·

(استطراد)

صاحب ترجمه‌نك حالا معلوم اولدیغی اوزره عصرینك صاحب نفوذی اولدیغندن مملکتین ویوده‌لقلری و دیوان همایون ترجمانلغی عزل و نصبنده مناسبتسز مداخلاتی وتپه‌دلنلی علی پاشانك اعدام وافناسنده‌کی استعجالی تاریخجه معرکه ارا بربحث اولەبیلور · حتی ۱۲۳۶ سنەسی سرنمای ظهور اولان مملکتین اختلالنده وروم وقعهٔ معلومه‌سنده شیخ الاسلام خلیل افندی ایله مشاجرەلری معلومدر · مملکتین ویوده‌لقلرینك ارکان معلومه‌یه تخصیصی وتپه‌دلنلی علی پاشانك تعجیل فناسنه دائرەسی اعوانندن دده مصطفی اغانك مأموریتی واغانك مال قاروبله عودتی ایپجه محاکمه کوتورر · لکن بودرلو وقوعات سیاسیه‌نك تفصیل وتحریریله محاکمه‌سنه کیریشمك صددلك خارجی اولدیغندن صاحب ترجمه‌یه کوزل برشاعردر دیمکدن بشقه حسب المسلك برسوز یوقدر ·

(لطیفه)

حالت افندی معاصری رجال دولت علیەدن مشهور جانب افندی ایله برمحله کیدرلرکن یولده دلنجینك بری حالت افندی‌یه (الله سنی پادشاهه شیرین کوسترسون) دعاسیله تسئل ایتدکده حالت افندی (ال شو پاره‌یده اودعایی جانب افندی‌یه ایله دیمش · مکر جانب افندی اشوری

چرکین مش ۰

صاحب ترجمه نك مطبوع دیوانچه سی ودیوانچه ده برمقدار منتخباتی مشهوردر ۰

آثارنده هم حالت همده سعید تخلص ایتدیکیچون ایکی غزل تحریر قلندی ۰

(غزل)

بولنمز برکوهرسن هیچ بهاوقیمتك یوقدر
ولیکن تشنه دللرده شراب وصلتك یوقدر

پریسن بی بدلسن طرز وطورك هپ مسلمدر
نچاره بیوفاسن آه انسانیتك یوقدر

سن ای تیغ تغافل غمزه دن غدار کافرسن
نیچون بك ظلم وبیدادایله بیلمم شهرتك یوقدر

طبیب جان ودلسن مهربان سن بیلیم اما
مروتسز دل بیچاره اصلا شفقتك یوقدر

نیچون ترك ایلیوب زار وپریشان ایلدك بویله
سنك حالتله ای بیکانه خوآز الفتك یوقدر

(غزل)

طاغیدوب زلفك کهی عرض جمال ایلردی یار
عاشق حیرتکشی اشفته حال ایلردی یار

کاه ناز وکه نیاز کاه وعد بوس اب
تشنه سن کاهیجه سیراب زلال ایلردی یار

که دراغوش ایدرك عرض نیاز ایتدکجه بن
طرف دوشمم پردهٔ رخسار آل ایلردی یار

بر نکاه ناز ایله حقد اینسه عشاقن کهی
سینه پرسوز وکر بیان چاك ولال ایلردی یار

که جکر خون ایلیوب بیك دراوجور ایلرسعید
که تغافل کونه حالمدن سؤل ایلردی یار

جنتمکان عبدالحمید خان رجالندن حق بكك وزراتنه سویلدکلری تاریخدر ۰

(تاریخ)

ویردی اوج لموغ شهنشاه دیدم تاریخن
فرق ایدر باطل ایله حقی محمد پاشا

مشاهیر وزرادن خورشید پاشا ایله صاحب ترجمه نك اراسی برمقدارشکررنك ایمش ۰ پاشا ایله بر مجلسده اوطوررکن پاشانك پرماغنده پرلانطی یوزیکك شعاع شمس ایله پرتو افروز اولدیغنه تعریض کونه بو بیتی سویلمشدر ۰

(بیت)

الدی کوزیمی پرتو الماس نکینك
ای پنجهٔ خورشید سنك یادم الندن

(حالت)

مشارالیه احکام عدلیه نظارت جلیله سی باش کاتبی اسبق سعادتلو ابراهیم حالت بك افندی حضرتلریدر ۰

سلطان عبدالقادر کیلانی قدس سره الصمدانی حضرتلری اولادندن واصحاب خیراتدن مالیه ناظری اسبق مرحوم السید محمد خالد افندینك مخدوم صغیری اولوب ۱۲۵۳ سنه سنده مدینهٔ اسکدارده عقد پروین وجودی اوج آرای آسمان شهود اوله رق پدرلرینك ظل اسایش مستظلنده تحصیل معارفله مشتغل ایکن ۱۲۶۷ سنه سنده اولوقت آمدیٔ دیوان همایون مسندنده بولنه رق ۱۲۸۸ تاریخنده مقام جلیل صدارتعظمایی تشریف بیوران و شمسهٔ ترجمهٔ حاللری حرف نونده صحیفه طراز بیان اولان ابهتلو دولتلو

محمود ندیم پاشا حضرتلرینك دلالتلریله باارادهٔ سنیه خارجیه نظارت جلیله سی مکتوبی قلمه چراغ بیورلمش ایسه ده ینه ترك تحصیل ایتمیوب علم وعرفانی مسلم جهان اولان مثنوی خوان مرحوم حسام الدین افندی حضرتلرینك تربیت فیاضانه سی آثارمقدسه سندن مستفید اولمشلردر ۰

رسومات امانتنك حین تشکیلنده فن انشاده معلوم اولان ملاحت اداسی مناسبتله طوز جمعیتی باش کتابتنه وصکره رسومات کتابتنه ودرسعادت رسومات مسودلکنه واورادن دخی حلب ولایت جلیله سی مکتوبجیلغی معاونلکنه واورادن چوق کچمکسزین بارتبهٔ ثانیه ولایت مکتوبجیلغنه تحویل مأموریت ایدرك دیوان احکام عدلیه نك ابتدای تشکیلنده دیوان مذکور اعضالغی انضمامیله ورتبهٔ اولی صنف ثانیسیله باش کتابته تعیین وچوق کچمه دن رتبه سی صنف اولی یه ترفیع ایلدیکی حالده ۱۲۸۸ سنه سی حسب القدر انفصالی وقوعبولمشدر ۰

مشارالیه قوهٔ قلمیه وحسن طبیعت شعریه اصحابندن درلر ۰ نظماً ونثراً برخیلی آثاری والان تتبعات ادبیه ایله اشتغالی واردر ۰

کندولری آثار شعریه لرینی اوچ قسمه تقسیم ایدوب زمان شبابتلرنده سویلدکلرینی (حالات الشباب) نامنی ویره رك تدوین ایلدکلری مجله دردست طبعدر ۰

مشارالیهك بعض غزتهزله دولاب فنون اولان رساله لرده وخصوصیله جریدهٔ حوادث ایله فرائده وغدیر الفرائده نشر ایتدیردیکی آثارندن انتخاب ایلدکلرینی جمع ایدوب (آثار تارومار) نامیله بر رساله ترتیب ایلدکلری مثللو (انموزج) نامیله ائمهٔ اثنی عشر حضراتی ومولا خواجه حسام الدین ومولانا لطف الله افندیلرله فؤاد پاشانك تراجم احوالنی متضمن قلمه الدقلری رساله اولدقجه منشیانه در ۰

جملهٔ آثار جلیله سندن بری ده (آل عثمان) نامیله وقایع داخلیهٔ دولت علیه یه واو وقایعه تعلق اولان وقوعات خارجیه یه مخصوص یازدقلری تاریخدرکه ظهور آل عثمان ایله جنتمکان عثمان غازی حضرتلرینك وقایعنی حاوی اولان جلد اولی رسیدهٔ ختام اولمشدر ۰

آثار معلومه سی قوهٔ قلمیه وطبیعت شعریه سنك تعیین درجه سنی کافلدر ۰

اشعارندن دسترس اولنان برایکی غزل ایله برقاچ بیت تحریر قلندی ۰

غزل

عقلی ناچار ایلمش عالمده امکان کوسترن
در پی دشوار قلمش کار آسان کوسترن

بیك عوارض ایلمش اعیان عین کائنات
تنده صوری کوهر ارواحی پنهان کوسترن

هر کسی حالجه ایتمش مبتلای دلخراش
ایلدی پرخار نخلن وردی خندان کوسترن

نفع هر اشیایی اضداد ایله تبیین ایتمکه
داء ایجاد ایلدی بیك دراودرمان کوسترن

صبر وسامان ایلمش احسان حالت دللره
اول بی‌صبر افکن وطناز وفتان کوسترن

-❁-

نالهٔ پرسوز صانمه اضطراب یاره دن
برق اورر نور تجلی سینهٔ صد پاره دن

جان فدا اولسون بولنده چکمه الله عشقنه
ای پری تیر نکاهک بو دل بیچاره دن

عکس تاب عارضکله اشک چشمم سیرایدن
شعلهٔ سیاله‌در جاری صانور فواره دن

بهرمند لطف چرخ بی درنک دوندر
کیمکه تمییز ایلزسه شمدی آغی قاره دن

بادی وحشت نه‌در الله ایچون سویله بکا
ای غزال دشت نازم حالت آوره دن

-❁-

نه غم رخساری اولسه نیازمدن مکدر
دوشر رحمت ترابه سما مغموم اولورسه

-❁-

(ترجمه)

قاتلی کفنله قویدیلر اما مزارینه
ظاهر اولور حشرده یشیل جامه‌لر ایله

-❁-

(بی نقط)

دم واحدده صد حاله محول
دکلدر مطرد احوال عالم

-❁-

(مطلع)

شوق ایله اولمش عشاق کبریا مست
یارب نه نشه‌در بودنیا دکل سما مست

—

بیهوده صانمه دوکدیکی قانلری یاشلری
چشمم خیال یار ایله مهتاب خون ایدر

—

(حالتی)

مشاهیردن عزمی‌زاده مصطفی افندیدر . ۹۷۷ سنه‌سی شعبانک اون بشنجی پازار ایرتسی کیجه‌سی تولد ایلمشدر . فنون رایقه‌یی لایقیله تحصیل ایتدکدن صکره مشهور تاریخ صاحبی خواجه سعدالدین مرحوم خدمتلرینه واصل وانلردن شرف ملازمته نائل اولورلر .

اولا قرق اقچه ایله حاجه خاتون مدرسه‌سنه و ۹۹۸ سنه‌سی محمد اغا خارجنه و ۱۰۰۳ سنه‌سی ایوب پایه‌سنه ۱۰۰۵ سنه سنده صحن ثمانیه‌یه ۱۰۰۸ ده سلطان سلیم قدیم مدرسه‌سنه ۱۰۱۰ ده خاقانیهٔ وفایه نائل اولدقدن صکره ۱۰۱۱ سنه سنده دمشق شام حکومتیله قرین عزو احتشام اولوب ۱۰۱۳ سنه سنده مصر قاهره قضاسنه نقل ایدلمشدر .

اوائنده میرالامراء مصر حاجی ابراهیم پاشانک شهادتی وقوعه کلدیکندن صاحب ترجمه قائممقام اولمشیکن براز صکره اسناد جنحه وتقصیر ایله مبتلای عزل بیهنکام اولور . ۱۰۱۵ سنه‌سی ینه بروسه حکومتیله شیرین کام ایدلمش ایسه‌ده ۱۰۱٦ سنه سنده منصبندن فراغت ایلمشدر .

۱۰۱۸ سنه‌سی شعبانده آحیولی قضاسی اربه‌لق تعیین ۱۰۲۰ سنه‌سی ادرنه حکومتیله قریر العین بیورلمش وبر

قاضی‌یه غفلته تعذیری بهانه‌سیله هنکامه کیران نفاق عزلیچون اتفاق ایلدکلرندن اوسنه منصبی شامه تبدیل ایدلمشدر . ۱۰۲۲ سنه‌سی منفصل ۲۳ ده حاکم دارالسلطنه ونصف رمضانده عزل اولمش ۲٤ ده کوجنه قضاسی اربه‌لق ویرلمشدر .

۱۰۲۷ ده مصر حکومتی ۲۸ ده عزل ایله محله حکومتی ویرلمش ایسه‌ده آز وقت ایچنده بودخی الندن الندیغندن استانبوله کلمشدر .

۱۰۳۰ سنه‌سی اوزونجه اوه قضاسی ضمیمهٔ رتبهٔ علیه‌لری قلنور . وقاضی عسکرلک پایه‌سی اعتبار اولنور . ۱۰۳۲ سنه‌سی اناطولی صدری و ۳۳ سنه سنده عزل وردوس اربه‌لغیله تقاعد اولور . ۱۰۳۷ سنه سنده روم ایلی صدارتنه اعتلا و ۳۸ ده انفصال ایدر . وسلستره اربه‌لغی ایله تقاعد ایدیلور . ۱۰٤۰ رجبنده حسمی شیخ الاسلام یحیی افندی محلولندن دارالحدیث سلیمانیه علاوهٔ رتبه‌لری بیورلدیغی حالده سنهٔ مزبوره شعبانک یکرمی التنجی کونی عازم دارنعیم اولمشدر .

کثرت احاطه حسن تقریر سرعت خامه ایله بین‌الاقران تمیز ایتمش ایمش . منارین ملکنه ودرر وغرره حاشیه‌لری ومغنی اللبیب شرحی اشهر آثار علیه‌سندندر . تفسیر شریفه متعلق کلماتی وهدایه ومفتاح شروحنه تعلیقاتی مستقل کتاب اولمغه متحملدر . غنی‌زاده مرحوم دیوانی نظم آتیله تقریض ایتمشدر .

(تقریض)

دیوان حالتی پراشورمدح اولنسه کر
مفتاح آچر بزه باب بلاغتی
وصف مقالن ایدسه توله آنلر اقتضا
هر صفحه سنده وارنیجه مخصوص حالتی

شعرای عجم وادیسنه التفات وترتیب دیوان ورباعیات ایتمشدر . آتیده محرر رباعی مرحومکدر .

(رباعی)

ارباب عشق اندره رباعیلرم نیم
بزم صفایه حالتیا چار پاره‌در
کیمدر انکله قطعهٔ الماسی پرطوتان
نقصانی خود یانده ایکن آشکاره‌در

مثنوی وشاهنامه بحرنده ساقی نامه‌سی واردر .

پدرلرینک مهر ومشتری ترجمه‌سنی اتمام مقصدیله بر ایکیوز بیت سویلمشلرسه‌ده تکمیل ایده‌مامشلردر . منشآتلری مشهوردر اکثر اشعاری شکایت کونه‌در . چونکه پک چوق قلاکت کچورمشدر . حتی (علم وهنرک ضرردن غیری اثری وشب یلدای املک سحردن بشقه بیداری سحری کورلمیور) دیرلرمش . اشعار آتی عندلیب طبعنک بر نغمهٔ حزن افزونیدر .

(نظم)

حیلی کیج ویردی بو ییل حکمنی ایام بهار
دکلنه دکلنه کلدکله نسیم اسحار

—

هنکام هجر یارده همدملک ایتمدی
یانمده شمدی داغلرک یوزی قاره‌در

—

ابرولرکله رخلرك ای شوخ شیوه کار
مجنون عشقه بری مه نو بری بهار
آه ایدرسم بیله آه اتمکه باشلار کهسار
آه ایدر آه ایشیدر شمدی محصل دلزار

-*-

شقایقك بیانته کوره وفاتندن صکره قلیله موشح ومحشی درت بیك جلد کتاب ولطائف واشعار ونخب آثار ایله مملو ینه کندی خطیله یوزدن زیاده مجموعه‌لری ظهور ایتمش .

بوده بدایع طبیعتك آثار فوق العاده سندندر .

-*-

حالتی

صنو برقاضینك نهال درخت وجودی اولوب روم ایلیده واقع کوستندیل ایلیجه سنده تولد ایلشدر .

عصرنده عبدالله چلبی دیو مشهور ایمش . قدری افندی تذکره جیلکنده ملازم اولدقدنصکره بعض بلاد جسیمه ده مسند نشین قضا اولمشدر .

شاعر مشهور حیالی چلبی (اکر حالتی فن شعرده برمقدار ممارست ایدیدی نه چه استاد هنروری نطع بلاغتده منصوبهٔ فکر خیال ایله مات ایتمك مقرر ایدی) دیمشدر . نظم آتی آثار شعریه سندندر .

نظم

قویمسون پولادن طوتوب هر خاردامانم دیو
دشت وصحرارده مجنون لیلی سن عریان آرار

٩٧٤ سنه سی قلبه ده قاضی ایکن وفات ایتمشدر .

-*-

حالتی

اسمی محمد و عصرنده درو یش حالتی دیو شهرتشعار ایمش مولوی ایکن سپاهی زمره سنه دخالت و ١٠١٢ سنه سی رحلت ایتمشدر . نظم آتی صاحب ترجمه نکدر .

نظم

دستارك ایله رخلرك ای کلبن امید
اوچ دانه کلدر ایکیسی سرخ بریسی سفید

-*-

حامد

اسمی محمد وشهری الاصلدر . صدر اسبق حکیم اوغلو علی پاشانك همشیره زاده سی نوح بکك اوغلودر . ١١٩٤ تاریخنده سرای همایونه چراغ بیورلوب تحصیل علم وکمال ایدرك برمدت سرکتابتی خدمتنده بولندقدنصکره منفصلا طریق تدریسه داخل و ١٢٣٠ تاریخنده حلب مولویتنه نائل اولمش و ١٢٣٢ سنه سنده درسعادتده ارتحال ایلشدر .

اشبو غزل آثار شعریه سندندر .

غزل

دل سودازده کیسولرینه بسته میدر
یوق همان برباشی بوش عاشق وارسته میدر
تیز تیز نکهك کار ینه بوقدر آرام
زحك ای قاشی کمان سینه مه پیوسته میدر
آه سرده دل عشاقه طبیا نمر ذیدبلر
سرو نازم اوقدر تازه و نورسته میدر
هر زمان یاده کلور قامتی بیلم که عجب
بیت اندیشه مه برمصرع برجسته میدر

(سرعت اتمز ره اشعارده طبع حامد)
(یوقسه دأب شعراجنبش آهسته میدر)

-*-

حامد

احمد حامد افندی شهری وخواجه کاندن نظیف افندینك اوغلو اولدیغندن عصرنده نظیف زاده دیو شهرتکیر اولمشدر . ابتدا کتخدا قلمنه مداومت ورتبهٔ خواجکانی‌یی احرازایله نه‌چه مناصبه نائل اولدقدنصکره جنتمکان سلطان سلیم ثالث عصرنده غلطه مولویخانه‌سی شیخی مشاهیر اصحاب علم وعرفاندن غالب افندی مرحومك دلالت همم مرشدانه لریله طریقت علیهٔ مولویه‌یه انتساب و بولندیغی منصبدن کردن تاب ایله یکی کو یده واقع ساحلخانه‌لرنده عزلت کزین اولدیغی حالده ١٢٤٨ سنه‌سی سکسان یاشنده وفات ایلشدر .

یکی کو یده مدفون اولوب مرتب دیوانی وخط تعلیق وموسیقیده شهرت وشانی واردر .

غزل آتی آثارندن برشیدر .

خواب نازك نکوست کیسو شب یلدا سیدر
فکر خطك فتنهٔ خوابیده‌نك رؤیاسیدر
غمزهٔ پرفتنه‌نك شاکردیدر سحر حلال
حکمت الاشراق برق چشمنك ایماسیدر
رهروای عاشقیدر زلفنه طول امل
روز محشر قامت بالاسنك فرداسیدر
آتشین زنجیر اولور همره‌له موج اشکمز
دیدهٔ خونبار کو یاکیم جنون دریاسیدر
نقطهٔ موهوم دیرلرسه بنه ویرم وجود
جوهر فرد اول دهانك صورت معناسیدر
نوله مضمونلر رعیت اینسه شاه طبعنه
حامدك سرحد اقلیم سخن الکاسیدر

حامد

محمد حامد بك شهریدر . فریقسان کرامدن عبدالله پاشانك صلبندن ١١٥١ تاریخنده چراغ بیورلمشدر . تحصیل معارفه صرف نقد وقت وهرفنده وخصوصا موسیقیده کسب مهارت واقراننی سبقت ایتمشیکن ١١٩٢ سنه‌سی رحلت ایتمشدر .

آثارندن نظم آتی تحریر قلندی .

نظم

بوس لب لعلکه قاندر بنی
شول کرمی آیت که اویاندر بنی
جمع اوله اطرافه پروانکان
اولقدر عشقك ایله یاندر بنی

-*-

حامد

مترجم قاموس مشهور عاصم افندینك اوغلودر . کنجلکنده تحصیل کمال ایدرك استانبوله کلمش و باب عالی جوارنده بشیراغا جامع شریفنده بعض کتبه یه تدریس فنون فارسیه ایتمك اوزره ایکن رعشه علتنه مبتلا و ١٢٥٨ سنه‌سی عازم بقا اولمشدر .

نظم

مجلسده نیجه جوش وخروش ایلسون دل
شوق آوراولور قلقل مینای محبت

شوق کل صد برك عذارك ایله حامد
اولمش هله بر بلبل کویای محبت

—❁—

حامد

اسمی احمددر . ایوب اهالیسندن مصطفی افندینك مخدومی اولوب جدی اکثرجی زاده شیخ اسماعیل افندی جوار ایوبده ابوالفتح سلطان محمد خان جامع شریفی سر مؤذنان وتعریف کویانندن ایکن ۱۱۶۷ سنه‌سی رحلت ایلمشدر .

آوان جوانیده تحصیل علم ومعرفته بذل مقدرتله علی جانب افندینك سفارتلرنده اوستریا وممالك سائرهٔ افرنجه‌یی سیاحت واستانبوله عودتله راقم پاشایه اولا مهردار وثانیا کتخدا اوله‌رق امرار ایام ایتمکده ایکن ۱۱۸۸ سنه‌سی ذی الحجه سنده تارك عالم فنا وعازم چنستان بقا اولمشدر .

ادریس کوشکی رهکذارنده مدفوندر . شاعر بینظیر اولوب مکمل بر دیوان ترتیب ایلمشدر .

آثارندن بر غزل یازلدی .

غزل

صورنجه لعلنی دلبر و یر جواب فرح
ایدر بو خستهٔ هجرانی نشئه‌یاب فرح
کلور بو چشم تر خون دل اولور آقار طورمز
صفای خاطر ایله کور بکم شراب فرح
یاقشدی بادهٔ کلکونه ساغر سیمین
اورلدی اسب نشاطه بنه رکاب فرح
طور یرمی درد الم کوچهٔ غم ایچره دخی
شهر دلده قوله بیندی احتساب فرح
تفائل ایلیه‌جك اول کتاب حسنندن
کوزندی سینه‌سی حامد آچلدی باب فرح

—❁—

(حامی)

اسمی احمددر . مشاهیر وزرادن صدر اسبق محسن زاده عبدالله پاشانك حمایهٔ مشیرانه‌لرنده بالتربیه دیوان سلطانی زمره‌سنه مواصلت ایدوب رتبهٔ خواجکانی‌یی احراز ایتمشیکن اواسط دور سلطان محمود خان اولده انتقال ایتمشدر .

شعرده اداسی شاعرانه‌در . آثارندن برنبذه تحریر قلندی :

(نظم)

جبینده صاحب کدکیدر زلفك
یوز باشی سر بلو کیدر زلفك
اوده حامی کبی پریشاندر
یوقسه یوزدن دوشوکیدر زلفك

—

ال کیری یوز قاره‌سیدر حامیا تحصیلمز
اولمشز فرضا که صاحب نام مانند نکین

—❁—

حامی

سلانیکلیدر . هوش مسلك کتابتله بعض وزرا دیوان کتابتلرنده امرار وقت وساعت ایتمکده اولدیغی حالده ۱۲۵۸ سنه‌سی دار بقایه رحلت ایلمشدر .

غزل آنی صاحب ترجمه نکدر .

غزل

فراقکله کوکل بردمی وارکیم زار زار اولمز
دوکوب سیل سرشکی دیده‌دن کوهرنثار اولمز
صفای عالمی بك بیلین بیلمز غم دهری
بلی آثار نشئهٔ اولمین سرده خمار اولمز
بولانمز پاك طینت طعنهٔ ارباب سوردن
بوظاهردرکه مرآت مجلاده غبار اولمز
بیلورمی روز نوروز وصالك قدرینی جانا
فراقکله اوکیم مانند لاله داغدار اولمز
خیال خط رخسار یله حسان دیدهٔ حسرت
عجب بردمی وارکیم رشك ابر نوبهار اولمز

———

حبیبی

اسمی حسیندر . بودین امیرالامراسی کوزلجه رستم پاشانك مخدومی اولوب کنجلکنده تحصیل علوم وفضائل وتکمیل فنون جلائله نائل اولمشدر . طریق علمه عازم واستادی مرحوم ابوسعود العمادی حضرتلرندن ملازم اولدقدنصکره زال پاشا مدرسه‌سیله قدری ترفیع قلنور .

دور مدارس واخراز پایه‌دن صکره مدینهٔ منوره پایه‌سیله متقاعد و۱۰۲۳ تاریخنده مصرده عازم دار آخرت اولمشدر مصردن غزالی طرزنده استانبوله منظوم برمکتوب کوندرمشلردر .

فن معماده اقرانی نادر وشعر وانشاده ایجاده قادر بر شاعر وادیب جلیل المأثر ایمشلر .

اهل کماله نمونه اولمق اوزره معما واشعارندن برقاچی انتخاب اولنمشدر .

نظم

مخزن کوهر عشق اولدی درونم جانا
نه صنورسن دل شوریده‌یی دریا دریا

لایقدر کل اول دامن پاکه اوله واصل
کوته کرك القصه بکم دست ارازل

زنده ایلرسن اولور بردم ایله موتاپی
سن سن احیا ایده‌جك قاعدهٔ عیسایی

خراب اولدی یترسنك ملامتدن دل عاشق
عمارت قیل اسرکه قالماسن شاهم بوزق یازق

⁂

شاهین اسمنه بو معما صاحب ترجمه نکدر .

معما

کورنجه رو ینی اولدی کوکل سکا مائل
شهباتهی تنله قالدی عاشق بی دل

⁂

حجازی

نامی احمد ومولدی شهر شهیر آمد در . طبعی ظریف ومصاحبتی لطیف مجلس آرا وملاعب وملاطفه‌ده وخصوصا نرد وشطرنجده صاحب ید طولا اولدیغندن بشقه موسقیده فیثاغورسه ثانی وتاریخده بی همدانی ایمشلر . سلك جلیل صوفیه‌یه سالك اوله‌رق برچوق مؤثر توحیدلر ومصنع وبیدل حربعلر انشاد وبسته‌لمشلردر .

الحق هرجهتی معمور واشعاری خلق ومشربی کبی مقبول طبایع جمهور ایمش .

حاج الحرمين اولمغله ابتدای حالنده حاجی تخلص ایتمش ایسه ده مؤخراً علمای متأخرینك اسعد وار جندی مولانا عماد الدین سمرقندی حضرتلرینك امریله حجازی تخلص ایلشلردر .

حتی الك اول بو مخلص ایله مشار الیه حضرتلرینك مدحلرنده بروجه آتی غزلی انشاد ایدرز . »

غزل

ای لعل لبك مظهر انفاس مسیحا
مضمون کلامنده عیان معجز عیسا

خاك قدمك سرمهٔ ارباب بصیرت
کرد سیهك مردمك دیدهٔ بینا

برلمعه درر پرتو انوار رخکدن
کیم مهرله مه اولدی سپهر اوزره هویدا

بر درکرانمایه سی سن بحر علومك
کیم ایکی جهان ایجره بولنمز سکا همتا

یوزسورمك ایچون کعبهٔ کوینه حجازی
سعی ایلیه رك کلدی قبول ایت آنی شاها

مناصب علیه یه لایق ومراتب جلیه یه مستحق ایکن اکثر اوقاتی سرحدلرده کذار ایتمکله اقرانی رتبه سنه نائل اوله مامش وسرحد نخجوانده وفات ایلمشدر .

متروکاتندن مسوداتی ایچنده شاه عباسك هجویاتی ظهور ایتمکله برطاقم اجلاف النده پریشان اولمغین انکچون مرتب دیوانی یوقدر والا منتخب اشعاری مکمل دیوان اولمغه قابلدر . بروجه آتی برقاچ مطلع افق معارف والطا یفندن طالع ولامع اولان شموس مطالعندندر .

مطلع

آچلمش غنچه قان زل مسته دونمش بی بدللمش
قزرمش کل کبی کویا شراب ایچمش کوزللمش

مطلع مصنع

کوزلر قاشور مهر رخ یاره باقلمز
کون کبی کوزللمش اومه یاره باقلمز

مطلع مصنع

ایکی قاشك آره سنده خالکی ای سرو ناز
رومه چیقمش دیرکورن برهندوی شمشیرباز

❋ ❋ ❋

حسبی

کدوسلی مشهور کشفی نك قرنداشیدر . فساد ایچنده بولنمق تهمتیله ابراهیم پاشا وزارتنده حبس ایلوب ظلماً اون سنه حبسده قالمشدر . پاشایه هرکیم رجا ایتمش ایسه قبول ایتمامش نهایت حبسدن خلاصی پاشانك قتلی کوننه تصادف ایلمشدر .

غایت پرکو وزبان دراز ایمش . حبسده کندوسنه صوباشی اذیت ایدرکن بو بیتی انشاد ایتمسیله صوباشی انصاف ایدوب ازادن فراغت ایلمشدر .

بیت

درد وداغ عشق کیم ایتمز تحمل قاف اکا
خوش طویر بوناتوان کوکلم بنم انصاف اکا

❋ ❋ ❋

حبری

بروسه لی خیرالدین خلیفه نامنده بر پیرك مخدومیدر . تحصیل سرمایهٔ عرفان وتکمیل پیرایهٔ دانش واذعان ایدوب خواجه سعد الدین افندی مرحومدن ملازم اولمشدر . بیك اون طقوز سنه سی رمضاننده بهاء الدین زاده بکری برینه سکبان علی مدرسی اولدقدن صکره طوپقپوده احمد پاشا مدرسه سنه تحریك ونقل ایدلمش ایسه ده قبول ایتمدیکندن عزل ایدلمش وعقیبا سنان پاشا مدرسه سی ویرلمشدر . بیك یکرمی بش سنه سی جمادی الاولیسنده مطعوناً وفات ایتمشدر . نظم آتی کفتارندن شمه در .

نظم

نامك اغیار ایله یاد اولسه شهادور اولمز
سفله یه مائل اولان خیر ایله مذکور اولمز

هوس موی میانکله اولوب زار وزار
قتی انجلدی روادر او زیلورسه اغیار

خانه مه کل دیو طوتدك دامن یاری هله
ای دلی بیچاره سعی ایت طوتدیغك آسان کله

❋ ❋ ❋

حبیبی

عجمدر : فقط جهانی کشت وسیاحت ایتمش وسلطان بایزید ولی عصرنده رومه کلمش بر پیر صاحب علم ومعرفتدر . یاوز سلطان سلیم عصرنده تارك عالم فانی وعازم سمت جاودانی اولمشدر .

شعرده اداسی عجمانه ایسه ده طور مخصوصی یکانه در . بو مسدس مشهورکه مطلعی تحریر قلندی بتون تذکره لرده اکا اسناد اولنور .

مطلع مسدس

دون کوردم اولفکاری طربناك وارجمند
باقدم شکنج طره سنه زار ومستمند
کافور الیله دسته لمش عنبرین کمند
بر شخص ناتوان اوتورر کردننده بند
کیمدر بو شخص اول نه رسندر دیدم دیدی
زلفم کمندی طوتدیغی جانکدر رسننك

❋ ❋ ❋

حبی

مشاهیر نسادن عایشه خاتمدر . شیخ یحیی مرحومك نبیره سی وسلطان سلیم خان ثانی شهزاده ایکن خواجه لری اولان شمسی چلبی نك خلیله سیدر . بو مناسبتله حرمسرای سلطانیده بولنمغین سلیم ثانی حضرتلرینك عهد سلطنتلرنده هر رجاسی مقبول اولدیغندن قدری جلالت کسب ایتمش وبعض تذکره لرك کیدیشنجه مرجع صغار وکبار اولمشدر . مشاهیر نسانك اول وارجحی وامثالنك اشعر وافصحیدر کلماتی فرنقشی اولیوب خیلی مردانه والحاصل اقرانی ایچنده یکانه در . برچوق قصائد وغزلیات ومثنویاتی واردر . ازجمله اون بیك بیتدن متجاوز (خورشید وجمشید) اسمنده براثری

واردرکه مؤلفات ادبیه ایچنده بی نظیردر . نظم آتی اول اثرندندر .

نظم

سن اولدك شمدی هم اول زن مثالی
قچن عرض ایلدی یوسف جمالی
کوروب نیجه رشته آکه برزن
خریدار اولدی آکا جان ودلدن
جوشاه صبح ایروب قوندی جهانه
قورلدی چتر زرین آسمانه

* *

حدیدی

ادرنه حوالیسنده فرجك نام قصبه ده تولد ایلشدر . باباسی دمیرجی اولغله حدیدی تخلص ایتشدر . طریق تدریسه سلوك ایله مدرس اولمشیکن رؤسای زمانه دن استحقاق ولیاقت ایله منصب المق خولیاسنه دوشمك صغوق دمیر دوکمك قبیلندن اولدیغنی درك وطریقنی ترك ایدوب کدیمینه قناعت ایلر . باباسی کبی اوده دمیرجیلکله تعیش ایدر . تاریخ عثمانی یی شهنامه بحرنده نظم ایتمش ایسه ده مستفید اولهمامشدر . بوکتابده سلطان سلیمان قانونی عصرینه دکین وقایع دولت علیه مسطوردر . غزل آتی اشعارندندر .

غزل (ناتمام)

قاشلرندن کوردی ماهم غره غرالنغی
صچلرندن اوکرهنور سنبل مطرالنغی
سن دلارالق یولن عالمده بنیاد ایتمه سك
عالمك لیلی سی بیلمزدی دلارالنغی
لیلیٔ زلفك بنی زنجیره هردم چکمسه
کوستردم شوق ایله مجنونه شیدالنغی

حریری

بروسه شعراسندن وشاعر مشهور احمد پاشا ورسمی معاصرلرندندر . بایع حریر اولدیغندن (حریری) تخلص ایتمشدر . جملهٔ اثارندن اولان بیت آتی مثل سائردر .

بیت

ای مرادم عسکننه دور آیلین کچ روفلك
شمدی بیلرسن که کوکلم نامراد اولمق دیلر

حریری

قسطمونی اهالیسندندر . پك کوزل منشی ومورخ اولدقدن بشقه معما وابیات مخیله حلنده مهارتی وارمش . سلطان سلیمان قانونینك فتوحاتنی ادای رنکینی ایله انشا وبرچوق مخیل قصیده وابیات مزج ایدرك تزیین ایتمشدر . مطلع آتی آثارندندر .

مطلع

غمزه نك دشنه لری تشنه یکر جانمزه
ایشی قان ایله در کیرسه نوله قانمزه

حریمی

بروسه دن وامنا طائفه سندندر . حاج الحرمین اولمغله حریمی تخلص ایلشدر .

یازو سلطان سلیم عصرنده ترك حریم جهان ایتمشدر . نظم آتی آثارندندر .

نظم

ایشم آلتون ایلدی ساقی کوش پیمانه لر
کیمیادر وار ایسه خاك در میخانه لر
کرم اولوب اویکنده یکیچون عارض کلنارکه
شمع ایله محکم طوتشدی بوکیجه پروانه لر

* *

حریمی

نامی عبدالله ومسقط رأسی مزریفوندر تحصیل معارف وترتیب دیوان ایتمشدر . بیك التمش آلتیده عازم کاشن جنان اولمشدر . نظم آتی آثارندندر .

نظم

محنت عشقه اسیر ایتدی بنی دور فلك
دوشدیم راه بلایه در دلبر دیه رك

حسنی

مکاتب عسکریه ناظری ثانیسی میرلوا سعادتلو سلیمان پاشادر . پدرلری طمرق کتابتنده مستخدم خالد افندی اولوب ۱۲۵۴ سنه سی رمضان شریفنده درعلیه ده سلیمانیه سمتنده عرض وجههٔ شهود ایلشدر . هنکام طفولیتنده مکاتب صبیانیه ورشدیه یه حسب العاده دوام ایتدیکی بایزید جامع شریفنده مدرسلی اسماعیل افندی مرحومدن تلمذ ایتمش وموخرا مکتب فنون عسکریه صنف جلیلنه دخالتله تکمیل تحصیل ایدوب باشهادتنامه پیاده ملازملکیله ایکنجی اردوی همایونه نقل اولنمشدر .

عسکرلری منسوب اولدیغی طابور ایله قره طاغ اختلالنده دفعه سنه مأمور اوله رق محل مذکورده وقوعبولان محاربات کافه سنده بولنمش ویوزباشیلق رتبه سنی احرازایدرك ختام اختلالده درسعادته عودت وبرطرفدن خدمت عسکریه سنه ودیگر طرفدن دخی تحصیله سعی وغیرتله ایوب محکمه سی رئیسی فضیلتلو احمد نزهت افندیدن اخذ اجازت ایلشدر .

حسب الاصول قول آغالق ویکباشیلق رتبه لرینه نائل اولدقدن صکره طابوریله کریده تعیین قلنمش وکرید حادثه سنده اشقیا ایله وقوعبولان محاربانده صرف یارا وقدرت ایلدکاری تحقیق قلنمشدر .

کریددن عودتنده مکتب فنون حربیه ادبیات معلملکنه تعیین بیوریلوب مسلك مخصوصی اوزره برمدت نشر علوم ایتدکدن صکره قائممقام اولمش واوارالق عساکر شاهانه نك خطهٔ یمانیه یه بدایت عزیمتی اولمغله مأمورا اوطرفه کیتمش وغائلهٔ عسیریه نك محاربات واقعه سنده بولنه رق ابرازایتدیکی مأثرکارکذاری یه مکافاة میرالایلق رتبه سی ویرلمشدر . دولتلو ردیف پاشا حضرتلریله استانبوله معاودت ومأموریت سابقه سنه دوام ومباشرت ایتدیکندن برازصکره میرلوالق رتبهٔ رفیعه سیله

مکتب مذکوره ناظر ثانی و برقات دها قدری عالی اولمشدر ٠

پاشای مشارالیه عسکرلك شانی اعلا وحق قلمی ایفا ایدن جیتشعاران امرای عسکریه‌دن اولوب هله مکاتب فنون عسکریه‌نك اصول تحصیلیه‌سنك تجدیداً اکمالی حقنده درکار اولان همت وغیرتلری قدر دانان معارف عندنده لسان ستایشله یاد اولنمقده اولدیغی کبی بودفعه دخی مکاتب رشدیهٔ عسکریه‌نك احیاسنه مصروف اولان مساعیلری اطفال وطنك برقات دها بهره‌دار نعم معارفله مذاقهٔ جهلدن قورتلمسنه بادی اولدیغندن بتون معارف طرفدارلرینی بوصورتله دخی حسن همتلرندن داشاد ایلمشلردر ٠

مشارالیهك علمی وادبی وفنی موجود اولان آثاری بروجه آتی تعداد ایدلمشدر ٠

(١) پیاده الای تعلیمنامه‌سنه دائر فرانسزجه‌دن مترجم رساله‌سیدر ٠

(٢) اقکرمانی مرحومك ارادهٔ جزئیه رساله‌سنه مطبوع تلخیصیدر ٠

(٣) بری مفصل دیکری مختصر اولمق اوزره بیلنمسی عهدهٔ اسلامیته مترتب اولان برطاقم مسائل دینیه‌یی جامع ایکی قطعه علم حالیدر ٠

(٤) شرق وغربك لسان ترکجه‌یه تطبیقی قابل قواعد وصنایع ادبیه‌سندن باحث (مبانی انشا) نامیله ایکی جلد مطبوع تألیفیدر ٠

(٥) شرق وغربك تواریخ ورواياتندن ملخص اطلسیله برلکده اوچ جلد اوله‌رق دردست طبع اولان تاریخ عمومیسیدر ٠

(٦) دولت عثمانیه‌نك ظهورندن بدأ ایله محاربات متکونه‌یی باحث مصور وخریطه‌لی تاریخ عسکریه‌سیدر ٠

بونلردن بشقه دردست اکمال بر لغت عثمانی ایله برده مجموعهٔ حربیه‌سی اولوب مکاتب رشدیه‌ده تدریس ایچون اوفاق تفك رساله‌لری دخی وار ایسه‌ده تعداد اولنمدی ٠

هرنقدر مرتب دیوانی یوق ایسه‌ده برچوق قصائد و تواریخ و غزلیاتی واردر ٠ غزل آتی جملهٔ اشعارندندر ٠

غزل

قید ایدنمز حادثات دهری صافی باللر
صورت مرآتی تقبیح ایده‌مز تمثاللر
حرص وآزا صحابنه ویرمز کسل شغل جهان
باری ارتدقجه بشاشت کوسترر حاللر
شحنهٔ ادباره چمرسه کریبانی اکر
نعرهٔ هستی اورر مستمی اقباللر
انحصار ایتدی نزاع زید وعمروه معرفت
مبحث علم اولدی ابن الدهره قیل وقاللر
قالمه حرمان وطندن (حسنیا) آزرده دل
لانه پرواز اوله‌مز مرغ شکسته باللر

حسن

مشاهیردن (تذکرة الشعرا) صاحبی

حسن چلبیدر ٠ (همایون‌نامه) مترجمی صدوردور سلیم خان ثانیدن قنالی زاده علی افندینك مخدومی اولوب پدرلری بروسه‌ده حمزه‌بك مدرسی ایکن ٩٥٣ تاریخنده محروسهٔ مذکوره‌ده خلعت حیات مسعودله شرفیاب اولمشلردر ٠

اولا پدرندن تحصیل دستمایهٔ علم وعرفان وصکره یکی علی پاشا مدرسه‌سی ناظری زاده افندی ایله قاضی زاده افندی خدمتلرنده فتح باب مناظره وتحصیل فنون محاکه ومحاوره‌یه شتابان اولمش واندن ابو السعود افندی مرحومه بالاتصال اکتساب مرتبهٔ جمال العال کمال ایدوب ٩٧٣ سنه‌سی عبدالرحمن افندیدن ملازم اوله‌رق ٩٧٥ ده اوتوز اقچه ایله بروسه‌ده احمد پاشا مدرسه‌سی ٧٦ ده مثلی ایله ادرنه‌ده چوجه‌جی حاجی مدرسه‌سی ٩٧٩ سنه‌سی استانبولده قرق اقچه ایله اسکی ابراهیم پاشا مدرسه‌سی ایله بکام قلنمشدر ٠

٩٨٣ ده قاسم پاشا خارجنه عارج اولدقدن صکره ٨٤ ده یکی علی پاشاده تجدید رسم افاده ایلمشلردر ٠

٨٨ ده جنابی افندی یرینه بروسه سلطانیه‌سنه ترفیع اولنوب ٩٠ ده سلفی یرینه صحنه کلمشدر ٠ طقسان درت سنه‌سی سلطان سلیم قدیم مدرسه‌سنه ٩٥ ده سلیمانیه مدارسنك برینه کلوب ٩٩ ده حلب شهبا قاضیسی اولمشلردر ٠

١٠٠٣ ده مصر قاهره حکومتیله نجم اقبالی زاهر قلنوب اوسنه بیهنکام عزل ایدلمش ایسه‌ده درحال ادرنه قضاسیله مسرور ایدلمشدر ٠ ١٠٠٦ سنه‌سی تکرار مصر قاضیسی ١٠٠٧ ده بروسه حاکمی اوله‌رق ١٠٠٨ ده ایدنجك قضاسی ارپه‌لق تعیین قلنمشدر ٠

١٠٠٩ ده کلیبولی قضاسی ویریلوب سنهٔ مزبوره‌ده ایوب مولویتنه نقل اولنمش ١٠١١ صفرنده اسکی زغره‌یه تبدیل ایدلمش ایسه‌ده امراض بلغمیه‌یه مبتلا اولمغین قید حیات شرطیله رشید قضاسی طلب ایلدیکندن احسان بیورلمش و ١٠١٢ شوالنده قضاء مذکور حاکمی ایکن عالم فانی‌یی ترك ایلمشدر ٠

مولانای مشارالیه هربر علومده رشك افاضل و بتخصیص انشاده ماند قاضی فاضلدر ٠

آثار حسنه‌سندن درر وغرر حاشیه‌سی ومواضع عدیده‌یه حاشیه‌سی مسلم عام وتذکرة الشعراسی مشهور انامدر ٠

اشعارندن دسترس اولنان بر غزل تحریر قلندی ٠

غزل

اولدن یار دست دشمن بدکوهر التنده
قالوبدر اللرم فرهادوش طشلر التنده
خداویرسون سکا عمردرازی ای بویی سروم
غمکله خاك اولان عشاق یاتدقجه یر التنده
کرك سنك سیاه اولسون کرکسه اطلس دیبا

غرض بر بالش راحت بولمقدر سرالتنده
اولوبدر کلشن بزمنده کویا نرکس شهلا
سرانکشت سیمنك اوزرین ساغر التنده
(حسن) صاعقه میانیدر کورینانز بر خنجرده
مثال کنجدر یاتور دمادم اژدر التنده

❊

حسن

آشجی زاده حسن چلبی دیمکله مشهور اولوب کلیبولیده تولد ایتمشدر . اکرچه کرز سیدیدن ملازم اولمش ایسه ده کمال پاشا زاده یه شدت انتسابی وارمش . حتی مصر سفرینه ابن کمال ایله برلکده کیتمشدر . کلیبولی وازنیق و توقات وادرنه وصحن مدرسه لرنده مدرس اولدقدن صکره بروسه قاضیسی اولوب لامعی چلبینك غمزیله عزل ایدلمشدر . مؤخراً یومی سکسان اقچه ایله مدارس هشت بهشتك برنده تکرار مدرس اولمش ایسه ده نقرسه دوچار اولدیغندن یومی یوز اقچه علوفه ایله تقاعد و ٧٤٢ سنه سی بروسه ده وفات ایلدیکندن زینلر تکیه سنه دفن ایدلمشدر . (تکلفدن بری ازاده در غمدن اوسرورکیم * عروس کام دهره اولمامش داماد اباق باصمش) قولنه اعتبار ایدن زمرهٔ سروران تجرددن اوله رق عمرینی کمال آزاده کیله امرار ایلمش وحریتی برطاقم نازنین وشیوه کار نامنه اسیر زن مکار ایتمامشدر .

بروسه قضاسندن حین انفصالنده بریاندن نقریس علتندن شکسته پا ودیکر طرفدن علت عزاله مبتلا اولمق مناسبتله کمال یأس ایچنده بو حاله سبب اولنلرله جداله نیت وعربه سوار و بونیتله استانبوله روبراه عزیمت ایکن عربه سی شکست اولمغله حرکتدن عاجز قالدقده بو قطعه یی سویلمشدر .

قطعه

توسن دهرك ایتدوکی بکا
هرکز ایتمایه کشی قانلوسنه
جور کردونه صبر ایده کورهلم
یا اوکوز اوله دیه قکلوصنه
اتیدهٔ محرر بیت ومطلع وتاریخ اثارندندر .

بیت

کلدکجه تیری سینه مه دل مرغی شاد اولور
شاد اولمسونمی بر برینه کوز قناد اولور

وجودم دهر باغنده دیکلمش غم نهالیدر
خم اولمش بار محنتدن صناسن درد دالیدر

حسن

سیروزی قاضی زاده حسن چلبیدر . طریق سعادت رفیق علمه سالك اولوب لطفی بك زاده افندینك صحنده معیدی ومجلس فضل و دانشنك مستفیدی اولدیغی حالده استانبولده مدرس اولمشیکن تدریسك فقر و عناسنه طاقت کتوره مدیکندن مسلك قضایه سالك اولمشدر .

تاریخ تولد وانتقالنه دسترس اولنه مدی . صندوق درونی جواهر معارف و منظومهٔ کفتاری زواهر مضامین ایله بردر . اثارندن دسترس اولنان ابیات زیرده تحریر قلندی .

شعر

دوندی ضعف روزه دن مویه مه تابانمز
کاسه شول عید مبارك قلجه قالدی جانمز

کلور کیدر دیو رنجیده ایتمه بنده لرك
دعاسن لی کور آینده وروندهلرك

شکوفه قالمدی کلشنده یوق چندن اثر
خزان ایرشدی بهارك برنده یللر اثر

❊

غزل

کم کشته ایدی دل در جانانده بولندی
کیمك سوزی وار خدمت سلطانده بولندی

بند ایتسه نوله تیغنی اول غمزه سی جلاد
عاشقلرن اولدیردی نیجه قانده بولندی

غمزك کیمی اوادیرسه شهید اولوریمش اول
بو مسئله عینیله تتارخانده بولندی

تحریك ایدر آهم یم عشقی نوله یارب
دل زورقینك حالیکه عمانده بولندی

بر کیجه اومه کلمشیدی طالعنی کور
بیچاره حسن او کیجه یابانده بولندی

❊

حسن

اصحاب افاده دن آخی زاده افندینك مخدومی حسن چلبیدر . طقوز یوز یتمش التی سنه سی تولد ایلمشدر . تحصیل کماله سعی تام ایله مشاهیردن خواجهٔ سلطانی شیخ الاسلام سعد الدین افندی حضرتلرندن ملازم اوله رق نائل مرام اولمشلردر . ابتدا قرق اقچه ایله اسکدارده محمد پاشا مدرسه سنه مدرس و ٩٩٤ تاریخنده اون اقچه ترقی ایله واصل خمسین اولمش ایسه ده ٩٩٧ ذی الحجه سنده عمری تمام اولمشدر .

(الوالد سرایه) صاحب ترجمه دخی پدرلری آخی زاده محمد افندی کبی عالم ونبیه . شاعر بینظیر . ادیب معاکسیردرلر . اشعارندن برنبذه تحریر قلندی .

شعر

تیر مژه که سینه دمادم سپر اولسون
تك عاشق بیچاره که کاهی نظر اولسون

اولدم هله بن واصل ابکار معانی
بر بختلین وار ایسه اول داخی اراولسون

عشاقنه باش اکز کوش ایتز آه وزاری
اول سرو ناز بیلمز احوال روزکاری
جمالك آینه آینه نیجه اوله شبیه
باق اکه کیم کورینور برنفسده نیجه خالی

❊

حسن

قره سی مضافاتندن قزلجه طوزله اهالیسندن سلطان مرادخان ثالث حضرتلرینك معلم اولی ابراهیم افندینك همشیره زاده سیدر . معلم سلطان سلیم خان ثانی عطاء الله

افنديدن ملازم اولوب ٩٨٦ سنه سى
خيرالدين پاشا مدرسه سنه ٩٨٧ ده
زال پاشا مدرسه سنه ٩٩٠ ربيع الاولنده
صحن ثمانيه يه خرام ايلمش و٩٩١ده قاضى
طرابلس شام اولمش و ٩٩٤ رجبنده
قدس شريف قضاسنه تحويل قلنمشدر ٠
طرابلس شامدن قدسه كيدركن حوالئ
شامده درزى اشقياسندن برى قطع طريق
ايله مرحومى شهيد ايدر ٠ شمعيه
قصيده سندن ايكى بيت يازلدى ٠

نظم

سركشلك ايتمه آه دروغدن ايت حذر
سركشلك ايله قالديمى كور روزكاره شمع
برباد اولديغن سر خسرو كلاه كبى
سويلر زبان حال ايله هر تاجداره شمع



حسن

تحصيل كماله مداوم وبالاخره ملازم
اولوب ١٠٢٢ سنه سى سنان پاشا خارجنه
خارج اولمش و ٢٥ ده داود پاشا
مدرسه سنه تحريك اولنمشدر ٠ بيك
ايكيوز يكرمى التى سنه سى يلاقيهٔ ازنيق
پايه سنه تبديل هواى درس وتحقيق ايلمش
ايكن ايام عمرى مساعد اولمامغين ٢٧
صفرنده بو روزكار فانيدن كذر و جانب
آخرته سفر ايلمشدر ٠ اشعارندن دسترس
اولنان بربيت تحرير قلندى ٠

بيت

بولمدق هيچ اوجنى اورته سنى عالمده
كرچه طوتدق املك تار فراوانى اوجن

حسن

مومى اليه مكتب فنون حربيه علم
هيئت وتاريخ عمومى ومكتب اعدادى قوز
موغرافيا يعنى علم احوال سما معلمى اركان
حربيه قول اغاسندن رفعتلو حسن بدرالدين
افنديدر ٠

كوتاهيه سنجاغنه تابع سيما وقضاسنده
١٢٦٧ سنه سى تولد ايتمش و پدرى
عساكر شاهانه امراسندن وصفى افنديك
عربستان اردوسنه نقل مأموريتى
مناسبتله مومى اليه دخى برلكده شامه عزيمت
ايلمشدر ٠

علوم عربيه يى جامع اموى يه ده عطار
زاده عمر افنديدن تحصيل وفنون فارسيه يى
شيخ عبدالرسول افنديدن تكميل ايتدكدن
صكره بالامتحان شام مكتب اعداديهٔ
عسكريه سى سلكنه داخل اولمشدر ٠

شام مكتب اعداديه سنده ومؤخراً
درسعادتده مكتب فنون حربيه ده اكمال
تحصيل واركان حرب صنفنه نقل ايله حسب
الاستعداد صنف مذكورده برنجيلك
شرفنى حائز اولديغى حالده يوزباشيلق ايله
اخراج اولنمشدر ٠

سكز آى قدر خاصه اردوى همايونى
دردنجى طابورنده نظامى وجهله ايفاى
مأموريت ايتمش وسواريلك خدمتنى ادا ايچون
بشنجى اردوى همايون سوارى اوچنجى
الاينه نقل اولنمشدر ٠

او اثناده دراغون الاينك تفتيشنه
مأمور اولديغى حالده مكتب ايچون
بالچيقادن جلب اولنان معلمك ترتيب
ايتدكلرى كتابلرك ترجمه وتدريسى
مأموريتيله مكتب حربيهٔ شاهانه معلملكنه
مأمور اولمشدر ٠

مأموريت مذكوره يه تعيينك اوچنجى
يعنى ١٢٩٣ سنه سى قول اغالق رتبه سنى
احراز ايلمشدر ٠

مومى اليه مكتب حربيه ده تحصيل
فنون ايدن ضابطان عسكريه نك ذكا
ودرايت وقدرت وفضيلتجه كزيده وارباب
معارفك مردملك ديده لرندن اولوب آثار
فنيه سندن اكمال ترجمه سنه موفق اولديغى
(علم هيئت رياضيه) دن طولايى نائل
مكافات اولمشدر ٠

علم احوال سما وفن رمى يه دائر ايكى
اثر نافعك ترجمه سيله مشغول اولديغى
تحقيق قلندى ٠

آثار ادبيه سندن ٠ اسقاط جنين اسمنده
عبرت آميز برفاجعه نامه سى و بركونلك
اقبال نامنده اوپراسى مطبوعدر ٠ بوندن
بشقه ژيروفله ژيروفلا ومادام لارشيدوق
اسمنده كى اوپرالرى ترجمه ايتمشدر ٠

آتى الترجمه اركان حرب قول اغاسندن
ومكتب فنون حربيه معلملرندن رفعت
افندى ايله (تماشا) ناميله مشتركا
برتياترو كلياتى ترتيب ايتمكده درلركه

بومجموعه نك شمدى يه قدر ملى وترجمه
اولەرق التى جزئنى طبع ونشر ايتمشلردر ٠

مومى اليه انشاد شعرده غايت سريع
الطبع اولديغندن آتيده ترجمه سى محرر قريم
خانلرندن واصحاب رزم وغادن غزايى نك
غزلنى بالبداهه تخميس ايتمشدر ٠

تخميس

قوقلارز بادغزا سوسن وشبو يرينه
سيفى ترجيح ايدرز زينت بازو يرينه
دائما قان ايچرز بادهٔ مينو يرينه
رايته ميل ايدرز قامت دلجو يرينه
توغه دل باغلامشز كاكل خوشبو يرينه

كرچه سعى ايتدى دلى بندها وشوخ رعنا
ليك كار ايلدى ايلديكى استغنا
بزكه ثابت قدمز مردلكمزده حالا
هوس تيروكمان چيقمدى دلدن اصلا
ناوك غمزهٔ دلدوز ايله ابرو يرينه

بزم دلبر نقدر اولسه دخى دافع غم
نشئه بخش ايلرده جنك ايله اولمز توأم
پك خطا نشئه صهبا ايله اولمق سرسم
سوررز تيغمزك ذوق وصفاسن هردم
سيمتنلرله اولان لذت پهلو يرينه

قوجالشسك اوصنم كوكلرى ايتمكه بند
ايدرك زلف كرهكيريني چاپراز پيوند
بوتشبثده اوآفت اولەمز فائده مند
كردن توسن زياده قطاس دلبند
باغلادى كوكلرى زلف ايله كيسو يرينه

دلبرانك بزی اسكات ایدهمز كفتاری
بوزهمز عشوهٔ جانسوزلری افكاری
مردلك حرب وجهاد ایتمه دراپجق كاری
سورزز اسب هنرمند صبا رفتاری
بر پری شكل صنم بر كوزی آهو یرینه
فكر امید غزا كوكلمزه یر ایدهلی
نفسه دوش اولدی كسل جمله مزی ایتدی دلی
حاصلی سعی ایدرز ایتمكه دردست املی
سفرك جوری چوق امید وفا ایله ولی
اولدق آشفتهسی بر شوخ جفاجور یرینه
لوحهٔ دلده اولان نقش سوادی سیلدك
وار یمز ترك ایدرك باب غزایه كیردك
جان شیرینمزی دین یولنه حصر ایتدك
كوكلمز شاهد زیبای جهاده ویردك
دلبر ماه رخ ویار پری رو یرو ینه
(بدریا) دین یولنه صدق ایله جان بخش ایدنه
آب كوثردن اولور كرچه عطای حسنه
لذت خون عدولیك الذدر بیلنه
اولمشز جان ایله بالله (غزایی) تشنه
ایچرز دشمن دینك قانی صو یرینه
مومی الیهك بر غزلی دخی نمونهٔ آثار
طبعی اولمق اوزره تحریر قلندی .

غزل

بیور سرو روانم سایه انداز اول چمن اوزره
صالن فیض كشایش صال دل اهل محن اوزره
منور طلعتندن عنبرین بو كیسوانكله
سنی ترجیح ایدر دل یوسف زرین رسن اوزره
بهار نعمت حسنكدر استاد ازل دوكسن
اوقاره خاللر كیم وارد رچاه زقن اوزره
همیشه متصلدر جسم بللورینه ای فتان
سزارشك آور اولسه عاشقان اول پیرهن اوزره
بنه حقیله توصیف ایدهمزسك حسن رخساری
صاقن لاف آچه بدری مدحی شیرین دهن اوزره
مومی الیه شعرده بدری تخلص ایدر

حسان

فطین افندی تذكرهسنده محرر اولدیغی اوزره رجال دولت علیهدن رجایی زاده سالم نهادی افندینك مخدومیدر . برمدت مكتوبی صدر عالیده دوام ایلمش ایسهده صكرهدن ترك مأموریت و ۱۲٤۳ تاریخنده حجازه عزیمت و بعد العوده ۲۵۷ سنهسی عشر محرمنده داخل حلقهٔ شهدای عالی رتبت اولمشدر .

تذكرهٔ مذكورده محرر غزلندن بشقه آثار طبعنه دسترس اولنهمدیغندن مطلع و مقطع بیتلری تحریر قلندی .

مطلع غزل

عندلیب دل شیداكه هوا داركلدر
ارز ومند كل عارض بی خاركلدر

مقطع

صاقین الدیرمه الندن غمی زنهار حسن
نیجه دملدر كه سنك یار وفادار كلدر

حسین

فاضل مشار الیه مشاهیردن المولی حسین كفویدر .

خاك مشكین تاتاردن كفه نام شهر براشتهارده مانند نافهٔ آهو افتادهٔ صحرای وجود اولمشدر .

قطعه

ایچه كورلاله صفت جام شرابن كفهنك
اندن اوكدین كه چمنلر بتوره خاكتنك
صاتو بن پیرهنی ساغر صرف ایله یوری
اولیجك ایل دخی می صارمید دیرسن كفنك

مضمونی اوزره ادارهٔ كؤس فضل وبیان واجالهٔ كمیت تحقیق و ایقان ایتمكله جوهر ذاتی بازار اعتبارده دائر وكفهٔ اشتهارده همسنك جواهر وفضل كمالاتی مثل سائر اولمشدر .

مدینهٔ منوره قاضیسی داودزاده افندیدن ملازم وطریق تدریسه عازم اولوب ۹۹۰ تاریخنده استانبولده فاطمه سلطان مدرسهسی قرقه تنزیل وصاحب ترجمهیه احسان اولنور . طقوز یوز طسقان اوچده شاه خوبان مدرسهسنه واصل ۱۰۰۳ رمضاننده صحن ثمانیهیه نائل اولور . بیك ۳ ده سلطان سلیم قدیم مدرسهسیله تكریم و بیك ٤ ده سلیمانیهدن برینه تقدیم اولندی . بیك ۷ ده قدس شریف قضاسیله تشریف بیك ۸ ده مكهٔ مشرفه قضاسنه نقل اولندیلر . او اثناده افنای وجود فانی واتمام ایام زندكانی ایتمشدر .

مولانای مرحوم نخل بند فضائل ومعارف ولؤلؤ نثار لطائف وظرائف بذله كو خندان رو لطائفی زبانزد ظرفا ومنظوم ومنثور اثاری خاطر نشان شعرا وعرفادر . شروح بخاری ومسلمه تعلیقاتی وشیخ سعدی مرحومك كلستانه تركی شرحی وسروری وشمعییه خوش طبعانه دخلی اثار جلیله سندندر .

دیوان حافظدن تفأل حال وغیریدن استخراج مآله صرف ذهن ایدنلرك غرائب واقعات وعجایب حكایاتن تحریر ایدوب فال نامه تسمیه ایلمشدر .

نكساری زاده مرحومله طعن وطنزی شامل رسالهلری مشهوردر .

موسیقیده تصنیفه قادر استاد ماهر ایمشلر .

آتیده محرر نظم ابدار غنچهٔ كفتاریلدر .

نظم

شرحهلرله ایلدیم جسمی سراپا مجروح
عرضحال ایلیهیم یاره مفصل مشروح

مذاق اهلی لبك یاد ایتسه طوطی قندی وصف ایلر
عجبدر حال عالم بلین سویلر بیلن سویلر

دیمش دلبر بكا جانو یرن اولورزو صلمه محرم
ایشیدن كرچك اكارآنی نیجه اولهسون آدم

اولهمادك سمند وصله سوار
قالدك آیقده ای كوكل یوری وار

حسینی

ادرنه‌ده حلواجی وغایت کوزل برمحبوب ایمش ۰ مرحوم عاشق چلبی بوشعری تذکره‌سنده اكا اسناد ایتمشدر ۰

نظم

کیردم محیط عشقنه بن صاندم آنی صیغ
باشمدن اشدی موج بلا ناکهان دریغ

حسن چلبی صاحب ترجمه‌نك شعردن بهره‌سی اولمیوب کندوسنه اسناد اولنان غزللرك هربری برشاعرك دیواننده مسطور اولدیغنی تذکره‌سنده یازیور ۰

—❋—

حسن حسنی

تذکرهٔ فطینده محرر اولدیغی اوزره صاحب ترجمه استانبولده تولد وسرای همایونده کسب تحصیل وتلمذ ایله دیوان قلمنه چراغ بیوریلوب آتی الترجمه متوفی دانش بك ایله القتلری اخوت درجه‌سنه واردیغندن مرموی الیهك وقوع وفاتی اوزرینه مومی الیه دخی سیواسده مأموریتده اولدیغی حالده مطعوناً ارتحال ایلمشدر ۰ نظم آتی‌یی مشاهیرخوانندکاندن صویوجی زاده حقنده انشاد ایتمشدر ۰

نظم

نه زمان ایلسه تقسیم صویوجی زاده
سو بسوصو آقیدر اوله مثالی چشمم

—❋—

حشمت

مشاهیر شعرادن راغب پاشا ندیمی حشمت افندیدر

مشار الیه صدوردن عباس افندینك مخدومی اولوب طریق تدریسه دخول ایله دور مدارس معتاده ایتمکده وایکن بیك یوزیتمش بش سنه‌سی خلالنده زباندرازلق تهمتیله وکرکوکی نورس افندیله بروسه‌یه نفی اولنوب برچوق وقتلر اقامتدن صكره منفاسی ردوسه تحویل اولندیغندن اورایه کوتورلمش و ۱۱۸۲ سنه‌سی تارك تنکنای فنا اولمشدر ۰

مشار الیه عالم ادیب خوشکوی برذات اولوب هله لطائفی السنه آرای ادبادر ۰

ترجمهٔ حالی حرف فاده وراده ذکر اولنه‌جق وزرادن راغب پاشا ایله شاعر فطنتك وصاحب ترجمه‌نك برچوق اطائفی مشهوردر ۰

صاحب ترجمه‌نك راغب پاشا ایله اولان لطائفندندر

روایت ایدرلر که حشمت مرحوم نیابتله هرزه‌یه کیتسه بعد الانفصال ارقه‌سی صره استانبوله پك چوق شکایتجی کلورمش راغب پاشا صاحب ترجمه‌یی عیتاب قاضیسی ایدر ومنصبنه کیدرکن بورادن دخی شکایتجی کتورمامسنی قطعیا تنبیه ایلر ۰ صاحب ترجمه بومأموریتك ختامیله استانبوله

کلور ۰ عودتنك سکزاونجی کونی صباحلین راغب پاشا قوناغنده یاتورکن سلاملقده برکورلتی حس ایله حرمدن طیشارو فرلار ۰ سلاملق حولیسنده حشمتدن شکایتجی برچوق عرب کورر ۰ درحال حشمتی چاغروب (بن سكا شکایتجی کتورمه دیو تأکید ایتدمی) عتابی اوزرینه حشمت ارتجالا افندم بونلر عینتابلی دکلدر لطف ایدیکز ده عینتابدن برآدم قاچ غروشه کله بیاور حساب ایدیکز دیمسیله راغب پاشا لااقل یوز غروشه کلور دیمجه حشمت بن عینتابده یوز پاره‌یه مالك آدم براقدمکه استانبوله کلسون دیمشدر ۰

راغب پاشا صدارتنده شعرایه زیاده‌جه التفات ایتمکله علما بیننده حاصل اولان قیل وقال اوزرینه شعرك قدرینی بیلدیرمك ایچون برچوق ادلهٔ تاریخیه درج ایدرك بررساله قلمه المش ونامنی سفینة الشعرا تسمیه ایتمشدر ۰ مذکور رساله‌یی عصرنام غزته‌یی نشر ایتدیکم زمان تفرقه اوله‌رق درج ایتمش وصکره کتاب اوله‌رق ایروجه طبع ایلمش ایدم ۰

صاحب ترجمه‌نك دیوانی مشهوردر ۰ هله عصرکده حرك یساغی اوزرینه ۰
(خملر شکسته جام تهی یوق وجودمی)
(ایتدك اسیر قهوه بزی هی زمانه‌هی)
ترجیعی وآتیده‌کی غزلی دیواننده کورلمشدر ۰

غزل

رخصت بولنور دامن جانان اله کیرمز
جانان بولنور کوشهٔ امکان اله کیرمز

رخساری ارزدهٔ دست طلب ایتمه
افسرده اولور اول کل خندان اله کیرمز

هردانه‌سن ارایش تار نظر ایلر
اشکم کبی برسبحهٔ مرجان اله کیرمز

عرض ایتمه عبث چاك کریبان نیازی
فریاد ایله سررشتهٔ احسان اله کیرمز

قوینکدن آیرمه بیل آنك قدرینی ای شوخ
حشمت کبی برنسخهٔ عرفان اله کیرمز

—❋—

حضوری

کلیبولی طرفندن وصوفیون طائفه سندندر ۰

یاوز سلطان سلیم عصرنده تارك فنا وعازم تکیه‌کاه بقا اولمشدر ۰

حیاتنده اختیار فقر وفنا ایلمش متوجه ومتوکل وقهر دهره صابر ومتحمل برپیر روشن ضمیر ایمش ۰ اشعاراتی کفتار فنا شعارندندر ۰

نظم

بزکم بوجهان کلشننی خاره دکشدك
وارینی یوغه یارینی اغیاره دکشدك

بوشعر شکرپاره ایکن دوشمه حضوری
بز دفتریمز مخزن اسراره دکشدك

***

بوجهان دار فنادر فنا دارینه یوف
بوفنا داری ندر بلکه بقا دارینه یوف

بزه اول ذات کرك غیری وجودی نیدهلم
صوفی کرغیری دیلرسهٔ چورك افکارینه یوف

٭٭٭

حفظی

ادرنهلیدر ٠ عصرنده صاری ممی دیمکله شهرتشعار اولمشدر ٠ حافظ قرآن اولمغله اشعارنده حفظی تخلصی اختیار ایلمشدر ٠

طریق علمه عازم وملازم اولوب آندن صکره قره فریه یه مدرس اولمش واورادە وفات ایتمشدر ٠

عاشق چلبی مرحوم تذکرهسنده بیت آتی یی صاحب ترجمهنك اولدیغی اوزره تحریر ایلمشدر ٠

بیت

سینکده تکمهٔ زرای دلبر عنبر
ای ایشیغینه قارشوطالك یلدیزینه بکزر

٭٭٭

حفظی

استانبوللیدر ٠ قول اوغللرندن اولوب حافظ کلام معجز نظام جناب ملك العلام ومدرس عام ایمشلر ٠ بومطلع آنکدر ٠

مطلع

عالك مرتبهسی کور نهقدر برتردر
باشدن بزم صفا برایاغ التی یردر

٭٭٭

حقی

مفسریندن روح البیان صاحبی اسماعیل حقی افندی حضرتلریدر ٠ ایدوس نام قصبهده ١٠٦٣ سنهسی تولد ایلمشدر ٠ اوان طفولیتنده ادرنهیه کلوب طریقت علیهٔ جلوتیه مشایخندن عبدالباقی افندینك برمدت زیر تربیتنده بولندقدن صکره درعلیه یه مواصلت وطریق مذکور مشایخندن شیخ عثمان افندی خدمتنه مواظبتله بالاخره بروسهیه نقل ورحلت واوراده مسند کزین مشیخت اولمشدر ٠

١١٣٠ تاریخنده شامه کیدوب اوچ سنه اقامتله تکرار درسعادته عودت وبراز مدت اسکدارده کوشه کیر انزوا وعزلتله اندن بروسهیه عزیمت ومقام قدیمنه بسط بساط کرامت ایلمشلردر ٠ وبیك یوز اوتوز بش تاریخنده محروسهٔ مذکورهده واقع توز پازارنده جامع محمدیه اسمنده مجدد برجامع شریف بناسنه موفق اولمشلردر ٠ جامع وزاویهٔ شریف مذکورده مشغول ارشاد اولدقلری حالده ١١٣٧ سنهسی تارك زاویهٔ فنا وعازم قربکاه جناب مولا وزاویهٔ مذکورده دفن خاك اولهرق منتظر رحمت حضرت حق تعالی اولمشلردر ٠

فطین مرحوم تذکرهسنده دخی محرر اولدیغی اوزره مشارالیه حضرتلرینك آثار علمیهٔ عدیدهسی زیور ایادی قبول وکندولری فاتحهٔ شرفنامهٔ فحولدر ٠

اشهر آثاری روح البیان اسمنده کی تفسیر شریفله شرح حدیث اربعین

شرح آداب شرح محمدیه شرح مثنوی شریف شرح الکبری شرح پند نامهٔ شیخ عطار شرح تفسیر فاتحهٔ شریفه کتاب کبیر کتاب النتیجه کتاب الخطاب کتاب النجات کتاب الحق تصریح والکشف التصحیح حاشیهٔ تحفة الفکر تحفهٔ خاصکیه تحفهٔ اسماعیلیه فقه الحال واردات کبری تمام الفیض کتاب الذکر والشرف وسیلة المرام مجلهلریدر ٠ مرتب دیوان بلاغت عنوانلری دخی واردر ٠

آثارندن برغزل تحریر قلندی ٠

غزل

نور ذاته ایرمکه محو صفات ایتمك کرك
ماسوایه جمله ترك التفات ایتمك کرك

جمله افعال وصفاتی سالکك بولسه فنا
ذات حقده عاقبت افنای ذات ایتمك کرك

بونده قتوانك اسامی منهدم رای کوکل
بونده تقوادن اباسی قاتقات ایتمك کرك

کورمکه حقك جمالن عالم سر ایچره سن
کوز یوموب بوجسم وجانکدن وفات ایتمك کرك

حقیا جانه کرکسه حکمت حقدن غدا
دائما پرهیز وترك طیبات ایتمك کرك

٭٭٭

حقی

مشارالیه مشاهیردن ارضرومی ابراهیم حقی افندیدر ٠ فطین افندی تذکرهسنده محرر اولدیغی اوزره مولدی ارضرومده حسن قلعهسیدر ٠

١١١٥ تاریخنده تولد ایتمش وخادم عشق ترکیبی ولادتنه تاریخ دوشمشدر ٠ بعد التحصیل دیار بکر ایالتنه تابع سعرد نام قضادهواقع تلو اسمندهکی قریهیه عزیمت ایله طریقت علیهٔ قادریه مشایخندن اسماعیل تلوی حضرتلرندن لابس تاج خلافت اولمش ایکن ١١٨٦ سنهسی خانقاه بقایه رحلت ایلمشدر ٠

قریهٔ مذبورده پوستنشین ارشاد اولدیغی زاویه حظیرهسنده مدفوندر ٠

معرفتنامه اسمنده برعدد کتابی زیور ایادی اشتهار وبرقطعه مطبوع دیوانی واردر ٠

غزل

دوستم ذرهلر آیینهٔ دیدار کلدر
نفسنی بیلمش اوعارفکه خبردار کلدر

قلبك دردینه کیمدن طلب ایتسم درمان
که اطبای جهان جملهسی بیمار کلدر

محو اولور نور محبتله انانیتلر
سویله منصوره که بوعشقندن کار کلدر

دل ودلدارك اراسنده بوجان حائل ایمش
عشقه جان ویرکه دیاردل اودلدار کلدر

جان وجانان ودل ودلبر ودین ای حقی
عشقدر عشق که او منبع کفتار کلدر

حقی

مشاهیر شعرای عصردن اسماعیل پاشا زاده ابراهیم حقی بکدر .

رجال سلطنت سنیه دن بیك ایکی یواوتوز التی تاریخنده خمبره جی باشی بولنه رق مسوری محافظه سی شرطیله بولی وقسطمونی وویران شهر سنجاقلری بارتبهٔ وزارت عهده لرینه توجیه بیوریلان و بین الانام بوغاز ناظری دینمکله مشهور اولان اسماعیل پاشانك مخدومی اولوب ١٢٣٨ تاریخنده سرزدهٔ موقع شهود اولمشدر . برچوق یاشنده ایکن پدری مشارالیهك کلیبولیده اقامته مأموریتلری جاوه کر منصهٔ تقدیر اوله رق محل مذکورده اون درت سنه پدریله اقامت وبعده پدری معزول اولمسیله مظهر عفو وعاطفت سنیه اوله رق استانبوله عودت ایلمش اولدیغندن صاحب ترجمه اولوقت باب دفتری دنیلان دائره ده حرمین محاسبه سی قلمنه برخیلی مدت مداومت وصکره اوقاف همایون مکتوبی قلمنه تحویل مأموریت ایتمش واوطهٔ مذکورده یتمش تاریخنه قدر ایفای خدمت ایده بیلوب اوتاریخده علت حائلهٔ سودایه مبتلا اوله رق سکسان ایکی تاریخنه قدر علت زده وبیدماغ حالنده بولنمش ایسه ده بلطفه تعالی حال صحوه رجوع ایتمشدر . مومی الیه کمال عافیتله برحیات اولوب فقط مأموریت غائله وکلفتندن ازاده برحالده ذاتنه مخصوص عنایت واحسان جناب جهانداری اولان بیك غروش معاشله اسکدارده واقع خانه سنده دعای دوام عمر پادشاهی یه مواظبتله مشغولدر .

مومی الیه نفعی زمان وصفنه شایان بر شاعر صاحب دیواندر . نفعی یه نظیره کونه انشاد ایلدیکی قصیده لر علو طبعنه برهاندر . نمونهٔ آثار طبعی اولمق اوزره دسترس اولدیغم قصائدندن بردانه سی تحریر قلندی . دیوانی مکمل ومصور اوله رق بو دفعه طبع اولندی

(قصیدهٔ غرا در نعت سید الانبیا صلی الله)
(تعالی علیه و سلم)

مرحبا ای خطهٔ وحیك شه داد آوری
ای بهین مسند طراز دودهٔ پیغمبری

مرحبا ای شاهد عصمتسرای ماغوی
کیم جمالك قرب اوادنایه و یردی زیوری

مرحبا ای نور ربانی که دست فطرتك
آصدی طاق قبهٔ چرخه چراغ خاوری

سنسك اول اکسیر اعظمکیم حکیم لایزال
جوهرندن و یردی ماهیاته فیض جوهری

سنسك اول سرچشمهٔ رحمتکه فیض وصلتك
آدم وحوایه ترك ایتدیردی حوض کوثری

منتهای سرصنع کبریاسنکم قضا
درك کنه فطرت ذاتکده اولدی سرسری

پادشاه اصطفا تخت ومعلا جاهسك
کیم حریم لی مع اللهیده کیدك افسری

اولدك اول کلزارده کلچین رؤیتکم آنك
خیره ایتدی دیدهٔ موسایی نورمنظری

اولمسیدی نقطهٔ علم شریفك تاازل
مبدأ علم الیقین ومنشأ دانشوری

منتج اولمزلر ایدی اشکال فن منطق
جوهر کل ایتسه ترتیبنده صور تکسری

ایتمسیدی عقد پیوند وجوده واسطه
ذاتکی اعیان اشیانك مفیض و مصدری

حجلهٔ امکانده کورمز ایدی چشم عقل کل
ازدواج نه پدرله چار رکن مادری

بویله یازمشدر ازل لوحنده القابك سنك
دست منشیٔ قضانك خامهٔ چابکتری

خواجهٔ قدسی سبق وحی آور رب الفلق
شارع یکتا نسق دادآور انس وپری

خاتم پیغمبران مختار رب مستعان
نورچشم کن فکان مدلول لفظ سروری

احمد مرسل حبیب کبریا کیم ذاتیدر
انبیای صاحب العزمك مدار مفخری

پادشاه پرشکوه والضحی کیم ذاتنك
اولدی ارواح مجرد بندهٔ فرمان بری

شهریار ملك اسرا کیم در ایوانك
اولهمز کلمیجی چرخك آفتاب انوری

زیور ایوان ختم الانبیایی کیم ایدر
چشم روح اللهی روشن سودهٔ خاك دری

شاه لولاك افسر فرخنده موکبکم انك
روح قدسی اولدی پیش آهنك صف لشکری

تختگاه غیب قدسی آستانه ر مسندی
ماورای حد دشت لامکاندر کشوری

فیض ذاتندن معلل کارکاه عنصری
فر حکمندن مسلسل دور چرخ چنبری

صورت فرمانك مأموری اقلام عقول
جذبهٔ احسانك مجبوری مهر ومشتری

اولسه کمتر شحهٔ ابر بهار لطفی کر
چارباغ عنصرینك مایهٔ زیب وفری

کوستردی روزکاره باغبان نامیه
رشك نخل طور سینا شاخسار عرعری

دست قهری ویرسه کر اجزای چرخه تفرقه
بردم ایچره محو اولوب اقطار و قطب ومحوری

ثابت وسیار ایدوب تحت الثرایی جایکاه
مهر وماه ایلردی سطح خاکده جولانکری

وصف حسن شاهد خلقیله بر صاحب سخن
نظم پاکن ایلسه آرایش سر دفتری

کوچهٔ مصرعده سرکردان اولورلردی بتون
پاره پاره ایلیوب ابکار معنی معجری

کر مرید خانقاه عصمتی اولسه اولور
تیره قلب معصیت نور ثوابك مظهری

ایتسه امکانی حکمی محالاتك ایدر
جوهر خورشیده معدن ذرهٔ خاکستری

فیض اعجازی سرایت ایتمش اولسه عالمه
لولهٔ آب حیات ایلردهان اخکری

ایتسه تاب صیقل نور ضمیر پاکی کر
مظهر فیضی بو سطح عرصهٔ پهناوری

عکس ایدوب روی زمینه صورت اوح قدر
روزکاره فاش اولوراشکال رازمضمری

محو ایدر برضربهٔ مشتیله بردمده قضا
خصم دین وشرعنك فولاددن اولسه سری

آکلسه ماهیت قدر غبار روضه سن
محو ایدردی روزکار انواع مشك وعنبری

نسخهٔ عرفانه اولدمکه دانای قضا
قیلدی حصر نظرهٔ تحقیق دانشپروری

نقطه سندن کنه انواع علومی فهم ایدوب
کوردی حرفنده نهان اسرار لوح اکبری

(پادشاه اصطفا تختا معلا مسندا
ای دوکونك شهریار عادل وداد آوری)

نعت ذاتکده زبانم یینه دنك ولال اولور
طبعمك فیض دم قدسی اولورسه یاوری

قطرهٔ بحر کمالك ایدهمم شرح وبیان
موجهٔ اعجازه غرق ایتسم سطور مسطری

پراشور دیرتسم قتول نفی معجز بیان
ایلمش حق وصفنی قید تصوردن بری

شکرم اولدرکه ایدوب اندیشه‌اوصافکی
طبعم ایتدم لجهٔ برکوهر دانشوری

ارتکاب لاف کستاخی ایدر ایسم نوله
کوکلمی شوق خیال نعتك ایتدی سرسری

نعت پاکك ویردی برشوق دکراندیشه‌مه
کیم انی عاجز قالور تقدیردن عقل جری

رخصتکله سوق ایدرسم وادیٔ فخره نوله
اسب طبعم کبی بر رخش حرون ولاغری

بن اوخاقانی دورانم سریر معرفت
بولدی یکتا خسرو طبعمله زیب وزیوری

خامم اول صورتکر تصویر معنی درکایدر
دیر پرنقش بیان سحره طرح آزری

طبعم اول میخانهٔ اسرار قدسیدر کایدر
مست مدهوش ابد جبریلی رشح ساغری

هرسوزم برجوهر والای علویدر کانك
اولسه لایق عقل کل بیك جان ایله سوداکری

خاور امکانده اولمز ایدی بردم جلوه‌ساز
پرتو مهر ظهورم بیلسه روح انوری

ذهن وقادم چراغ دودمان افروز قدس
طبع پاکم مهر اوج آرای چرخ شاعری

جنبش بالی ایدر شهباز اوج نظممك
لانهٔ کردوندن آواره نسر طائری

ذره کرد رخش طبعم بولسه ایلردی عیان
صورت اعجازده نیرنك سحری سامری

طالبی اولوردی نقد مهر انجمله قضا
در نظمم اولسه کر زیب کلاه قیصری

نیله یم بولطف طبع وحسن استعداد ایله
ایدهمم بروجهله ملزم حسود قشمری

سن طورزکن پراشورمی بویله طبع پاکله
ارتکاب ایدهم فلکده نظم وصف افسری

ایتمه محتاج اداتی یارسول الله بنی
باب غیره دوکدیروب آب رخ واشك تری

خاکپای صحب اتباع کرام پاککم
جانفدای خاندانم حیدری‌یم حیدری

اولزمانکم اوله لفظ امتی وا امتی
شامل احوال رنجورانه روز محشری

ایله رسوای محشر بوضعیف کمترك
اولیم لطفکله وقف تکنای ابتری

غیری ای خامه یتر اطناب واکثار سخن
ساکت اول لکم ظاهر اولمشدر صلاتك دملری

تا که خلاق عوالم قدرتك اظهار ایدوب
برقرار ایده فلکده مهر وماه واختری

صد صلات ایله سلام اولسون روان پاکنه
همدخی آلنه کانلردر دوکونك سروری

❊ ❊ ❊

حقی

مشار الیه شیخ الحرم حضرت نبوی اسبق شیخ الوزرا اشقودره‌لی شریفی مصطفی پاشا مرحومك مخدومی سعادتلو حسن حقی بك افندی حضرتلریدر .

اوان طفولیتنده دربار شوکتقرار ملوکانه‌یه بالمواصله اکتساب علوم ومعارف واستکمال فن کتابت ایلدکدن صکره صباوتنده حائز اولدیغی میرمیرانلق رتبه‌سنی بالالتماس رتبهٔ ثانیه‌یه تحویل ایتدیره‌رك خارجیه تحریرات اوطه‌سی خلفاسی صنفنه التحاق ایلمش ومدت مدیده باب عالی‌یه دوام ایله قطع مراتب ایدوب رتبهٔ اولی صنف اولیله بکام اولمش ومؤخراً طیشارولرده استخدام اولنه‌رق بوسنه ولایتی داخلنده هرسك سنجاغی متصرفی ایکن شوکونلرده انفصالی وقوعبولدیغندن استانبوله کلمشدر .

مشار الیه حضرتلرینك دیوانچه اوله‌جق مقدار اشعاری واردر . دسترس اولنان برغزلی تحریر قلندی .

غزل

دملنور هر دم هوای عشقله دیوانه‌نی
نیله سرایت عرض ایدر سوزدلن جانانه‌نی

بلبل نالشکری خاموش ایدر کلزارده
باشلاینجه نغمهٔ دلسوز ایله افغانه‌نی

دم اورور هردم مقام عالم لاهوتدن
رازعشقك پرده‌سن کشف ایلمز نادانه‌نی

سینه‌سی سوزان دلی پرداغ محرق ناله‌سی
کویا عشقیله یاندی آتش هجرانه‌نی

ناوك دلدوز چشم نیرن محبوبدن
شرحه‌لر چکمش سراپا سینهٔ سوزانه‌نی

بشقه برحالت ویرر سرمست بزم وحدته
نشئه بخشای صفادر مجلس رندانه‌نی

بندهٔ منلای روم چوقیدر حقی اکر
هرنفس دمساز اولورسه بودل نالانه‌نی

❊ ❊ ❊

حقی

میرمیراندن سعادتلو اسحق حقی پاشادر . ترجمهٔ حالی تذکرهٔ فطین افندیده محرر اولدیغی اوزره قاموس مترجمی وقعه‌نویس عاصم افندینك برادری عینتاب نقیب الاشرافی قائممقامی امین افندینك مخدومیدر . ١٢٢٣ سنه‌سی تولد وکنجلکنده مدینهٔ

مذکور علماسندن کوچك حافظ افندی مرحومدن تدرس ایله تحصیل کمال ایدرك ١٢٥٤ تاریخنده قونیه والیسی حافظ پاشانك خزینه‌داری اولدیغی حالده درگاه عالی قپوجی باشیلغی رتبه‌سنی و ١٢٦٧ سنه‌سی اصطبل عامره مدیرلکی پایه‌سنی حائز اولمش وسنهٔ مزبوره ده عهده‌سنه میرمیرانلق رتبه‌سی احسان بیورلمشدر .

او اثناده عربستان اردوی همایونی مشیری تعیین بیوریلان صدر اسبق قبریسلی محمد پاشا مرحومك کتخدالغی مأموریتیله شامه عزیمت و ١٢٦٨ سنه‌سی اواخرنده شام والیسی بولنان دولتلو حاجی عزت پاشانك جدهٔ معظمه ایالتنه نقلنده درت بچق ماه قدر ایفای وکالت ایتمشدر . فطین افندی تذکره‌سنده صاحب ترجمه‌نك قائممقاملقله مؤخراً بوسنه ده ازوزنیق سنجاغنه مأمور اولدیغی یازیلی ایسه‌ده بوندن ایلروسی بیان اولنمامشدر دیوان اوله‌جق مقدار آثاری و فطین مرحوم تذکره‌سنده محرر صدر اسبق رشید پاشانك ترجمهٔ حالی مشارالیهك آثار قلمیه‌سندن اولدیغندن فن انشاده اقتداری معلوم ومشهودر .

اشبو غزلی آثارندندر .

غزل

باغ حسنده سرو روان سویلرم سکا
گلزار نازه تازه فدان سویلرم سکا

اقبال دهر کثرت درد ومحنله در
نفسمده تجربمله اینان سویلرم سکا

وصلك زمانی فصل بهار ایله بر دگل
ذوق وصالی عیش جنان سویلرم سکا

بو گیجه بن نه چکدم النسدن رقیبك آه
زخم درون وجانی نهان سویلرم سکا

زیور افندی حضراتنك نظم پاکنی
حق مثال روح روان سویلرم سکا

***

حقی

طریقت علیهٔ مصریه مشایخندن بروسوی متوفی شیخ ذائق افندی‌زاده‌در . بیك ایکیوز قرق سکز سنه‌سی بروسه‌ده تولد والتمش ایکی تاریخنده درسعادته عزیمت ایدوب باب سرعسکری مصرف نظارتی تحریرات اوطه‌سی سلکنه داخل اولمشدر .

مومی الیه نکته پرداز برشاعر ممتازدر .

غزل

هر نگاه جانستاندن که دل مأیوس اولور
روح قدسی سر بجیب گوشهٔ افسوس اولور

ایتم اول نخوت پرست نازه عرض اشتکا
چاك سینم قورقرم آیینهٔ ناموس اولور

دل که بزم غمده سرگرم خیالکدر اودم
دود آهم شمع داغ سینه‌مه فانوس اولور

راهب دیر مجازم کیم بفیض عشق پاك
وجد وحال طبعمه بادی دم ناقوس اولور

عالم معنی ده حقی ایلسم بسط کلام
فیض انفاس مشیخ اندیشه‌مه مأنوس اولور

***

حکمی

مملکتی کابیولی واسمی محمددر . حسن چلبی تذکره‌سنده صاحب ترجمه‌نك سناد افندیدن سلازم وطریق قضایه عازم اولدیغی محرر ایسه‌ده احوال سائره‌سنه دائر نه مذکور تذکره‌ده ونه دیگر تذاکرده برگونه قید واشارته دسترس اولنه‌مدی . بیت آتی آثار نظمندندر .

بیت

نعل کسدم قولمده همچو قمر
طابق النعل بالنعل دیدیلر

***

حکمی

بلاد عجمدن قزوینه مضافه بهرنام قصبه‌دندر . شاه اسماعیلك حوالئ مذکوره‌یی استیلاسنده مومی الیه وطنندن هجرت ومشاهیر بلاد عثمانیه‌دن دیاربکره مواصلتنده مولانای اعظم جامع الفنون والحکم مصلح الدین لاری علیه رحمة الملك الباری حضرتلرینك استان فیض اشیانلرینه مواظبت ایتمشلردر . آستان مولانای مشارالیهده تحصیل کمال ایله ملازم ومشارالیهك اوارلق وقوع ارتحاللری اوزرینه استانبوله عازم اولمشدر .

سلطان مراد خان ثالث مغنیساده ایکن خواجه‌لری اولان ابراهیم چلبی ایله کسب الفت واو مناسبتله دائرهٔ فاخرهٔ شهزاده‌یه تحصیل مناسبت ایتمکله جلوس مراد خان ثالثده روم ایلی بگلربگیسی محمد پاشایه خواجه اولمشدر .
صاحب ترجمه‌نك بروجه آتی فارسی ابیاتندن بشقه دیگر اثارینه دسترس اوله‌مدیغمدن ایکی بیتنی تحریر ایلدم .

بر وجود من اگر هرموی جانی داشتی
از غمت هریك جدا داغ نهانی داشتی

گر توانستی شداززاری دلم یکدم خموش
بر سر کویت جدا دائم فغان داشتی

***

حکمت

مشار الیه حضرتلری شیخ الاسلام اسبق الحاج احمد عارف حکمت بك افندی مرحومدر . نائلی عبدالله پاشا زاده صدور عظامدن نقیب الاشراف ایکن وفات ایدن وبك چوق مکالمات دولیه‌ده بولنمش اولان عصمت بك مرحومك مخدومیدر . بیك ایکیوز برسنی تولد ایتمش و ١٢١١ تاریخنده نام نامیسی دفتر مدرسینه قید اولنمشدر . مدارس معتنابی صره‌سیله دوردن صکره ١٢٣١ سنه‌سی قدس شریف ٢٣٦ سنه‌سی مصر قاهره ٢٣٩ سنه‌سی مدینهٔ منوره منلاسی اولمشدر بیك ٢٤٣ ده دار الخلافة العلیه قاضیسی

اولوب اندن ٤٦ سنه سی نقیب الاشراف
خدمت مستوجب المفخرتیله اعزاز
و ٢٤٩ ده اناطولی ایکیوز اللی درتده
روم ایلی صدارتلری پایه سیله ممتاز
بیورلمشدر ۰
متعاقباً مجلس والای احکام عدلیه یه وصکره
دارشورای عسکری یه اعضا و بالاستحقاق
و ١٢٦٢ سنه سی شهر ذی الحجه سنده
واصل مقام آفتی وقدری اعلا اولمشدر ۰
اوچ درت سنه مقداری رونق ده مسند
فتوی اولدقلری حالده صکره لری غزل ایله
بر وقتلر دخی ساحلخانه لرنده ارایش مسند
انزوا اوله رق ٢٧٠ سنه سی عازم قریکاه
مولی اولمشدر ۰
مدینهٔ منوره ده بردارلکتب انشاسنه موفقیتلری
یادی ذکر حیرلی یدر ۰
مشارالیه عصرنده بین الوکلا ارباب
نفوذ دن برذات عالی قدر اولدقلری حالا
زبانزد اصاغر واکابردر ۰
آثارندن برغزل تحریر قلندی ۰

غزل

کلشن که فیض نور ایله سیرابدر بوشب
هرغنچه برکلیچهٔ مهتابدر بوشب

بیدار ایدرمی بانك نیازم سپیده دم
بخت سیاه زوزکران خوابدر بوشب

مست ایتدی هوشی بزم چراغان ماهتاب
کیم زیب دوشی فروهٔ سنجابدر بوشب

آیینهٔ جمال هنر بخت تیره در
ظلمت مدار تابش شبتابدر بوشب

حکمت بو آتشین سخن دلفروز ایله
روشن چراغ مجلس احبابدر بوشب

❊ ❊

حکمت

١٢٤٧ تاریخنده مجدداً هرسك والیلکنه
تعیین بیوریلان استولچه لی متوفی علی پاشا
زاده ذالفقار نافذ پاشانك مخدومی مشاهیر
شعرا وادبای عصردن دیوان احکام
عدلیه نظارت جلیله سنه مربوط محکمهٔ
استینافیه ممیزی هرسکلی عارف حکمت بك
افندیدر ۰
ایالت مرقومه ده واقع موستار قصبه سنده
١٢٥٥ سنه سی شهر ربیع الاولنده قدمنهادهٔ
ساحهٔ وجود اولمشدر ۰ عنفوان
طفولیتنده خاندانلرینه منسوب اساتذهٔ
بنامدن تحصیل علم وکماله سعی وغیرتله سنی
هنوز اون بره رسیده اولدقده والی
مشارالیهك انها والتماسیله عهده لرینه
تیمارلو سواری میرالایلغی بالتوجیه سلك
عسکری یه ادخال بیورلمشدر ۰
فقط چوق کچمکسزین پدرلری ارتحال
داربقا وبش التی ماه صکره جدامجدلری
دخی عزم کلشنسرای عقبا ایلش اولمسیله
هرنصلسه اولوقت کوریلان لزوم اوزرینه
فاملیاجه سرای بوسنه یه و بعده محروسهٔ
بروسه یه نقل وهجرت ایتدیرلمشدر ۰
برمدت محال مذکوره ده آرام واقامتله
المکشیدهٔ غربت وفلاکت و بیك ایکیوز

یتمش سنه سی اوائلنده دربار شوکتقرارهٔ
بالمواصله نقدینهٔ اوقات وازماننی اکتساب
کمالاته خرج وصرف ایله بهره دار علم
ومعرفت اولدقلری حالده ایکیوز یتمش ایکی
سنه سی شهر رجبنده اجلهٔ رجال دولت
علیه دن مصر قپو کتخداسی مختار بك
مرحومك دلالت وهمت مخصوصه لریله
قدیمی حائز اولدقلری میرالایلق رتبه سنی
ثالثه یه تحویل ایله مکتوبی صدرعالی
اوطه سنه مأموراً وایه منه مسرت ویدی
سکز سنه اوطهٔ مزبوره بعد المداومه
اختیار فراغتله برمدت کندی عالمنده
امرار وقت وساعت و برارالق وطن
اصلیلری اولان هرسك وبوسنه طرفلرینه
عزیمتله بش آلتی ماه اورالرده سیر
وسیاحت ایلدکدنصکره درعلیه یه عودت
ایتمشدر ۰
١٢٨٥ سنه سی شهر محرمنده حالا عدلیه
ناظری دولتلو جودت پاشا حضرتلرینك
سائقهٔ اهلپروانه لریله مجدداً تشکیل
اولنان دیوان احکام عدلیه محاکات جزائیه
وتمییز حقوق دائره لری ضبط کتابته وبعده
درسعادت مرکز بدایت محکمه سی برنجی
حقوق دائره سی ممیزلکنه و بالاخره محکمهٔ
استینافیه ممیزلکنه نصب وتعیین
بیورلمشدر ۰
میرمومی الیه نجابت اصلیه سنی فضائل
ادبیه ایله تزیین ایدن زادکاندن اولوب
هردرلو اقتدار وخصوصا شعر وانشا
ایله شعرتشعاردرلر ۰
غزل آتی جملهٔ اشعارندندر ۰

غزل

نسخهٔ عشقك کوکل شرح غزاباسن بیلور
حرف حرف اسرار تأثیر وتولاسن بیلور

الدانورمی رنك نیرنك حدوث عالمه
دل بوصورتخانه نك نقش هیولاسن بیلور

نکتهٔ سربستهٔ سرالو هیتیدر
وارمی لفظ وحدتك بیلم که معناسن بیلور

بیخبردر صانمه راز مکر حسن وعشقدن
او یله مجنوندر که دل لیلا ومولاسن بیلور

بحث ادیان ایلمه ای خواجه کیم اهل نظر
قدرتك آثار تقدیر وتجلاسن بیلور

ایلشدر عالمك بود ونبودندن فراغ
دل نه عقباسن خیال ایلر نه دنیاسن بیلور

نشئهٔ ادراکی واز اولسون نکاه شوخنك
مست خواب ناز ایکن عشاق شیداسن بیلور

ایلر حکمت تغزل یوقسه کیم ارباب عشق
جلب وتسخیر وصالك وفق اعلاسن بیلور

❊ ❊

آتیده محررمنظومه دخی منتخبات آثارندندر ۰

فروغ ساغری آیینهٔ عالمنما بولدم
جهانده کوشهٔ میخانه یی جای صفا بولدم

جهان کرچه تجلیکاه تقدیراتدر اما
خرابات عالمنده بشقه برفیض خدا بولدم

بریلدر چرك تشویشات وشرك خودنماییدن
ملامت اهلنی ازادهٔ زرق وریا بولدم

عبادتله دیلر کیم جنتی تسخیر ایده زاهد
انکچون زمرهٔ زهادی بن اهل هوا بولدم

بلای عقل ایله آزردهٔ چون وچرا اولمز
جنون اربابی عالمده بی خوف ورجا بولدم

اراشدیردم هزاران کره طبع اهل دنیایی
هله یاران ایله خوبانی غایت بیوفا بولدم

یازقلر کیم جهان اولمش قریب آلود آرایش
رجالك حالنی هم شیوهٔ طور نسا بولدم

سواد ماسوا وجدانی ایتمش حرصله تلویث
طمعکاران مال وجاهی همچون خونفسا بولدم

ادانی یه تملق عاریت برعمر ایچون دکز
بو صورتله تعیش فکرینی بك نابجا بولدم

دکلدر عالم ازادکی هنکامهٔ عالم
جهانده هرکسی برکونه درده مبتلا بولدم

صورا رسه‌لك نیدوکن قید تعصب مدعی بندن
محقق بیلمش اول کیم ما حصلسز مدعا بولدم

دیلرسه‌لك آکلامق کرحاصل معنای ادیانی
آنی بن ماورای درك ارباب نهی بولدم

شئونات طبیعتده بدایت یوق نهایت یوق
وقوعات زمانی برمسلسل ماجرا بولدم

نجوم اهلی نه بیلسون جلوهٔ احکام افلاکی
حساباتك آنك ازجملهٔ سهو وخطا بولدم

طبیبك عجزینی کوردم علاج درد سودادن
بلای عشقه دوشدم رنجش غمدن دوا بولدم

نیجه دقتلر ایتدم بولدم آثار عمرانی
نه بولدمسه جهانده بی اساس وبی بقا بولدم

تصور ایلدم احوالنی چوق کره دنیانك
نهایت صورت دع ما کدر خذ ما صفا بولدم

ندر جرم فضیلت کیم آنك ارباینی یارب
پریشانحال و محزون و حقیر و بینوا بولدم

نه غفلتدر الهی کندینی درك ایدمز انسان
حقیقت عالمندن بیخبر سر در هوا بولدم

طبیعت سوق ایدر حکم سیاست منع وزجر ایلر
مصیبتدر شو خلقت کیم بلا اندر بلا بولدم

دکلدر اختیاری فعلنك مجبوریدر هرکس
جهانه طعن ایدن اشخاصی بی فهم وذکا بولدم

صعود ایتسه کده سرطاق رواق عرش اعلایه
صاقن ظن ایتمه کیم دست مشیتدن رها بولدم

اکر مقصود ایسه حکمت نظام عالم دنیا
بوکا کافی وکافل شرع پاك مصطفی بولدم

***

حلمی

شیخ الاسلام قاضی زاده‌نك مخدومی اولوب اسمی مصطفی در . طقوز یوز اللی ایکی تاریخنده پدری بروسه‌ده قپلوجه مدرسی ایکن تولد ایتمشدر .

تعلیمنه اهتمام و تربیتنه اقدام اولنوب عبد الکریم زاده افندیدن تحصیل کمال ایله واصل مراتب افضال اوله‌رق مشار الیهدن ملازم و ٩٧٤ خلالنده برادری عبد الرحمن چلبی یرینه استانبولده شاه خوابان مدرسه‌سی مدرسلکنه نائل اولوب تفهیم علوم ایتمکده ایکن ٩٧٧ درسخانهٔ بقایه عازم اولمشدر .

بیت آتیدن ماعدا آثارینه دسترس اولنه‌مدی

بیت

عرض ایتدی کرچه عارضن اول مه نقابدن
کون یوزینه باقلمدی اما حجابدن

***

حلمی

بقایی زاده بروسه‌لی بوستان افندیدر . بهاء الدین زاده عبد الله افندیدن ملازم اولمشدر . قرق اقچه ایله اسکدارده محمد پاشا مدرسه‌سندن معزول ایکن برآقچه راتبهٔ تقاعد ایله قناعت و شام شریفده برمدت اقامتدنصکره ١٠٠٤ ده عزم آخرت ایلمشدر .

نظم آتی آثارندندر .

نظم

علامهٔ زمانه اولوب برکشی اکر
ایلرسه قاضی عسکره بیك ییل ملازمت
منصب ویرلمز آکا کیم چوزلمیجه کیسه
حاصل بودرکه بیکسه مشکل ملازمت

رباعی

بربلادر ملازمت حلمی
مبتلا اولمین کشی بیلمز
ایکنه دن ایپلکه کیمی صوریلور
کیمی کورر مصالحن بیلمز

***

حلمی

مورەلی عبد الحلیم افندیدر . طریق علمه عازم وعلامهٔ روم قاضی زاده مرحومدن ملازم اولمشدر .

روم ایلینك بلاد مشهوره‌سنده قاضی اولدقدن صکره داعی اجل متقاضی اوله‌رق جوهر جانی کیسهٔ وجودندن آلمشدر .

ذاتی کبی اشعاری ظرافتدن عاری دکلسه‌ده بیت آتیدن ماعدا آثارینه دسترس اولنه‌مدی .

بیت

جام چیقار یرندن اکر ایلسه‌ك قیام
لایقمیدر افندیجکم کندیکه قیام

***

حلمی

شیخ القرا یوسف افندی زاده محمد افندینك مخدومی اولوب ١٠٨٥ تاریخنده تولد ایتمش وتحصیل علومه سعی ایله سرای خواجه‌سی اولمشدر . التمش بدی سنه نشر علومدن صکره نقل قصر جنت ایلمشدر .

آثارندن بخاری شریفه مفصل برشرحی وبعض کتب معتبره‌یه حاشیه‌سی و تفاسیر شریفه و فنون سائره‌یه دائر قرق یدی عدد رساله‌سی مشهوردر .

بروجه آتی نعت کونه مطلع غزلندن ماعدا آثار شعریه‌سی بریرده منظور اوله‌مدی .

مطلع

فضای درکهك کان عطادر یارسول الله
جنابك ملجأ اهل رجادر یارسول الله

***

حلمی

طريقت عليهٔ مولويه منسوباتندن قاسم پاشالی عبدالله حلمی دده‌در . اوائل حالنده قاضی ایکن مؤخراً طريقت عليهٔ مولويه‌يه انتساب ايله تحصيل عرفان بی حساب ايدرك بيك يوز سكسان تاريخنده سياحت طريقيله عربستان جانبنه عزيمت وسنهٔ مزبوره خلالنده رومه عودت اوزره ایکن راكب اولديغی سفينه غرق اولەرق غوطه خوار بحر رحمت اولمشدر . مطلع و بيت آتی آثارندندر .

مطلع

قربلو راوستنده عشاق او كوزی باغلامك
زرمحبوب ايله فندقلی يه چك آل كاملك

بيت

پرجحاز ايلسك عشاقه اوشه ناز ايلر
او پر آهنكنده ارباب طرب يا نيلر

* * *

حلمی

قبرس مفتيسی حسن حلمی افنديدر . بيك يوز طقسان بدی سنه‌سی قبرسده تولد ايدوب تحصيل علومه سعی وورزش ايله تكميل علوم عاليه ايلدكدن صكره جزيرهٔ مزبوره مفتيلكنه تعيين اولنمشيكن بيك ايكيوز التمش درت سنه‌سی عازم جنان برين اولمشدر .
آثارندن غزل آتی رنكين اولمغله تحرير قلندی :

غزل

اوصاندق اق دكزدن كشتیٔ آرامی قالدیرسق
آچوب يلكنلری بحرسياهه طوغری صالديرسق

موافق روزكار ايله قيچ اوستنده ايدوب آرام
كهی نای اوفله‌سك كاهیجه اول طنبوری چالديرسق

چناقلق سمتنی ضبط ايليوبده ذوقه غرق اولسه‌ق
صفا درياسنه فلك دل ناكامی دالديرسق

بولوردق لاجرم اورسه پوجه برجای اسايش
اصوليله رئيسه يناشوبده لنكر الديرسق

بابا عمرولك طغارجغی كبی شيلر ظهور ايلر
اكر صندوقهٔ انديشه‌يی حلمی بوشالديرسق

* * *

حلمی

مصطفی حلمی افنديدر . محروسهٔ بروسه‌ده تولد ايدوب تحصيل علوم عاليه واليه‌دن صكره بيك ايكيوز اللی طقوز سنه‌سی استانبوله كلمش واولا ماليه مكتوبی وثانيا يعنی بيك ايكيوز التمش التی سنه‌سی مجلس محاسبهٔ ماليه مضبطه اوطه‌سی كتبه‌سی صنفنه داخل اولمشدر .
برمقدار اشعاری اولوب غزل آتی اوجمله‌دندر .

غزل

شمع دل آتش عشقيله فتيل آلدی چوموم
كوريجك سمت فنرده بوكيجه بربت روم

خنجر غمزهٔ كافر نكهی جانه كچر
بوباقشله عجبا ايمانه كاور می مرسوم

نارنور رخی آتشكدهٔ سينه فروز
بوی زلفندن اولور نكهت مريم مشموم

قيل وقال اولسه‌ده كرمبحث زلفنده دراز
حرف صغمزاومهلك صانكه دهانی معدوم

حلميا ايلمش اورنك ستغنايه جلوس
ملك دل ضبطنه اول پادشه كشوررموم

* * *

حلمی

طربزون ولايتی مكتوبی مميزی وولايت مشار اليها نامنه نشر اولنان غزته‌نك محرری محمد امين حلمی افنديدر .
طربزونی الحاج عارف افندينك مخدومی اولوب بيك ايكيوز قرق طقوز سنه‌سی محل مذكورده تولد ايلمشدر . تحصيل علم وكمال ورزشيله مسلك كتابته سلوك ايلديكندن ولايت مشار اليهاده برچوق مأموريتلرده وصندق امينلكنده بولنمش وتأليف ايلديكی محاكمهٔ يأس واملنامه‌كی رساله‌سنی استانبوله كتوروب محال عاليه‌يه تقديم ايلديكندن مكافاةً عهده‌سنه رتبهٔ ثانيه توجيه بيورلمشدر .
برارالق مأموريتندن عزل ايله طعن حسوده مبتلا اولمش ايكن چوق كچمدن ارباب سعايتك مغدوری اولديغی بيلنه‌رك ينه مأموريتنه كتورلمشدر .
درجهٔ انشاسی نشر ايتديكی غزته‌لرك مندرجاتيله مذكور رساله‌سندن معلوم اولور .
مرتب ديوانی ومكمل منشآتی واردر .
غزليات وابياتندن برشمه تحرير قلندی .

غزل

فريقان كرامدن اشقودره واليسی سابق اشرف پاشانك غزلرينه نظيره‌در .

نه‌دولت ونه هيئت ونه‌اين وآن بوزار
ايشی بوزارسه بيل قدرآسمان بوزار

مانند بوم مسكنی ويرانه‌لر اولور
هركيم كه دست غدرله برآشيان بوزار

مغرور اولوب كشايش اقباله آلدانه
زينندهٔ كلشنی باد خزان بوزار

بنياد قصر الفتی بوزمق ايسنه غرض
احبابه ايله آنی حواله همان بوزار

ترجيح كاره مدخلی يوق ديمه رشوتك
دعوای رنك آخره قور ارمغان بوزار

نظم جناب اشرفه ويردم نظيره‌در
حلمی نچاره ذهنمی عجز بيان بوزار

* * *

فلك اميده بركون اولور باد فيض اسر
صبرايله موج محنتدن دونمليدر

خطی كلنجه اوپ لب ميكون ياردن
برتشنه‌سيده نوش شرابك چنمليدر

* * *

وعد بيحاصلی ترك ايتسه كبار دولت
حاجت اصحابنه بوندن بيوك احسان اولمز

حال اقبالده مخلص كچنان چوق اما
وقت ادبارده خاطر صورار اخوان اولمز

هر نه مطلوب اولنورایسه حصولی مأمول
ضم وتوسیع معاشه فقط امکان اولمز

* * *

حلمی

عساکر شاهانه قول اغاسندن قاسم پاشا
مکتب رشدیهٔ عسکریه سی مدیری مصطفی
حلمی افندیدر .
قیصر قصباتندن تونسون قصبه سی
خاندانندن مرحوم آتشی حافظ افندی
زاده حافظ محمد افندینك مخدومی اولوب
قصبهٔ مذکوره ده تولد ایلشدر . پدری
درسعادتده طاشجی اصنافی معتبرانندن
اولمغله اون یاشنده استانبوله کلوب سلطان
بایزید رشدیه سنه اوچ سنه دوام ایله
باشهادتنامه اعدادی یه وایکی سنه صکره
مکتب فنون حربیهٔ حضرت ملوکانه یه
نقل اولنه رق سکسان بر سنه سی باشهادتنامه
ملازملکله ایکنجی اردوی همایونی پیاده
برنجی الاینك ایکنجی طابورینه مأمور
اولمشدر .
سوریه وجبل لبنان جهتلرنده طابور
مذکورله خیلی مختار بده ده بولنه رق ایکی
سنه ظرفنده یوزباشیلغی احراز ایلدی .
سکسان بش سنه سی باارادهٔ سرعسکری
مکتب اعدادی کتابت خواجه لغی ومعاونته
تعیین وسکسان سکز سنه سی رتبه سی قول
اغالغنه ترفیع ایدلمشدر .
برمدت صکره خاصکویده بولنان مخرج
مکاتب عسکریه نك منشآت وحساب
خواجه لغنه تعیین اولنمشیکن بو دفعه
مکاتب رشدیهٔ عسکریه لردن قاسم پاشا
مکتبی مدیرلکنه مأمور اولمشدر .
فقرات جهادنامیله نافع بر مجموعه سندن ماعدا
فضولی مرحومك قیس نامه سنی تیاترو
اصولنه تحویل ایتمش وبرنجی اوله رق بر فاجعه
نامه میدانه قویمشدر که الان عثمانلی
تیاترو سنده اوینانمقده در . حقیقة
دلسوزدر .
بروجه آتی مستزاد صاحب ترجمه نك
آثارندندر .

مستزاد

ای قامت طوبی چیقه کور نازله باغه
صورت کوره عرعر
جولر کبی هر یرده صاقین دوشمه ایاغه
یوکسل چوصنوبر
یعقوب زمانم چکرم محنت فرقت
بر خیلی زماندر
قان اغلایه رق دوندی کوزم ایکی بولاغه
ای یوسفی پیکر
یغمایه کیدردی اکر اولسیدی هلاکو
دور کده سنك آه
دنیایی قیر غمزه لرك باقسه بچاغه
السه اله خنجر
کوکلم کوریجك زلفك ایله خال سیاهی
آرتردی هوایی
قوشدر که دوشوب دانه ایچون بویله طوزاغه
اولمقده مسخر
میوه بیتورن داللر ایدر میل زمینه
بو باغدهٔ عادت
اصحاب کمالاتك اولور باشی اشاغه
محزون ومکدر
فرهاد اولوب حلمی بو کهسارامنده
بر درد قزاندك
طاغلرکه طیانمز کوره سینه کده کی داغه
درد اهلنه کوستر
فضلی بکا تعلیم ایدوب بویله زمینی
راضی اوله مولا
باران عفو مرقدینك اوستنه یاغه
قبری اوله انور

* * *

حلیم کرای

سلاطین جنکیزیه سلاله سندن ومشاهیر ارباب
فضل وادبدن شهباز کرای زاده حلیم کرای
سلطاندر . قریمك استیلاسندن صکره
برمدت درسعادتده وبراز مدتده چتالجه ده
اقامتله امرار وقت ایتمش وبیك ایکیوز
اوتوز طقوز سنه سی عازم آخرت اولمشدر .
قضاء مزبورده واقع فرهاد پاشا جامع
شریفی حظیره سنده مدفوندر .
مشار الیه عصرینك منشیٔ یکانه وشاعر
فردانه سی اولوب مکمل منشآتی ومرتب
ومطبوع دیوان بلاغت بیانی واردر .
سلطان محمود ثانی عصری شعراسندندر .
(چشم علیلی حسرت ایله پرنم ایلدم)
(ال عیدا کبر ایلدی بن ماتم ایلدم)
ترجیعی حقیقةً دلسوزدر . غزل اتی
دیوانندە کورلمشدر .

غزل

چشم حق بینده اغیار ایله یار ایکیسی بر
باغ توحیدده زیرا کل وخار ایکیسی بر
کاه رخساره وکه زلفه بقارنو هو بان
اهل تحقیقه کوره لیل ونهار ایکیسی بر
شاهلر خاك سیاه ایچره فقیرانه یاتور
درکه حقده صغار ایله کبار ایکیسی بر
اهل توحیدده یوقدر ایکیلك الله بر
نظرمده کل فردوس ایله نار ایکیسی بر
ویردیلر واصل اولوب بزم سلامی یه سلام
بوسنه کلدی حلیم عید وبهار ایکیسی بر
سلاطین جنکیزیه نك تراجم احوالرینه
دائر کلبن خانان اسمنده بر تاریخچه سی
واردر .

حلیمی

صدر الافاده مشهور راغی زاده افندیدر .
اناطولی صدارتندن متقاعد ایکن مرغ
روحی متصاعد دوحهٔ خلود اولان محمد
افندینك مخدومیدر . جد والاری دخی
علامهٔ روم سعدی افندی مرحومدر .
طقوز یوز التمش اوچ سنه سی تولد واوائل
سالنده مشغول درس وتحقیق اوله رق
مبانیٔ علومده عالم اولدقدن صکره عزم
طریق ودور منازل تدریس ایدوب
والد ماجدی ادرنه قضاسنه متصرف
ایکن استانبوله عازم ومشاهیر اساتذهٔ
کرامك تقاریر فیاضانه لرندن بعد الاستفاده
شیخ الاسلام ابو السعود افندی حضرتلرینك
استانهٔ افاده لرندن ملازم اولمشلردر .
طقوز یوز سکسان ایکیدن باشلیوب ابراهیم

پاشا وقاسم پاشاو یکی علی پاشاو شاه سلطان وصحن ثمانیه وشهزاده وخاصکی واسکدارده والده سلطان مدرسه لرینی دوراتیله کدن صکره بیك تاریخنده بروسه قاضیسی اولدیغی مرویدر اسکدارده والده سلطان مدرسه سنی ضبط ایچون انعقاد ایدن مجلس امتحانده فاضل مشارالیهك ابراز ایتدیکی مآثر علم وایقان حیرترس ارباب دانش وعرفان اولمشدر ٠

بیك برتاریخنده ادرنه بیك درتده استانبول قاضیسی اولدقدن صکره بیك بشده اناطولی صدارتی ایله قدری باند قلنمشدر

بیك طقوز رمضاننده متقاعد اولمشیکن بیك اونده قاضی القضات روم بیك اون برده ینه تقاعد اولوب بالاخر بیك اون اوچنده منصب حیاتدن دور ومنتظر رحمت رب غفور اولمشدر ٠

منلای مرحوم فنون نقلیه نك محیط بیکرانی وعلوم عقلیه نك جابکسوار میدانی اولوب سرعت انتقالده یکانه ووسعت احاطه ده منفرد زمانه اولدقلری طبقات علماده مسطوردر ٠

آثار جلیله لرندن هدایه یه شرحلری مقبول افاضل وشروح مفتاحه اولان تعلیقلری تدوینه قابل ومباحث مفصله یی شاملدر ٠ جامع الفصولین ودرر وغرر واشباه ونظائرك حواشنده اولان کتابتلری بر رحاشیهٔ رنکین اوله جق مرتبه در ٠

تفسیرده امتحان محلنه رساله لری ومواضع کثیره ده مقاله لری اولوب مطالعه بیوردقلری کتب کثیره کنارنده اولان تعلیقاتلری خارج دائرهٔ تحدید واحصا ومسائل غامضه ده

حل شبهات وجمع مهماتلری لاتحصی در ٠ برده تسوید بیوردقلری وقفنامه لر وحجج شرعیه وتمسکات دستور العمل اولمشدر ٠

شواهد النبوه یی ترجمه ایتمشلردرکه رسوخ قلم معجز بیانلرینه اعظم شواهددر ٠

الحاصل مرحوم مشارالیه خادم العلوم علامهٔ روم وصنفنك اهلیدر ٠

مخلصلری حلمی اولوب اشعار آتی یادکار طبع کزینلریدر ٠

شعر

جام می نامزا ایتدی شکست
مجلسمز باصدی اياق نائبی

❊ ❊ ❊

حالی کورمك ایچون کلکه ایتدك اقرار
کل کورایمدی نیجه حظا یتدی افندی دلزار

❊ ❊ ❊

بریجك سو یلدی یار نیاز ایتدم چوق
قی سنکین دل ایمش حق بوکه اصلا سوز یوق

❊ ❊ ❊

حلمی

قسطمونی لیدر ٠ مملکتنده براز تحصیلدن صکره لاجل التکمیل مولانا علاء الدین عربی استانه واصل ومولانای مشارالیهك وفاتی اوزرینه اولا دیار عربه و برازصکره عجمه راحل اولوب پك چوق علما ایله زانوزن بحث مناظره اولمشدر ٠

عجمده صوفیه دن شیخ مخدومی حضرتلرینه

وتصفیهٔ قلب ایله وطن اصلیسنه عودت ایتمکین یاوز سلطان سلیم خان غازی حضرتلری طرزونده والی ایکن صاحب ترجمه یی امام ایلمشدر ٠

بعده پادشاه اسکندر سریرت سلیم خان غضنفر هیبت مهابت افزای سلطنت ورونق فروز سریر خلافت اولدقلرنده صاحب ترجمه خواجهٔ شهریاری وفوق الغایه منظور وملتفت جهانداری اولمش ایدی خاقان خلد آشیان ایله مصر سفرندن غانماً عودت ایدرکن ۹۲۲ سنه سی دمشقده عازم جنان اولمشدر ٠

حاوی کمالات علمیه وعملیه ومستجمع فضائل دینیه ودنبویه حلیم کریم الطبع غایت سخی فقرا پرور برذات عالیقدر ایمشلر ٠

پادشاه قدرشناس خسته لکنده عیادتنه کیتدکلری مثللو جنازه نمازلرنده حاضر بولنمشلردر ٠

بروجه آتی ایکی مطلع کندیلرینکدر ٠

مطلع

الیله کیرمشیدی دون کیجه اول زلف دوتا
صانکه دستمده ایدی مملکت چین وخطا

❊ ❊ ❊

اول مهر رخ که خلق باقن حسنی تابیدر
کرم اولمسونمی بریوزینك آفتابیدر

❊ ❊ ❊

حمدی

عارف بالله وواصل الی الله المولی آق شمس الدین حضرتلرینك اصغر اولادی مولانا حمدالله حضرتلریدر ٠

علو حسب وسمو نسب ایله اکابرك اعظمی وتقدم ذاتی ایله متأخرینك مقدمیدر ٠

الولد سرابیه : مقتضاسنجه پدر عالی کهرلری کبی عالم عابد زاهد متواضع وکثرت اختلاطدن منقطع متورع برذات نادر الصفات ایمشلر ٠ خلقدن انقطاعلری بعد التحصیلدر

مثنویاتده عصرینك فریدی اولدیغندن قصهٔ پرحصهٔ جناب یوسف زلیخایی (صلوة الله علی نبینا وعلیهم اجمعین) ادای سلیس ونظم نفیس ایله تکمیل ایده رك سلطان بایزید خان ثانی نامنه یادکار ایتمك ایستمش ایسه ده مأمولی قدر رغبت والتفات کورمدیکندن فراغت ایتمشدر ٠

مقطع منظومهٔ رسالت وخاتمهٔ قبالهٔ نبوت علیه افضل التحیت افندمز حضرتلرینك منقبهٔ جلیلهٔ ولادت سنیه لرینی تنظیم ایلمشلردر ٠

و قصهٔ عشق لیلی ومجنونی دخی نظم ایدوب ینه اوبحرده مثنوی اوله رق نظم ایتدیکی محمدیه وتحفة العشاق ایله خمسه سنی اکمال ایلمشلردر ٠

بونلردن بشقه یوسف زلیخاسی بحرنده برده قیافت نامه لری واردر ٠ طقوز یوز اون درت سنه سنده مرحوم نجاتی بکله وفات ایلدیلر ٠

قبر شریفی کوینکده پدرلری یاننده در ٠ قیافتنامه لرندن نظم آتی تحریر قلندی ٠

مولانا جامی حضرتلرینك نعت نبوی صلی الله علیه وسلمی حاوی اولان غزل مشهورینی تخمیس ایلمشلردر که بر وجه آتی عیناً تحریر قلندی ۰

تخمیس

در ازل داد مرا یار بغم پرورشی
عاشق غمزده امهست چنینم روشی
شد از ینم فرح وشادی دل دردکشی
لی حبیب عربی مدنی قرشی
که بود درد وغمش مایهٔ شادی وخوشی

من که یکعاصی و بیچاره ام او محترمی
چه توانم که زنم درره عشقش قدمی
عاجزم چون سخنش تازی رمزش حکمی
فهم را زش نکنم اوعربی من عجمی
لاف مهرش چه زنم اوقرشی من حبشی

عمرها شد که منم در طلبش سرکردان
بهواداری اوکرده بهر سود وران
محو شد جسم نزارم که نماند هیچ نشان
ذره وارم بهواداری او رقص کنان
چون شدا وشهرهٔ آفاق بخورشید وشی

مست ومدهوشم ازان نیست زعالم خبرم
نکند جلوه جز ازوی چو بهر جانکرم
هست نزدیك بمن از تن وجان بیشترم
کرچه صدمرحله دوراست زپیش نظرم
وجهه فی نظری کل غداة وعشی

تشنه لب کر بکنم کشت وکذار فلوات
بمن تبزده رانیست جز این عین نجات
دمبدم جرعهٔ عشقش بکشم تابممات
مصلحت نیست مرا سیری ازان اب حیات
ضاعف الله به کل زمان عطشی

هستم ازروز ازل دردکش وباده پرست
نشئه مندم بلبش کرده چو در بزم الست
کرچه سرشد بدرمیکده ام جام بدست
صفت بادهٔ عشقش تو مپرس از من مست
ذوق این می نشناسی بخدا تانچشی

جدی انانکه درین بادیه مردان رهند
تا ابد پای از ین دائره بیرون ننهند
اندرین معنی برامد بمن این بیت پسند
جامی ارباب وفا جزره عشقش نروند
تو مبادا که ازین راه قدم بازکشی

***

حمدی

قسطمونیلی ومشاهیردن تذکرة الشعرا صاحبی منلا لطفی نك جدیدر ۰

علما زمره سندن اولوب اواخر عصر فاتح محمد خانیده ارتحال ایتمشدر ۰ مرتب دیوانی واردر ۰

صاحب ترجمه تذکره صاحبی منلا لطفی نك جدی اولدیغی حالده تذکره سنده ترجمهٔ حالنه دائر بوندن زیاده تفصیلات کوریله مدی ۰ سائر تذکره لردخی صاحب ترجمه یی محمد خان عصری شعراسندندر دیوب کچمشلردر ۰

دسترس اولنان بعض آثاری بروجه آتی تحریر قلندی :

***

رخلرك رشکی کلك بیرینی خار ایلدیلر

نظم

رنك احمر دلیل خون وشتاب
رنك اسمر دلیل فکر صواب
اولور احول معاند وجبار
بری بردر دیسك ایدر انکار
بولمیاسن ایلی ارارسن اکر
اغزی اکری اولنده طوغری خبر
ریش مردم طویل اولورسه اکر
بلکه اولور سر طویلهٔ خر
شمدیکی دمده کیتدی خیر نشان
شر بولنور جهان ایچنده همان

***

حمدی

مشاهیر فضلای عصردن ومجلس معارف اعضاسندن شروانی حمدی افندی حضرتلریدر ۰

شروان علمای بنامندن خضروی الحاج احمد افندی زاده الحاج عبدالله افندی مرحومك فرزند معارفمندیدر ۰ بیك ایکیوز قرق التی سنه سی شروانده پانهادهٔ ساحهٔ شهود اولمشدر ۰

عنفوان صباوتنده داغستان علمای مشهوره سندن عبدالغنی افندی وسائر فضلادن تحصیل معارف وکمال ایلدیکندن یکرمی ایکی یاشنده برچوق فنونه کسب وقوف ایلمسیله استادی مشار الیه عبدالغنی افندیدن اخذ اجازت ایلمشدر ۰

برایکی سنه مملکتنده تدریس ایله مشغول اولدیغی حالده قفقاسیه اهالئ مسلمه سنك تغلب روس ایله اشایشدن مأیوس اولملری اوزرینه ۱۲۷۲ سنه سی روسیه مسئله سی اواخرنده درعلیه یه نقل وهجرت ایدوب استعداد کافیه سی مناسبتله بعض مأموریتلرده بولنه رق نائل امل واختلاس وقت ایتدکجه بعض آثار نافعه تألیفنه دخی موفق اولمشدرکه بروجه آتی تعداد اولنور ۰

(۱) مقالة العرفا فی مسائل الحکما اسمنده کی رسالهٔ مفیده لریدر ۰

(۲) قورتیز نام جغرافینك بر کتابنی ترجمه وایجاب ایدن دوائر وخرائطی اخرینه ضمیمه ایتمشدر ۰

(۳) مطبوع مقامات حریری ترجمه سیدر ۰ بو ترجمه نك اصلی بلغای عرب نزدنده مشهور اولدیغی کبی ترجمه سی دخی ادبای عثمانیه عندنده حقیقة مقبول اوله رق پك چوق اکابرك مظهر تقریضی اولمشدر ۰

(٤) خریطهٔ سما ویه سیله برابر صور الکواکبیدر ۰

(٥) اصول جغرافیا نام رساله سیدر ۰

(٦) تسهیل العروض وعلم قوافی وصنایع شعریه وبدایع کلامیه نام رساله لریدر ۰

(۷) غایت مفصل اوله رق نزهة البلدان اسمنده تألیفنه موفق اولدقلری جغرافیا کتابیدرکه مغنی ونافع برأثردر ۰

(۸) قواعد علم حسابی وفرائضی حاوی رساله سیدر ۰

السنهٔ ثلاثه ده نظمه قادر برشاعر ماهردرلر ۰

کاهن غنچه‌لرك باشنه طار ایلدیلر

❊

سینمی تیغ غمیله شرحه شرحه یاره‌یم
یاره‌لرله یاره‌حالم شرح ایدوبن واره‌یم

❊

کارکاه عالمده اقچه‌نك سبب فتوح اولدیغنه
دائر بروجه آتی برقاچ بیت صاحب
ترجمه‌نکدر ٠

بیت

نیجه خوری عزیز وقللر ایلر
اول عزیز جهان اولان اقچه
نیجه‌لر ترك سر ایدوب یوانه
ایتدیرر نیجه شخصدقان اقچه
منلا لطفینك نظیره‌سیدر ٠

نظیره

اقچه سز کیسه مرغ بی پردر
کشی‌یه قول قناد همان اقچه
دیدیلر اقچه روح ثانیدر
اهل دنیا قتنده جان اقچه
اقچه‌سی یوق آنك که اقچه‌سی یوق
آدم ایدن اری همان اقچه
دشمنه قالسه غم یمه دیمه تك
بکا ویر لطف ایت ای فلان اقچه
اقچه‌سی اولمیان عبا بوله‌مز
کیدیرر کلبه پرنیان اقچه
الده بر شاهنی شکاری وار
نیه صالسه‌ك اولور روان اقچه

❊

حمدی

قدمای شعرادندر ٠ مشاهیر حکمای
عجمدن کلستان صاحبی صاحب فضل
وعرفان سعدیٔ شیرازی حضرتلرینه
دعوای انتساب ایلرمش ٠ عصرنده ایا
صوفیه جامع شریفنده دور خوانلقله
مشهور شیخ وشاب اولمشلردر ٠
شعرده قوتی وحفظ قصاید وغزلیاتده
قدرتی وارمش ٠
بیت آتی تذکره‌لرده صاحب ترجمه‌یه نسبت
اوله‌رق تحریر قلنمشدر ٠

بیت

طیلسانینه طولاشمه زاهدك ای رند اولان
فیل حذر کژدم صفت درزهری قویروغنده‌در

❊

حمادی

استانبوللیدر ٠ کنجلکنده تحصیل کماله مداوم
وبالاخره طریق قضایه عازم اولوب روم
ایلینك بعض محللرنده سجاده‌نشین حکومت
اولدیغی حالده بیك طقسان بش تاریخنده
ارتحال ایتمشدر ٠
نظم آتی آثارندن نمونه‌در ٠

نظم

اول آبادی عجب وارمی ایدی کردونك
بز فنا سینه یتشدك هله چرخ دونك
یرینه مردمك چشمی قورزده ایچرر
روزکار السه حبابینی می کلکونك

❊

فتنهٔ چشمی ایله غمزهٔ جادوسندن
قورقرم دل قچارق چاه زنخدانه دوشر
حمدی آچرسه نقابن سکا ایلای مراد
دل مجنون صفت دشت وبیابانه دوشر

❊

حمدی

استانبوللیدر ٠ اوائل حالنده تحصیل
سرمایهٔ دانشله زمرهٔ کتابه داخل ومالیه
خلفالغنه نائل اوله‌بیلمشدر ٠
چورلیلی علی پاشا مرحومك مدرسه‌سنه
وموره فتحنه صور وایامسوره فتحلرینه
کوزل تاریخلری واردر ٠
نظم آتی صاحب ترجمه‌نکدر ٠

نظم

عاشق خیال دلبر ایله وصل جو کرك
مرآت دلده عکس رخی رو برو کرك
یاد رخکله یاینه اشکم روان اولور
دائم نهال کاشنه البته صو کرك

❊

حمدی

مکتوبی خارجیه خلفاسندن حمدی بکدر ٠
غربا خسته خانه‌سی اطبای حاذقه سندن
دوقتور اسماعیل بکك مخدومی اولوب
١٢٦٨ سنه‌سی تولد ایلمشدر ٠
دارالمعارف ومخرج اقلامه دوام ایله
اورالرده مبادی فنونی تحصیله اقدام
ایتمش وبرمقدار دخی فرانسزجه
اوکرنمش اولدیغی حالده ١٢٨٨ سنه‌سی
برقطعه شهادتنامه آلوب قلم مذکوره
مأمور اولمش وکچنده بالامتحان مکتب
اعدادی کتابت خواجه لغته انتخاب
قلنمشدر ٠
علوم عربیه‌یی مدرسین کرامدن وفاتح
درس عاملرندن مشهور شاکر افندیدن تعلم
ایتمکده وفنون ادبیه‌نك تحصیلیچون دخی
دخی علمای عربدن شیخ احمد شتوان
افندینك مجلسنه دوام ایلمکده‌در ٠
مومی الیه ازکیان وایجاد مضامینه
قادر شعرادندر ٠
کچنده درسعادته کلمش اولان کاشغر سفیری
یعقوب خان حضرتلرینك مدایحنی شامل
کوزل برقصیده‌سی واردر ٠
قافله‌یه درج اولنمق اوزره ارسال ایلدیکی
برغزلی بروجه آتی تحریر قلندی ٠

غزل

سحاب زلفنی رفع ایت کورونسون ماه رخسارك
نولور سایه‌کده چشمی روشن اولسون عاشق زارك
دکلسك جنس ابنای بشردن ای پری چهره
که غلمان بهشتی اکدیرر اطوار ومشوارك
حجیل ایتسه‌دی نهال تازه وسرو خرامانی
سنك کاشنده جانا دونکی کون مستانه رفتارك
عجب شیرینك ایلرمیدی نامن یاد عالمده
اکرچه کوهکن بیلسیدی شیرینیٔ کفتارك
بنی که غرق نور وکه ایدر مستغرق ظلمت
خیال عارض واندیشهٔ کیسوی طرارك
ایدرسك عزم بابل اوکره درهاروت وماروته
رموز فن سحری چشم شهلای فسونكارك

یاننده معتبر دز شاعران عصرك ای حمدی
مثال کاغدز ر نسخهٔ رنکین اشعارك

❊

حمدی

صدور عظامدن مشهور کتخدا زاده عارف افندی مرحومك برادری احمد مختار حمدی افندیدر . اوائل حالنده تحصیل کمال ایله مدرس اولمش ایسه ده دنیایه رغبتی اولمدیغندن عمرینی تیکیه وخانقاهلرده استلذاذ وجدوحال ایده رك کچورمشدر . غزل آتی صاحب ترجمه نکدر .

غزل

اوشوخ ناز پرور ماه تابان اولدی کیتدکجه
کوکلده شوق مهری آتش افشان اولدی کیتدکجه

سلحشور اولمش ابرو غمزه لر جلاد خونریزی
کوزلك کشورنده میرمیران اولدی کیتدکجه

فراق لعلی ایتدی ریزهٔ الماس وش تأثیر
جکرده داغلر کان بدخشان اولدی کیتدکجه

آچنجه بادبان حسرتی عمان اشکمدن
نظردن کشتئ امید پنهان اولدی کیتدکجه

نوله پیر ولك اینسه عارف مضمون پردازه
بوواد یلرده حمدی پك سخندان اولدی کیتدکجه

❊

حنیف

ابراهیم افندیدر . خواجکان دیوان همایوندن اولدیغی حالده ١٢١١ تاریخنده وفات ایتمشدر .

سیر حضرت نبوی یه متعلق اوج جلد منظومه سی واردر . نظم آتی منظومهٔ مذکوره دندر .

نظم

سیدالکونین حبیب کبریا
صدر اعلای صدور اصفیا
نور پاك جبههٔ ادم صفی
جوهر اصلیهٔ کنز خفی
نور اقدم ختم قرآن رسل
مبتدا و منتهای هر سبیل
جان عالم عالم جان وصال
جانلر اولسون یولنده پایمال

❊

حیاتی

سلطان سلیم جامع شریفی امامی وفارسی مصلح الدین خلیفه نك مخدومی محمد افندیدر . عصرنده بعض ظرفا برادرینه مماتی چلبی دیرلرمش . شام وحلبده واکثر دیار عربده برچوق مأموریتلرده بولنه رق اولدقجه تحصیل یسار ایله استانبوله کلمش وایوب سمتنده برخانه اشترا ایدوب اقامت ایتمکده بولنمش ایکن علاقه بلاسی اوله رق آز وقت ایچنده وارینی الدن آلدیرمشدر .
(صبرم توکندی لازم اولوبدر بکا سفر) نشیده سنجه ابن المفر دیوب برادری مماتی جده امینی اولمغله برقاچ اقچه حواله ایله مکهٔ مشرفه یه عزیمت واوراده مجاورت اوزره ایکن ارتحال آخرت ایلمشدر .

صاحب ترجمه پوستی نامنده بر شاعرله هنکام ملاطفه ده حنزیر پوستی دباغت قبول ایدرمی دیو ایتدیکی سؤاله پوستی دخی حیاتیده مردار مماتیده دیو جواب ویردیکی بعض تذکره لرده کورلمشدر . مومی الیه صاحب شهرت . خوش صحبت . خوب سیرت بر ذات ایمش . بیت آتی اثارندندر .

بیت

یار اکر عرض عذار ایلیه کلزاره کله
چاك ایده غنچه یقاسینی وکلزاره کله

❊

حیاتی

استانبولده جوال خلیفه محله سنده تولد ایتمشدر . زمرهٔ سپاهیاندن وعصرینك معارفندانندن ایمش . سلطان سلیمان عصری شعراسندندر . بروجه آتی ایکی مطلع آثار شعریه سندندر .

مطلع

پیکر ابروی دلبر دیدهٔ پرخونده
ایکی ماهیدر یوزرلر صانه سن جیحونده

مطلع

طاتلو کلدی باکه جانمدن لبك
جان چیقر چیقمز دهانمده لبك

❊

حیاتی

سنبل زاده وهبی افندی مرحومك تحفه سنی شرح ایتمش اولان مشهور الحاج احمد حیاتی افندی مرحومدر .

متوفی مرعش سنجاغی داخلنده کائن البستان قصبه سی مفتیسی احمد افندی مرحومك فرزند ادیبی اولوب ١١٦٥ تاریخنده تولد ایلمش وعلى التدریج تکمیل نسخ علمیه ایله پدرینك وفاتنده سجاده نشین فتوی اولمشدر . برمدت کچدکدنصکره درسعادته کلوب ایاصوفیه جامع شریفنده تدریس ایله مشغول ایکن نائل رؤس اولمش وصدر اسبق یوسف ضیا پاشا مرحومك خواجه لکنه دخی موصول اولوب ایکیوز یکرمی درت تاریخلرنده سرای بوسنه مولویتنه وایکی سنه مرورنده عراق عرب مولویتنه مظهر وایکی سنه قدر جانب بغدادده مسند کزین شرع انور اولدقدن صکره درسعادته بالمواصله خانه سنده براز زمان دخی کوشه کزین فرغت اولدیغی حالده ١٢٢٩ سنه سی تارك متاع مستعار حیات وتندادهٔ کوشهٔ منزل نجات اولمشدر .
مرحوم مشارالیه فاضل وعالم برذات کامل اولوب برچوق تألیفه دخی موفقدر .
(١) اسعاف المنه فی شرح اتحاف الجنه نامنده مع متن برقطعه شرحیدر .
(٢) علم اداب ومنطق وقافیه یه متعلق مع شرح برعدد منظومه سیدر .
(٣) ترجمه سی آتیده محرر سنبل زاده وهبی مرحومك تحفه سنك شرحیدر .
(٤) کذلك مشاهیردن شاهدی مرحومك فارسی لغتنامه سنه برقطعه شرحیدر .

(۵) علائم قیامته دائر مع شرح برعدد رسالهٔ عربیه سیدر .
(٦) بردائره یی مشتمل مع ترجمه عربی العباره برعدد قصیده سیدر .
سنبل زاده نك مشهور اولان نخبه سنی دخی شرحه باشلامش ایسه ده عمری وفا ایتدیکندن ترجمهٔ حالی آتیده محرر خلیل شرف افندی اتمام ایتمشدر .
غزل آتی صاحب ترجمه نکدر .

غزل

حقیقت کلشننده کلده بلبل کبی دیر هوهو
قونك مقصدی حقدر کرك لالا کرك لولو
کلستان هو یتده اوتوب هوهو دیان مرغان
نه هوهودیرنه یو یودیرنه بو بو دیرنه هم جوجو
معارف بغچه سنده بلبل دیار هزار اما
کیمی عقعق کیمی تصلق کیمی شقرق کیمی قوقو
بو کثرت عالمنده سر وحدت بیلمسی مشکل
بیلور انجق اقالیم حقایقده کزان سوسو
حیاتی بحر حیك ساحل پایانی وار صانمه
بتون جوجو یه غوغووشده ایتسك سو بسو نو نو

⁂

حیدر

سفری حصار اهالیسندندر . سلطان جمك دفتر داری وزمان شداید ومحنتده انیس وغمکساری ایمشلر . سلطان جم فرنکستانده وفات ایتدیکنده خبر وفات وبالجمله متروکات ومخلفاتی استانبوله صاحب ترجمه کتورمشدر

مشهوردر که سلطان جمك برطوطیسی وارمش رنکی سوت بیاض اولدیغی کبی لسانی دخی اپجه فصیح ایمش مولانا حیدر جم مرحومك مخلفاتن کتوررکن مذکور طوطو یی سیاهه بویار ومقام تعزیه ده (الحکم لله پاینده باد عمر پادشاه) عبارهسنی تعلیم ایدر . طوطی سلطان بایزیده بوعباره یی سویلر ایسه ده پادشاهك خوشنه کلیوب حیدری کرمیان قلعه سنده حبس وصکره عفو ایله کوزل برزعامت احسان ایلر . بیت آتی صاحب ترجمه نکدر .

بیت

حیدرا عارف ایسهك توبهٔ جام ایتمه صاقن
شول ایشی ایشلمه کیم صکره پشیمان اولهسن

⁂

حیدر

آیدین ولایت جلیله سی مرکز نائبی فضیلتلو سید علی حیدر افندی حضرتلریدر .
وقایع کاتبی مشهور ابراهیم افندینك حفیدی وقسمت عسکریه محکمه سی متحیزان خلفاسندن نعمان افندی مرحومك نجل نجیبی اولوب بیك ایکیوز اللی اوچ تاریخنده استانبولده تولد ایلمش واستعداد فطریسی ایجابنجه سن طفولیتده مبادی علوم وفنونی اکمال وبو یولده اولان شوق وخواهشی مقتضاسنجه جوامع ومدارسده علی الترتیب تحصیل ایله عنفوان شبابنده ابن حاجب

کبی مشار بالبنان فضل وکمال اولمشدر .
۱۲۷۳ تاریخنده معلم خانهٔ نوابه دخول ایله شیخ الاسلام اسبق عارف افندی مرحومك زماننده بالامتحان ظاهر اولان کمالات فوق العاده سی جمله نك نظر تقدیر وتحسینی جالب وفقط حداثت سنی طشره حکومت شرعیه لرینه کوندرلسنه مانع اوله رق معاونلك صورتیله معلمخانه یه مأمور بیورلمشدر . شیخ الاسلام اسبق حسام الدین افندی مرحومك آوان مشیختلرینه قدر خدمت مذکوره ده بولنه رق مرحوم مشار الیه صاحب ترجمه نك فرط ذکا وقابلیتنی بیلدیکندن معلمخانهٔ مذکوره خواجه تعیین بیورملریله سکسان التی تاریخنه کلنجه یه دکین ملتقی ودرر وفرائض درسلرینك تدریسیله مشغول اولمشلردر .

براز صکره رتبه جه تدریسدن مرتبهٔ مولویته واصل اولدیغی مثللو مأموریتجه دخی بالترقی بوسنه ولایت جلیله سی مفتش حکاملغنه تعیین قلنمشدر .

افندی مومی الیه ایله الفسمز اوراده در . فضل واد بی یار واغیارینك مصدقی اولوب افعال وحرکاتنده متمکن ووقور برذات فضائل موفوردر . بوسنه ده اوچ سنه مدت ایچنده برقاچ دفعه والی قائممقاملغی دخی ایتمشدر .
اشبو مأموریتندن عودت واز مدت استانبولده استراحتدن صکره روسجق

نیابت شرعیه سیله عازم واجرای احکام شرعیه ایله امور مهام سلطنت سنیه ده ابراز مهارت کارکذاری یه مداوم اولمشدر .
شیخ الاسلام مرحوم ترشیجی زاده احمد مختار افندینك سائقهٔ اهلپرور یلریله افندی مومی الیهك مأموریتی طونه دیوان تمییز ریاستنه وبرمدت صکره آیدین ولایتی دیوان تمییز ریاستنه تحویل قلنمشدر .
مومی الیه برذات کامل وعارف اولدقلری کبی دقایق شعره دخی حقیله واقفدرلر .
غزل آتی آثار دلپذیرلرندن برشمه در .

غزل

تزاحم اینسه ده اسباب تأثیری هدر درهپ
امور خلق عالم بستهٔ حکم قدر درهپ
بساط کائناتی اویله کوردمکه جهاندرخواب
همیشه کفت وکوافسانهٔ بی پا وسردرهپ
خلایق ترك ایدر برکون اولور کیم خانهٔ دهری
انکچون هرتهیزز داعی شوق وسفردرهپ
مطولدر معانیٔ بدیع حال دل شرحی
بیان سرکونین آکه نسبت مختصردرهپ
کتاب صنعه حیدر چشم دقتله نظر ایله
که هرسطرورق زیبندهٔ نقش عبردرهپ

⁂

حیدر

میرمیراندن مرحوم حیدر پاشادر . روم ایلیده واقع درامه نام قصبه ده تولد ایتمشدر صدر اسبق خورشید پاشانك

ترحاله والیلکی هنکامنده مشارالیهك التماسنه مبنی صاحب ترجمه یه سلحشورلق رتبه سی اعطا اولنمشدر ۰ مؤخراً مصره عزیمت ایلیوب مدت مدیده خدمات مصریه ده استخدام اولندقدنصکره مصر والیسی عباس پاشا مرحومك التماسیله عهده سنه رتبهٔ میرمیرانی توجیه بیورلمش و ۱۲٦٥ سنه سی استانبوله کلوب التمش سکز سنه سی بیغا متصرفی اولمش والتمش طقوز سنه سی وفات ایلمشدر ۰

غزل آتی صاحب ترجمه نکدر ۰

غزل

شمع وحدتدن یانوب بوشب چراغ اولدی کوکل
قرب وبعدك سوزشندن پك ایراغ اولدی کوکل

عالم ایچره همت اغیاره محتاج اولمیوب
مومیان دلبره براوزكه باغ اولدی کوکل

تا صباح حشره دك تنویر ایلر عالمی
شام وحدتده ینان قندیله یاغ اولدی کوکل

فخر ایدوب عیسی دیسه م نوله افندی بیریمه
اولشیکن سایهٔ منلاده صاغ اولدی کوکل

حیدرا غالب افندی دخی نطق ایتمش ایدی
زاهبرلر کثرتندن کمسراغ اولدی کوکل

* * *

حیرت

مصر والیسی اسبق مرحوم محمد علی پاشانك دیوان کاتبی ایکن مصرده وفات ایدن منشی وشاعر مشهور حیرت افندیدر ۰ اناطولیده دارنده نام قصبه ده مهد آرای شهود اولمشدر ۰

کنجلکنده علوم جزئیه وکلیه یی تحصیل وتکمیل ایله درسعادته کلوب براززمان دیوان قلمنه مداومت ورتبهٔ خواجکانی یی احراز ایده رك صدراسبق یوسف ضیا پاشا وجلال پاشا وقائممقام اسبق احمد شاکر پاشا وصدراسبق محمد غالب پاشالرك دیوان کاتبی خدمتلرنده بولندیغی حالده بیك ایکیوز اوتوزدرت تاریخنده مصره عزیمت وبش التی سنه مقداری محمد علی پاشا مرحومك دیوان کتابتنده بولندقدنصکره ایکیوز قرق ایکی تاریخلرنده او یوسف مصر معرفت دامن کش زلیخای زمان اوله رق سمت بقایه رحلت ایلمشدر ۰

(۱) مطول برعدد منشآتی اولوب مصرده طبع اولنمشدر ۰

(۲) برعدد مفید ومنظوم لغتنامه سیدر ۰

(۳) نحودن الفیه یه برقطعه شرح رنکین مقاله سیدر ۰

اشعاری دیوان اوله جق مرتبه کثیردر ۰

غزل

شوق لعلکله یناردور چراغ یاقوت
رنك آلور آتش رویکدن ایاغ یاقوت

لاله در صانمه آنی شاه بهار حسنك
حکم ایدوب شعشعه دن قوردی اوطاغ یاقوت

فکر کابوسهٔ رویك ایله کویان اولسم
طرح اولور صفحهٔ نظاره یه باغ یاقوت

دوندی پرضیجهٔ لؤلویه سرشکم حیرت
قطرهٔ خون اراسنده سراغ یاقوت

حیرتی

یکیجهٔ وارداردندر ۰ شعرای نامداران رومدن اولوب مرتب دیوانی واردر ۰ اوائل حالنده وزیر ابراهیم پاشایه ویردیکی قصیده سی اولوقتلر شعرا بیننده مظهر پسند وقبول اولمشیدی ۰ سلطان سلیمان حیرتی یه لطف وعنایت قصدیله شاعر مشهور خیالی یه همشهرك نصلدر دیو سؤال بیورملری اوزرینه طبیعت بشرده موجود اولان رقابت مقتضاسی خیالی دخی افندم بی نظیر شاعردر فقط بك مستغنیدر دیمسیله وحیرتینك (نه سلیمانه اسیروز نه سلیمك قولیوز * کیمسه بیلمز بزی بزشاه کریمك قولیوز) بیتیله تأیید مدعا ایلمسیله پادشاه آز بر تیمار احسان ایدر حیرتی دخی تیمارینه بویله تیمار اولمز دیوب قبول ایتمز واول منان کریمك احسانی اولان قوت ایله قناعت ایلر بالاخره کوزلری اعمی و ۹٤۲ ده تارك عالم فنا اولمشدر ۰

نظم آتی آثاریندندر ۰

نظم

بوندن ارتق دخی وصلت نیجه اولور عالمده
برکوك التنده یوز اول ماه ایله دائم ایکمز
یوق صانوردم بالمش راحت بومحنتخانه ده
شمدی بیلدم دلبرك ایشیکی طاشی وارایمش

❊ ذیل حرف حا ❊

حسین

مشاهیردن حسن جان افندیدر ۰ مولدی بروسه در ۰ کنجلکنده فنونه انتساب ایله برازمدت موقوفات قلمنه دوام ایتمش ایسه ده صکره لری عیش وعشرته مبتلا اوله رق جهانك وارویوغندن کچمشدر ۰ اعجوبه هیئت خوش صحبت برذات ایمش بیك یوز یتمش سنه سی وفات ایتمشدر ۰ عثمان پاشازاده صاری بکك کاتبی ایکن بکك هدیه اوله رق صاحب ترجمه یه ویردیکی کهنه برطوپ کمخایه دائر انشاد ایلدیکی منظومه در ۰

نظم

اهل تواریخدن الدم خبر
حاره نك اصلی بوایمش مکر
کاو درفشی کبی اول بزلکه
کیرمدیکی قالمامش هیچ معرکه
نیجه زمان اولدی او عبرتنما
کردن عوج اوزره کبودی ردا
بانی کاخ ارم پرفساد
ایتمش ایدی آصقیٔ قصر عماد
حاره دکل نادرهٔ کون ایدی
زیب سراپردهٔ فرعون ایدی

صاحب ترجمه نك اوچ کوزلی بر دواتی اولوب هر بر کوزنده سیاه قرمزی مائی رنك مرکب بولنورمش ۰ بری سؤال ایتدکده بیت آتی ایله جواب ویرمش ۰

بیت

اوچ حقه دواتنده نه وار دیرسه او شاهم
خون جکرم دود دلم بخت سیاهم

❊ حرف خا ❊

خاکی

صاحب ترجمه نك حالی پك مؤثر پك غریبدر . مومی الیه خاصکوی اهالیسندن واوائل حالنده یهودی حاخاملرندن و فقط توراتك دقایقنه واصل اولمق وحقایق عربیه یی دخی تحصیل ایتمك کبی مزیتلری حائز ایمش . شعره دخی هوس ایلدیکندن ازوقت ایچنده عصرینك مشاهیر شعراسیله مشاعره ایده جك درجه یه کلشدر .

مرحوملك عصری سلطان مرادرابع عهدیدر . اولزمانلر مفتی الانام اولان سالف الترجمه شاعر مشهور بهایی افندیله اکسك سزبر اشورلر ودائما مشاعره ایدرلر ایمش . ینه بر کون صاحب ترجمه مفتی مشار الیهك مجلسنه دخول ارزوسیله قوناغنه کیدر . فقط قپوجینك شرندن دخول مجلس مخدومه امکان مساعد اوله مامسیله کندیسنه قپوده استقبال اولندیغی مشعر برغزل انشاد ایدوب کوندرر . غزلده استقبالی اشراب ایدن بیت بروجه آتی تحریر قلندی .

بیت

وارنجه سدهٔ دولتمآب یاره دربانی
الهی مبتلای سده اولسون سدباب ایلر

مکر هدایت صمدانی صاحب ترجمه نك قرین حالی اولمش ایمش . هادیٔ سبل وقافله سالار رسل افندمز حضرتلرینك مدایح جمیله لرینی شامل ترکیب بنداسلو بنده لساندن برنعت محمدی صادر اولمغله درحال اسلام ایله تشرف ایلشدر .

نعت شریفی مفتی مشار الیهه ویرمکله اوواسطه ایله طرف شهنشاهیدن مظهر التفات تام اولمش واسمی محمد ومخلصی خاکی تسمیه قلنمشدر .

استانبول کرکندن بهر اوم یوز اللی اقچه علوفه ومقدار کافی تعیینات ایله انعام اولندیغندن خاصکویدن استانبوله نقل ایله خواجه پاشاده برخانه تدرك واوراده اولنجه یه قدر اقامت ایتمشدر .

صاحب ترجمه دقایق عربیه یه ذاتاً واقف اولمغله برازمدت دها حقایق اسلامیه یی تحصیلدن صکره اخذ اجازت ومدرس عام صنفنه دخالتله عصرنده درس عام محمد خاکی افندی نامیله تحصیل شهرت ایتمشدر .

حتی مشاهیر حکمای اسلامیه دن کاتب چلبی مرحوم میزان الحقنده صاحب ترجمه نك بزنبزه حالنی ذکر ایتمشدر .

نعت شریف تیمناً وعیناً بروجه زیر تحریر قلندی .

(نعت سید المرسلین)

شاه اقلیم رسالتدر معظم پادشاه
نازنین رب عزت بندهٔ خاص اله

خاکپایی اولمین بوآز جناب حقه راه
آنکیچون خلق اولندی نه فلکده شمس وماه

سلو صلو علی بدرالدجی شمس الهدی
نور حقدر مصطفی محبوب درکاه خدا

ملتجای خلق عالم کیم انك درکاهیدر
صدردیوان رسالت انبیانك شاهیدر

کوکب اوج سعادت برج حسنك ماهیدر
اولین وآخرین آنك شفاعت خواهیدر

سلو صلو علی بدرالدجی شمس الهدی
نور حقدر مصطفی محبوب درکاه خدا

خاك درکاهینه آنك ایتمیجه انتساب
رفع اولوب پرده کوکلدن جانه اولمز فتح باب

اباغی طوپراغنك هرذره سی برآفتاب
یولنه جان اوینایان عاشق بولور حسن المآب

سلو صلو علی بدرالدجی شمس الهدی
نور حقدر مصطفی محبوب درکاه خدا

روضه سیدر کلشن جانبخش فردوس برین
استانن بکلیوب ایلرندا روح الامین

هذه جنات عدن فادخلوها خالدین
رحمة للعالمین اولدر شفیع المذنبین

سلو صلو علی بدرالدجی شمس الهدی
نور حقدر مصطفی محبوب درکاه خدا

یاد ایدن اسم شریفك شوق ایله پرنور اولور
معجزاتن کوش ایدن محزون کوکل مسرور اولور

هرکیم آنی سودی جرمی عفو اولوب مغفور اولور
ای یهودی عاشق محبوب حق منظور اولور

سلو صلو علی بدرالدجی شمس الهدی
نور حقدر مصطفی محبوب درکاه خدا

شیخ الاسلام بهایی افندی یه بانتقدیم نائل احسان موفوری اولدیغی غزلیدر .

غزل

پیاله بزم یاره کسب ایچون نور انتساب ایلر
کهروش کیم فروغ مهردن تاب اکتساب ایلر

دکل بندن نهان اولمغله هرکون قانع اول سحار
ملاقی اولمیم سیرنده کیم محروم خواب ایلر

وارنجه سدهٔ دولتمآب یاره دربانی
الهی ابتلای سده اولسون سدباب ایلر

شها معمار وصلکله وجودم کشورین یاب یاب
فراقك قوقرم آهسته آهسته خراب ایلر

شرف بسدر بوخاکی بنده که پابوسك ایتدکجه
که زین کوکب نعلك دوا پروسن رکاب ایلر

بروجه آتی قدح غزلی دخی مشهوردر :

غزل

دفع ضحاك غمه معنیده آهنکر قدح
سد یأجوج ملاله سد اسکندر قدح

بوس لعلك بیتکلف ایتسه هردم غم دکل
الدی اغزین اوپیسن اولدن ای دلبر قدح

منقلب صانمك هوا ایله دمبدم تاج حباب
عشقك ایله کوکلره آتر کلاه سر قدح

توبه ایتدی باده یه خاکی طلاقه شرط ایدوب
بوش اولور شمدنکیرو اغزینه السه کر قدح

* * *

خاکی

قسطمونیلیدر . جندریلردن اسماعیل بك عصری شعراسندندر .

سلطان محمد خان ثانی اول دیاری استندیارلو الندن المشدر .

زماننده شعرایله مشتهر ودیوانی ایادی قدرداناننده متداول ومعتبر ایمش . بیت اتی صاحب ترجمه‌نك اولق اوزره تذکرهٔ لطیفیده محرردر .

بیت

ای مراد مؤمن وترسامعین مردوزن
قدرتکدر طاشی که مرجان وکه مرمر دوزن

صاحب ترجمه بر قصیده تنظیم ایدوب جائزه امیدیله بر وزیره اعطا ایدر . جائزه ده اعماض اولنمسیله تعریضی متضمن بو قطعه یی انشاد ایلمشدر .

قطعه

کرم اهلی مقامیدر بو صدر
بو اولولقله بو سخانیجه اولور
کل بکم سن وزارتی بکا ویر
بنی مدح ایله کور عطانیجه اولور

* *

خاکی

اسکوبلیدر . سلطان بایزید خان ثانی زماننده ترك سرای جهان ایلمشدر . بیت آتیدن درجهٔ طبعی نمایان اولور .

بیت

ملالت چکمزم هرکز که هجران برکمال اولدی
که بر نسنه کمال بولسه فلك آکا زوال ایلر

* *

خاکی

کلیبولی اهالیسندن ومولانا صنعینك احباسندندر .

اشعاری لطافتدن خالی دکلدر .

بیت

قاشلرك اوستنده دیرحالن کورن ای مه جبین
بال آچوب پروازایدرصانسدره ده روح الامین

* *

خاکی

مشاهیر شعرادن تذکره صاحبی عاشق چلبینك کوچك برادری وقاضی عسکر محیی الدین افندینك معیدی ایمشلر . مرحوم معزول اولدیغی اثناده صاحب ترجمه‌نك دخی کوکب حیاتی رهین افول اولمشدر .

حتی برادری عاشق چلبی تذکره سنده بو شعری یازمشدر .

نظم

کوز قزاردوب کیرمشم بر چشم آهو عشقنه
چشم خونبارم کوروب صانمك بنی صاحب رمد

* *

خاکی

بریة الشام جانبنده کلیس نام قصبه دندر . درسعادته بالوصول صنف خواجکانه دخول ایله متواضعانه حرکت وبالاخره دفتردار مکتوبجیلغی مأموریتنه نائل اولوب داخل صنف رجال دولت اولمشیکن ۱۱۷۲ سنه سی روح پاکی عازم سوی افلاك وجسد دردناکی کمشدهٔ زیرخاك اولمشدر . فطین افندی صاحب ترجمه یی عصرنده قطعه کولکله مشهور بر شاعردر

دیوب قطعهٔ آتی یی تذکره سنه درج ایلمشدر .

قطعه

کرم مقاطعه سی تازمان حاتمدن
قالوب مزادده بر کسه اولیوب طالب
کیمك نقود عطایاسی وار آنی آلیجق
مکر جناب صدارتپناه اوله راغب

* *

خاتمی

علمای رومك اعظمی ونکین علوم وفنونك خاتمی عصرینك فریدی ودهرینك وحیدی مولانا مؤید زاده افندیدر .

نامی عبدالرحمن ومشاهیر مورخیندن ملا ادریسك تحقیقاتنه کوره مشهور آفاق شیخ ابو اسحاق کازرونی نسلندن اولوب مولدی دخی اماسیه شهریدر .

بایزید خان ثانی شهزاده لکلرنده اماسیه ده ایکن حاجی محمود اسمنده برخاصکیسی ایله مؤید زاده شهزاده ایله دائما همبزم الفت ونشئه دار انجمن محبت اولدقلرندن شهزاده ایله خاصکی ومؤید زاده نك بو درجه کرمیٔ مصاحبتلرینی چکه میانلر پدر بزرکوارلری حضرت فاتحه الفتی سفاهت صورتنده عرض وایما ایتدکاری جهتله حضرت فاتح مقتضای جبلت متصف اولدقلری فرط غیرتلرندن بو مقوله سفاهتدن کمال درجه ابراز نفرتله مومی الیهمانك اعدامارینی شهزاده یه صورت قطعیه ده امر وفرمان بیورمسی اوزرینه شهزاده حکمك مضمونی مومی الیهمایه اشارات مناسبه ایله ایما

ایلدیکندن مؤید زاده اختیار سفرله بر محلده اتخاذ مقر ایتمیوب ممالك عثمانیه حدودندن خروج وعربستان طوپراغنه ولوجه موفق اولمشدر .

حلبه وصولنده مالدار بر تاجرله الفت ایلدکلرندن تاجر مرقوم مولانانك فرط ذکا وقابلیتلرینی فهم ودرك ایلمسیله مقدار کافی اقچه اعطا ایده رك مؤید زاده یی لاجل التحصیل شیرازده منلا جلالك درس افاده سنه کوندرمشدر .

مؤید زاده بر مدت خدمت منلاده تحصیل وعلم کماله اشتغال ایله فائق الاقران اولور . اوارالق بایزید ثانی جالس اورنك جهانبانی اولمغله مؤید زاده رومه عودت ایچون منلا جلالدن تحصیل اجازت ایتمکله جلال مرحوم عشریه نام رساله یی یازوب صاحب ترجمه‌نك مدح وثناسنده اطرا ایلمشدر .

مؤید زاده رومه واصل اولمسیله سلطان بایزیدخان ثانی طرفندن اوللا قرق اقچه ایله قلندرخانه مدرسه سنی وصکره قرق بش اقچه ایله مدارس ثمانیه دن برینی احسان بیوروب براز صکره اقچه سنی اللی یه ابلاغ ایده رك ادرنه قاضیسی واندن قاضیعسکر ایتمشدر .

فی الحقیقه مؤید زاده شیم محموده ایله شهرهٔ دار ودیار ویکانهٔ علماء سپهر دوار اولدقلری کبی ارباب معارفه میل تامی وانعام وانجذاب مالا کلامی اولمغین مرحوم نجاتی بك دیوانی صاحب ترجمه نامنه تدوین ایلمشدر .

سلطان بایزیدك آواخر سلطنتنده ظهور

ایدن یکیچری فترتنده سائر ارکان دولتیله صاحب ترجمه‌نك دخی خانه‌سی ارباب اختلال طرفندن یغما اولنمسیله مؤید زاده منصبندن فراغت واختیار عزلت ایتمشدر.
بعده یاوز سلطان سلیم دارای هفت اقلیم اولنجه صاحب ترجمه‌یی منصبنه اعاده وخلوتسرای خاصلرینه دعوتله صاحبلرندن استفاد ایتمشلردر.
مولانای مشارالیهك زماننده علیهدارلری پك چوق اولمغله حقلرنده ظهور یافته اولان التفات سلیم خانی‌یی چکه‌مدکلرندن سلطان احمد طرفلولغی ایله منلایی پادشاهه غمز وایکی قطعه مکتوب دخی تصنیع ایدرلر.
مکر بومکتوبلری صاری کرز ملازملرندن کذاب وقلاب اسمنده ایکی روسیاه ترتیب ایتمش ایمش. پادشاه مکتوبلرك کیفیتنی جانب منلادن استفسار ایتمسی اوزرینه منلا بیت آتیله عرض جوابه مسارعت ایتمشدر

بیت

سن بو مکتوبك اگر بیلمك دیلرسن کاتبن
غافل اولمه خسروا قلابله کذابدن

بونك اوزرینه اشبو عربك خانه‌سی یاصیلوب تحری اولندقده مکتوبلرك مسوده‌سی ظهور ایله ساخته اولدیغی ومرقوملر دخی صاری کرزك تحریکیله بوکاده تصدیلرینی اقرار ایلدکلرندن صاری کرز منصبندن دور وایکی عرب لذائذ زندکانیدن مجهور ایدلدی وصاری کرزك منصبی مؤید زاده‌یه ویرله‌ی.
بعده منلانك دخی قواسنه خلل کلمکله عزل ایدلمش و ۹۲۲ سنه‌سی لیلهٔ براتنده طی طومار حیات ایلمشدر.
السنهٔ ثلاثه‌ده نظم ونثره قادر بر فاضل جلیل المآثر اولوب نظم آتی رشحات کلك سحاری ونمونهٔ طبع پراقتداریدر.

نظم

چاك اولان دست جفا ییله کریبانمدر
ایلیشن خارغم محنته دامانمدر

(*)

ایچلم ایچلم شراب ایچلم
نیجه برصوفی آب‌ناب ایچلم
آخرنده اولورشرابه حساب
بز آنی بونده‌بی‌حساب ایچلم

سلطان احمده کوندردیکی جوابنامه ده بیت آتی محرردر.

بیت

کوزلرم اولدی منور اول سواد نامه‌دن
توز یرینه توتیا صاچمش مکر جانان اکا

❊ ❊ ❊

خاتمی

برغوسده جامع شریفی اولان صاحب خیرات محمد بك نام سنجاق بکینك اولادندن زعیم دیوانه چلبینك اوغلی اولوب زمرهٔ سپاهدن درویش مشرب برذات ایمش.
سلطان سلیم ثانی شهزاده ایکن مشاهیردن طوراق چلبینك استانه واصل ومظهر لطف کاملی اولمغله مخلصی ماتمی ایکن چلبینك اشارتیله خاتمی‌یه تحویل ایتمشدر.
اشعارندن دسترس اولنان بربیت تحریر قلندی.

بیت

شیوه‌سندن طورمز بردم ایاغ اوستنه یار
تازه شاخك ینه کندو یه اولور میوه‌سی بار

❊ ❊ ❊

خاتمی

یکیشهر فنار اهالیسندن آق آوولی زاده احمد خاتم افندیدر.
مومی الیه مشاهیر شعرادن اولوب ترتیب دیوان دخی ایتمش وصنوف سخنوران اراسنده نام المش ایکن ترجمهٔ حالنه دسترس اولنه‌مامسی تأسفی موجب اولمشدر.
هرنه حال ایله صاحب ترجمه‌نك ۱۱۶۸ سنه‌سی شهر مذکورده وفات ایتدیکنه دائر اوفاق برمعلوماته فطین افندی مرحومك تذکره‌سنده دسترس اولنه‌بیلدی.
خاتم دیوانی مشهور اولوب حتی چکنده طبع اولنمشدر.
نظم آتی صاحب ترجمه‌نکدر.

نظم

کوکلر هربری بوجهله مفتونك اولشدر
دلزارم چراغ طرز کونا کونك اولشدر
تکلف برطرف معلومك اولسون ای صاحی ایلا
سنك بیك جان ایله خاتم قولك مجنونك اولشدر

❊ ❊ ❊

خالد

سیلیوریده مکتب خواجه‌سی ایدش افندینك مخدومی اولوب ۱۲۲۶ سنه‌سی تولد ایتمش واخسخه‌لی عثمان افندیله خواجه کریمیدن علوم عربیه وفنون فارسیه‌یی تحصیل ایدرك سمت کتابته سالك اولمشدر.

نظم

دم عشقك جفاسن چکدیکمدن اویله آه ایتدم
تحمل ایتمیوب رخسار ینه یارك نگاه ایتدم
گرفتار اولدم ای خالد بلای هجر دلداره
دو چشمم قان دوکر بیلمم عجب بن نه کناه ایتدم

❊ ❊ ❊

خالص

شیخ خاص افندیدر. سالف الترجمه ثاقب افندی مرحومك اوغلودر. الولد سرابیه سری صاحب ترجمه‌ده دخی رونما وپدرلری مثللو طریق فیض رفیق مولویه‌دن بهره‌منه فیض مولانا وپدرلری ارتحالنده کوتاهیه‌ده رغنویه خانقاهی مشیختنه رونق پیرا اولمشلردر.
قرق بش سنه خانقاه مذکورده پوست نشین ارشاد اولوب ۱۱۹۱ سنه‌سی نارك سبعمائه فنا اولدیغی بعض تذکره‌لرده کورلدی.
شعرده حسن اداسی مسلم برشاعر مجردملدر. غزل آتی صاحب ترجمه‌نکدر.

غزل

کورن کوینده جوش موج کریه‌مییم قیاس ایلر
اوکل رخسار ایسه مانند شبنم نم قیاس ایلر
اگر زهر اولسه نوش ایلر رقیبك صوندیغی جامی
بن اکا آب حیوان داخی ویرسم سم قیاس ایلر

دل استبعاد ایدر اول کاونیل دولت وصلی
اکر رام اولسه اول آهوی محرم رم قیاس ایلر
غم لعلی ایله خونابه پاش محنت اولدقجه
سرشك چشمی سیر ایدن آدم دم قیاس ایلر
سنك هر بر سوزك بر کوهر سنجیده در خالص
ولی کج طبع اولان یاران ایکم کم قیاس ایلر

⁂

خالص

شعرای عصردن مشهور خالص افندیدر . نامی یوسف اولوب بیك ایکی یوز یکرمی سنه سی درسعادتده چهره نمای عالم شهود اولمشدر . مومی الیه آتی الترجمه شعرادن فاضل بك مرحومك اقرباسندن ودور محمود خان ثانی عصرنده عصیان ایدن طاهر عمر فاملیاسندندر .

۱۲۳۵ سنه سی دیوان قلمنه واوچ سنه صکره ترجمه اوطه سنه مأمور اولوب ۱۲۴۹ سنه سی سرکتابتله لوندره یه و ۱۲۹۱ سنه سی ینه کتابتله طرابلس شامه عزیمت و ختام مأموریتله عودت ایتمش ولسان عربی یه اولان انتسابی مناسبتله با رتبهٔ ثانیه ترجمه اوطه سی عربی مترجملکنه تعیین قلنمش وکنارده درکار اولان قدمی جهتیله معاشیله تقاعد ایدلمشدر .

رئیس الکتاب عاکف پاشا مرحوم تبصره سنده (ترجمه اوطه سی خلفاسندن خالص افندی نامنده ایدی) دیو ذکر ایدر . بوحالده مومی الیه خلفانك الك قدملیسی دیمك اولور . هرنه ایسه صاحب ترجمه شعرای عصرك نامداریدر) ۱۲۶۹ سنهٔ هجریه سنده ظهور ایدن مسقو محاربه سی اثناسنده شاهنامهٔ عثمانی نامیله انشاد ایلدیکی منظومه سنده تحریك عروق حمیت وتشجیع ارباب غیرتده قوتجه کلام طوسی درجه سنه واره بیلمشدر .

مرتب دیوانی وبرچوق تواریخ ومثنویاتی واردر .

غزل آتی مومی الیهك زادهٔ طبیعدر .

غزل

بابل مثال کل یوزیکی آندن اغلدم
مانند غنچه قانره بویاندم اغلدم
برشمع مجلس اولدم اوجانانه دون کیجه
تا صبح اولنجه حالمی هپ یاندم اغلدم
کوز قانه قانه اغلغه تشنه دل ایدی
خون سرشك حسرتله قاندم اغلدم
ذوق وصاله آلمش ایدم یاری قوینمه
رؤیا کورمشم مکر او یاندم اغلدم
دوشدی کوزمدن اشك در اعتبار وش
خالص اوشوخی رحم ایده جك صاندم اغلدم

⁂

خالص

نامی عبدالحی وجنتمکان سلطان سلیم خان ثانینك خواجه سی عطاء الله افندینك خیرالخلفیدر .

هنکام تحصیلنی بیهوده تلف و ایام شبابنی یوق یره صرف ایتمیوب اکتساب کمال ایلمشدر .

اقرانی میاننده فضل ایله معروف اولدیغی کبی شعر ایله دخی شهرت بولمشدر . ابتدا پدرلری طریقنه سلوك ایلمش ایسه ده طریق علمك شدائد ومتاعبن تأمل ایدوب الام بی انجامنه تحمل ایده میه جکنی حس ایله طریق اهل سیفه سلوك وعلوفه سی بدلی متفرقه لغی ایله پادشاهه عبد مملوك اولمشیدی .

مؤخراً طمشوار دفترداری اولدقدن صکره وفاتی وقوع بولمشدر .

فندقلی ساحه سنده عبدالحی افندی نامنه برمزار وار ایسه ده غالبا صاحب ترجمه نك اولمیوب علمادن غلطه لی عبدالحی افندی مرحومك اولمق کرکدر .

بیت آتی صاحب ترجمه نکدر .

بیت

دیردم که بربهانه ایله سیر ایدم یوزین
هیچ بولمدم بهانه اوغنچه دهانه بن

⁂

خاوری

مشاهیر شعرادندر . اسمی علی ومولدی مناستردر . کنجلکنده طریق علمه عازم وزیرك زاده دن ملازم اولمشدر . چوی زاده افندینك همتی ودفتردار بیرام علی چلبینك صحابتی ایله اسکوب وسلانیکه قاضی اولمشدر . اول منصبی قره فریه تدریسی وآخر منصبی ینه قره فریه قضاسی اولوب قره فریه ده منصب حیاتدن معزول اولمغله اورایه دفن ایدلمشدر .

اوائل حالنده علی تخلص ایدر وشعره ابتدای هوسنده سو یلدکلرندن بکندکاری نظمه کنجلك زماننده سویلدیکم سوزلردیر ایمش . آسمان بلاغتك شمس خاوری ونه طباق فصاحتك مهر انوریدر .

کنجلکنده زیاده باده نوش اولغله بعد زمان ایوب وغلطه قاضیسی اولدیغنده زمان عیاشیده دوام ایتدیکی مکیده لرك بعضیسنه احیانا کیدوب پیرصهبا فروشك خاطرینی استفسار ایده رك زمان افلاسمزده کی حرصمز شمدی اولسیدی طویونجه شراب ایچر وصو باشی قورقوسی چکمیوب غلطه میکده لرنده کندومزدن کچردك دیر ایمش .

نظم آتی آثارندندر .

نظم

سنی کوزلر بو چشم خون فشانم نیجه دملردر
کل ای نور بصر مردمك ایت دملر قدملرله
آکلادم چشمی نه فتان ایدوکن قاشندن
پیلنور رهزن اولان نیته که یولداشندن
آیك اون دردی کبی برکوزله و بر کوکلك
خاوری سو کوزه لی ایکی بیلمی یاشندن

⁂

ختمی

سلطان سلیم خان ثانینك لالاسی جعفر پاشانك مخدومی مصطفی بکدر . پدری کبی حلیهٔ معارف وکمالات ایله اراسته ولطائف وظرایف نامعدوده ایله پیراسته ایدی . مرحوم سلطان سلیم خان حضرتلرینك ربیب لطف ونعمتی وپروردهٔ

مکارم و شفقتی اولمغین اوای قدرینك سر علمی هلال آسمان اولمش و برچوق سنجاقلرده حاکم ووالیلك ایلمشدر .

نظم آبدارنده کی حالت ماصدق رحیق مختوم وعصرنده خزانهٔ بلاغت نام نامیسیله مختوم ایمش .

مشهور آفتاب غزلندن بر بیت بروجه زیر تحریر قلندی .

بیت

مهر حسنکدن سنك یوز المسه کر افتاب
عالمی باشدن باشه ایتمزدی انور افتاب

خدایی

اوقجی زاده دیمکله عصرنده شهرت بولمشدر . کنجلکنده لطیف المنظر وپری پیکر بونو جوان ایمش . یکیچری اولمغله برمدت اوجاقده اصول اوزره تربیه کوردکدن صکره یایاباشی اولمش وبعده بو دیته کوندرلمسی ایجاب ایدن برفرقه یکیچرینك کتابتی صاحب ترجمه یه ویرلمشدر . بو دیته ده ارام ایده میوب تکرار استانبوله عودت و برمدت درکاه فلك بارکاه خسروانیده خدمتدن صکره عازم سوی آخرت ومنتظر رحمت رب عزت اولمشدر .

اشعاری ادامی کبی نقل مجالس احباب ایمش .

نظم آتی مطالع عاشقانه سندندر .

نظم

اغیار کینه خواه ایله سیرانه کیتمه هیچ
کل کورنه اولدی یوسفه یابانه کیتمه هیچ

❊ ❊ ❊

می تلخ ایچدم ایدی چاره صانوب دفع غمه
یارسز اولدیغیچون آجیسی چیقدی تپه مه

❊ ❊ ❊

دکدك اول زلف عنبر افشانه
ازهٔ عمر ایمش سن ای شانه

❊ ❊ ❊

سن سك مراد کویك اکلمدن ای کوزل
ذکر محل ارادهٔ حال اولدی فی المثل

❊ ❊ ❊

هر دلبر ایچون سینه ده بر یاره می اولسون
بیتون دل سودازده بیك پاره می اولسون

نثر

سکتوارده سلطان سلیمان مرحومك آتنك اياغی قایوب شعرادن چیقدقده درحال برمنظومه انشاد ایتمشدرکه برقاچ بیتی تحریر قلندی .

نظم

شه دوران اولدقده سواره
صبا رفتا راسب راهواره
شکایت ایلیوب بو سنکلدن
باشنه اودمی یاقدی یوقسه خاره
یاماه نو میدرکیم کوکدن ایندی
یولده شاهك اولدی پاره پاره
دوشن یلدیز میدرکیم یوزین اوردی
سمند شهریاره
اودم کیم دست لطف مرحمتله
الن الاله کوکه چیقاره

❊ ❊ ❊

خسروی

مشاهیر فحولدن در روغزرصاحبی ملا خسروك سبط رشیدیدر . طقوز یوز قرق سنه سی پدرلری ایلك قاضیسی ایکن اوراده تولد ایتمشدر .

عنفوان شبابنده کسب سرمایهٔ استعداد ولوازم طریقی اعداد ایدوب علمای عصرندن قاضی زاده افندی دارالافاده سنده اشتغال و صکره استانبول قاضیسی صاچلی امیرافندی یه اتصال ایده رك ۹۶۳ سنه سی ابوالسعود افندیدن ملازم اولمشدر .

۶۷ سنه سی لالنده یکرمی اقچه سیله بروسه ده بایزید پاشا مدرسه سنه صکره یکرمی بش اقچه ایله جدی ملا خسرو مدرسه سنه بعده اوتوز اقچه ایله چکمجه ده عبدالسلام مدرسه سندن قرقله استانبولده افضل زاده مدرسه سنه مدرس اولمش وبعدالانفصال قاضی قافلهٔ حجاج شام اوله رق زیارت بیت الحرام ایتمشدر .

۹۸۷ ده اسکی علی پاشا خارجنه طمساننده متاسترپایه سنه نائل اولمش ایسه ده ۹۳ ده مرض مزمنه مبتلا اولدیغندن تقاعد ایدلمشدر . طمسان مکرده افادت کالدیکندن طرابلس شام قضاسی عنایت اولنمش وبیکده عزل ایدیلوب سلفی اعاده قلنمشدر . سنهٔ مزبورده ولایت قره مانده آق شهرده مرض سعالدن وفات ایلمشدر .

مولانای موی الیه وفور علم ومعرفتله مشهور تکلف وتصلفدن متجانب برذات معالی موفور ایمشلر .

غلطات عوامی جمع ؛ وقطب مکینك تاریخنی ترجمه ایلمشدر .

اشعار آتی نخبهٔ کفتاریدر .

نظم

غرضم ملك بقا ایدی عدم راهندن
اوغرابوب شهر وجودده اویاندم قالدم

❊ ❊ ❊

یانکه آلوب رقیبی ایلدك سیر چمن
یانکه قالورمی ای سروسهی سیرایله سن

❊ ❊ ❊

تکدی مژه ملك خنجری دیرسك دل وجانه
تیریکی ده ای قاشی کمان آتمه بهانه

❊ ❊ ❊

خزانی

صوفیه لیدر . طریق علمه عازم امام زاده وقره چلبی دارالافاده لرینه مداوم اولوب قسط ملازم اوله مدیغندن امام زاده یه سلطان سلیم اول مدرسه سنده معید اولمشدر . طقوز یوز اللی طقوز تاریخنده امام زاده دن ملازم واولا ایپك مدرسه سنه صکره کلیبولیده بابان مدرسه سنه دها صکره هزارغراده مقتول ابراهیم پاشا مدرسه سنه مدرس اولسوب اندن پایهٔ اربعینه وصل والی اقچه ایله یکیجهٔ وار دارده اورنوس غازی مدرسه سنه مدرس اولمشیکن ۹۷۹ سنه سی (ایدی خزانی عمرمك واه که داخی بهاری یوق * صبح

امیده ایرمدم غم شبینك نهاری یوق)
مآلی زبانزد لسان حالی اولمشدر .
خزانی مخلصیله اشعاری وعلوم وفنونله
شعاری واردر .

نظم

چشمی خشم ایتسه ابن ادمك حالت بخش اولور
دفع ایدر کرچه میك کیفیتن بادام تلخ

*

بو مسافرخانه دن کوچسك کرك لیکن هنوز
محسدر ایامز بر سعد ساعت یکلرز

*

خضر بك

مشهور نصرالدین خواجه نك نبیره لرندر .
کنجلکده مبانی علومی تحصیل ایلدکدن
صکره مولانا یکان حضرتلرینه انتساب
وعلوم عقلیه و نقلیه یی انلردن اکتساب
ایلمشدر . اولا سبوری حصارده مدرس
اولدی . معلومات غریبه سی مولانا
فناری یه متقارب ایدی . صکره مولانا
یکانك کریمه سنی تزوج ایلدی . ابو الفتح
والمغازی سلطان محمدخان غازی حضرتلرینك
اوائل سلطنتنده بلاد عربدن بر عالم کلوب
سلطان محمدك مجلس شریفنده علماء روم
ایله مباحثه وایراد ایلدیکی اسئلهٔ غامضه یه
جواب کافی و بریله مدیکندن میدان
مبارزه علمیه یی کندویه حصر ایلدی .
فاتح مرحوم بو حالدن اشوری دلتنك
وفاضل مومی الیه ایسه میدان بحثی جدلده
داعی مردجنك اولمغین علما بالاتفاق
پادشاهه خضر بکی توصیه ایلدیلر .
پادشاه درحال خضر بکی سیوری حصاردن
کتورتدی . فاضل مشار الیه زی سپاهیده
واوتوز درت یاشنده بر کنج اولمغله
مجلس همایونده عربدن کلان فاضل
خضر بککی هیچه صایدی . بحثه
کیرشدیلر عربك سؤللرینه بربر جواب
شافی اعطاسندن صکره فنون غریبه دن عربه
اون درت سؤال ایراد ایلدی . عرب
هیچ برینك جوابنه مقتدر اوله میوب مبهوت
اولمسیله پادشاه کمال حظندن یرندن قالقوب
قالقوب اوطوردی . وخضر بکی بروسه ده
سلطان مدرسه سنه مدرس ایلدی .
مدرسهٔ مزبورده مولانا کستلی ومولانا
علی عربی کبی افاضل خضر بکك دانشمندی
ومولانا خیالی ومولانا خواجه زاده مثللو
نوادر معیدی ایدی . زمان شریفنی
عبادت وعلمه صرف وحصر ایلمشدر .
احاطهٔ کامله سی غایتده وحوصلهٔ علمیه سنك
وسعتی نهایتده ایدی . فاتح استانبولی
الدیغی کبی ابتدا خضر بکی قاضی نصب
ایلدی . استانبولده قاضی ایکن ۸۶۳
سنه سی قاضی اجل حکمنی اجرا وسجل
عمرینك خاتمه سنی امضا ایتدی . مزار
شریفی شیخ وفا قربنده نجاتی مرحومك
یاتدیغی تکیه ده در .
السنهٔ ثلاثه ده زحاف نقصاندن عاری اشعار
اعجاز شعاری واردر .

عقاید اسلامیه یه دائر منظوم بر قصیدهٔ
نونیه انشاد ایلیوب مولانا خیالی شرح
ایلدی . الحق متن وشرح یکدیکره
موافق ومطابقدر .
خضر بك بو قصیدهٔ نونیه یی نظم ایلیوب
نامنی عجالة اللیلتین باتسمیه سلطان محمدخان
مرحومه ایصال ایلدی . پادشاه معارف
آگاه دخی قصیده یی مولانا کورانی یه
ارسال ایتدی . کورانی حضرتلری
دخی (لقدزادالهوی فی البعد بین ❊ وبین
البین بعد المشرقین) مطلعنه اعتراض
ایدوب زاد لازم استعمال اولنمق لازم ایکن
خضر بك متعدی ایراد ایلیوب قاعده دن
تعدی ایلدی دیمسیله پادشاهك امری
اوزرینه اعتراض قصیده نك ظهرینه
تسوید اولنوب خضر بکه کوندریلدی . خضر
بك جوابنده زاد متعدی استعمال اولنور
سائل بوندن غافل دکلدر مقام استدلالده
❊ فی قلوبهم مرض فزادهم الله مرضا ❊
ایت شفابخشنی تحریر ایلدی . تلامذندن
مولانا محمد ابن الحاج حسن ❊ واذا تلیت
علیهم آیاته زادتهم ایمانا ❊ آیت کریمه سی
یازلیوب انکله جواب وبرلسه ده کوزل
اولوردی دیمسیله تلقی بالقبول ایدوب بو جوابی
رکن قیاسدن زیاده استحسان ایلمشدر .
قصیدهٔ مذکورنك آخرنده .

شعر

الا یا ایها السلطان نظمی
عجالة لیلة اولیلتین
مع الاشتغال فی ایام درسی
ومافارقت شغلی ساعتین

عجالة لیلتین اولدیغی ذکر وبو نام ایله تسمیه
ایلمشدر .
بیت آتی خضر بکك ازهار آثارندن
بر شمه در .

بیت

کل لشکری خبرلرینی لاله دن ایشت
کیم شمه ای کلدی توزی ایاغنده در دخی
و یرمش صبا بنفشه یه پیغام زلف یار
اول عزتك هواسی دماغنده در دخی

*

خضری

ادرنه لیدر . عصرنده یه کوزیده کله مشهور
ایمش . علمادن مرحبا افندیدن ملازمتله
دلشاد وصکره مومی الیهه داماد
اولمشدر .
ادرنه ده ابنیه مدرسه سنه و کلیبولیده
صاریجه پاشا مدرسه سنه و بروسه ده
یلدیرم بایزید مدرسه سنه مدرس اولمشدر .
طقوز یوز التمش یدیده معزول اولمسیله
طریقدن فراغت واتوز اقچه تقاعدله
قناعت ایتمشدر . وظیفهٔ طاعات ایله
کذارندهٔ اوقات ایکن ۹۷۰ تاریخنده
ادرنه ده وفات ایلدی . سرمایهٔ علوم
نظریه ده صاحب وایه ونظر همتی عالم
بالایه ایکن دلمالعدن یاری وفلکدن جانبداری
کورمامسیله غبار ادبار ایچنده عالم فانیدن
کنار ایلمشدر .

خضری مخلصیله اشعاری مشهوردر ·

نظم

قصد دل اول زلف عنبر فامه‌در
برقلندردرکه عزمی شامه‌در
کرچکم دل ماجراسن یازمغه
کاتب چشمم النده خامه‌در
روی زردم اشك خون الود ایله
یاز یلوب قان ایله فرقت نامه‌در
دولتکده بویتیم اشکمك
کیدوکی کلکونی اطلس جامه‌در

❊❊❊

مولانا خسرو

پدرینك اسمی فرامرز وکندوسنك نامی محمددر · شقایقك بیانه کوره فرامرز امراء فرانچه‌دن اولوب صکره مسلمان اولمشدر · فرامرز اسلام ایله تشرفدن صکره وارساق ولایتنده سیواس ایله توقات اوطه‌سنده برزاویه بنا ایدوب اوراده توطن ایلدی · فرامرز کریمه‌سنی امراء عثمانیه‌دن خسرو نام برامیره ویردی · صکره فرامرز وفات ایدوب اوغلی محمد حال صغرنده امیر خسروك حجرهٔ تربیتنده قالدی · بو تقریبله امیر خسرو قاینی دیو شهرت بولمشیکن کثرت استعماله قیود مخالفهٔ متفرقه ترخیم اولنوب السنهٔ ناسده یالکز خسرو دیو نامی قالدی ·
فاضل مشارالیه اوائل تکمیلنده جملهٔ فنونی اکابر علماء متقدمیندن بلاد رومیه‌ده مفتی اولان برهان الدین حیدر هروی حضرتلرندن اخذ ایلدی · بو مقوله استاد علم حقنده صرف نقود اجلال اعاظم سلاطینه مثابهٔ دین اولمغله مولانا خسروه ادرنه‌ده شاه ملك مدرسه‌سی ویرلدی · ایشته مولانا خسرو ادرنه‌ده شاه ملك مدرسه‌سنده اثنای اشتغالده سعدالدین تفتازانینك مطولنه حواشی یازدی · او اثناده روم‌ه کلوبده ادرنه‌یه اوغرامش اولان علمادن سید احمد قریمی‌یه حواشی‌یی ارسال ایتدی · احمد قریمی برچوق اعتراض تسوید ایلدیکندن خسرو عموم ادرنه علماسنه بر ضیافت ترتیب وقریمی‌یی ضیافته دعوتله حضاره قارشو مباحثه قپوسنی آچوب قریمی‌یی هبط واعتراضاتنی تزییف ایلدی · حتی قریمی دخی خطاسنی اعتراف ایتمشدر ·
صکره برادری محلولندن ادرنه‌ده چلبی مدرسه‌سی مولانا خسروه ویرلدی · ایشته او مدرسه‌ده مشغول افاده ایکن قاضی‌عسکر نصب اولنوب عسکرك امور شرعیه‌سنك فصلی ید اقتدارینه تفویض اولندی ·
مراد خان ثانی سلطنتدن فراغتله اوغلی فاتح دفعهٔ اولاده جالس تخت عثمانی اولدقده خسروی بتون علمایه تصدیر ایلدی · صکره اعدا فاتحك صغرسندن وتجربه‌سزلکندن استفاده‌یه قالقشمسیله مراد خان ثانی تکرار ارکان دولتك دعوتی اوزرینه جلوس ایدنجه منلا خسرو حضرت فاتحله برلکده مغنیسایه کیتدی که منلادن بشقه علمادن هیچ بری ترك منصبله فاتحله کیتمك ایستمامش ایدی ·
منلانك بو وضعی فاتحك خوشنه کلوب نوبت ثانی سلطنتنده احیاء سنت شرع مبین ایچون منلایه یومی واو اقچه وظیفه تعیین ایلدی · استانبولك فتحنده اولا خضربکی قاضی ایدوب صکره منلایی اکا خیرالخلف ایلدی · حتی استانبول قاضیلغیله خواص وغلطه واسکدار قاضیلقلرینی وایاصوفیه مدرسه‌سنی برلشدیروب فاضل مشارالیهه تفویض ایتدی · قاضیٔ مشارالیه صاحب سکوت ووقار برذات بزرکوار اولدیغندن بتون طلبه‌سی هرکون آتی اوکنده روان اوله‌رق خانه‌سندن مدرسه‌یه ومدرسه‌دن خانه‌سنه کتورررلردی · بتون عمرنده البسهٔ فاخره‌دن اجتناب ایلمشدر ·
امام اعظم تاجی اوزره عمامهٔ صغیره صاریتوردی · صلاة جمعه‌یی ایاصوفیه‌ده محراب اوکنده ادا معتادی اولدیغندن پادشاه زمان فاتح محمد خان حضرتلری مخلفلده وزرایه (منلایه اشارت) ایله ابوحنیفهٔ زمان دیه‌رك وجودیله افتخار ایلردی · جواریسی کثیر اولدیغی حالده مطالعه خانه‌سنی کندو سپورمك وکوله استخدام ایتمامك عادتی ایدی ·
مشاغل تدریسی ایچنده دخی کتب اسلافدن برینی استنساخ وهرکون ایکی ورق یازمق ملتزمی اولدیغندن وفاتلرنده خط دستیله برچوق کتب نفیسه وایکی نسخه شرح مواقف ظهور ایلمشدر · بعض علما تبرکاً شرح موقفلری التی بیك اقچه‌یه اشترا ایلدیلر ·

استطراد

اوروپاده ارباب فنونك متروکات علمیه‌سنی خزینه‌لر مقابلنده اشترا ایدنلری ایشتدکجه معارفپرورلکلرینی تحسین ایتاملك الیمزدن کلیور · حالبوکه غربیونك بو مقوله قدرشناسلقلرده دخی مقلد اسلاف عظامز اولدیغنی بیلویله متنبه اولمیورز

(انتهی)

حضرت فاتح برولیمه ترتیب ایدوب منلا کورانی‌یه بوجمعیتده کیفیت قعود نصل اوله‌جقدر دیو سؤال ایتدی اوزرینه کورانی قعوده لازم اوق جهت برسدر دینجه پادشاه اشوره مخطوطا ایش ومجلس همایونك صاغ طرفی کورانی‌یه صول طرفی منلا خسروه تخصیص بیورلمش ایدی · منلا خسرو غیرت علمیه‌سی مناسبتله صول طرفده قعودی قبول ایتمامش ومجلسه کیتمیوب کیفیتی یاورته علمایه وارکان دولته اعلام ایله بروسه‌یه کیدوب انده برمدرسه بنا ایلدی ·
حضرت فاتح بوحاله ندامتله منلایی استانبوله دعوت ایتدی · مولانا امره اجابت ایدوب استانبوله کلنجه منصب فتوا عهدهٔ استیهالنه ویرلدی · محروسهٔ

قسطنطنیه ده محال مناسبه ده متعدد مساجد
بنا ایلمشدر .
۸۸۵ سنه سی شعبانده جمعه کونی وفات
ایتمکله جسد لطیفی بروسه یه کوندریلوب
مدرسه سنه دفن ایلدیلر .
مولانای مشارالیه شرح مطوله حاشیه
تلویحه حاشیه تصنیف ایتدی . قاضی
بیضاوی تفسیر شریفنك اوائلنه حواشی
تعلیق ایلدی . علم فقهده درر نام بر متن
وغرر اسمنده بر شرح تنظیم ایتدی .
وعلم اصولده مرقاة الوصول نام متنی
ومرآة الاصول نام شرح زرینی
یازدی . و معرکه ارا اولان مسئلهٔ
ولایه وتفسیر سورهٔ انعامه متعلق بر رساله
تسوید ایلدی . تلخیص نام کتابه شرحی
وفخر الاسلام بزدوینك اصولنه حاشیه سی
وحاشیهٔ عقده حاشیه سی وسید شریفك
شرح مفتاحنك اوائلنه حاشیه سی ومولانا
علی رومینك اسؤله سنه اجوبه سی
واردر .
مولانا خسرو بوقدر کمالات عالیه سیله برابر
شعره دخی تنزل ایتمشدر . مطلع آتی اثار
طبعندندر .

مطلع

باشمه بزم غم عشقکده جام افسر یتر
زحمکیله قانلو پیراهن قبای زر یتر

* * *

بو چشم چشمه سارینك عجب طورمز آقر یاشی
مکر وارایسه اول عینك بلا طاغنده در باشی

* * *

خسرو

شهر یلدر . قره کوز بك دیمکله معروف
برسنجاق بکینك مخدومیدر . یکیچری
بلوکنه داخل اولمش ایسه ده غلبهٔ
وجد وحال ایله ترك امال ایلمش وسر خوش
بالی چلبی یه مدید ارا تله کرم الفت
اولمشیدی . خمخانه و حدتده مست
لایعقل ایکن کیده کیده بو حال دخی
کندیدن زائل اولمشدر . زی طریقت
نازنینده خوش اطوار نازك کفتار بر ذات
ایمش .
اشعاری باریك دکل ایسه ده حالی کبی
لطیف وناز کدر .

نظم

برعاشقك که سودیکی اول کاسه باز اوله
بیك کاسه زهر ایچرسه اکر آکه از اوله

* * *

زندان اولورسه طکمی بنم باشمه جهان
بازار چیقمدی بوکون اول یوسف زمان

* * *

خضری

مرحوم مفتی احمد پاشانك اوغلی در .
اسمی خضر بك اولمغله خضری مخلصنی
اختیار ایلمشدر . سلطان سلیم قدیم
عصرنده قاباوجه مدرسی ایکن حالنده
غلبهٔ عشق سبحانی اثاری نمایان اولمغله
شیخ امیر بخاری حضرتلرینك آستانه
کسب انتساب وانفاس متبرکه لرندن سعادت
جاودانی اکتساب ایلمشدر .

فارسی وترکی اشعاری واردر .

غزل ناتمام

کر حجاب اولور ایسه طلعت جانانه تنم
بر آوچ خاکنه در کیم قاله کوزمده بنم
نیجه صبر ایلیم ای دوست جفا تیغنه کیم
طاش دکلدر یورکم برج دکلدر بدنم
دل بنا شمع کبی سینه طلو نقش ونکار
صانکه فانوس خیال اورتوسیدر پیرهنم
طولدی قانیله جکر لاله صفت دونه دونه
یوز یره برکره باقادی او غنچه دهنم

* * *

خلدی

نامی مصطفی ومسقط رأسی بروسه در .
بیك یتمش سکز تاریخنده تولد ایله زمانی
تحصیله صرف ایدرك کتابت خدمتیله
بروسه حکومتی محاسبه قلمنه مداومت اوزره
ایکن ۱۱۳۸ تاریخنده عازم آخرت
اولمشدر .
بر وجه آتی قطعه صاحب ترجمه نکدر .

قطعه

کوکلم ینه بر سرو قده یار اوله یم دیر
ازاده ایکن درده کرفتار اوله یم دیر
شمدی یکی باشدن ینه دیوانه لك ایستر
آشفته سر طرهٔ طرار اوله یم دیر

* * *

خلوص

طریقت علیهٔ مولویه منتسبایندن اسمعیل
خلوص دده در . درسعادتده تولد
ایله سن تمیزه رسیده اولنجه رضای جناب
مولایی طالب ومشایخ مولویه دن اصحاب
فضل وادبدن شیخ غالب افندی مرحومك
زیر حجرهٔ تربیتنه واصل وغلطه درکاه
شریفنك آشجی باشیلغی خدمتنه نائل
اولمشدر .
بو خدمتله چاشنی سنج محبت ایکن تکیه
کاه بقاده خوان الاء نامتناهی جناب مولایه
زانو زن اجابت اولهرق بیك ایکیوز
یکرمی تاریخنده زاویهٔ فنادن رحلت
ایلمشدر . اشعاری موافق مذاق عرفان
وکندوسی بخته برجان ایمش .
غزل ناتمام صاحب ترجمه نکدر .

غزل

بولنجه عرضحاله اول شه بیدادی بر پرده
بنی بر پرده بولمشلر دل شیدایی بر پرده
یقلسه کیتسه ده عاشق سر کویندن ایرلمز
بیلور طوتمز تمل قلب خراب آبادی بر پرده
ندن بی حالت اولمش کارکاه بیستون ایا
شکسته تیشه سی بشسقه یا تورفرهادی بر پرده
کهی زلفنده که چاه زنخدانده اه ایلر
رها بولمز خلوصك هیچ دل ازادی بر پرده

* * *

خلیل

صورتده حقیر وعلیل بروسه لی صاری
خلیلدر . ضعیف ونحیف عجیب صورت
غریب هیئت شعرانك ظرافاسندن اولدیغی
کبی غایتده محبوب دوست ایمش . وجه

معاشی باب کریم وهابه منحصر وبحسب الظاهر جوائز اکا برایمش • صکره‌لری اختیار عزلت وحریم بیت‌اللهده بر مدت مجاورت ایتمشدر • الحاصل اوده بو جهاندن کیتمشدر •
اشعاری لطیفدر •

غزل

عاشقه دلربامی اکسك اولور
یارله ماجرامی اکسك اولور
بن اولورسم بلا ایله ای دل
یاره بر مبتلامی اکسك اولور
کلشن حسننه او غنچه لبك
بلبل خوشنوامی اکسك اولور
نوله یار اولمزیسه اول یوزی کل
بکا بر مهلقامی اکسك اولور
نه صورورسن خلیلی آغلادیغم
اهل دردهٔ بلامی اکسك اولور

مرحوم لامعینك پرتوی مخلص ابراهیم اسمنده بر اوغلی وارمش غایت کوزلمش صاحب ترجمه چوجوغه علاقه ایتمش • حرارت عشقنی پرتو شمس میخانه‌سی دینکله مشهور محله کیدوب سوندررمش • بر کون اتفاقاً محبوبی محل مذکوره کورنجه صاحب ترجمه بالبداهه بیت آتی‌یی انشاد ایلمشدر •

بیت

پرتو مهر رخنك بز ممزه و یردی ضیا
شمس میخانه‌سینك نه کونی طوغدی شها

(❋)

خلیل

دیاربکرلیدر • فاتح عصرنده ازنیقه کلوب لاجل التحصیل بر مدرسه‌یه داخل اولمش ایسه ده بر محبوبه‌یه علاقه ایدوب مجنون کبی رهرو بیابان اولوب وآن اولوب وحالنی داستان ایدوب عالمه طیورمش و بو بابده کشیدهٔ سمط سطور اولان داستانی فرقت نامهٔ خلیلی دیو شهرت آلمشدر •
مذکور داستاندن برقاچ بیت تحریر قلندی •

نظم

دیدم ای نامهٔ فرخنده اختر
چوسن سن برهمای عنبرین فر

خلیل

روسچقلیدر • کنجلکنده تحصیل اشتغال اوزره ایکن ۱۲۳٤ تاریخنده ارتحال ایتمشدر •
آثارندن بر بیت یازلدی •

بیت

تخم وجودی مزرعه خاکه اکدن
دهقان روزکاره نه حاصل نه فائده

⁂

خندی

قبریسلی، لفقوشه‌ده تولد ایلمش و درسعادته بالمواصله طریق مولویه‌یه انتسابی اولمغین برمدت غلطه مولویخانه‌سنده اقامتدنصکره جزیرهٔ مزبورده کائن خانقاه مولاناده پوست نشین ارشاد اوله‌رق بیك یوز قرق

تاریخنده اشبو تنکنای فناده تکمیل چلهٔ حیات ایتمشدر •

نظم

قویمه ایاغی بردم الکدن روش بودر
نوش شراب ناب ایده کور هم منش بودر
جوره تحمل ایله مدد وصل یارده
خندی رقیبه آفت جان کوسترش بودر

خیری

رئیس الکتاب خیری افندیدر • بولی سنجاغنده ویران شهرده عمرلی قریه‌سی اهالیسندن قسطمونی متسلمی یحیی اغانك صلبندن ۱۱٤۱ تاریخنده زیور کهوارهٔ شهود اولمشدر •
کنجلکنده استانبوله کلوب کتخدا قلمنه دوام ایده‌رك ازصکره قلم مذکوره سرخلیفه و ۱۱۸٥ تاریخنده اردوی همایون داخلنده اوله‌رق کتخدا کاتبی و ۱۱۸۸ تاریخنده بکلکجی اولمش ومؤخراً وقوع اتصالیله صماقویه نفی ایدلمش ایسه ده محل مذکوره بعد المواصله اطلاق اولنه‌رق استانبوله عودت ایتمشدر •
ثانیاً بکلکجی ویدی سنه صکره رئیس الکتاب و ۹۷ تاریخنده کتخدای صدر عالی ۹۹ ده چاوش باشی وترسانه امینی اولدقدن صکره ایکنجی دفعه رئیس الکتاب و ۱۲۰۱ تاریخنده تکرار کتخدای صدر عالی و چوق چکمدن نشانجی ومتعاقباً رئیس اولمشدر • مقام ریاستده سفر اوزره اولدیغی حالده ۱۲۰٤ سنه‌سی موزه نهرینی چکرکن حیوانی سورچوب نهره غلطان وصاحب ترجمه غوطه خور غفران اولور •
مشار الیهك مرتب دیوانی وشعر وانشاده شهرت فراوانی واردر •
غزل آتی دیوانندن کورلمشدر •

غزل

سرو حدت جلوه انکیز مظاهردر بتون
نقطهٔ مرکز جلی ساز مظاهردر بتون
موج دریا پنجه‌سندن دامن ساحل چیقار
مطلبندن دست اهل فیض قاصردر بتون
لفظ نازکدر و یرن معنی‌یه حسن اشتهار
کوسترن اعراضی انظار جواهردر بتون
منتهای عهد حسننده قیامتلر قوپار
فتنهٔ دور قمر خطنده ظاهردر بتون
چشم وابرو خال وکیسو سربسر جور وستم
روی جانان لوح آیات زواجردر بتون
کشف اسرار سوداد یده سنده چشمهٔ
حکمة العین فنون نازه ناظردر بتون
اختلافات شئونك غایتی توحیده دیر
کوسترن اجسامی اضداد عناصردر بتون
شرحه شرحه قلبدی خیری دللری تیغ نکاه
تیشهٔ چشم بتان کشف ضمائردر بتون

⁂

خیری

سنبل زاده وهبی افندی تحفه‌سنده (عمرمك حاصلی خیر اللهم) دیدیکی حاصل عمریدر • بیك یوز طقسان بش تاریخنده درسعادتده تولد ایتمشدر • مسلك قضایه داخل وایجه یوجك قاضیلقلره نائل اولمش

اولمش ایسه ده اخر عمرنده اصحاب مناصبه جابجا قصیده وتاریخ تقدیم ایده رك ظهور ایدن جائزه سیله تعیش ایدوب مضایقهٔ حال ایچنده ١٢٦٧ سنه سنی ارتحال ایتمشدر .

غزل

او یوسف قیمتك بردرلو قاچردم بهاسندن
خریداران الن چکسیدی ذیل ابتلاسندن
اصابت ایتدم اما خالنه تعبیر عنبرده
خطن مشکه مشابهدر دیدم توبه خطاسندن
تصور ایلدکجه سینه سن اغوش وصلتده
دل عاشق دونر مرآت خورشید صفاسندن
واروب میخانه یه فرش حصیر عیش نوش ایتسك
اوصاندق زاهد مسجد نشینك بوریاسندن
رخ ساقی نه مهر عالم ارادر که عکس ایتسه
دونر جام هلالی بدره تأثیر ضیاسندن
بوکلشنده آچلز غنچهٔ امید اهل دل
کاورسه نفخهٔ عیسی دخی باد صباسندن
ویرن بو آب وتابی اشك وآه عاشقان صانمه
ستانبول دلبری نازك اولور آب وهواسندن
یوروی تابناك ایله نه باقه جلوه ریز اولسه
کل خورشید اولور اشکفته ذرات فضاسندن
بکا بیران دوران ایله الفت خوش کلور خیری
جهانك نوجوانان وعظامن بیوفاسندن

⁂

خیری

سفارت سنیه ایله ایرانه عزیمت وطهرانده طائر روح برفتوحی چارباغ بقایه پرواز ایتمش اولان صدور عظامدن سر اطبای اسبق عبدالحق افندی مرحومك نجل نجیبی خیرالله افندیدر .

کنجلکنده برمدت مکتب طبیهٔ شاهانه یه مداومتله علوم حکمیه ده کسب مهارت ایلیه رك (زاده لك مناسبتله ذاتاً طریق علمیه یه سالك وحسب الاصول چوجوقلغنده برقطعه رؤسه دخی مالك اولدیغندن) ایکیوز اللی سکز سنه سی ازمیر مولویتنه نائل و برسنه مرورنده مکهٔ مکرمه پایه سنه متواصل اولمش ایسه ده مؤخراً رتبهٔ علمیه سی ملکیه یه بالتحویل عهده سنه رتبهٔ ثانیه توجیه بیورلمشدر .

انك اوزرینه اولا زراعت مجلسنه اعضا وصکره رتبهٔ اولی ایله مجلس معارفه اعضا وانجمن دانشه رئیس وبالاخره مجلس والایه اعضا ومکاتب رشدیه ناظری اوله رق بوکبی مأمور یتلرده ایکن طهرانه سفیر نصب اولنمش و برمنوال محرر طهرانده وفات ایتمشدر .

الك برنجی اثری محاکمه لی اوله رق یازدیغی تاریخ عثمانیسیدر . اشبو تاریخ هر برپادشاهك عصرنده وقوعه کلان حوادث مهمه ایله اوروپا ودول اجنبیه سائره وقوعاتنی دخی جامعدر .

زراعته دائر براثری دخی اولدیغی قطبی افندی تذکره سنده محرردر .

مرحومك طهرانده جنازه آلایی طرف شاهیدن پك طنطنه لی اجرا اولندیغی مرویدر .

نظم

نه خسرو کوردی بو دردی نه بولدی چاره سن فرهاد
قیاس ایتمه بنم چکدکلرم قیسه مثال اولدی

احبابه وفابوق اشنا بیکانه در خیری
بو عالم بیلدیکم عالم ولی بیلم نه حال اولدی

⁂

تأسف

شعرای عصردن قرینته باش کاتبندن متقاعد ایاشلی خیری افندی الآن منزول اولوب ترجمهٔ حالنه دسترس اولنه مدیغندن وکندیلری دخی همت بیورمدقلرندن مجهول قالدی .

خیالی

نامی احمد ومخلصی شمس الدین . و پدرلری اسمی موسی در . بعض تذکره حاشیه لرنده مولدی بروسه و پدری مولانا فناری اولدیغی محرردر .

پدری قاضی ایکن علومی اثرلردن تعلم وتلمذ ایدوب صکره بروسه ده مولانا خضر بکه سلطان مدرسه سنده معید اولدی . بعض مدارسده بسط بساط افاده اوزره ایکن یومی اتوز اقچه ایله قلعه مدرسه سی اولمشدر . او اثناده محمود پاشای ولی بروسه ده مرادیه مدرسه سنی سلطان محمد خان حضرتلرندن کلیبولی قاضیسی حاجی حسن زاده یه توجیه ایتدیردیکندن خیالی پاشا مرحومه طنز آمیز برمکتوب تحریر ایدر . مکتوبی محمود پاشا اوقور . اعتراضه کسب وقوف ایدنجه برجواب تحریر ایدوب حاجی حسن زاده نك لیاقت واستحقاقنی تصدیق ایلر . اراسی چوق کچمز خطیب زاده مولانا تاج الدین حضرتلری که فاتحك معلمی دخی اولمشدر ازنیق مدرسه سنده وفات ایدر . محمود پاشا خواجه نك وفاتنی عرض ایدنجه پادشاه اشوری متأسف ومتأثر اولور . محمود پاشا پادشاهك اشوری تأثرینی کورنجه او کون هیچ برشی عرض ایتمز . ایرتسی کون پادشاه خواجه نك وفاتندن طولایی بو ضایعات علمیه نك تلافیسیچون مذکور مدرسه یه برکنج فاضلك کوندرلسنی محمود پاشایه امر ایدر . پاشا دخی خیالینك محامد ممدوحه سنی ذکر ایله مدرسهٔ مذکوره اکا ویرلمك مناسبدر دیو عرض ایلر . پادشاه مغفور پاشایه خطاباً عرض ایتدوکك شرح عقائده حواشی تحریر ایدوب دیبای دیباجهٔ محمدت شعارینی سنك اسمکه الباس ایدن دکلیدر دینجه محمود پاشا اوت پادشاهم اودر دیو تصدیق ایلر . پادشاه دخی واقعا برفاضل ذاتدر ومدرسه دخی اکا مناسبدر . یومی یوز اقچه ایله ویرلسون دیو اراده بیورر . مولانا خیالی ایسه اولجه حج شریفه نیت ایتمکله مدرسه یی قبول ایتمز . محمود پاشا اشوری الحاح وابرام ایلر فائده ویرمز . نهایت خیالی محمود پاشایه خدمتکز اولان وزارتی بکا ویرسه کز عزممدن دونمم دیو جواب قطعی ویرر . محمود پاشا کیفیتی برتفصیل پادشاهه عرض ایلر .

پادشاه قدر دان (مثلا عزمندن رجوع
ایتسون حجوان عودتنده قدر سعیدی
طالبه سنه درس ویرسون) دیوب مدرسه سی
بنه توجیه ایدرلر . خیالی بعدادای
فریضهٔ حج مدرسهٔ مذکوره ده بر وقتلر
افادهٔ درس ایلدکدن صکره وفات
ایلدی .
خیالی قاف قناعتك همای اوج آراسی
اولدیغندن کونده بر کره طعام ایدروالده
دخی از برشیله قناعت ایلرمش . بوسببله
ضعف قوتی خیاله و هر بر استخوانی
هلاله دونمشدر .
مولانا غیاث الدیندن مرویدرکه مولانا
خیالی لاغ ولطیفه دن وبیهوده خنده دن
مجتنب اولوب یا مباحثهٔ علمیه و یا سکوت
ایلرمش . برکون خواجه زاده ایله
جامع شریفده بر مباحثه ایدوب خواجه
زاده یه غلبه ایلر . خیالی خانه سنه کلدکده
احباسندن بری بوکون خواجه زاده یه
کوزل غلبه ایلدیکز دیدکده الحمدالله
طبیعهٔ فضیلتله صالح بخیلك اوغلونك
باشنه اورم دیو کمال سرورنده ایدی .
غیاث الدین بابینك کولدیکی او کون
[illegible] خیالی وفات ایتمش
خواجه زاده قورقوسندن دوشوب مروب
یاتمشدر . [illegible] وفاتنده خواجه زاده
[illegible] صکره پیرانان اوزره استراحت
ایدرم دیمشدر . اسلاف مشایخ عظامدن
شیخ زین الدین حافی حضرتلرینك
خلفاسندن شیخ عبدالرحیم مرزیفونی
حضرتلری ذکر وتوحیدی مولانا خیالی یه

ادرنه ده یکی جامعده تلقین ایلمشدر .
خیالی شرح عقائد نسفیه یه بر حاشیه
تصنیف ایلمشدرکه شمدی یه قدر نظیری
وجوده کلمامشدر . بوندن بشقه علم
کلامدن حاشیهٔ تجریدك اوائلنه خواشی
تعلیق ایتمشدر . مولانا خضر بکك
عقائد منظومه سنی شرح ایلدی .
حاشیهٔ عضده حاشیه سی وشرح مقاصده
تعلیقاتی ووقایه شرحی وصدرالشریعه یه
حواشیسی واردر . ازنیقده وفات ایلدیکندن
اوراده مدفوندر .
السنهٔ ثلاثه ده شعری مشهوردر .
سلطان مراد خان ثانی حضرتلرینك
وفاتنه بو تاریخی بولمشدر .

تاریخ

شه غازی مراد ابن محمد
عجمه رومشام اولشدی رامی
کذر قلدی جهاندن اکه تاریخ
ملك اصحابی جنتده مقامی

نظم

دورخنده سلسلهٔ زلفی دیرکورن
جمع اولدی کو تسلسل ایله درری جمله د

(❋)

خیالی

فاضل مشهور مولانا عبدالکریمك اوغلی
عبدالوهاب افندیدر . اوائل حالنده
طریق تدریسه سالك اولوب قرق اقچه
ایله مدرسه قبول ایتم دیو یمین ایتمکله
ادرنه ده جامع اردی مدرسه سی قرق بر اقچه
ایله ویرلمشدر . چوق کچمدن سمت

قضایی بالاختیار مغنیسا وسلانیك وتیره یه
قاضی اولدقدن صکره یاوز سلطان سلیمك
اوائل عهدنده دفترداراق ویرلمشدر .
طلاقت لسانی وعذوبت بیانی مناسبتیله
پادشاهه ندیم وهمنشین اولمشلردر .
منظومهٔ لیلا ومجنونی مشهوردر .
نظم آتی صاحب ترجمه نکدر لکن اکثری
تذکره لر آتی الترجمه مشهور خیالی نامنه
یازارلر . غلطدر .

نظم

حیرت آلور عقلیمی باقسم کوزینه قاشنه
صد هزاران آفرین اول صورتك نقاشنه

مشهدی طاشی مجنونك علامت صانمیك
سنك محنتدرکه یاغدیردی زمانه باشنه

خیالیٔ مشهور

رومك فخر الشعراسی وعصرینك ممتاز
ومستثناسی خیالی بکدر . نامی محمد ومولدی
یکیجهٔ واردادردر . عصرینده سرحلقهٔ
قلندران اولان باباعلی مست ایله اوائل حالنده
همبزم صحبت اولوب بابای مومی الیهك
مجلس معارف انیسندن اکتساب فیض
ودانش ایدرك هنوز کندوسی نودمیده
ایکن ازاهیر طبعی طراوتیاب کمال ووادیٔ
شعرده غیرت امثال اولمشدر .
حاصل اولان اشتهاری اوزرینه ظهیر
ارباب معارف وهنر مرحوم اسکندر
چلبی صاحب ترجمه یی صحابت وآبیاری
عنایت والطافیله تربیت ایلیه رك وزیر

اعظم مشیر افخم دراحسانی مهمانخانهٔ
دلتشنهٔ لطف وکرم دستور خاتم شیم آصف
سلیمان عالم ابراهیم پاشایه مدح واطرا ایله
انتساب باب احسانمأبنه وساطت ایلدیکندن
وزیر معارف سمیرك کرم سیر اعتباری اولمش
وبو وسیله ایله صاحب قران سلطان
سلیمان عدالت عنوانك آستان کیوان
داستانی بنده کاننه التحاق ایلشدر .
پادشاه مغفور صاحب ترجمه یه ارزانیٔ
لطف موفور ایله دیوانی مطالعه یه اظهار
کمال رغبت بیوردیغندن وخیالی بکی اکثر
محرم صحبت خاص ایتدیکندن قدری بالا
اولمشیدی .

نظم

قاندی نمونه دهره جهان خرابدن
کنج خزان خزائن افراسیابدن
بر بزم خاصه محرم اولوبدر خیالی کیم
آچلمز آنده غنچهٔ جنت حجابدن

نثر

کرك اسکندر چلبینك وکرك ابراهیم
پاشانك وفاتندن صکره دخی خیالی پادشاهك
التفات موفورندن دور اولمامشدر .
خیالی ایسه بو درجه علو شان وقربت
سلطان ایله ممتاز ایکن بنه مسلك درویشاندن
ایرلمامشدر .
غائلهٔ اولاد وعیال وداعیهٔ ملك مال ایله
مقید اولمیوب تجرد حال وکمال فراغ بال
ایله وقت کچورمشدر . حتی کندوسنه
برقاچ کره مناصب جلیله دخی تکلیف

اولنمشیکن قبول ایتمامشدر . طقوزیوز التمش درت سنه سی وداع عالم خیال وعالم قدسه ارتحال ایلمشدر .

وفاتنه سویلنان تاریخلر .

(عرشی) سوزی دلده خیالی کوزده قالدی .

(کناهی) عالم حسدن خیالی کیتدی آه

(شیری) خیالی اولدی حیف الحکم لله

خیالینك فخریه سیدر .

فخریه

کوردی مخصوص اولدوغن میدان استغنا بکا
شهپرین کوندردی صورغنج قافدن عنقا بکا

نظم آتی صاحب ترجمه نك نخبهٔ طبع باریکیدر .

نظم

روز روشندن نوله انور اولورسه شامز
مهر عالم تابدن یاقر چراغی جامز

—

عارضك میدن عرق ریزاولسه ای حورجمیل
صانورم جنتده طغیان ایلمشدر سلسبیل

—

رخ کردونده هر صبح ای شفق کیم جلوه کرسنسن
بکاقان اغلادن خیل ملك خون جکر سنسن

—

آیینهٔ هر کون قویار دلدار تنها قوینده
ناز ایله یوسف کیررکویازلیخا قوینده

—

غریبکدر آنی خوش طوت افندی ایشته بز کیتدك
کوکل دیرلر سرکوینده بردیوانه مز قالدی

—

راه غمده تن غبارین خاکدن قاندرمین
روزکارا کسکلکیدر روزکار اکسکلکی

(حرف خایه ذیل ایدلمك اوزره بورایه تحریر قلندی)

خیالی

مرحوم بغداده ملحق سلیمانیه سنجاغنده علماء متجریندن منلا حامد مرحومك کوهر کرانمایهٔ وجودی یعنی مخدوم مسعودیدر . بیك ایکیوز اوتوزبش تاریخنده قدم نهادهٔ بزم شهود اوله رق جدی نامی اولان (صبغة الله) تسمیه اولنمش ایسه ده شعرده خیالی تخلص ایلدیکندن بو مخلص ایله شهرت بولمش ایدی .

سنی اوتوزی تجاوز ایتمدن الحالة هذه بغداد مفتیسی اولان علماء اعلامدن فضیلتلو محمد زهاوی افندی حضرتلرندن علوم عربیه یی تکمیل واخذ اجازات ایدرك بغداد داخلنده کرکوکه بالعزیمه طریقت علیهٔ قادریه مشایخندن شیخ عبدالرحمن خالصی درکاهنده اون سنه قدر نشر علوم عالیه والیه یه همت ایلدکدنصکره ۱۲۷۵ تاریخنده درسعادته رحلت ایتمش ولسان فارسی اوزره بیدل بخاری دیواننه یازدیغی شرحی مجلس معارفه بالتقدیم اون بیك غروش عطیه یه

ویوز اللی غروش معاشه نائل ودیکر صورتلرله دخی قدر دانان فضل ومعارف طرفلرندن مظهر عاطفت اولمشدر .

۱۲۸۳ تاریخنده مرحوم مصطفی فاضل پاشانك مخدومی عزتلو عثمان بکه خواجه تعیین بیورلدیغندن میرمومی الیهك لاجل التحصیل پارسه عزیمتنده برابرجه کیدوب اوراده یدی سنه قدر اقامتله درسعادته عودت ایلدکدن برمدت صکره بعض عارضهٔ وجودیه مبنی سرنهادهٔ بالین ناتوانی واوچ درت ماه قدر یاتوب اللی یاشنده عازم ملك جاودانی اولمشدر .

نعش معارف نقشی ادرنه قپوسی خارجنده دفین خاك عطرناکدر . واراپله بوق یاننده یکسان جوانمرد وعالیجناب متواضع خوش مشرب الحاصل جامع محاسن اخلاق بر انسان ایدی . هله کماله انتسابی جهتله وقوع وفاتی ادبیاتجه ضایعاتدن معدوددر .

استانبولده بولندقجه کتبدن وماثردن ارزوی تحصیلده بولنانلره تدریس علم وادبله خواجه خیالی شهرتنی المش وحتی عاجزه دخی شهزاده جامع شریفنده براز مدت حسهٔ نظامی تقریر ایتمش ایدی .

پارسده بولندقلری هنکامده الان باب عالی ترجمه اوطه سی مستعدان خلفاسندن اتی الترجمه عزتلو محمد مهری افندی یه خطاباً انشاد ایلدکلری تخمیس عرفان پسندلریدر .

تخمیس

هوس بندکی پیر مغانست مرا
نوبت خواجکی کون ومکانست مرا
قبضهٔ تیغ وقلم حکم روانست مرا
مسند صدر فکر معدن وکانست مرا
سایهٔ قدس ابدا من واما نست مرا

من که سرکشتهٔ مولایم ومولا دارم
پادشاهان جهانرا بجوی نشمارم
بر زمین از سر کین پای اکر بکذارم
کلهٔ قیصر ودارا ازمیان بردارم
قوت وحول ازل زور وتوانست مرا

بلبل شور دل شاخ کل قد وسم
نفخ صورست بلی زمزمهٔ ناقوسم
عصمت ازعرش حیامی کنداز ناموسم
نه چواین بوالهوسان ازدوجهان مأیوسم
همتم پادشه هر دوجهانست مرا

مهر با حق خدایی که کریمست وودود
همه من بر سر جود ستود روست وسجود
ورنه کر من بدی خواهم از جبر وعنود
این زمان می شکنم پنجهٔ بدخواه حسود
کفتهٔ معجز من سحر بیانست مرا

کرسوی مصر نهد روی دل پر حکمم
نیل راغرق کند لجهٔ بحر هممم
کرچه امروز بکف بی زروسیم ودرم
لوح جودم بدل عرش عظیم کرمم
حاصل کون ومکان بر سر خوانست مرا

جان دهم جای زروسیم بذید وخالد
یك نظر رانکرم فاسق وفاجر عابد

در حضور ندیرم قایم ورا کع ساجد
چون همه اوست چه مرجع چه ضمیر وعابد
این کرم نیست که نامش بزبانست مرا

رازاودردل من چون کهراز کام صدف
چون برون شد کهرازیادرو رود نام صدف
نشده هیچ براه کرمش کام صدف
کدرت وصفوت غرقست تهی جام صدف
می نکوید که همان کوهر کانست مرا

عارش آید که بکوید اکر اهل کرمست
دیدهٔ اهل کرم برکرم خویش کمست
کر بکوید همه جود وکرمش دردوغمست
ادم ارخوانی ورا اشهد بالله سمست
انس آن کونه خران بارکرانست مرا

کفرو دین محویم رحمت خلاقی من
نیك بدغرق کف نعمت رزاقی من
نوخط کلشن قدسست کنون ساقی من
کوش جان می شنود بانك هوالباقی من
چه کنم کفتهٔ حق وردزبانست مرا

عشق عشاق حقم نه هوس بوالهوسم
می درازند کنم از دم عیسی نفسم
بال عنقا شده باز از تهی پرمکسم
سالکان منزل وحدت طلبند از جرسم
خون حق ازشریانم جریانست مرا

همه جا بزم منست از کرم رب ودود
می کنم تا بازل سیر وترقی وصعود
کرچه ظاهرنه نمازست ونه صومست ودرود
جبههٔ جان برمولا همه دم سر بسجود
چون بهر سو نکرم حق نکرانست مرا

غرضم جوهر بحثست وحدوثم قدمست
این عرض راکه تو بینی بنظریك دود مست
ورنه خاکست وهمان خاك دراغوش عدمست
خلقت ازخالق ومخلوق زخلقت بدمست
کون وتکوین ویکن کاین کانست مرا

کون وتکوین ویکن کان چوشد درنظرت
سر بسر محوشود پرده زروی بصرت
لب بلب می شود اندم سیرت باصورت
دل بکوش تو رساند زروان این خبرت
کوهمه اوست ارانیست درآنست مرا

منا کرخوبم اکر زشت وکرنیك وبدم
آدم آدم ازسایهٔ مولانه ددم
روی همت نخورد بردر کس دست ردم
من چنینم که چنان رفته همان جد بجدم
حسب بی نسب آفات زمانست مرا

من که حرم زازل بنده کیم ازچه سبب
طالب حقم واز باطلهایم چه طلب
دوجهان شادوسرورمزچه این دردوتعب
همه جادرنظرم عیش وصفایست طرب
که بهرسو همه روعشوه وآنست مرا

بك ولی النعم هست پس ازحق نه دو
نکشم منت هر مرد پی غسل ووضو
مصطفی یست مرا آمرهر خوب ونکو
سراز وجانم ازو مالم ازو ملك ازو
فاضل عادل من شاه جهانست مرا

شه وصدرست زحق برمن والیست زحق
والی ملك دل جان خیالست زحق

دلش از بخل وستم خالی وحالست زحق
عزت ورفعت وقدرش بی زوالست زحق
سایه اش ماحصل کون ومکانست مرا

حمدی خلد ویم زان بکمال وحکم
واصف وصف ویم زان بجلال وحشم
غالب از اوست بهر عالی سافل کرم
از سرور نظر وجوهر لطفش بدم
دم من از نفسش عیسی جانست مرا

عمر فاتح عشقم زفلك تا بزمین
میکنم حکم رواروبه مکان وبمکین
امر من جمله زعدل وزامان زامین
نام مهرم زده زان طنطنه برعرش برین
رفعت کامل من عزت وشانست مرا

نه زروسیم ونه اسباب ونه سامان خواهم
نه کلاه وکمر وتخت زر افشان خواهم
نه می وساغر وساقی وکلستان خواهم
نه جنان دارم وحور بش نه غلمان خواهم
(م ا) یاری من حور جنانست مرا

حاجب بارکهش از کر وفر پادشهم
تودهٔ خاك رهش تاج مجوهر کلهم
موی زلف سیهش جیش مظفر سپهم
عارض بی کنهش مهر منور چومهم
ابرومژه او سیف وسنانست مرا

حقهٔ لعل لبش کنج درو کوهر من
خادم او پسر وجاریه اش دختر من
مادرش صاحبهٔ من پدر مهتر من
سنك زیرقدمش برسر من افسر من
سینهٔ سیم برش تخت روانست مرا

چشم اونرکس من طرهٔ او سنبل من
لب اوساغر من آب دهانش مل من
خنده اش بابل من عارض صافش کل من
خال دوررخ اومردم چشم دل من
قامت جلوه کرش سروچمانست مرا

دیراوسجده کهی جبههٔ من هرمویش
نامهٔ آبروم ازنم عطر خویش
ذوالفقار کف من سوزدم ابرویش
دلدل شب رومن فکر وصال کویش
کریهٔ طبل برش شیرژیانست مرا

ای (خیالی) زچه روان همه کوآری لاف
کس کشی وترسی وحیل وکبر وکذاف
می دتسلیم وخضوعی نه زن جنك ومصاف
رودیکرهیچ مکر برسرخود پوش لحاف
کفتهٔ خویش نهان کن که عیانست مرا

چون بسی هست حکم رانه تودانی ونه من
سر آن یار قدم رانه تودانی ونه من
زحم ان غنچهٔ فم رانه تودانی ونه من
خشم ان نرکس چم رانه تودانی ونه من
این رموزات عیا کن که نهانست مرا

هانمیریم کنون تاهمه افکار شویم
مرد داماد همین جملهٔ ابکار شویم
چون شئونی وبنك آیت اسرار شویم
قطره رامحو کنیم وهمه ابحا شویم
بحر درقطره ام آندم جولانست مرا

قطره درقطر کیش چون خودی خوایش کزید
چشم اوازدم بادی شود ازدرد سفید
کربان حال درآخر بدل بحر خزید
بازکورست درانجا کهاز ن جاخود دید
همه آیات بدن کونه بیانست مرا

دیدم آری همه تفسیر جلال وکشاف
چه صغیروچه کبیرش زسرآپای بناف

زسر واو بناس و زالف لام بقاف
دیدم الفاظ همه بی دل و مغز از سر لاف
قول شیخ عربی جمله معانست مرا
هاشدم مست دکر تاب و توان رفت ز دست
ژاژ خابست کنون کو بدا کر سیر بجست
چه غمست ار سده ام از لکد خرها پست
چون بریار بلا کفته ام از روز الست
دل صدساله من باز جوانست مرا

غزل

غم دو کون ز عشق تو ای نکار بزرم
که هرچه جلوه بز پردلوی بچشم و ضمیرم
بیان عقدهٔ ابروی تو نکشت یقینم
بمشکلات خطت کرچه مو بموی خبیرم
خدنك ز اهم و سهم از نکاه من خیزد
زند نکارکان ابروم ز بسکه تبیرم
رسائی سر زلفت کرفته روز قیامت
نمیرسد بمیانت چه سان ز غصه نمیرم
کذشته عمر ز عشقت ولی جوانم از ین رو
ببازم بنوازی بدین بهانه که پیرم
ز حسن کرچه تو فردی و احدی بحقیقت
ز عشق من هم از انکه نه بی شریك و نظیرم
خیالی کرچه اسیرم بکوی آن شه خوبان
چو همسراست مرا باسکان او چو امیرم

—

خیری

میرمومی الیه شعرای عصردن چکنده بارادهٔ عبدالعزیزخانی رسومات امانت جلیله سی معاونلکی رفاقتنه تعیین بیوریلان خیری بکدر ·

کندولری سلطان احمد خان ثالث مرحومك صدر اعظملری اولان نوشهرلی مشهور داماد ابراهیم پاشا احفادندن اولوب ۱۲۶۰ سنه سی محرمنك اونجی جمعه کیجه سی زیور مهد شهود اولمشدر · اون ایکی یاشنده ایکن صدر اسبق رشید پاشا مرحومك دلالتیله اندرون همایونه چراغ بیوریله رق الان دائرهٔ مشار الیها خواجه سی اولان مجلس معارف اعضاسندن فضیلتلو مصطفی افندی حضرتلرندن تحصیل معارف ایلمشدر ·

اون التی سنه قدر اندرون همایون خدمه لکنده بولنه رق مدایح جلیلهٔ سلطان عبدالعزیزخان مرحومی متضمن برچوق قصائد انشادینه حصر وقت ایتمش و چکنده طبع ایتدیردیکی (کواه دل) اسمنده کی اثرینه باقیلورسه مرحوم سلطان عبدالعزیزخان حضرتلرندن بشقه هیچ کسه حقنده برقصیده سویله مامشدر ·

اندرون همایونده بولندیغی اثناده اره صره تقدیم ایلدیکی قصائدیله مستغرق انواع الطاف اوله رق مؤخراً دائرهٔ مشار الیها مکتبی انشا خواجه لکنه تعیین قلنمش و ان التنجی سنه کی تقدیم ایلدیکی قصیده سنك اوزرینه رسومات امانت جلیله سنه تعیین بیورلمش و برسنه صکره تقدیم ایلدیکی برقصیده سندن طولایی معاشنك برمثلنك ضمنه و تکرار تقدیم ایتدیکی دیکر برقصیده سنه مکافات

اولمق اوزره ینه معاشنك برمثلنك ضمنه اراده جناب فرمانفرمایی شرفسانح اولمسیله صاحب ترجمه بو یوزدن دخی مغبوط اقران و امثال اولمشلردر ·

دیوان اوله جق قدر اثاری و کواه دل اسمنده کی مطبوع دیوانچه سی واردر · بوندن بشقه قواعد فارسیه یی جامع (لوحة القواعد) اسمنده کی اثری طبع و نشر ایدلمشدر · خیر اللغات نامیله دولتلو نجابتلو یوسف عزالدین افندی حضرتلرینكناملرینه منسوب بر اثری دخی وارسه ده طبع و نشر ایدلمامشدر · و آداب الملوك اسمنده سیاسیاته دائر برمجله سی دخی واردر · لکن اوده مطبوع دکلدر ·

اشبو درت قطعه آثار قلمیه سندن بشقه سکز بیتدن عبارت او صاف عبدالعزیزخانیده برقصیده محترعانه سی واردر که بهربیتی سکز کلمه دن عبارت اولدیغی حالده هر هانکی کلمه نك یری دکشدیرلسه نه وزنه نه ده معنایه خلل کلور · ودیعهٔ روزکار اولمق اوزره یقینده طبع و نشر اولنه جقدر آتیده کی غزلله برقاچ بیت جملهٔ آثارندندر ·

غزل

اساس هستیٔ عالم بیلنمدی کیتدی
نه در وظائف آدم بیلنمدی کیتدی
کتاب مکتب تکوین اوقونمدی قالدی
بو سر حکمت مبهم بیلنمدی کیتدی
سچلمدی دخی عالمده نیك و بد حالا
خلاصه کامل ایله کم بیلنمدی کیتدی
صواب مهر و مودت نه برده در آیا
خطای ماه محرم بیلنمدی کیتدی
قلوب اهل دلی کیم طواف ایدر خیری
صفای بیت مکرم بیلنمدی کیتدی

—

قطعه

فلکدن کام الان عالمده هر کون بر کمال اولمز
غروب ایتمز کونش کراولیله اولسه آی هلال اولمز
عبثدر آسمانه چیقمغه طالعله اوغراشمق
بتون ممکنلر اولور اما کیم محال اولمز

مفرد

مخندر حکمتی سیلاب اوکنده یوقسه اویاق
قلاردم ساحلهٔ چشمانمی ساحلسر ایاره

نثر

تصویر عبدالعزیزخانی حقنده سویلدکاری بربیتدر ·

بیت

باقانلر دیدهٔ عبرتله تصویر همایونه
قسم ایلر نظیری یوق دیو خلاق بیچونه

نثر

بیت آتی غزللرندن مفرزدر ·

بیت

اکا ال ایتمدك کاشنده ده خوناب اشکیله
نه دن پیراهنن ای غنچه بلبل آل آل ایتدی

نثر

ترسانه ده توسیع اولنان حوضه بولدیغی تاریخدر که عبدالعزیزخان مرحومه تقدیم اولنمشدر ·

تاریخ

چوجوهر لفظاً ومعناً دیدی خیری قولی تاریخ
بو حوضی طقسان اوچده شاه جم جاه ایلدی آباد

خیلی

اسمی احمد و مولدی قرق کلیسادر . تحصیل معارفله داخل زمرهٔ کتاب دیوانی وبالاخره مصر والیسی ابراهیم پاشایه دیوان افندیسی اولمشدر .
مؤخراً سلطان محمد خان رابع وزراسندن وزیر اعظم و خدیو کشور سیف وقلم مشهور عالم کوپریلی زاده فاضل احمد پاشایه انتساب ایدوب برآز وقت تذکره جیلك خدمتنده استخدام وصکره دیوان سلطانیده منصب موقوفاتی ایله بکام بیو رلمشدر . بیك طقسان سکز سنه سی بلغرادده وفات ایتمشدر .
اشعاری مخیل وتواریخی غایت سلیس بیدلدر .

تاریخ

الدی ایواری عدودن معجزات احمدی

فاضل احمد پاشا ایوار قلعه سنی فتح ایلدیکنده بالبداهه بولمشدر .
۱۰۹٤ سنه سی بچ سفرینه کیدرکن غزل آتی بی اثنای طریقده سویلمشدر .

غزل

ایا طرف یاره کیدر قافله یوقی
شایستهٔ رحلت بزه بر راحله یوقی
هیچ ایلمدك میل فراغتك ویوندن
ای پای طلب سنده غم آبله یوقی
شیونکده ایتدك چنی آغله بلبل
بو نالهٔ شبکیره عجب فاصله یوقی
سویلمدی نو طرح غزللر بو غزاده
باعث نه عجب خیلی شیدا یله یوقی

قطعه

هیچ زناندن وفا امید ایتمه
جور در اول کروهه کار قدیم
مکر زندن حذر کرکز یرا
دیدی حق ان کیدهن عظیم

خیلی

بروسه لی اولدیغی بعض مجموعه لرده مقید ایسه ده ترجمهٔ حالنه دسترس اولنه مدی . شعرده کی اقتدارینه آتیده محرر ایکی بیت ایکی شاهدمزکیدر .

بیت

کوزلرك کوکلم آلوب یرقومدی تدبیره
ایکی اهو بس ایمش پادشهم بر شیره

دیکر

سیر جاله کا کولنك مانع اولمسی
شاهد دکلی اولدوغنه بختمك سیاه

خلدی

بروسه لیدر . تحصیل علومه صرف یارا ایله تسخیر قلمرو عرفان وبرچوق قصائد وغزلیات انشاد ایدرك تزیین دیوان ایتمشدر .

بروسه ده سلطان اورخان عمارتی مشیختی ایله قناعت اوزره ایکن ۱۰۱۰ حدودنده عازم خلد برین اولمشدر .
شاعر صاحب سخن ونکته سنج ونادره فن برذات ایمش .

نظم

ایدر انجام کارین ترجمه خواب پریشانی
سیه روز محبت غمله قالقار جامهٔ خوابندن
حریف باده ار باب ریایه جرعه افشاندر
سپهر بزم رندانك صاقن زاهد شرابندن

❁ حرف دال ❁

داعی

مولدی قسطمونیدر · شهر مذکور جوامعنك برنده تعریفخوان ومؤذن خوش الحان ایمش · فاتح عصری شعراسندن اولوب قدما اداسنده شعر ایله مشهور اولمشدر ·

شهر مذکوره دعوت جن واخراج دفائن دعواسیله داعی عهدنده برمغربی کلور واوراده زهره نامنده برقزی حبالهٔ ازدواجنه اولوب کاوشگری تیشهٔ اهتمام ایله گنج وصالنه نائل اولور ·

داعی دخی داعیهٔ غبطه وحسدله نظم آتی طنزآمیزی مغربی حقنده انشاد ایلر ·

نظم

مغربی ایمش ایناندق اریکه زهره قادین
اله برگنج کتوردی یته برکان دلدی

—

داعی

مشاهیر وزرادن ایاز پاشانك اوغلی احمد بکك دایه زاده سیدر · وزیر مشارالیهك داعی دوام دولتی اولدیغندن داعی تخلص ایتمشدر · تحصیل معارفه مجد وساعی وهله حسن خط ایله مشهور اعالی ایمش · درویش سیرت خوش صحبت اولدیغی بعض تذکره لرده محرردر · افندی زاده سی احمد بك رحلت ایتدکده وفاتنه آتیده محرر تاریخی بولمشدر ·

تاریخ

دریغ اول نوجوانی بوجهاندن
اجل پیکی ایریشوب قلدی دعوت
دعا ایدوب آکه جان ودلدن
دیدم تاریخ اوله روحینه رحمت

—

داعی

اسمی محمد ومولدی استانبولده بوغاز ایچنده بکقوزدر ·

قریهٔ مذکورده قرق سنه دن زیاده امامت وخطابت ومکتب خواجه لغی ایدوب صلاح حالی معلوم ومشغولیتی صبیانه تعلیم علوم ایکن برکون شاکردانندن صاحب حسن وآن وماهپارهٔ اسمان لطافتك سلسلهٔ مشکین زلف عنبر بندنه مقید اولور · مدت تعلق تمام بیك کونه رسیده اولدقده او خورشید فلك جمال قرین زوال موت اولمسیله صاحب ترجمه او بیك کون ایچنده کی حالات عشق وذوقی بیك بیت ایله بیان ونوحته العشاق تسمیه ایله مجموعهٔ ناز ونیازی ودیعهٔ دوران ایتمشدر · مذکور کتاب مصور اوله رق مطبوع واپانده عشق بازانده متداولدر · حقیقة عارف یکانه وفاضل زمانه ایمش · اشعاری متین ومخیل ورنکیندر · بیك یتمش سنه سی عازم بقا اولمشدر · نظم آتی صاحب ترجمه نکدر ·

نظم

نثار ایله صالنور دیه دمادم شبنم
کیجه تر دوشدی چمنده کل خندانه ینه

دانشی

سلیمان زاده پیری چلبیدر · عهد جوانیده اکتساب دانش وکمال ایدرك سمت تدریسه عازم ومرحوم حسن بك استانبولده خاصه کی مدرسه سی مدرسی ایکن خدمت اعاده سندن ملازم اولمشدر · اولا ادرنه ده جامع آرپی مدرسه سی مدرسی اولوب اندنصکره نواحی مصرده سکسان اقچه ایله برمدت قاضیلق ایتمك ایچون او اثناده مصر قاضیسی اولان منلا عرب زاده افندیله ایام شتاده کشتی سوار اولدیغی حالده کیدرکن دوچار اولدقلری فورطنه دن فلك فلك عرفان اولان وجودلری غریق عمان ممات اولمشلردر ·

اثنای ورطهٔ فورطنه ده بو بیتی انشا ایلمشدر ·

بیت

تك دولت وصالی اله کیرسون اول شهك
منصب اولورسه دانشی اولسون کنارده

اگرچه اشعاری آزدر لکن جمله سی مقبول وممتازدر ·

بعض آثاری تسطیر قلندی ·

نظم

عرض ایدوب بیلرسن ای دل تازه داغك دلبره
کچمز اول سیمینبرك یاننده فلس احمره
هر قچن چاك تندن یار پیکانك آلور
قوپارر بن خسته حسنك یورکین جان آلور

قامتی حلقه تنی زرد اولانی اوتمه
قولاغکده کوپه اولسون سوزم ایسترطوته

—

دانش

مشهور دانش بکدرکه عالی واسکی فهیم وحافظ مشفق ورفیق وصبحی وکلشن محرری شاکر مرحوملر کبی مفتون معارف اولنلر عندنده صورت وفاتلری ضایعات ادبیه دن عد اولنان کنجلردندر ·

بیك ایکیوز یکرمی تاریخنده نسخهٔ کمالات وجودی درسعادتده شیرازه بند شهود اولوب اوادیب دانش قرین سن وکمالنك مساعد اولدیغی سنه لرده اولا دیوان همایون قلمنه وصکره مهمه اوطه سنه مأمور وتعیین بیورلمشدر ·

امور مهام سنیه ده بالاستخدام اظهار اهلیت واقتدار ایتمکده ایکن دنی روزکار اومجموعهٔ عرفانی تارمار ودشمنی اولدیغی منتسبان ادبدن بویله برنادرهٔ وجودك فناسیله اخذ ثار ایلمشدر ·

وفاتی بیك ایکیوز قرق بش سنه سی ایچنده وقوعبولغله مهمانخانهٔ عالمك یکرمی بش سنه قدر مذاق الای نعمی اولمش اولور · غزل آتی مرتب دیواننده النمشدر ·

غزل

سبز خط (❁) آب حیات لعلنك احیاسیدر

موت احمر غمزهٔ خونریزیڭ ایماسیدر
تیغ جورهاشك بلبلدن اوكلرخ و برش آب
كیم دهان زخمم پرنالهٔ شكواسیدر
دكه شورشدن آیلماز مست سیر قامتك
كیم بیاض صبح محشر پنبهٔ میناسیدر

شعلهٔ آهم اورر چون نالهٔ زنجیرشوق
صانكه كوكلم آتش شوق جنون دریاسیدر

عشقله جان ویرمدكجه وصله دانش ایرمز ال
عالم حسنك اوقات عالم بالاسیدر

خاطره

غربك افكار حكیمانه‌سیله شرقلك آثار ادیبانه‌سی هزجه اوغراشان ادبای عصردن وافكار جدیده اصحابندن

سبز خط — وخط سبز (❊) كی وامثالی مجاز واستعاراتی فرض محال اولاق اوزره تزییف ایدنلر بولندیغی ایشیدیلیور. لكن بو یله براسناد ایسه طبیعتده موضوع اولان حس وفكر انسانی یی قبول ایدنلره كوره جمع اضداد حكمنده قالور. زیرا طبیعتده اوقدر خشونت اولهمزكه خلاف خلقتده تصور لطافتله پشل صقال تخیل ایتسون . ادبای اسلافك خط سبزدن مقصدلری (پشل صقال — واینهٔ رخسار آلدن) مرادلری قرمزی آینه اولسه ایدی طبیعتده موجود اولان حسن تناسبده‌كی لطافتدن محروم ذوق اولمق درجه‌ده برطبیعته مالك وبومناسبتسزلكله طبیعتسزلكله تعریضه صالح اولدقلری اعترافاولنوردی.

الحاصل قدرداناڭ حسن وآن اولان ادبا لسانجه خط سبز خط نودمیده وبوصورتله مذكور تركیب دخی شائبهٔ تعرضدن مصون ووارسته قالور اعتقادنده بولنورز.

—

دانش

مومی الیه فطین افندی تذكره‌سنده محرر اولدیغی اوزره طوبخانه مجلسی رئیسی شهید سعید سلانیكلی موسی پاشازاده‌در. بیك ایكیوز قرق طقوز سنه‌سی تولد ایتمش والتمش ایكی سنه‌سی طوبخانه كتبه‌سی سلكنه داخل اولمشدر.
مذكور تذكره‌ده محرر غزلنك مطلع ومقطع بیتلری بدر.

بلبل آغلر كل اولور خنده كشای كلشن
نیجه محرق كایور كوشه صدای كلشن

سكا برخار قدر بار دكلدر دانش
ای نهال كلم ایتسون قوصفای كلشن

—

داود

كوله‌منلردن بغداد والیسی سلیمان پاشانك كوله ودامادی وسلیمان پاشازاده سعید پاشانك یعنی افندی زاده‌سنك والیلكده خانی ومشاهیر شعرادن بغداد والیسی اسبق علی رضا پاشانك سلفی كورجی كوله‌لرندن ایكن اون بش سنه تغلباً بغدادده والیلك ایدن داود پاشادر. سعید پاشانك خلفی عبدالله پاشانك بعض

عشائر اللده وقوع شهادتندن صكره بغداد حكومتی پارتبه سایهٔ وزارت مشارالیه سعید پاشایه احاله وتفویض اولنوب بو مناسبتله سعید پاشا داود پاشایی كتخدا نصب ایتمش ایسه‌ده داود پاشانك سعید پاشا والده‌سیله بینلرنده اولان منافرته مبنی الای كونی بی سبب والده‌سی طرفندن سعید پاشایه جبر ایدیلوب كتخدالقدن عزل ایتدیرلمش وبوحال داود پاشا حقنده اشوری حجابی موجب اولمق شویله طورسون صكرلری دخی سعید پاشا مجلسنده بعض مداهنلرك داود پاشانك احوال وحركاتی تقلیدلری داود پاشانك اشوری كوجنه كیدرك بغداددن جلب ایده بیلدیكی آدملرله صید وشكاری بهانه ایدوب چیقمشدی. كیرودن فرصت كوزتمكده ایكن سعید پاشانك سفاهتی وایشلرك حواتیٔ الته دوشمسی بغدادجه زوال نفوذنی وخلقلك كندوسندن خوشنود سزلغنی واوزمان كوریلان لزوم اوزرینه بغدادده ضرب اولنان سكه‌یه هر نصلسه بعض بدخواهانك بیك درلو انتریقه‌لرینه مبنی سعید اسمنك حكی درساعتجه حكومتدن اسقاطنی ووجودینك ازاله‌سنی موجب اولمغله داود پاشا ایسه بر صورتله چاره‌سنی بولوب بغداد والیلكنی استحصال ایتمكله بغداده دخول وولی نعمت زاده‌سی سعید پاشایی اناسی قوجاغندن آلوب ولی النعمت زادهلكنه حرمة استعفای قصوری چاره‌سنه دوشمیدرك

اعدام ایتمشدر.
بو ایشلرده مشهور رسالت افندینك دخل كلیسی واردر.
ایشته بووجهله داود پاشا ۱۲۳۱ سنه‌سی والی بغداد ومشغول عدل وداد اولهرق اون بش سنه والیلكنده ایرانلیلرله بر خیلی محاربه ایتمش وصكرلری مشارالیهك بعض حركاتی عصیان رنكنی كوسترمكله تاریخجه معلوم اولان برچوق وقعه‌لر اوزرینه برمنوال بالا مشهور علی رضا پاشا بغداده كیروب داود پاشانك اعدام جزاسندن عفوینی برصورت حكیمانه‌ده دولتدن نیاز واسترحام ایله پاشایی استانبوله اعزام ایلمشدر.
۱۲۴۶ سنه‌سی داود پاشا حكومتدن فراغتله درسعادته واصلنده برازاستراحتدن صكره الی درت سنه‌سی مجدداً باب عالیده تشكیل اولنان دارشوری ریاستنه وصكره بوسنه ایالتنه نصب بیورلمش وبرمدت معزولیت چكدكدن صكره ۱۲۶۳ سنه‌سی شیخ الحرم جناب نبوی وخدمت استانهٔ مصطفی ایله شرفیاب اولمش و ۲۶۷ حلالنده عالم عقبایه رحلت ایلمشدر.
صاحب ترجمه‌نك علو شنه طرف سلطنت سنیه‌دن حرمتدن پشقه بر معامله وقوعبولمشدر.
اتمش ایكیده وقوعبولان سوور همایونده بالوله برهوا ونا پیدا اولان قوصكی حقنده‌كی تاریخ صاحب ترجمه یه اسناد اولنور.

امواج بحر قلزم اشکمدن ایتدی خوف
بوزیره سوردی ایلدی چوق التیام دم
سن غیریلرله دمدمه صفاده روامیدر
درویشك آقه بویله کوزندن مدام دم

—

یارسرکش سینه پرآتش کوکل سوداپرست
بخت ناهموار طالع سرنکون خاطرشکست

—

درویش

قونیه لیدر . شعرده قدرتی وکتاب مثنوی یه شدتله نسبتی مشهوردر . برچوق زمان استان جناب منلایه رو یمال ونقل کتاب مثنویله تحصیل حال وکمالدن صکره وزیر قاسم پاشانك کاتبی وهمدم ومصاحبی اولمشدر . پاشانك وفاتنده فاتح جزیرهٔ قبریس لاله مصطفی پاشایه انتساب ایتمشدر . فقط کسوهٔ درویشانه یی قطعا تبدیل ایتمدیکی بعض طبقات ادباده کورلمشدر ؛ مصطفی پاشا شام بکلربکیسی اولدقده صاحب ترجمه دخی شامه کیتمش واوراده برصاحب حسن وآنك اسیری اوله رق بلای عشقله مشهور اولمشدر — شامده کوك میدان دنبلان محلده ذوق سماعی مذاق ارباب اشتیاقه اذاقه ایچون برمولویخانه انشا ایلمش و ۹۸۰ سنه سی ترك سماعخانهٔ عالم ایتمشدر .
یاوز سلطان سلیم خان ایله پدرلری بایزید ولینك وقایعنی یازمشدر .
نظم آتی صاحب ترجمه نکدر :

نظم
طوتدی جهانی خیمهٔ کردون طنابلر
صحرایی ایلدی زین چادر چیچکلری

—

کرم اولوب کوکسنی کررسه طلك دکل پیر فلك
کم یاتور مهریله‌ه قوینده عریان هرکیجه
کیجه‌لر دائم غمك بو سینهٔ ویرانه ده
اکسك اولمز خانهٔ درویشه مهمان هرکیجه

—

درویش

هرسکده موستار نام قصبه ده تولد ایتمشدر .
طفل نوسال ایله پیکش سلطانی اولمق اوزره استانبوله کتوریلوب ات میدانی سراینه واصل وسلك خدام سعادت نشان سلطانه داخل اولمشدر . سرای شوکت احتواده تحصیل معارفه مداوم وتکمیل انواع فنون وادابه ملازم اولوب ازوقت ایچنده جامع اصناف معارف وذاتنده مودوع اولان جواهر استعداد حسبیله داخل حرمسرای سلطانی اولمشدر . نیجه زمان طوغانجیلق خدمتنده بولندقدنصکره سلطان مراد ثالث حضرتلرینك امریله مولانا بناینك سحا نامه سنی ترجمه ایتمشدر .
بونك اوزرینه سلطان مراد صاحب ترجمه یی خاص اوطه یه المش وهروقت مظهر التفات ایتمکله بین الاقران قدری همرتبهٔ کیوان اولمشدر .
اثارندن دسترس اولنانلر بروجه زیر تحریر قلندی :